

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 414
Παρασκευή
8 Σεπτεμβρίου 1964
Δρχ. 150

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γιεθγένι Γιεθτουσένκο
Αρνταμπόλα

Μάρτι Γιονεπόλθι
Όλα με έκπτωση

Μαρί Καρντινάλ
Με το κλειδί στην πόρτα

Πατρίκ Μοντιανό
Οδός Σκοτεινών Μαγαζιών

Μαρί Καρντινάλ
Εγώ και «Αυτό»

Μαρί Καρντινάλ
Μια ζωή για δυο

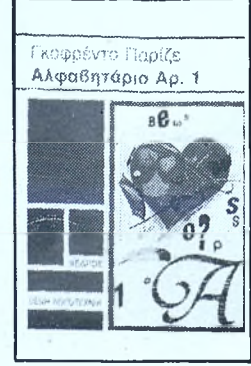
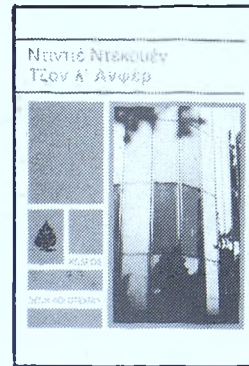
Μαρί Καρντινάλ
Πισωβελονιά

Φραντς Κάφκα
Γράμματα στη Μίλενα

Φραντς Κάφκα
Γράμματα στην Ότλα

Κάρσον Μακ Κάλλερς
Η μπαλάντα του
λυπημένου καφενείου

Τζ. Μπασάνι
Τα χρυσά γυαλιά

Τζ. Μπασάνι
Ο κήπος των Φίντζι-
Κοντίνι

Νεντιέ Ντεκουέν
Τζον Ά' Ανφέρ

Μαργκερίτ Ντυράς
Φράγμα στον Ειρηνικό

Μαργκερίτ Ντυράς
Τ' αλογάκια της Ταρκινία

Γκοφρέντο Παρίζε
Αλφαβητάριο Αρ. 1

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΗΤΑΝ ΔΥΣΚΟΛΟ τούτο το καλοκαίρι που πέρασε και τόσο πλούσιο σε γεγονότα που μόνο με το κοσμογονικό καλοκαίρι του 1974 μπορούμε να το συγκρίνουμε. Η συγκυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμού δημιούργησε ντε φάκτο νέους όρους διεξαγωγής των πολιτικών αγώνων: αν το 1974 «νομιμοποιήθηκε» η παρουσία της Αριστεράς στην πολιτική σκηνή, το 1989 κατοχυρώθηκαν τα δικαιώματά της στη διεκδίκηση και διαχείριση της εξουσίας, επικυρώθηκε η δυνατότητά της για ουσιαστικές θεσμικές παρεμβάσεις. Αυτό είναι το ουσιαστικό νόημα της «εθνικής συμφιλίωσης» που εορτάστηκε πανηγυρικά στις 29 Αυγούστου και οι κακόγουστες καπνογόνες τελετές του κ. Κεφαλογιάννη μάλλον αμαύρωσαν παρά λάμπρυναν με τον υποτιθέμενο συμβολισμό τους τη σημασία του γεγονότος και της επαιτείου.

ΧΑΡΙΣ λοιπόν στην αθλιότητα του ΠΑΣΟΚ και στην αναγκαιότητα της κάθαρσης, Αριστερά και Δεξιά προχώρησαν σε αλλαγές του θεσμικού πλαισίου που ούτε το ΠΑΣΟΚ, ούτε η ΝΔ θα τις αποδέχονταν κάτω από άλλες συνθήκες — κάτω από συνθήκες δηλαδή που θα εξασφάλιζαν την μονοκρατορία τους. Κύριο καθήκον όμως της κυβέρνησης παραμένει η

ολοκλήρωση της κάθαρσης — η δέσμευσή της είναι ρητή απέναντι στον ελληνικό λαό. Κι από αυτή την άποψη δεν είναι κατανοητή η σπουδή της ΝΔ για διεξαγωγή των εκλογών σε προθεσμίες που θα δημιουργούσαν κίνδυνο παραγραφής των αδικημάτων. Δεν επιτρέπεται η αξιοπιστία του καλοκαιρινού πολιτικού εγχειρήματος να τιναχθεί στον αέρα λόγω των μικροκομματικών σκοπιμοτήτων της ΝΔ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ μεριά όμως ηχούν περίεργα και ανησυχητικά διάφορες φωνές που ακούγονται από την πλευρά της Αριστεράς και οι οποίες, στο όνομα ενός απροσδιόριστου «εκσυγχρονισμού» και διογκωμένων «οικονομικών κινδύνων», προτείνουν παράταση της διακυβέρνησης ΝΔ-Συνασπισμού, στη βάση μιας «προγραμματικής σύγκλισης» Αριστεράς - Δεξιάς. Αν τέτοια σύγκλιση υπάρχει, τότε σίγουρα οι συγκλίνοντες έχουν πάψει να είναι αριστεροί — εκτός κι αν οι λέξεις έχασαν πια κάθε νόημα και χρησιμοποιούν απλώς για να στοιχίζουν ψηφοφόρους πίσω από καιροσκοπικές ηγεσίες.

ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ που αρχίζει εγκυμονεί ποικίλες εξελίξεις. Τα συμφέροντα των κομματικών ηγεσιών δεν επιτρέπεται ούτε την κάθαρση να υπονομεύσουν, ούτε τις πολιτικές παρατάξεις να καταργήσουν. Όταν η πιθανότητα παραγραφής αποκλειστεί, ο λαός πρέπει να αποφανθεί και να διαλέξει κυβέρνηση κι αντιπολίτευση κι όχι απολιτικούς «μάνατζερ» που θα διορθώσουν τα κακά των λαϊκιστών πασόκων.

αντι

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

• Περίοδος Β'
• Χρόνος 16ος
• Τεύχος 414
Παρασκευή 8 Σεπτεμβρίου 1989
δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300

ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Πως ο Τσίμας παρακολουθούσε	10
Κ. ΤΣΑΛΟΓΛΟΥ	
Οικονομία: οι αναγκαστικές επιλογές	12
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Η «αλλαγή» που έγινε «απαλλαγή»	14
Μ. ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ	
ΠΑΣΟΚ: στο ακρωτήριο των καλών ελπίδων	16
Β.Ζ.	
Οι πρωθυπουργοί δεν πάνε φυλακή	18
ΜΠΟΣΤ	
Ήπισταυτα καί όμως άληθινά	20
Ν.Ν.Π. - Α.Φ.Τ.	
Έλληνες και Τούρκοι Κοσκωτάδες	22
ΣΠΥΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ - ΒΑΣΟΣ ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ	
Συνέντευξη στον Ανδρέα Μπίστη	26
ΑΡΕΤΗ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΙΤΟΥ	
Εξετάσεις: 26 χρόνια «πειράματα»	30
Ν. ΛΙΟΝΑΡΑΚΗΣ	
Ο ελέφαντας, το χαλί και η ΕΡΤ	32

ΠΕΡΣΑ ΖΕΡΗ	
Πληροφόρηση και ιδιωτική τηλεόραση	34
Η Συνάντηση '89 στον Ελαιώνα	36
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΛΟΥΛΟΥΔΗΣ	
Ελαιώνας: αυτή την κάθαρση ποιος θα την αναλάβει	39
ΛΗΔΑ ΜΟΣΧΟΥ - ΤΣΙΩΜΗ	
Πάγκυφος ελαία	40
ΛΕΝΑ ΚΑΤΣΑΡΟΥ - ΚΟΚΚΙΝΗ	
Επί ξύλου κρεμάμενος...	41
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΜΟΥΤΟΥΛΑΣ	
Εκεί που κυβερνά η κοκαΐνη	43
ΣΠΥΡΟΣ ΔΑΜΤΣΑΣ	
Δυτική βοήθεια και περεστρόικα	44
ΜΝΗΜΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΥΔΟΥΡΗ	50
ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ	
Για τον Κ. Andrews: Τελευταίο ταξίδι από τα Κύθηρα	51
ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΕΡΗΣ	
Εξαφάνιση και «ανάσταση»	52
ΕΛΕΝΗ ΓΛΥΚΑΤΖΗ - ΑΡΒΕΛΕΡ	
Συζήτηση με την Βάσια Καρκαγιάννη - Καραμπελιά	
ΑΙΓΙΝΗΤΙΚΑ ΚΑΝΑΤΙΑ	56
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΙ-ΛΟΓΟΣ	
Το πολιτικό φθινόπωρο	4
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	5
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	11
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	46
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	57

Το πολιτικό φθινόπωρο

ΜΕΤΑ μήνες ολόκληρους άμυνας και παθητικής στάσης το ΠΑΣΟΚ τον τελευταίο καιρό, δείχνει να ανέπνευσε με κάποια ανακούφιση, καθώς στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων κυριάρχησαν οι αντιθέσεις στους κόλπους της «συγκυβέρνησης» γύρω από τις διαδικασίες για την αποτροπή της παραγραφής των σκανδάλων και κατά συνέπεια για το χρόνο των εκλογών. Ωστόσο, αυτές και άλλες αναπνοές, παρουσιάζονται ως άλλες ανακουφιστικές αναπνοές, δηλαδή ως ικανότητες κολυμβητών μακράς αποστάσεως.

Για παράδειγμα η όλη επιχείρηση της «ανασυγκρότησης», ή «αναγέννησης», ή «αναβίωσης», ή «διεύρυνσης» (... «τι σημασία έχει ένα όνομα», όπως θα λέγαμε παραφράζοντας τον Σαίξπηρ) δείχνει να πηγαινεί από το κακό στο χειρότερο. Ματαιώθηκαν οι περίφημες και πολυθόρυβες παλαιότερα «Γιορτές Νεολαίας», ακόμα και εκείνη στο Λεκανοπέδιο της Αττικής, με συνέπεια η φετινή επέτειος της 3ης Σεπτέμβρη να περάσει σχεδόν απαρατήρητη και από τα ίδια τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ.

Συνασπισμός αλά ΠΑΣΟΚ

ΕΠΕΙΤΑ, η διαβόητη πανελλήνια συνδιάσκεψη καθυστέρει «από εβδομάδος εις εβδομάδα», οι βουλευτές διεκδικούν —έστω χαμηλόφωνα— τα δικαιώματά τους και οι κομματικές οργανώσεις δεν μπορούν να μαζέψουν ούτε το ενοίκιο των γραφείων τους. Η όλη υπόθεση της «παλιννόστησης» εκφυλίζεται σε ορισμένες περιπτώσεις επώνυμων, από τους οποίους ο κ. Αντ. Τρίσης αποκλείεται ως «ιδιόρρυθμος», ο κ. Γερ. Αρσένης δεν θέλει να επιστρέψει ως «άσωτος υιός», ο κ. Απ. Λάζαρης διατηρεί τις αποστάσεις του και ο κ. Γ. Μαγκάκης (που δείχνει να επείγεται να επιστρέψει «στο μαντρί») άρχισε να δέχεται βολές για καιροσκοπι-

κές συμπεριφορές. Ακυρώνεται λοιπόν, όπως δείχνουν οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών, η όποια αξία της «διεύρυνσης» σε επίπεδο επωνύμων, που φαίνεται να περιορίζονται σε πρώτη φάση στις περιπτώσεις των κ. Ι. Μπούτου (υπεύθυνου της «καμμένης γης» στην οικονομία, που παρέλαβε το ΠΑΣΟΚ το 1981) και εκείνες των «παλαίμαχων» Ι. Ζιγδη, Ι. Ψαρουδάκη και Μ. Γλέζου, που δίνουν την εντύπωση φροντίδας για την επανέκλογή τους και μόνο.

ΑΛΛΩΣΤΕ, η πολιτική σύλληψη και ανάλυση απουσιάζει από την πολιτική απόφαση της 29ης Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ («λόγια, λόγια, τόσα λόγια...») όπου περιγράφεται με κάθε αισιόδοξη φράση το μέλλον του ΠΑΣΟΚ.

ΕΝΑ μέλλον, όπως αναλύεται σε άλλες σελίδες, ταυτισμένο με αυταπάτες και πολλές φρούδες, «καλές ελπίδες». Πάντως οι «Τρώες» της σημερινής ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, που απώλεσαν την εξουσία και ελπίζουν να την επανακτήσουν περίπου «νομοτελειακά» έχουν καταλήξει, όπως απέδειξαν οι τελευταίες εξελίξεις, σε ένα άλλο βασικό συμπέρασμα για την «στρατηγική» της διεύρυνσής του προεκλογικού. Να μνηθούν το σχήμα του «Συνασπισμού», να δημιουργήσουν δηλαδή ένα προεκλογικό —και μόνο— κομματικό φορέα, με συνεργασίες και όχι με εντάξεις και συγχωνεύσεις.

Και ο γνήσιος Συνασπισμός;

ΑΠΟ ΤΗ δική του πλευρά ο «Συνασπισμός» έδειξε τις ημέρες που πέρασαν ότι *μονιμοποιείται* ως συλλογική και συνολική έκφραση του χώρου του ΚΚΕ και της ΕΑΡ αλλά όχι και ορισμένων «πασοκογενών», όπως ο κ. Στάθης Γιώτας, που δεν έλαβε μέρος στην πολυπρόσωπη Πολιτική Επιτροπή. Ο «Συνασπισμός» επιχειρώντας την οργανωτική του ανασυγκρότηση (αντίθετα με την «Νέα Δημοκρατία» η οποία προωθεί την επιρροή της στον κρατικό μηχανισμό, αδιαφορώντας σχεδόν για τα μεγάλα κενά στην κομματική της οργάνωση) επιδιώκει να γίνει το μόνιμο πλαίσιο συνεργασίας όλων των δυνάμεων, ρευμάτων και τάσεων του ευρύτατου φάσματος της Αριστεράς και της Προόδου.

ΕΑΝ ΟΜΩΣ στο οργανωτικό και πολιτικό επίπεδο το ΚΚΕ και η ΕΑΡ έχουν δείξει αξιοζήλευτες και απόλυτα ειλικρινείς διαθέσεις ισότιμης συνεργασίας και συνθήκες δεν φαίνεται ακόμα ότι έχουν διαμορφώσει τη στρατηγική τους απέναντι στις μελλοντικές εξελίξεις. Επιθυμούν, όπως είναι αυτονόητο, να επιτύχει πολιτικά και να δικαιωθεί το εγχείρημα της κυβέρνησης Τζ. Τζαννετάκη αλλά, «πέραν ου...».

ΔΕΝ ΦΑΙΝΕΤΑΙ να έχουν αποσαφηνίσει τις θέσεις τους σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και οικονομίας (με αποτέλεσμα τις αντικρουόμενες θέσεις και απόψεις στελεχών του «Συνασπισμού») δεν φαίνεται να έχουν οριοθετήσει τις σχέσεις τους στο μέλλον με το ΠΑΣΟΚ και κάτω από ποιες προϋποθέσεις (πολύ περισσότερο όταν ο κ. Α. Παπανδρέου κέρδισε τη μάχη της «εσωκομματικής αμφισβήτη-

σης») και δείχνουν κάποτε, να υποκύπτουν στη γοητεία του λαϊκισμού.

ΤΟ ΜΕΡΙΔΙΟ της ευθύνης του στη γενική σύγχυση, που επικρατεί τον τελευταίο καιρό γύρω από τα θέματα της παραγραφής ή όχι των σκανδάλων και κατά συνέπεια της κατάλληλης ημερομηνίας των εκλογών (που επιθυμεί και μεθοδεύει —το συντομότερο δυνατόν όπως θα αποκαλυφθεί σύντομα, ακόμα και με παράγοντες του Αρείου Πάγου— ο πρόεδρος της ΝΔ) έχει ο «Συνασπισμός» μόνο στο μέτρο κατά το οποίο έχει εμπλακεί σε νομικές ερμηνείες και διαδικασίες και δεν έχει διαμορφώσει σαφές πλαίσιο πολιτικής βούλησης. Τακτική μάλλον wait and see.

Οι δυο συμβαλλόμενοι

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ στη Βουλή για την οικονομική πολιτική των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ απέδειξε αφενός πόσο ελάχιστα διατεθειμένο είναι το σημερινό ΠΑΣΟΚ να οδηγηθεί σε στοιχειώδη αυτοκριτική και αφετέρου να διδαχθεί από τα λάθη του και παράλληλα τη γυμνότητα των «προγραμματικών» προτάσεων της «Νέας Δημοκρατίας». Αυτή τη γυμνότητα, που ενέδωσε σε όλο το νεοφιλελεύθερο κυνισμό της ο κ. Μητσοτάκης στη γνώση του συνέντευξη στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο», υπόσχεται και πάλι να «ενεδύσει» με συγκεκριμένες προτάσεις στην αρχηγική του εμφάνιση μεθαύριο Κυριακή στη Θεσσαλονίκη. Κατά τα άλλα οι τελευταίες διαφωνίες στους κόλπους της κυβέρνησης Τζ. Τζαννετάκη μακριά από το να αποτελούν «οικογενειακούς καυγάδες» δείχνουν ότι τόσο η ΝΔ όσο και ο «Συνασπισμός» προσπαθούν να εξασφαλίζουν την αναγκαία αξιοπιστία και «φειρεγγυότητα» ο καθένας για τον εαυτό του και όχι μέσα από κοινές προσεγγίσεις.

ΕΤΣΙ, επαναλαμβάνεται ο «διακανονισμός», που έγινε σε ορισμένες θέσεις του κρατικού μηχανισμού και με τις ειδικές θεσμικές και νομοθετικές ρυθμίσεις. Νομοσχέδιο για την ΕΡΤ και την ιδιωτική τηλεόραση με απόλυτη έμφαση στις θέσεις της ΝΔ, ρυθμίσεις για τις δυο επιτροπές ακροάσεων και προμηθειών της Βουλής με έντονο χρωματισμό των θέσεων του «Συνασπισμού», ρυθμίσεις για τα υπηρεσιακά συμβούλια χρωματισμένες από τις θέσεις της ΝΔ, διατάξεις για τους δικαστικούς κώδικες με κυρίαρχες τις θέσεις του «Συνασπισμού» αλλά με αμφίβολη την ψήφισή τους από τη Βουλή. Προβληματισμοί για τις εκλογές και την παραγραφή ή όχι, οργανωτικές ανασυντάξεις, διεισδύσεις στον κρατικό μηχανισμό, αρχηγισμοί και μια επικαιρότητα «κινούμενης άμμου», με παλαιά και νέα θέματα, με παλαιές και νέες παθογένειες, με παλαιά και νέα «δημόσια αμαρτήματα».

ΟΙ ΜΕΡΕΣ της κρίσεως πλησιάζουν και το φθινόπωρο που έρχεται ίσως να μην είναι μόνον ημερολογιακό αλλά και πολιτικό. Στα πρωτοβρόχια —με τα συνοδευτικά αστραπόβροντα— θα καθαρίσει και ο ουρανός.

ΑΝΤΙ-ΛΟΓΟΣ

Σφαιρικές απόψεις

του Δημ. Χαντζόπουλου

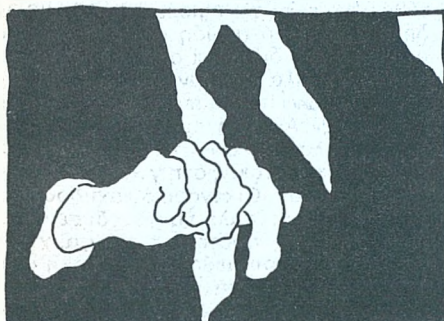
«ΜΟΝΟΣ ΜΟΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΤΟΝ ΚΑΘΑΡΙΣΩ. ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ...

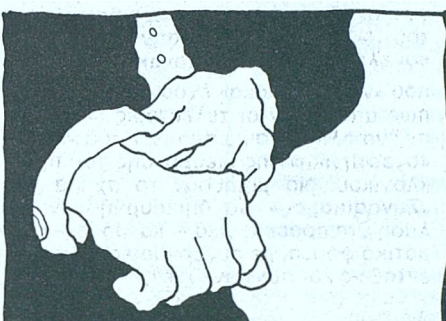
...ΝΑ ΤΟ ΛΕΒΕΙ Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥΣ Η ΜΙΖΑ ΕΙΝΑΙ ΧΟΝΤΡΗ. ΑΝ ΠΕΙΣ ΤΟ ΝΑΙ ΘΑ ΕΧΕΙΣ...

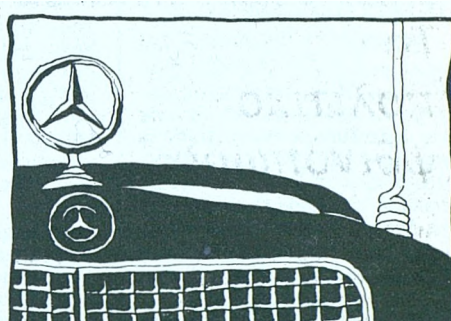
...13% ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΚΑΙ ΣΤΟ ΞΑΝΑΛΕΩ ΤΕΤΟΙΑ ΛΕΦΤΑ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΞΑΝΑΛΕΙ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ»

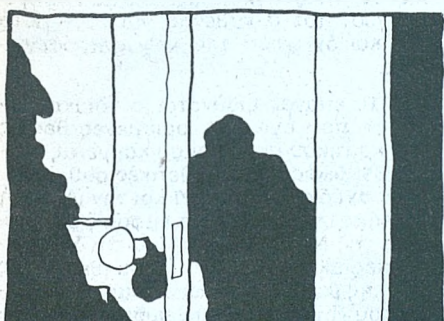
«ΤΑ ΛΕΦΤΑ ΕΙΝΑΙ ΚΛΕΜΜΕΝΑ. ΑΝΟΙΚΟΥΝ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ» ΤΟΝ ΕΚΟΨΑ ΑΠΟΤΟΜΑ.

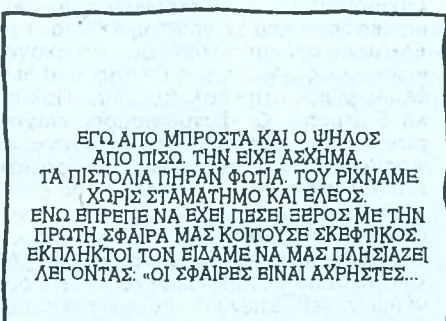
ΓΕΛΑΣΕ. «ΤΟ ΔΙΚΟ ΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΡΝΑ ΤΟ ΣΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ. ΔΙΚΟ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ»

ΖΥΓΙΑΣΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΙΠΑ ΤΟ ΝΑΙ. ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΜΕΡΑ ΜΠΗΚΑΜΕ ΣΤΙΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ.

ΠΗΡΑΜΕ ΟΠΛΑ ΚΑΙ ΣΦΑΙΡΕΣ ΤΟΥ ΣΤΗΣΑΜΕ ΚΑΡΤΕΡΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΤΡΙΜΩΣΑΜΕ.

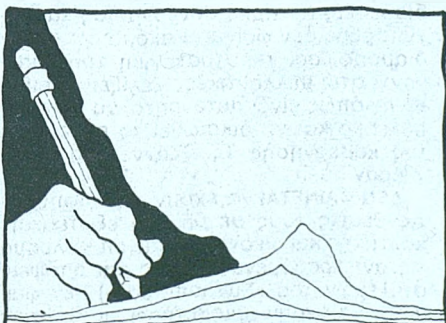
ΕΓΩ ΑΠΟ ΜΠΡΟΣΤΑ ΚΑΙ Ο ΨΗΛΟΣ ΑΠΟ ΠΙΣΩ. ΤΗΝ ΕΙΧΕ ΑΣΧΗΜΑ. ΤΑ ΠΙΣΤΟΛΙΑ ΠΗΡΑΝ ΦΩΤΙΑ. ΤΟΥ ΡΙΧΝΑΜΕ ΧΩΡΙΣ ΣΤΑΜΑΤΗΜΟ ΚΑΙ ΒΛΕΟΣ. ΕΝΩ ΕΠΙΡΕΠΕ ΝΑ ΕΧΕΙ ΠΕΣΕΙ ΞΕΡΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΦΑΙΡΑ ΜΑΣ ΚΟΙΤΟΥΣΕ ΣΚΕΦΤΙΚΟΣ. ΕΚΠΛΗΚΤΟΙ ΤΟΝ ΕΙΔΑΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ ΛΕΓΟΝΤΑΣ: «ΟΙ ΣΦΑΙΡΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΧΡΗΣΤΕΣ...

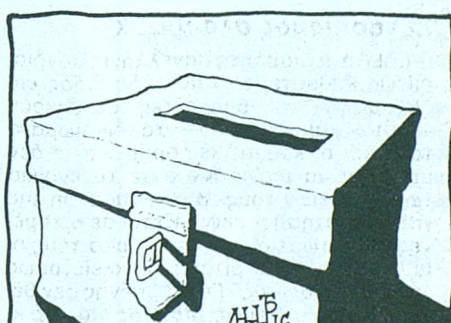
...ΤΟ ΕΙΧΑ ΥΠΟΨΙΑΣΤΕΙ ΟΤΑΝ ΤΙΣ ΠΗΡΑΜΕ, ΑΛΛΑ ΗΤΑΝ ΚΑΛΗ Η ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ...

...ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ. ΞΕΡΩ ΚΑΠΟΙΟΝ ΑΛΛΟ ΑΝ ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΝΑ ΑΓΟΡΑΣΕΤΕ»

ΤΟΝ ΡΩΤΗΣΑΜΕ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΙΜΕΣ. ΜΑΣ ΤΙΣ ΕΔΩΣΕ ΠΡΟΘΥΜΑ.

ΠΑΝΤΑ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΚΑΛΕΣ ΣΦΑΙΡΕΣ, ΕΙΤΕ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ, ΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ.

ημερο δνηκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ 23.8 — ΤΡΙΤΗ 5.9.1989

ΤΕΤΑΡΤΗ, 23.8.89

Ενδίδω στα επείγοντα και απελπισμένα τηλεγραφήματα κομμάτων, πολιτικών αρχηγών, αναγνώστών, φίλων και καταφθάνω στο κλεινόν άστυ ξεκούραστος, ευθυτενής, μαυρισμένος, και αποφασισμένος να σώσω τη χώρα από τα δεινά που τη μαστίζουν.

Οι πρώτες παρεμβάσεις μου έχουν καταπληκτική επιτυχία:

- Με ψήφους 170 υπέρ, 118 κατά, 5 λευκές και 3 άκυρες παραπέμπεται ο πρώην υπουργός **Ν. Αθανασόπουλος** στο Ειδικό Δικαστήριο. Όποιος ανακατεύεται με τα καλαμπόκια, τον τρώνε οι κόττες.

- Αποφασίζεται η καταβολή της ΑΤΑ χωρίς περικοπές ή ετεροχρονισμούς. Η μισθωτή εθνότης της χώρας μας θα γίνουμε κατά 10% πλουσιότεροι και θα ψηφίσουμε τον γενναϊόδωρο Συνασπισμό.

- Συνεννοούνται εν τέλει **ΝΔ - Συνασπισμός** και η συγκυβέρνηση θα συνεχιστεί, προς μεγάλη θλίψιν της νέας τρώικας του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ, ήτοι των κ. Λαλιώτη - Νικολάου - Πάγκαλου.

Λόγω της καθυστερημένης αφίξεώς μου, δυστυχώς δεν πρόλαβα να εμποδίσω:

- την κατάργηση του **δακτυλίου** χάριν των μισητών και απεχθών ταξιτζήδων
- την άφιξη του χαζοχαρούμενου συμπεθέρου **Χουάν Κάρλος**
- την απόφαση να καούν οι **φάκελοι** στις 29 Αυγούστου.

ΠΕΜΠΤΗ, 24.8.89

Οι βουλευτές της Πολωνικής Διαιτήης υπερψηφίζουν τον Αλληλέγγυο **Μαζοβιέτσκι** ως πρωθυπουργό της Πολωνίας. Τι άλλο θα ιδούν τα μάτια μας;

Μετά τη Θάσο, τη Σιθωνία, την Πάτρα, την Ολυμπία, καίγεται και το **Κοπανδρίτι**. Των δασών υμών εμπίπραμενών, υμείς παραθερίζετε.

16,5 εκατομμύρια **φακέλους** θα κάψει η κυβέρνηση ανακοίνωσε ο χαριέστερος των υπουργών κ. **Κεφαλογιάννης**. Και μετά θα έχει τόνους στάχτη να μας ρίχνει στα μάτια.

Παραπέμπεται στα τέλη Σεπτεμβρίου η συζήτηση στη Βουλή για την κατάργηση του **Συνένα**. Πότε θα καταργηθούν οι υπόλοιποι θετικοί **αριθμοί** δεν έγινε γνωστό. Οι αρνητικοί θα μείνουν ως έχουν.

50 τηλεφωνικές γραμμές είχε στην αποκλειστική του διάθεση για **παρακολουθήσεις** ο πρώην αρχηγός της ΕΥΠ και νυν ευρωβουλευτής **Κ. Τσίμας**. «Φτηνά τη γλυτώσαμε με τη Δήμητρα», συλλο-

γίστηκε ο **Γ. Γεννηματάς** διαβάζοντας την είδηση ότι ο **Νουρέγιφ** ξελογιάστηκε από νεαρό χορευτή και παλιμπαιδί.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 25.8.89

Με 50 τραυματίες κατά τον αγώνα **ΑΕΚ - Ολυμπιακού** εγκαينιάσθηκε η νέα ποδοσφαιρική περίοδος.

Παρατάσεις: 15 ημέρες πήρε η προανακριτική επιτροπή για τα **κοσκωτικά**, 10 ημέρες η άλλη για τις **υποκλοπές**. Υπομονή ως τον Σεπτέμβριο λοιπόν.

Αποφυλάκιση των χουντικών ζητά η Ιερά Σύνοδος, εν ονόματι της εθνικής συμφιλίωσης. Πες μου τους φίλους σου, να σου πω ποιος είσαι.

Με 30 εκατομμύρια επικήρυξε τους εμπρηστές των 20.000 στρεμμάτων του **Κοπανδριτίου** ο πολυπράγμων υπουργός κ. **Κεφαλογιάννης**. Με 1.500 δραχμές το στρέμμα, πού να βρεθούν καταδότες κ. υπουργέ μου;

Υπομνήματα έστειλαν στην επιτροπή για τα **κοσκωτικά** οι **Παπανδρέου - Ρουμελιώτης**, αυτοπροσώπως το παρέδωσε ο **κυρ-Μέντιος**. Όλοι τους δηλώνουν αθώοι, αλλά κανείς δεν τους πιστεύει.

Ιστορική προσωπική επέτειος σήμερα: συμπληρώνεται ένας ολόκληρος μήνας από την ημέρα που έκοψα το **τσιγάρο**. Τέτοια μέρα βρήκε ο κ. **Μητσοτάκης** να συναντήσει τον κ. **Οζάλ** στην Αττάλεια;

ΣΑΒΒΑΤΟ, 26.8.89

Στη λαϊκή αγορά της **Καλλιδρομίου** όλοι, πελάτες και μα-

νάβηδες, συγχαίρουμε αλλήλους για το ωραίο μπρούντζινο χρώμα μας κι ευχόμαστε «καλό χειμώνα», «καλή ψυχή», «καλό βόλι», «καλό νέφος».

Απολογισμός του μήνα που πέρασε χωρίς να καπνίσω: Γλύτωσα 12.000 δραχμές καταργώντας τα δυο πακέτα ημερησίως, ξόδεψα 3.000 για τσιγares, 2.000 για πασατέμους και ηλιόσπορους, συνολικό κέρδος 7.000. Όμως πάχυνα 3 κιλά, έχω αϋπνίες, όταν γράφω αισθάνομαι βλάκας. Δύσκολη ιστορία ο απογαλακτισμός — πρέπει να γίνει μια «Ιθάκη» για καπνιστές.

Κέρδισε τη **Γιουγκοσλαβία** 81-79 κι ανακηρύχθηκε πρωταθλήτρια Ευρώπης η **Εθνική Ομάδα Παίδων** του **Μπάσκετ**.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 27.8.89

Όπως και πέρσι, έτσι και φέτος, όλοι οι παρόντες αρμόδιοι, πρώην και νυν, υπουργοί συνεχάρησαν το «Αντί» για την ιδέα του να οργανώσει εκδήλωση για τον **Ελαιώνα** και την **αναβάθμιση** της περιοχής. Μετά όλοι αποχωρήσαμε ευχαριστημένοι. Και του χρόνου εκεί θα είμαστε.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 28.8.89

Γινόταν **φακέλωμα** και επί ΠΑΣΟΚ, αλλά μόνο λόγω «κεκτημένης ταχύτητας», παραδέχτηκε το Ε.Γ. του κ. Παπανδρέου. Με τόση φόρα, ήταν λογικό εν τέλει να σπάσουν τα μούτρα τους.

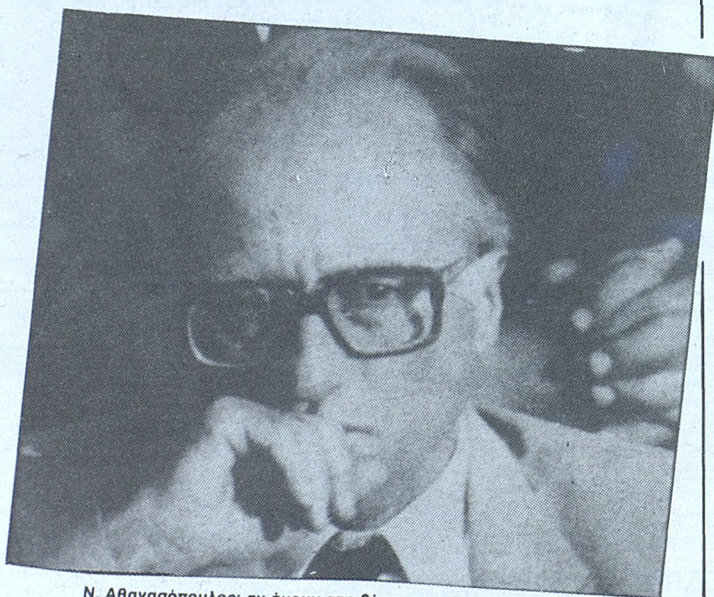
Κληρώθηκαν τα μέλη του **Ειδικού Δικαστηρίου** που θα δικάσει τον πρώην υπουργό **Ν. Αθανασόπουλο**. Ούτε στους λήγοντες δεν πρόκειται να κερδίσει.

Εν όψει της **αυριανής** πυράς των **φακέλων**, πλήθος ενδιαφερομένων απαιτούν να διασωθεί ο δικός τους, ενώ οι ιστορικοί ζητούν τη διατήρησή τους χάριν της **επιστήμης**. Ο κ. **Κεφαλογιάννης** έδωσε εντολή να **φακελώσουν** όλους αυτούς τους **ταραξίες**.

Για **παρελκυστική** τακτική στο θέμα του **συνένα** κατηγορεί τον **Συνασπισμό** ο κ. **Αλευράς** —ενώ ο ίδιος, όπως θυμόμαστε, είχε σκοτωθεί να υπερψηφιστεί η πρόταση για την **απλή αναλογική**, όταν προήδρευε της Βουλής.

ΤΡΙΤΗ, 29.8.89

«40 χρόνια μετά, βρίσκονται στην **κυβέρνηση**. Το λάθος μας ήταν που δεν τους σφάξαμε όλους», σκέφθηκαν

Ν. Αθανασόπουλος: αν ήμουν στη θέση του, θα ξανάρχιζα να καπνίζω.

αριστεροί και δεξιοί σήμερα, κατά το πεντάλεπτο της εθνικής συμφιλίωσης.

Ντουμάνιασε όλη η χώρα από τις **πυρές Συνασπισμού - Κεφαλογιάννη**. Δεν έκαιγαν και καμιά μάγισσα μαζί να το 'φχαριστηθεί καλύτερα ο λαός;

Μητσοτάκης, Τζαννετάκης, Φλωράκης, Παπανδρέου δηλώνουν ομοφώνως στη Βουλή πως «όλοι δικοί μας είμαστε» αλλά εσείς φταίτε που δεν το είχατε καταλάβει.

Κάποιοι «άγνωστοι» στην **Ελβετία** προσπαθούν να αποδώσουν να ανοίξει ο λογαριασμός **Κουτσόγιωργα - Μαντζουράνη**. Μέχρι τελευ-

«Παγώνουν» τα **δίδακτρα** των ιδιωτικών σχολείων για το ερχόμενο σχολικό έτος. Οι μαθητές διαδηλώνουν απαιτώντας να πραγματοποιήσουν οι ιδιοκτήτες την απειλή τους και να τα κλείσουν επ' αόριστον.

Οι παραπάνω δυο παράγραφοι κόστισαν 50 δραχμές πασατέμπο. Για να συνεχίσω χρειάζεται **τοιγάρο**. Καλύτερα όμως εσείς χωρίς ειδήσεις κι εγώ **ωραίος και υγιής**, παρά το αντίθετο.

ΠΕΜΠΤΗ, 31.8.89

Το **αφεντικό** με πιέζει και ζητάει χειρόγραφα. Τον κοιτάζω απλάνως με το κομπολόι στο

χωρίς **τοιγάρο**, θεέ μου;

Βουλευτές πήγαν στην ΕΥΠ και διατάραξαν για λίγο τους **ρυθμούς εργασίας**. Μετά, όλα ξαναγύρισαν στην παραδοσιακή ρουτίνα.

Σεισμός στην **Πάτρα**. Ακολούθησαν οι συνήθεις μετασεισμικές προβλέψεις του κ. Βαρώτσου.

Συμφώνησαν ξανά **Συνασπισμός - ΝΔ** για τα δέοντα γενέσθαι. Από αύριο θα αρχίσουν ξανά οι **διαφωνίες**, μέχρι την επόμενη εβδομάδα που θα ξανασυμφωνήσουν.

Τέσσερις καμήλες θα συνοδεύουν τον **Καντάφι** στο Βελιγράδι, για να μη στερηθεί το πρωινό του γάλα. Αφού όμως θα πάνε αυτές, τι χρειαζόταν ο **Καντάφι** στη διάσκεψη των αδελμεύτων;

Η **εθνική συμφιλίωση** έπιασε και τους **φοροφυγάδες** οι οποίοι απελύθησαν από τον **Κορυδαλλό** —ευτυχώς οι χουντικοί παραμένουν **μη φίλοι**.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 2.9.89

Στη **λαϊκή αγορά** της **Καλλιδρομίου** γενική κατήφεια. «**Κάτι δεν πάει καλά**», μου είπε εμπιστευτικά ο **μανάβης** την ώρα που έβαζε τις **ντομάτες** στην τσάντα. «**Όλα έχουν γίνει σούπα**, ακόμη και η «**Αυριανή**» αρχίζει να το παίζει κυριλέ. Πολύ **συμφιλίωση** βρε αδελφέ. Με ποιον θα **τασκινόμαστε** για να ξεδίνουμε;».

ΚΥΡΙΑΚΗ, 3.9.89

Τίποτα το σπουδαίο, ευτυχώς. Έτσι, ο πειρασμός του **τοιγάρου** για μένα δεν ήταν μεγάλος. Αν όμως ήμουν **πασοκίτης** κι έπινα **πικρό καφέ** για το μνημόσυνο της «**Τρίτης του Σεπτέμβρη**», δεν θα γλύτωνα από τα δίχτυα της νικωτίνης.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 4.9.89

Οι **αμερικανικές βάσεις** δεν έφυγαν, οι **βάσεις** των **εισαγωγικών** έπεσαν όμως. Χάρες και λύπες λοιπόν σήμερα. Συγχαρητήρια στους **επιτυχόντες**, **ψυχραιμία** οι υπόλοιποι: θα παρουσιαστούν κι άλλες **καλύτερες ευκαιρίες**.

Όχι, δεν έφταιγε η **εθνική συμφιλίωση**, οι **Ολυμπιακοί Αγώνες**, η **Νέα Μεγάλη Ιδέα** είναι υπεύθυνη για τους **χαριεντισμούς** στο **Πόρτο Ρίκο** με τον **Κοκό**. Και δεν αποτελούν παρά συνέχιση της πολιτικής που άρχισε ο **Γ. Παπανδρέου Β'** στη Σεούλ.

Ο **φακελοκτόνος Γ. Κεφαλογιάννης** παρέδωσε στις **τουρκικές αρχές** στέλεχος της **Ντεβ Γιόλ** που ζήτησε **πολιτικό άσυλο**. Προς την Τουρκία, η **συμφιλίωση** έγινε με τον **Οζάλ**.

ΤΡΙΤΗ, 5.9.89

Περί της **εθνικής οικονομίας** και των **ελλειμμάτων** συζήτηση στη Βουλή. Το συμπέρασμα είναι πως τη νύφη, εμείς θα την πληρώσουμε.

Στις **ΗΠΑ**, θα πάνε **τέσσερις βουλευτές** να ανακρίνουν τον **Κοσκωτά**, ενώ ο ανακριτής **Σκαρλάτος** ζητά από τις **ελβετικές αρχές** να μάθει ποιοι εμποδίζουν το άνοιγμα του **λογαριασμού Κουτσόγιωργα**. Ανανείνατε **καταγγελίες** του **ΠΑΣΟΚ** για «**σκανδαλολογία**». **Επιτέλους**, ο **Γολγοθάς** τελειώσε. Για πρώτη φορά από **καταβολής Ημεροδότητη**, η **συγγραφή** του δεν οφείλεται στην επήρεια της **νικωτίνης** κι ούτε στα **πνευμόνια** μου προστέθηκαν νέα **στρώματα πίσσας**. **Καταπολέμησα** όλα τα **στερητικά σύνδρομα** και η διαδικασία **απογαλακτισμού** συνεχίζεται. Δείξτε **κατανόηση** αγαπητοί **αναγνώστες** κι **ευχηθείτε** η **αδυναμία** να γράψω, η **έλλειψη έμπνευσης** και η **βλακεία** που με δέρνει να είναι μόνο **προσωρινά φαινόμενα**.

Ο ΑΚΑΠΝΟΣ ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

Το καλύτερο υποκατάστατο του **τοιγάρου**.

Προσπαθεί **ματαιώς** να σώσει τον **φάκελό** του.

ταιας **ρανίδος** θα αγωνιστεί ο **κυρ-Μέντιος** για να γλυτώσει.

Αφίχθη εκ **Πορτογαλίας** ο κ. **Καρβάλιο**, **ασυμβίβαστος** «**μοναχικός επαναστάτης**» που βρίσκει **αφύσικη** την ήττα του **ΠΑΣΟΚ** και κατά μείζονα λόγο τη **συνεργασία** δεξιών - κομμουνιστών.

Τώρα που **συμφιλιωθήκαμε** μπορούμε να ελπίζουμε πως θα πάρουμε κι εμείς κανένα από τα **20.000 εισιτήρια** που μοιράζει ετησίως δωρεάν η «**Ολυμπιακή**» στους **ημετέρους**.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 30.8.89

Μετά τη **χθεσινή εμφάνιση** στη **Βουλή**, δίνει σήμερα **συνέντευξη Τύπου** ο κ. **Παπανδρέου**. Τελείωσε ο **μήνας** του **μέλιτος** και τώρα **πληρώνουμε** εμείς τα **σπασμένα**.

χέρι. «**Δεν μπορώ να γράψω**, δηλώνω, έχω **στερέψει**. «**Εδώ ο κόσμος χάνεται**», **κραυγάζει** αυτός: «ο πρόεδρος της **ΠΡΟΜΕΤ** το έσκασε με **35 εκατομμύρια** ο **Παπανδρέου** περιέφερε τα **κρατικά έγγραφα** από **γκαρσονιέρα** εις **γκαρσονιέρα**» ο **Λιγνάδης** πέθανε» ο **Μένιος** **καρφώνει** τον **Ανδρέα** για τον **κουτσονόμο** στον **Θερμαϊκό** τα **ψάρια** **ψοφάνε** **μαζικά** — κι εσύ μου λες ότι **έχεις στερέψει**;». Αφήνω το **κομπολόι** και πιάνω τους **ηλιόσπορους**. «**Γιατί** δεν τρως **ηλιόσπορους** με το **αριστερό χέρι**, ώστε να γράφεις με το **δεξιό**;», **προτείνει** **συμβιβαστικά** **Εκείνος**. «**Δεν μπορώ**, θέλει **εξάσκηση**» **απαντώ** **βουρκώνοντας**. Με **λυπάται**. «**Έλα, πάρε τοιγάρο**», μου λέει και **ανοίγει** το **πακέτο**. Σηκώνομαι και **φεύγω** **τρέχοντας**.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 1.9.89

Πώς θα **βγει** κι αυτός ο **μήνας**

αντι δεσσεις

Το στίγμα μιας καταγγελίας

Τη θέση του κατηγορούμενου θα καταλάβει και πάλι η Ελλάδα στα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια. Η καταγγελία που προέρχεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αφορά αυτή τη φορά παραβίαση του νομικού καθεστώτος της ΕΟΚ αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος και προκαλεί στην Ελλάδα της καμένης γης τουλάχιστον θυμηδία.

Διότι τα συγκεκριμένα περιστατικά (σκουπιδότοπος Κουρουπιητού, μόλυνση κατοικημένων περιοχών μέσω λυμμάτων, καταστροφή του βιότοπου της Γκιώνας από εξορυκτικές δραστηριότητες), που αποτέλεσαν αφορμή για την προσφυγή έχουν δει από καιρό το φως της δημοσιότητας στον καθημερινό εγχώριο τύπο αλλά δεν έτυχαν της ανάλογης προσοχής. Ως συνήθως πέρασαν στα «ψιλά» και οι ενέργειες διαμαρτυρίας από πλευράς των κατοίκων των περιοχών που (αν) έγιναν με πρωτοβουλία κάποιων οικολογικών οργανώσεων παρέμειναν αποσπασματικές χωρίς την απαιτούμενη συνέχεια.

Η αποκάλυψή της και διεθνώς μόνο θετικά αποτελέσματα μπορεί να αποφέρει, ακόμα και αν κάποιοι ισχυρισθούν ότι και στην Ευρώπη καταστρέφουν το περιβάλλον κατά το «και στην Ευρώπη κλέβουν».

Εσκεμμένη απέλαση

Η παράδοση του Τούρκου Χουσεΐν Χαμί Οζσομέρ στις τουρκικές αρχές εντός ελαχίστου χρόνου μετά την εμφάνισή του στο αστυνομικό τμήμα Φερρών προκαλεί δικαιολογημένα οργισμένες αντιδράσεις της κοινής γνώμης. Η δε εκδοχή του υπουργού Δημόσιας Τάξης, ότι ο Οζσομέρ ζήτησε μόνο εργασία, όχι μόνο είναι διάτρητη αλλά και εγείρει σοβαρά ερωτηματικά σχετικά με την πολιτική του υπουργείου ως προς την παροχή πολιτικού ασύλου στην Ελλάδα, όπως σωστά επισημαίνει η Επιτροπή Συνταγματικών Δικαιωμάτων του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Το επιχείρημα του υπουργού εγγίζει τα όρια του γελοίου τη στιγμή που ελάχιστος χρόνος μεσολάβησε απ' την εμφάνιση του Τούρκου πρόσφυγα στο αστυνομικό τμήμα. Ακόμα κι αν κά-

ποιος πρόσφυγας ζητά εργασία στη χώρα μας απελαύνεται εν ριπή οφθαλμού χωρίς να ερευνηθεί η υπόσταση των ισχυρισμών του; Δεν είναι αφελείς οι διάφοροι πρόσφυγες να ζητούν εργασία. Όλοι τους πολιτικό άσυλο ζητούν και οι ισχυρισμοί τους πρέπει να ελέγχονται με τη δέουσα σοβαρότητα όταν μάλιστα προέρχονται από χώρες όπου ανθούν οι πολιτικές διώξεις και τα βασανιστήρια. Εδραπέτευσε ο Οζσομέρ, μέλος της «Ντεβ Γιολ» από τις φυλακές υψίστης ασφαλείας της Κωνσταντινούπολης, όπου εξέτιε ποινή κάθειρξης 25 χρόνων για να αναζητήσει εργασία στο Λαύριο; Την ελευθερία του αναζητήσει διακινδυνεύοντας τη ζωή του, ελευθερία που του στέρησαν οι ελληνικές αρχές παραδίδοντάς τον στα νύχια των δημίων του.

Υπάρχει δε η μαρτυρία συντρόφου του, γυναίκας πολιτικού πρόσφυγα, που ζήτησε την ίδια μέρα με τον Οζσομέρ στο ίδιο Αστυνομικό Τμήμα των Φερρών πολιτικό άσυλο. Μαρτυρία που κονιορτοποιεί την εκδοχή του υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Η απέλαση του Τούρκου πολιτικού πρόσφυγα καθίσταται ακόμα πιο σοβαρή αν σηματοδοτεί αλλαγή της ελληνικής πολιτικής στο θέμα της παροχής πολιτικού ασύλου. Κι ο μόνος τρόπος για να επανορθωθεί κάπως το κακό, αν ο αρμόδιος υπουργός θέλει να δείξει κάποια ευαισθησία απέναντι στο θέμα είναι η στενή παρακολούθηση της τύχης του Οζσομέρ μετά την παράδοσή του και η ανάληψη όλων εκείνων των ενεργειών που θα εμποδίσουν την επιδείνωση της θέσης του.

Ταξι-μετρα

Τα μέτρα τα οποία έσπευσαν να πάρουν οι υπουργοί της ΝΔ για την κυκλοφορία των ταξί στον δακτύλιο καθώς και την «εξυπηρέτηση» των εντός δακτυλίου κατοίκων απ' την πρώτη κιόλας μέρα της εφαρμογής τους παρήγαγαν τα αποτελέσματα τα οποία ήταν βεβαίως εκ των προτέρων γνωστά και που μπορούν να συνοψισθούν σε δύο μόνο λέξεις: απονικτικό χάος. Και δεν είναι καθόλου παρακινδυνευμένη η πρόβλεψη ότι τα μέτρα αυτά θα καταρρεύσουν σύντομα και γιατί η ασυνόμησή τους είναι αδύνατη και γιατί οι εντός του δακτυλίου άμοιροι κάτοικοι θα αντιληφθούν ότι το αντίτιμο που θα πληρώσουν είναι δυσβάστακτο.

Επωφελείται βέβαια η «συμπαθής τάξις των ταξιτζήδων» αλλά κάποτε οι πολιτικές ηγεσίες θα πρέπει να καταλάβουν ότι δεν μπορεί πάντοτε να επέρχεται συγκερασμός απόψεων και συμφυλίωση συμφερόντων. Τα μέτρα είναι απaráδεκτα και αποκάλυπτα ψηφοθηρικά. Η αντίδραση του Συνασπισμού ήταν δυστυχώς υποτονική, αλλά ευτυχώς απ' όλες πλέον τις πλευρές, τουλάχιστον του τύπου, επισημαίνεται ότι τα μέτρα ήταν τουλάχιστον άστοχα και ότι θα επιδεινώσουν ακόμα περισσότερο τη βεβαρυνμένη ατμόσφαιρα και το κυκλοφοριακό χάος. Όσο για την ψηφοθηρική αποδοτικότητα των μέτρων εμείς την αμφισβητούμε έντονα. Κι αυτό θα αποδειχθεί σύντομα στις επόμενες εκλογές.

Η ασθενική μνήμη του κ. Λυντζεράκου

Στο τχ. 394 της 11.2.89 το ΑΝΤΙ δημοσίευσε το περιεχόμενο μιας άκρως απόρρητης έκθεσης που συνέταξε το 1984 το Α2 του ΓΕΑ με θέμα τις δραστηριότητες του Λούβαρη και με σκοπό να ενημερωθεί ο Ανδρέας Παπανδρέου. Στη σύνταξη της έκθεσης συμμετείχε μεταξύ των άλλων αξιωματικών και ο διευθυντής του Α2 ταξίαρχος σήμερα Λυντζεράκος. Το Νοέμβριο του 1987 ο κ. Λυντζεράκος σε τηλεφωνική συνομιλία του με το ΑΝΤΙ από την Ουάσιγκτον όπου υπηρετούσε τότε ως αεροπορικός ακόλουθος επιβεβαίωσε την ύπαρξη της έκθεσης και πρόσθεσε ότι «πρέπει να διερευνηθεί το πόθεν έσχες των πολιτικών». Όπως φαίνεται από τότε η μνήμη του εξασθένησε. Καταθέτοντας προχθές στην εξεταστική επιτροπή της Βουλής ο κ. Λυντζεράκος δήλωσε πως «δεν ξέρει τίποτα» για την έκθεση. Λίγες ημέρες πιο πριν ο κ. Γεράσιμος Αρσένης είχε επιβεβαιώσει την ύπαρξη της καταθέτοντας στην ίδια επιτροπή.

Το ερώτημα είναι γιατί η εξεταστική επιτροπή δεν καλεί και τους άλλους συντάκτες της έκθεσης, τα ονόματα των οποίων έχουμε αναφέρει και κατά καιρούς. Καταθέτοντας στην επιτροπή ο συνεργάτης του «ΑΝΤΙ» Β. Ζήσης επέδωσε αντίγραφο της έκθεσης και παρουσίασε όλα τα περιστατικά που συνοδεύουν και τη σύνταξη της και την επίδοσή της στον κ. Α. Παπανδρέου. Η επιτροπή δεν έχει παρά να διερευνηθεί για να επιβεβαιωθεί ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου συνήγγησε στις δραστηριότητες του Λούβαρη.

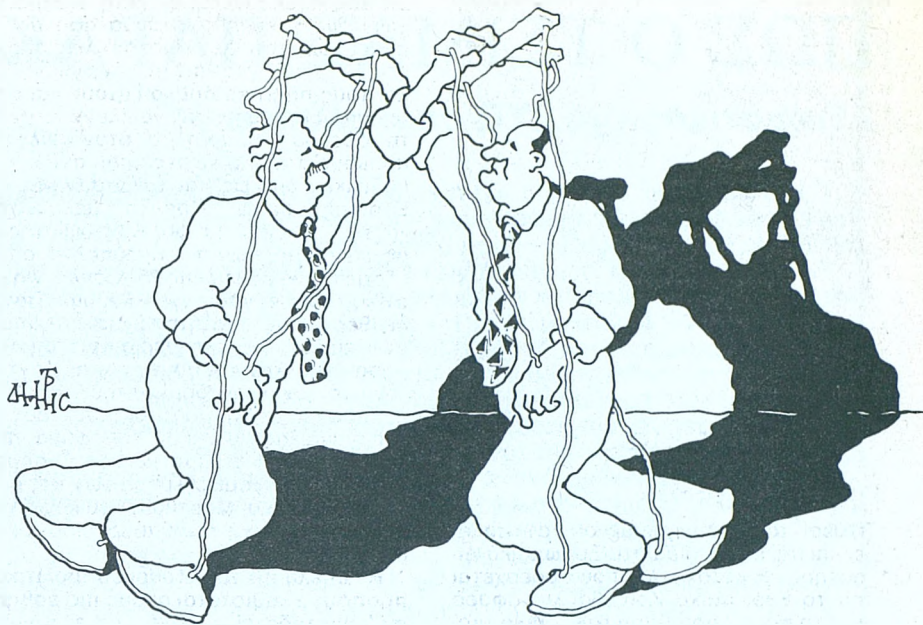
Είμαστε όλοι επίστρατοι

Τι άλλο παρά τη διατήρηση της αυταρχικότητας και των στεγανών στο στρατό δεν εξυπηρετεί η παράταση της κατάστασης γενικής επιστρατεύσεως στην οποία έχει κηρυχθεί η χώρα από το 1974, η οποία δεν έχει αλλάξει παρά τη σχετική εξομάλυνση των σχέσεών μας με την Τουρκία, παρά τη δημοκρατική μεταπολίτευση, παρά και την αυτοαποκαλούμενη σοσιαλιστική επταετία.

Θα ήταν χοντροκομμένο αστείο η διατήρηση ενός τέτοιου status αν οι επιπτώσεις του για τους εφέδρους κυρίως δεν ήταν πραγματικά ολέθριες. Αρκεί, για παράδειγμα, να αναφέρουμε τι συμβαίνει στην περίπτωση που κάποιος στρατευμένος καθυστέρήσει να γυρίσει στη μονάδα του — για τις ακριτικές περιοχές μια καθυστέρηση μπορεί να μην είναι καν ηθελήμνη μια που, ιδιαίτερα την αιχμή της τουριστικής περιόδου, τα εισιτήρια των συγκοινωνιακών μέσων είναι ανάρπαστα. Αν γυρίσει το επόμενο εικοσιτετράωρο έχει ήδη κηρυχθεί σε αφάνεια

και έχει σίγουρη τη «δεκάρα» ή την «εικοσάρα» φυλακή. Αν όμως καθυστερήσει πέραν του εικοσιτετράωρου, ε τότε, ουαί και αλίμονο του. Οι άκαμπτοι μηχανισμοί του στρατού θα τον κηρύξουν λιποτάκτη και θα τον παραπέμψουν στο στρατοδικείο. Εκεί, μετά από ταλαιπωρίες, έξοδα, ταπεινώσεις και εξευτελισμούς, χρησιμοποιήση μέσων, υποσχέσεων και ενός... καλού δικηγόρου, το λιγότερο που τον περιμένει είναι *έξι μηνών φυλάκιση*, η αντιμετώπισή του στο υπόλοιπο της θητείας του ως εγκληματία, η υποχρέωσή του να εκτίσει την ποινή του σε στρατιωτικές φυλακές αμέσως μόλις λήξει η θητεία του, ένα απολυτήριο, τέλος, που θα του δημιουργήσει έπειρα προβλήματα στην επαγγελματική του αποκατάσταση.

Έτσι είναι σωστό να αμοίβει η πολιτεία δεκαεννιάχρονα παιδιά που οδηγούνται με την αβουλία τους και την ανωριμότητά τους σε στρατώνες, υποχρεωμένοι να υπακούουν, να συγκατανεύουν, να συντηρούν τις ανελεύθερες δομές και τα στεγανά ενός μηχανισμού, που το Σύνταγμα τον θέλει απλώς να μας εγγυάται την εδαφική μας ακεραιότητα;

Οι απόψεις είναι τουλάχιστον δυο

Όπου φυσάει ο άνεμος

Η αναζωπύρωση της συζήτησης «περί της Ιστορίας των Ελλήνων», που αφορμή είχε το κάψιμο ή όχι των φακέλων, έγινε μέσα στο πιεστικό διλημματικό κλίμα που τίθενται κατά κανόνα όλα τα ζητήματα στον τόπο μας. Έγινε, επίσης, μέσα σε ατμόσφαιρα επιβαρυνμένη από τους καπνούς των πρώτων φακέλων που καίγονταν στην «Χαλυβουργική», καθώς η «συμβολική» χειρονομία έθετε βίαιο τέλος στο στόχο της ίδιας της συζήτησης: να κρατηθούν οι φάκελοι γιατί είναι μια πλούσια αρχειακή πηγή για την Νεότερη Ελληνική Ιστορία. Για την ακρίβεια, δεν υπήρξε καν συζήτηση: απλώς ορισμένα άρθρα στον ημερήσιο Τύπο και κυρίως οι ουσιαστικές παρεμβάσεις των Φ. Ηλίου, Η Αυγή (27.8.89), και Αντ. Λιάκου Η Εποχή (3.9.89) από την άλλη πλευρά, κάποιες κραυγές: «στην πυρά, στην πυρά», που αναδείκνυαν, κατά τον διαυγέστερο τρόπο, το μέγα χάσμα νοοτροπιών που εξακολουθεί να χωρίζει τον τόπο στα δύο.

Ο λαϊκισμός που εξέθρεψε το ΠΑΣΟΚ, θα πρέπει να το ομολογήσουμε κάποτε, ανήκει εξ αδιαιρέτου σε όλους τους Έλληνες. Οι συναινετικές διαδικασίες που εισηγούνται με τη εξαιρετικά μειοψηφούσα νοοτροπία, καθώς και λαϊκιστική, φαίνεται πως χάνουν ψήφους αν δεν συνεργαστούν με τη λαϊκιστική νοοτροπία της πλειοψηφίας: που θέλει ρητορείες, συμβολικές χειρονομίες, υποκριτικούς εναγκαλισμούς. Οι παράλληλοι μονόλογοι, βέβαια, στο μεγαλύτερο ποσοστό, σχετίζονται με τη συγκεκριμένη πολιτική συγκυρία, η οποία ονόμασε την άκριτη καταστροφή αρχειακού υλικού κατ' ευφημισμόν «κοινωνική αξίωση». Η επιλογή μιας συμβιβαστικής μέσης οδού — να διατηρηθεί μέρος των φακέλων και μάλιστα των επωνύμων — πέρα από την αυταρέσκεια που προκρίνει, επιβάλλει και ορισμένα επιλεκτικά κριτήρια στον ιστορικό και μελετητή του μέλλοντος, που βέβαια, δεν είναι καθόλου ουδέτερα: την ιστορία τη γράφουν πάντα οι «επώνυμοι άρχοντες» κτλ., καθώς επίσης φανερώνει την πλήρη αδιαφορία για τα ποσοτικά στοιχεία και τις αναλογίες.

Συζητήθηκε, πάντως, και το ζήτημα της «αναξιοπιστίας» του αρχειακού αυτού υλικού, ως προερχόμενο από τη γραφίδα των χαφιέδων, που σκόπιμα διαστρέβλωναν την πραγματικότητα. Λες και δεν είναι μέρος — πολύ σημαντικό — της ιστορίας της ελληνικής κοινωνίας αυτή ακριβώς η μεροληπτική απεικόνιση την οποία καταθέτουν κατά τον καλύτερο τρόπο οι χαφιέδες «ιστοριογράφοι»!

Αντίθετα, η επίσημη «παραχάραξη» που είναι η λογική που διατύπωσε ο Κ. Μητσοτάκης στη Βουλή («Υπάρχουν σελίδες της Ιστορίας που δεν θέλει κανείς να τις διαβάσει. Τις προσπερνά. Θα επιθυμούσε να μην υπήρχαν»), νομιμοποιείται μέσα από το ιδεολόγημα της αποστροφής, που διευκολύνεται από τη συγκυριακή αποστροφή προς την πολιτεία του ΠΑΣΟΚ. Θα δικαιώνεται, έτσι, η ιστορική αμνησία όχι ως μονιμότερη άποψη — αυτό θα ήταν κακό αλλά όχι το χειρότερο — αλλά ως συγκυριακή πρακτική.

Όπου φυσάει ο άνεμος, όμως, ανάβουν οι φωτιές. Όσο για την «ιστορία των Ελλήνων», φωτιά να την κάψει!

A.Φ.

Η υποκρισία

Η νομοθετική ρύθμιση των εκκρεμοτήτων του Εμφυλίου συνέπεσε με την παράδοση στην πυρά μερικών εκατομμυρίων Φακέλων που οι επιμελείς υπηρεσίες ασφαλείας (της δεξιάς ΝΔ και του κεντρώου ΠΑΣΟΚ) συνέτασσαν για επώνυμους και ανώνυμους. Απόψεις πολλές διατυπώθηκαν στο παρελθόν αλλά και τις ημέρες αυτές.

Χωρίς να χρειάζεται κανείς να επιχειρηματολογήσει για τα τεχνικά προβλήματα επεξεργασίας αυτού του «αρχειακού υλικού» ή να αναφερθεί στην αντικειμενική αξία του, πρέπει να ομολογήσει ότι η πράξη «της πυράς» ήταν θετική γιατί:

- Ήταν μια πολιτική ανάγκη που προέκυπτε από το ότι η διατήρησή τους όφειλε να εξασφαλίζει ότι δεν θα υπάρξουν «πισωγυρίσματα» στις μεθόδους χρήσης του «αρχειακού υλικού».

Όχι μικρότερης σημασίας είναι το γεγονός ότι τελικά αυτό το υλικό χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν — γιατί όχι δεν θα χρησιμοποιούνταν και στο μέλλον; — για φτηνούς εκβιασμούς από οργανέττα στυλ «Αυριανής».

Και εν πάση περιπτώσει αυτή η έσχατη υποκρισία του ΠΑΣΟΚ πότε θα παύσει να μας δυναστεύει; Προεκλογικά: «να καούν». Μετεκλογικά: «χάνεται η ιστορική μνήμη»!

Τελος πάντων! Με το κάψιμο χάθηκαν βέβαια τα τεκμήρια χαφιεδισμού του Ανδρέα Παπανδρέου στη Μεταξική Περίοδο και του Απόστολου Κακλαμάνη τα τεκμήρια επαφών με τους Απριλιανούς. Λίγο είναι το όφελος τουλάχιστον για το ΠΑΣΟΚ;

P.A.

ΠΩΣ Ο ΤΣΙΜΑΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΣΕ

Αξιωματικός της ΕΥΠ αποκαλύπτει

Ο Κ. Τσίμας είχε στην αποκλειστική διάθεσή του ένα ολόκληρο τμήμα της ΕΥΠ με 44 γραμμές τηλεφωνικών παρακολουθήσεων στα δωμάτια 21, 22, 23 του 15ου ορόφου του κτιρίου της Κατεχάκη.

Το τμήμα αυτό είχε δημιουργηθεί κατά την ελληνοτουρκική κρίση του Μαρτίου 1987, με σκοπό να παρακολουθούνται στόχοι «υψηλού εθνικού ενδιαφέροντος». Αργότερα, μετά την εκτόνωση της κρίσης και την αύξηση των προβλημάτων του Ανδρέα Παπανδρέου, ο Τσίμας έθεσε το τμήμα που είχε συγκροτηθεί για εθνικούς λόγους στην απόλυτη διάθεση των αναγκών του τότε πρωθυπουργού για πολιτική πληροφόρηση.

Οι διευθυντές της υπηρεσίας απορρήτων (δηλαδή των υποκλοπών) του ΟΤΕ επισκέπτονταν τακτικά τον κ. Τσίμα στο γραφείο του.

Η υπηρεσία πληροφοριών της Πολεμικής Αεροπορίας είχε πράγματι ερευνήσει πληροφορίες που αφορούσαν τις παράνομες δραστηριότητες του Γιώργου Λούβαρη στην «αγορά του αιώνα».

Αυτά και πολλά άλλα σημαντικά, όπως ένα άγνωστο παρασκήνιο με τις παρακολουθήσεις του τηλεφώνου της... κ. Λιάνη αποκαλύπτει σε συνέντευξή του στο «ΑΝΤΙ» ο αντισμήναρχος ε.α. κ. Αντώνης Τζιζάρκας, ένας αξιωματικός που δεν κρύβει ότι ανήκει στον χώρο του ΠΑΣΟΚ

ΑΝΤΙ: Κύριε Τζιζάρκα υπηρετήσατε στην ΕΥΠ στο τμήμα ακροάσεων. Πότε και για ποιο διάστημα;

ΤΖΙΖΑΡΚΑΣ: Κατ' αρχήν θέλω να πω ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος πλέον για να μην ειπωθεί η αλήθεια. Στην ΕΥΠ υπηρέτησα με κανονική μετάθεση από το ΓΕΑ από τις 18 Ιουλίου 1986 που παρουσιάστηκα, μέχρι και τις 24 Φεβρουαρίου 1989 που έφυγα με μετάθεση.

ΕΡ.: Για ποιο λόγο μετατεθήκατε;

ΑΠ.: Εκτιμώ, ότι ο τότε αρχηγός του ΓΕΑ ο κ. Στάππας λόγω των συνεχών δημοσιευμάτων για το όνομά μου, ότι δηλαδή ο Τζιζάρκας «παρακολουθεί τηλέφωνα» κλπ. κατέληξε σε ορισμένα συμπεράσματα και διέταξε να φύγουν όλοι οι αξιωματικοί της ΠΑ από την ΕΥΠ.

ΕΡ.: Από όσα γνωρίζω εσείς κατηγορείστε ότι παρακολουθούσατε το τηλέφωνο της κ. Λιάνη.

ΑΠ.: Σε δημοσίευμα απογευματινής εφημερίδας είχε αναφερθεί ότι η προϊστάμενη, όπως την αποκαλεί, των ακροάσεων της ΕΥΠ κ. Μάσχα είχε κατασκευάσει μια κασέτα με τις συνομιλίες της κ. Λιάνη και έγινε λαύρος ο Ανδρέας Παπανδρέου στο Καστρί και διέταξε τον αποκεφαλισμό των υπευθύνων της ΚΥΠ πλην Τσίμα. Φυσικά για κάτι τέτοιο εγώ δεν ήταν δυνατόν να ήμουν υπεύθυνος επειδή το τμήμα το δικό μας δεν ήταν τμήμα ακροάσεων, αλλά ήταν τμήμα τεχνικής υποστήριξης σε οποιαδήποτε απαίτηση της διεύθυνσης αντικατασκοπίας. Εγώ εργαζόμουν στο τμήμα Γ7 το οποίο δεν ήταν τμήμα ακροάσεων.

ΕΡ.: Πιστεύετε ότι η μετάθεσή σας έχει σχέση με την οργή του κ. Παπανδρέου όταν έμαθε ότι παρακολουθείτο το τηλέφωνο της κ. Λιάνη, ή ο κ. Στάππας νόμιζε ότι παρακολουθούσατε και το δικό του τηλέφωνο;

ΑΠ.: Εκτιμώ, ότι ο κ. Στάππας ο οποίος υπήρξε άξιος αρχηγός της αεροπορίας και πάνω από όλα τίμιος, το τονίζω αυτό, ίσως με συνδέσει με καταστάσεις και γεγονότα με τα οποία δεν είχα καμιά σχέ-

ση. Ίσως παρασυρόμενος από δημοσιεύματα και φήμες που του μεταβίβαζαν άλλοι από το περιβάλλον του. Εγώ παρέμεινα έξω από όλα αυτά τα παιχνίδια. Δεν έκανα ακροάσεις, αλλά μόνο τεχνική υποστήριξη και συντήρηση μηχανημάτων. Αυτό μπορώ να το αποδείξω ανά πάσα στιγμή.

ΕΡ.: Ποιός έκανε τις παρακολουθήσεις των τηλεφώνων, τις «ακροάσεις», όπως τις αποκαλείτε εσείς;

ΑΠ.: Τις ακροάσεις τις έκανε ένα άλλο τμήμα της υπηρεσίας και το κατέθεσα στην προανακριτική επιτροπή της Βουλής. Παράλληλα υπήρχε ένα ιδιαίτερο τμήμα στην όλη οργάνωση της υπηρεσίας, το οποίο αποτελείτο από τα γραφεία 21, 22 και 23.

ΕΡ.: Ποιούς παρακολουθούσαν από εκεί;

ΑΠ.: Τι γινόταν εκεί δεν μπορώ να ξέρω, γνωρίζω όμως ότι εκεί εργαζόντουσαν υπάλληλοι υπό την άμεση εποπτεία του κ. Τσίμα.

ΕΡ.: Δηλαδή αυτό το ιδιαίτερο τμήμα παρακολουθήσεων ήταν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κ. Τσίμα;

ΑΠ.: Μετά την ελληνοτουρκική κρίση του 1987 το τμήμα αυτό πέρασε στην αποκλειστική διαχείριση του κ. Τσίμα.

ΕΡ.: Έχει αναφερθεί ότι στην αποκλειστική διάθεση του κ. Τσίμα ήταν 44 γραμμές παρακολουθήσεων.

ΑΠ.: Οι «απολήξεις» είναι αυτές που αναφέρατε. Δεν είναι πλέον μυστικό και δεν έχω κανένα λόγο να το κρύβω ότι αυτές οι απολήξεις ήταν στην απόλυτη δικαιοδοσία του κ. Τσίμα και του προσωπικού που τις χειριζότανε. Το πως τις χρησιμοποιούσαν δεν μπορώ να το γνωρίζω διότι δεν είχα καμία αρμοδιότητα στο θέμα.

ΕΡ.: Αυτό που δεν μπορώ να καταλάβω είναι, πως ο Τσίμας κατόρθωσε να απομονώσει από τις υπόλοιπες δραστηριότητες της ΕΥΠ, το τμήμα από το οποίο γινόντουσαν οι πολιτικές παρακολουθήσεις;

ΑΠ.: Νομίζω ότι είναι πάρα πολύ απλό. Όταν έγινε η κρίση του Μαρτίου 1987, ο τότε αρχηγός της ΕΥΠ Φίλιππος Μακέ-

δος, έδωσε εντολή οι υψηλού ενδιαφέροντος εθνικοί στόχοι να περάσουν στο γραφείο 23 στο οποίο υπήρχαν οι απολήξεις που είπαμε. Επειδή οι απαιτήσεις για συνδέσεις τουρκικού ενδιαφέροντος είχαν καλύψει πλήρως τη χωρητικότητα της υπηρεσίας και ο κ. Μακέδος έδωσε εντολή να περάσουν οι υψηλής προτεραιότητας εθνικοί στόχοι στο γραφείο 23 για μεγαλύτερη εξασφάλιση. Με τη λήξη της ελληνοτουρκικής κρίσης μειώθηκαν σε μεγάλο βαθμό και οι απαιτήσεις από την υπηρεσία. Όμως, αργότερα, το γραφείο 23 που είχε τις απολήξεις και τα γραφεία 21 και 22, πέρασαν στην απόλυτη δικαιοδοσία του κ. Τσίμα και κανένας άλλος δεν είχε γνώμη τι συνέβαινε εκεί μέσα, ούτε ο διευθυντής της αντικατασκοπίας, πόσο μάλλον εγώ.

ΕΡ.: Είχατε διαπιστώσει αν ο κ. Τσίμας είχε τακτικές επαφές με προσωπικό του ΟΤΕ;

ΑΠ.: Ο κ. Τσίμας με καλούσε πολλές φορές στο γραφείο του. Μια φορά είδα μέσα έναν κύριο που, όπως μου συστήθηκε, λεγότανε Γιαννιώτης, ήταν ο προϊστάμενος της υπηρεσίας απορρήτων του ΟΤΕ. Τον είδα άλλη μια φορά στο γραφείο αναμονής του κ. διοικητή. Μια άλλη φορά είδα στο γραφείο του κ. διοικητή τον κ. Καραμούστο, που είχε αντικαταστήσει στο μεταξύ τον κ. Γιαννιώτη, προς το τέλος του 1988.

ΕΡ.: Το ΑΝΤΙ έχει δημοσιεύσει πολλές φορές το περιεχόμενο μίας απόρρητης έκθεσης για τις δραστηριότητες του Γιώργου Λούβαρη που συνέταξε το Α2 του ΓΕΑ όταν υπηρετούσατε κι εσείς εκεί, για το χρονικό διάστημα μέχρι το καλοκαίρι του 1986.

Εξάλλου ο κ. Γεράσιμος Αρσένης κατέθεσε στην εξεταστική επιτροπή πδθ διερευνά την αγορά του αιώνα ότι τον επισκεφθήκατε και τον ενημερώσατε για την έκθεση. Τι έχετε να πείτε για όλα αυτά;

ΑΠ.: Όταν υπηρετούσα στο ΓΕΑ/Α2, αν θυμάμαι καλά στα τέλη 1983 αρχές 1984, γίναμε δεκτές πληροφοριών οι οποίες ξεκίνησαν από ανώνυμα τηλεφωνήματα και τα οποία θεώρησα καλό να διερευνήσω την αλήθεια τους και στη συνέχεια να ενημερώσω τους προϊστάμενους μου. Το τι έκαναν οι προϊστάμενοί μου δεν είμαι σε θέση ακριβώς να γνωρίζω. Όταν όμως διαπίστωσα ότι δεν γινόταν καμιά ενέργεια, κάποια ώρα εκτός υπηρεσίας, επισκέφθηκα τον κ. Αρσένη και τον έρωτησα αν έμαθε τίποτα γύρω από τις πληροφορίες για τον κ. Λούβαρη, των οποίων είχαν γίνει κι εγώ αποδέκτης. Ο κ. Αρσένης εξεπλάγη, διότι δεν εγνώριζε μέχρι τότε τίποτα και μου είπε ότι θα εξετάσει το ζήτημα.

ΕΡ.: Κύριε Τζιζάρκα έχετε αποδείξεις για να επιβεβαιώσετε όσα μας είπατε, αν σας ζητηθεί;

ΑΠ.: Μπορεί να μου ζητηθεί επιβεβαίωση για όσα έχω πει από οποιαδήποτε νόμιμη αρχή. Έχω κρατήσει αριθμούς και τα πρακτικά που με αφορούν προσωπικά.

ΤΟ ΕΛΕΙΜΑ ΤΟΥ
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΦΤΑΣΕ
ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΣΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑ
ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΕΛΕΙΜΑ
ΤΑ ΤΡΙΑ ΤΡΙΣΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΧΡΕΟΣ
ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΤΡΙΣ...
ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

... ΤΗΝ
ΧΡΥΣΗ
ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ!

ΑΘΗΝΑ
1996

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

4.9.89
Ιωάννου

του Γιάννη Ιωάννου

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΟΙ ΑΝΑΓΚΑΣ

Η συζήτηση στη Βουλή για την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας ήταν αναμφισβήτητη, η αποκαλυπτικότερη και χρησιμότερη από όλες σχετικές συζητήσεις έχουν γίνει εδώ και πολλά χρόνια. Το στοιχείο που βοήθησε ώστε να προκύψει το ουσιαστικό τούτο αποτέλεσμα ήταν η γνώση των επίσημων δεδομένων από όλες τις πτέρυγες της Βουλής —πράγμα που δεν συνέβαινε στο παρελθόν— και η κυβερνητική δέσμευση, αυτά τα δεδομένα να γίνουν γνωστά στον ελληνικό λαό.

Η «κοινωνικοποίηση» της αλήθειας για το πώς διαχειρίστηκε το δημόσιο χρήμα η εξουσία του ΠΑΣΟΚ, και ποιες συνέπειες είχε τούτη η διαχείριση στη λειτουργία και στο μέλλον της εθνικής οικονομίας είναι δίκαιο να ελπίζεται πως θα έχει ευεργετικές, τελικές, επιδράσεις. Όχι τόσο στην ανακατανομή των κομματικών προτιμήσεων κατά τις προσεχείς εκλογές, όσο στην επανασύνδεση της κοινωνίας με την οικονομία και τα πραγματικά προβλήματά της. Επανασύνδεση, από την οποία αν και δεν είναι ακόμα γενικά κατανοητό, εξαρτάται η επαναφορά της χώρας στην τροχιά του παραγωγικού εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης, προκειμένου να κατοχυρωθεί, σε πρώτη φάση, το σημερινό επίπεδο ζωής του εργαζόμενου πληθυσμού και των απόμαχων της εργασίας.

Ακούγεται, ασφαλώς, παράξενα ότι ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη, όλο κι όλο που καλούνται να μας προσφέρουν είναι η διαφύλαξη του σημερινού επιπέδου ζωής. Αλλά, δυστυχώς, έτσι είναι. Για αρκετά, από τώρα, χρόνια η οικονομική πρόοδος δεν θα έχει άλλο στόχο παρά να «υποστηλώσει», να «στηρίξει» το σαθρό και ετοιμόρροπο παραγωγικό και εισοδηματικό έδαφος, που διαμόρφωσε ο υπερδανεισμός του δημόσιου και ο καταναλωτικός εκτραχηλισμός της παραοικονομίας. Όταν αυτό επιτευχθεί όταν η

καταναλωτική ευχέρεια πάψει να είναι παράγωγο της φοροδιαφυγής, και το προϊόν της παραγωγικής μας επίδοσης γίνει η αποκλειστική πηγή άντλησης εισοδήματος, τότε και μόνο θα μπορέσουμε να μιλήσουμε για περαιτέρω αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων. Ως τότε, κάθε παρόμοιο αίτημα θα λειτουργεί σαν την χρησιμοποίηση βενζίνης για το... σβύσιμο πυρακιάς.

Η συμμετοχή μας στην ΕΟΚ, παρά τα πλεονεκτήματά που μας εξασφαλίζει, έχει και τις αρνητικές της πλευρές. Οι οποίες, μπορεί να αποδειχθούν επικίνδυνα αποσταθεροποιητικές των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων. Δικαιώματα, που δεν έχουμε κανένα λόγο να απεμπολήσουμε, όσο δεν κάνουν το ίδιο και οι άλλοι εταίροι της Κοινότητας, ιδιαίτερα οι οικονομικά ισχυρότεροι.

Είναι χρήσιμο, επί τη ευκαιρία, να υπενθυμίσουμε ότι, σύμφωνα με παράγραφο της «ενιαίας πράξης»: «Ο καθορισμός της ημερομηνίας της 31ης Δεκεμβρίου 1992 (για την πραγματοποίηση της ενιαίας αγοράς) δεν δημιουργεί, αυτόματως, δίκαιο». Οι τεχνολογικές και οικονομικές ιδιαιτερότητες εντός της «ενιαίας αγοράς», δεν θα πάσουν επομένως, να λειτουργούν ως προϋποθέσεις εκμετάλλευσης από τους ισχυρότερους των παραγωγικών και κοινωνικών αδυνα-

μιών των ασθενέστερων. Η ιδιότητά μας, άρα, του μέλους της ΕΟΚ λειτουργεί ως πρόσθετος λόγος για την ανάληψη από ολόκληρη την κοινωνία της ευθύνης εξυγίανσης και αποδοτικής λειτουργίας του οικονομικού μας συστήματος, αφήνοντας κατά μέρος τον εγωκεντρικό «ωχα-δερφισμό».

Με την ομιλία του στη Βουλή, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. **Α. Παπανδρέου**, δεν κατάφερε τίποτε περισσότερο παρά να επιβεβαιώσει τις καταγγελίες ότι μοναδική επιδίωξη της κυβερνητικής του πολιτικής ήταν η διατήρησή του με κάθε μέσο στην εξουσία. Με παρόμοια «στρατηγική επιδίωξη», η οπισθοδρόμηση της οικονομίας ήταν αναπόφευκτη. Τα δανεικά, από το εσωτερικό και το εξωτερικό, τροφοδοτούσαν την κατανάλωση και όχι τις παραγωγικές επενδύσεις. Ενώ η λεηλασία του δημόσιου χρήματος από τους παράγοντες του «κινήματος» καταβαράθρωνε τα δημόσια έσοδα με την «κοινωνικοποίηση» της... φοροδιαφυγής. Η παράταξη που βρισκόταν στην εξουσία, εφ' όσον επεφύλαξε στον εαυτό της το δικαίωμα να αντλεί κομματικά ή «στελεχικά» έσοδα από αδιαφανείς οικονομικές συναλλαγές, ήταν σαν να άναβε το πράσινο φως για παράλληλη δραστηριότητα από κάθε πολίτη με ανάλογες δυνατότητες. Ποια φοροτεχνική υπηρεσία θα κυνηγούσε φοροφυγάδες όταν θα έπρεπε να αρχίσει την αναζήτησή τους ανάμεσα στους ευνοούμενους των κρατικών προμηθειών και τους πρωτοκλασάτους —όπως λέει ο Τάσος Βουρνάς— προστάτες τους; Η τρομακτική εξάπλωση της παραοικονομίας από τούτη την κυβερνητική πρακτική ξεκίνησε.

Την απελπισμένη προσπάθεια του κ. Α. Παπανδρέου να υπερασπίσει την οικονομική πολιτική της κυβερνητικής του οκταετίας και τα «ευεργετικά» της αποτελέσματα υπέρ των ασθενέστερων εισοδηματικά τάξεων, την χειροκροτούσε συνεχώς στη Βουλή το κοινοβουλευτικό δυναμικό του κόμματος. Το γεγονός αποδειχνύει ότι το ΠΑΣΟΚ, με ή χωρίς τον κ. Α. Παπανδρέου επικεφαλής του, είναι στερεωμένο κάθε δυνατότητας χάραξης οικονομικής πολιτικής ικανής να ανελκύσει την οικονομία από το τέλμα όπου το ίδιο το ΠΑΣΟΚ τη βύθισε.

Ο πρόεδρος της Ν. Δημοκρατίας κ. **Κ. Μητσοτάκης** απέφυγε να αναφερθεί στα συγκεκριμένα μέτρα που, κατά τη γνώμη του κόμματός του, πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου να αναστραφεί η πορεία της οικονομίας από το σημείο όπου βρίσκεται σήμερα. Εύλογη σιωπή. Η Ν. Δημοκρατία δεν είναι κυβέρνηση. Και η επιδίωξη της να αναλάβει αυτοδύναμες κυβερνητικές ευθύνες μετά τις προσεχείς εκλογές δεν της επιτρέπει να εξαγγείλει μέτρα που δεν είναι ακόμα ώριμο να κατανοήσει μεγάλο τμήμα του εκλογικού σώματος. Η «αγωγή» για την επιθυμητή «κοινωνική ωρίμανση» περνάει μέ-

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

του Κ. Τσαλόγλου

σα από την περιγραφή των συγκεκριμένων συνθηκών εντός των οποίων κινείται η οικονομία, και από την κατανόηση των προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπισθούν. Τότε, οι προτεινόμενες λύσεις δεν θα είναι εύκολο να απορριφθούν ανεπιχειρηματολόγητα από τους κομματικούς αντίπαλους.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου, επειδή δεν τρέφει ιδιες κυβερνητικές φιλοδοξίες, προχώρησε, με την ομιλία του προέδρου του κ. Χαρ. Φλωράκη κατά την προχθεσινή συζήτηση στη Βουλή, σε προτάσεις για τη μείωση του καταθλιπτικού ελλείμματος του δημόσιου τομέα. Προτάσεις, που αποβλέπουν στον εκδημοκρατισμό της δημοσιονομικής διαχείρισης από την εκάστοτε κυβέρνηση και όχι στη γνωστοποίηση οικονομικής πολιτικής. Αλλά, όση βαρύτητα και αν έχει η δυνατότητα εξουπλήρωσης δυσανάλογα μεγάλου για τις διαστάσεις της εθνικής οικονομίας χρέους και όσο και αν είναι προϋπόθεση «εκ των ων ουκ άνευ» για την επιβίωση της εθνικής οικονομίας η θεσμική παρεμπόδιση της διασπάθισης των εθνικών πόρων, η ανυπαρξία αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής θα μηδενίσει και την αξία της πιο τίμιας δημοσιονομικής διαχείρισης. Η οικονομία έχει ανάγκη από επείγουσα εφαρμογή μέτρων που θα της επιτρέψουν τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση της παραγωγής της, γιατί χωρίς αυτά είναι εντελώς αδύνατο να ικανοποιήσει κοινωνικά αιτήματα, διατηρώντας, ταυτόχρονα, η χώρα, την εθνική της προσωπικότητα. Πάντως, οι προτάσεις του «Συνασπισμού» για τον εκδημοκρατισμό της δημοσιονομικής διαχείρισης, εφ' όσον θεσμοθετηθούν, θα αποτελέσουν σπουδαίο βήμα προς την αποκόλληση της ελληνικής οικονομίας από το καθεστώς της υπανάπτυξης.

Υποστηρίζεται, ωστόσο, από διάφορους σχολιαστές —και όχι μόνο από τους υπερασπιστές της οικονομικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ— ότι η οικονομία, παρά τα ογκώδη δημοσιονομικά ελλείμματα, έχει μπει στο δρόμο της ανάπτυξης. Το επιβεβαιώνουν, —λένε— η αύξηση της μεταποιητικής παραγωγής, και, κυρίως, οι ανατιμητικές τάσεις στο Χρηματιστήριο Αθηνών που ερμηνεύονται ως απόδειξη της εμπιστοσύνης του αποταμιευτικού κοινού στην καλή πορεία των ελληνικών επιχειρήσεων. Λιγότερος ενθουσιασμός θα ήταν εξαιρετικά ωφέλιμος, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις εξελίξεις στο Χρηματιστήριο.

Η μικρή άνοδος της μεταποιητικής παραγωγής και τα κέρδη των Τραπεζών και μερικών βιομηχανιών δεν αρκούν για να δικαιολογήσουν τη ζήτηση μετοχών, που αποδίδουν, με τα ετήσια μερίσματά τους, εισόδημα κατά πολύ μικρότερο από όσο εξασφαλίζει η αγορά ομολόγων του δημόσιου ή η κατάθεση προθεσμίας. Η προσδοκία ότι το μεγάλο κέρδος από την

αγορά χρηματιστηριακών τίτλων θα προέλθει από την ανατίμησή τους, είναι πρόνομο των εξειδικευμένων κερδοσκόπων και όχι του απληροφόρητου κοινού. Αυτοί, οι κερδοσκόποι, είναι που ανεβοκατεβάζουν τις τιμές, ενισχυμένοι αριθμητικά εδώ και δύο χρόνια περίπου, από επιχειρηματίες του εξωτερικού, οι οποίοι αγοράζουν ελληνικά «χαρτιά» για σκοπούς πολύ ευρύτερους και μακροπρόθεσμους από όσο είναι η περιστασιακή ενθυλάκωση μικροκερδών.

Η υπερσυσσώρευση κεφαλαίων στα χέρια των μεγάλων διεθνών εταιρειών, όπως είναι γνωστό δεν έχει άλλη κερδοφόρα διεξοδό, με τα σημερινά δεδομένα της παγκόσμιας οικονομίας, παρά μόνον την εξαγορά όμοιων ή ομοειδών επιχειρήσεων ώστε να διευρυνθεί η αγορά διάθεσης των προϊόντων τους. Είναι αρκετοί οι Ευρωπαίοι ενδιαφερόμενοι για την απόκτηση ελληνικών επιχειρήσεων. Και εφ' όσον αυτές οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι «εισηγμένες» —όπως λένε οι οικονομολόγοι— στο Χρηματιστήριο, η διαδικασία της εξαγοράς εκδηλώνεται με τη συγκέντρωση του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού μετοχών τους από τους αλλοδαπούς κεφαλαιούχους.

Βέβαια, η προοπτική της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς θα απέρριπτε την εξαγορά ελληνικών εταιρειών από «Ευρωπαίους» ως απειλή για τα εθνικο-οικονομικά συμφέροντα, μια και η χώρα μας θα γίνει ενιαίο τμήμα της «Ευρώπης». Δεν είναι, ακριβώς έτσι.

Πέρα από τις οποιεσδήποτε ενοποιήσεις η ευθύνη για την υπεράσπιση και προαγωγή των συμφερόντων των εργαζομένων βαρύνει την κάθε εθνική κυβέρνηση. Η Κοινότητα, μπορεί να έχει θέσει μεταξύ των σπουδαιότερων καθηκόντων που πρέπει να εκπληρώσει, την «κοινωνική ενοποίηση». Αλλά η κοινωνική ενοποίηση θα είναι σύνολο οδηγιών για τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής που θα υποχρεούται να εφαρμόσει κάθε κράτος-μέλος ώστε να μη γίνεται ανεπιθύμητη μετακίνηση ειδικευμένων εργατών και τεχνικών από τα κράτη με τις χειρότερες, προς εκείνα με τις περισσότερες κοινωνικές παροχές. Για να επιτευχθεί, άρα, η κοινωνική παροχή στα καθορισμένα από την ΕΟΚ επίπεδα θα οφείλει το κάθε κράτος να ανεβάσει την οικονομική του επίδοση ως το ύψος της εκπλήρωσης παρόμοιων καθηκόντων. Ανέβασμα, όμως, της παραγωγικής επίδοσης στο επιθυμητό ύψος σημαίνει ότι το εθνικό κράτος θα έχει την ευχέρεια καθοδήγησης και στήριξης της παραγωγής, κινητοποιώντας εθνικές δυνατότητες, και όχι περιμένοντας τη βοήθεια των κοινοτικών Ταμείων, η οποία, ούτως ή άλλως, θα είναι εξαιρετικά φειδωλή.

Όπως διαμορφώνονται τα εσωτερικά οικονομικά μας πράγματα οι εθνικές δυνατότητες είναι υπερβολικά ισχνές για να πετύχει το εθνικό κράτος την αναβάθ-

μιση των αρμοδιοτήτων του ως το επίπεδο που απαιτούν οι κοινωνικές του υποχρεώσεις. Και επειδή η σπουδαιότερη κοινωνική υποχρέωση ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού κράτους είναι να μην αφήνει στο περιθώριο των επιστημονικών προόδων και των τεχνολογικών εφαρμογών ένα μεγάλο ή μικρότερο κομμάτι του λαού, η κινητοποίηση των αναπτυξιακών παραγόντων και ο παραγωγικός προσανατολισμός τους προβάλλει ως το κυριότερο καθήκον της υπεύθυνης κυβερνητικής πολιτικής.

Πόσες πιθανότητες επιτυχίας, όμως, έχει η άσκηση εθνικής οικονομικής πολιτικής όταν το κράτος είναι ανίκανο να προσφέρει ουσιαστικό πλουτοπαραγωγικό έργο, λόγω της πασιγνώστης αποδιοργάνωσής του, και όταν ο ιδιωτικός τομέας της οικονομίας θα έχει περάσει στα χέρια αλλοδαπών επιχειρηματιών;

Το πρόβλημα, λοιπόν, της άσκησης αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής ή επιλογής οικονομικών μέτρων που θα επιτρέψουν την ταχεία ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας, ώστε να γίνει *συναγωνιστικός* με τον αναδιοργανούμενο δημόσιο τομέα, προβάλλει ως το υπ' αριθμόν ένα αντικείμενο πολιτικής και κοινωνικής μέριμνας. Όλα τα άλλα, ακόμα και τα δημοσιονομικά ελλείμματα, δεν μπορούν να εκτιμώνται με άλλο κριτήριο πλην του βαθμού θετικής ή αρνητικής επίδρασής τους στην εκπλήρωση του προβαδίζοντος αναπτυξιακού καθήκοντος. Ας ελπίσουμε ότι, μια επόμενη συζήτηση στη Βουλή θα καταπιαστεί με αυτό ακριβώς το μέγα θέμα. Και ότι το ίδιο θέμα θα αποτελέσει το επίκεντρο της νέας προεκλογικής εκστρατείας, που δεν συμφέρει να καθυστερήσει.

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Η «ΑΛΛΑΓΗ» ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ

Στο προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ», είχαμε εκφράσει επιφυλάξεις για ορισμένες «περίεργες» μεθοδεύσεις που είχαν παρατηρηθεί σχετικά με την κάθαρση. Στο δεκαπενθήμερο που μεσολάβησε, όχι μόνο οι επιφυλάξεις αυτές έγιναν βεβαιότητα, αλλά κινδυνεύουν να επαληθευθούν οι χειρότεροι φόβοι μας. Η κάθαρση, από θέμα άμεσης προτεραιότητας για την κυβέρνηση — και κυρίως για τον τόπο — έχει εμπλακεί στη διελκυστική των πολιτικών σκοπιμοτήτων και κινδυνεύει να ματαιωθεί.

Την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, Τετάρτη πρωί, η κάθαρση βρισκόταν στο επίκεντρο μιας απίθανης και άνευ προηγούμενου πολιτικής δίνης στην οποία είχαν εμπλακεί ο χρόνος διεξαγωγής των εκλογών, το εκλογικό σύστημα, η διεξαγωγή «διπλών» ή «μονών» εκλογών, οι κυβερνητικές συμμαχίες και άλλα πολλά. Η σημερινή Βουλή φαίνεται έχει «απωλέσει» το νόημα της ύπαρξής της. Σκοπός της δεν είναι πλέον η κάθαρση, η απόδοση ευθυνών για όσα συνέβησαν επί οκτώ συναπτά έτη και ο εκδημοκρατισμός της δημόσιας ζωής, αλλά η επίλυση των πολιτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν η Νέα Δημοκρατία και ο Συνασπισμός. Από όργανο της λαϊκής θέλησης για την αναζήτηση και παραπομπή των ενόχων, η Βουλή έχει μετατραπεί σε μέσο ικανοποίησης των κομματικών αναγκών και κυρίως σε μέσο επίλυσης των προβλημάτων που ενέσκηψαν τα τελευταία έτη μεταξύ Αριστεράς και ΠΑΣΟΚ.

Όλα αυτά θα μπορούσαν να θεωρηθούν «φυσιολογικές» εκδηλώσεις της μακρόχρονης περιόδου πολιτικών ανακατατάξεων στην οποία εισήλθε η χώρα από τον περασμένο Ιούνιο, αν δεν ετίθετο εν αντιθέσει η βασική — «νομοτελική», όπως θα λέγαμε σε άλλες εποχές — προϋπόθεση για να υλοποιηθούν αυτές οι ανακατατάξεις. Η παραπομπή δηλαδή και η δίκη του Ανδρέα Παπανδρέου και όλων εκείνων που αυτός ενσάρκωσε για περισσότερο από μία δεκαετία.

Γεγονός χαρακτηριστικό των αμφιβολιών που επικρατούν για το αποτέλεσμα της κάθαρσης είναι και η προχθεσινή δήλωση προς το «ΑΝΤΙ» ενός από τους πιο βασικούς υπουργούς της κυβέρνησης. «Δεν μπορώ να εκτιμήσω τι θα γίνει με την κάθαρση αν δεν περάσουν δέκα ημέρες, η λύση της κυβερνητικής κρίσης δεν θα αρχίσει να διαφαίνεται πριν από το τέλος της ερχόμενης εβδομάδας». Χρονική περίοδος που σύμφωνα με τον ίδιο συμπίπτει με την έκδοση του πορίσματος των προανακριτικών επιτροπών για τα σκάνδαλα του Κοσκωτά και των υποκλο-

πών, καθώς και με την ολοκλήρωση του έργου της Εξεταστικής Επιτροπής που ανέλαβε να διερευνήσει την «αγορά του αιώνα».

Δηλαδή, οι προανακριτικές και εξεταστικές επιτροπές της Βουλής δεν πήραν παράταση για να ολοκληρώσουν, υποτίθεται, το ανακριτικό έργο τους και τη συλλογή στοιχείων, αλλά για να περιμένουν τις οριστικές «άνωθεν» αποφάσεις για την τύχη του Ανδρέα Παπανδρέου και της κάθαρσης. Αναμεινате λοιπόν τα πορίσματα των επιτροπών της Βουλής και παρακολουθήστε μέχρι τότε το έργο τους. Όπως μας λένε καλά πληροφορημένοι παράγοντες από αυτά «θα φανεί αν ο Ανδρέας Παπανδρέου θα καθίσει στο σκαμνί του κατηγορουμένου ή το κατηγορητήριο θα περιοριστεί στην απόδοση μόνο πολιτικών ευθυνών».

Είναι προφανές ότι αν από τα πορίσματα διαφανεί η πρόθεση της κυβερνητικής πλειοψηφίας ή μόνο του μεγαλύτερου τμήματός της, να απαλλαγεί ο Ανδρέας Παπανδρέου από τις ποινικές ευθύνες του για τα σκάνδαλα, αν δηλαδή τα κόμματα της κυβερνητικής συγκατοίκησης αποφασίσουν ότι «δεν τους συμφέρει» η παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου, παρά μόνο και ίσως για τις υποκλοπές, θα αρθεί αυτόματα το θέμα της παραγραφής και θα διευκολυνθούν οι κινήσεις των κομμάτων σε ό,τι αφορά την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών και του εκλογικού συστήματος.

Στη Νέα Δημοκρατία έχουν σήμερα διαμορφωθεί δύο τάσεις σε ό,τι αφορά την κάθαρση. Η πρώτη και λιγότερο ισχυρή θεωρεί ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου πρέπει οπωσδήποτε να παραπεμφθεί, επειδή έχουν ήδη συγκεντρωθεί όλα τα απαραίτητα στοιχεία που δικαιολογούν μια τέτοια ενέργεια, η οποία άλλωστε θα βρίσκεται σε πλήρη ανταπόκριση με τα αισθήματα της πλειοψηφίας του ελληνικού λαού. Η άλλη τάση και περισσότερο ισχυρή, την οποία εκφράζει κυρίως ο «σκληρός» πυρήνας του κόμματος του κ. Μητσοτάκη θεωρεί ότι «πρέπει να πάμε το συντομότερο δυνατό για εκλογές, επειδή δεν μπορούμε να κυβερνήσουμε, το κόμμα χάνει τη φυσιογνωμία του και το κυριότερο όσο απομακρύνεται ο χρόνος των εκλογών, άλλο τόσο μεγαλώνει ο κίνδυνος να χάσουμε την αυτοδυναμία».

Οι ίδιοι παράγοντες του μεγαλύτερου σήμερα ελληνικού κόμματος, θεωρούν — και εδώ βρίσκονται οι περισσότεροι κίνδυνοι για την κάθαρση — ότι «έτσι που εξελίχθηκε η υπόθεση της κάθαρσης είναι πολύ αμφίβολο αν στο τέλος προκύψουν συγκεκριμένες ποινικές ευθύνες για τον Ανδρέα Παπανδρέου». Συνεπώς, «αν είναι να χάσουμε τις

εκλογές και την εξουσία, ας μην ανασταλεί η παραγραφή».

Φτάσαμε λοιπόν από τις «αδιάσειστες αποδείξεις» περί της ενοχής του Ανδρέα Παπανδρέου, στις «αποχρώσεις ενδείξεις» που με τη σειρά τους έγιναν κι αυτές «απλές» και τώρα οδηγούμεθα προς την απαλλαγή, χωρίς καν να γίνει η «δίκη». Κάποιοι φροντίζουν πριν από μας για μας.

Το παιχνίδι γύρω από την κάθαρση αποκτά περισσότερο «νόημα» και «ουσία» αν στα όσα προαναφέραμε συνυπολογίσουμε και κάποιες άλλες πολύ ενδιαφέρουσες εξελίξεις. Η πιο χαρακτηριστική από αυτές είναι η περίπτωση αντιπροσώπου των εταιρειών που συμμετείχαν στην «αγορά του αιώνα», ο οποίος την προηγούμενη εβδομάδα διορίστηκε έμμισθος σύμβουλος σε δύο βασικότητες δημόσιας επιχείρησης, προφανώς για να τις «εξυγιάνει», όπως και την Πολεμική Αεροπορία. Σε αυτό προσθέστε τις πιέσεις της «επίσημης» Γαλλίας σχετικά με την αγορά του αιώνα, πιέσεις που κατά τη γνώμη μας έχουν άμεση σχέση με την επίσημη έκθεση που παρέδωσε πριν από τρεις ημέρες το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας στην Εξεταστική Επιτροπή για την «αγορά του αιώνα». Η έκθεση αυτή, η σύνταξη της οποίας έγινε κατόπιν εντολής του αναπληρωτή υπουργού Άμυνας κ. Βασιλειάδη επιχειρεί να καταθέσει κατηγορητήριο με το επιχείρημα ότι «οι τιμές προσφοράς και αγοράς των μαχητικών αεροσκαφών δεν είναι συγκρίσιμες, επειδή πρόκειται περί εντελώς διαφορετικών τύπων αεροσκαφών». Επιχείρημα που όπως ασφαλώς θυμούνται οι αναγνώστες του «ΑΝΤΙ» είναι και η βασική γραμμή υπεράσπισης του Ανδρέα Παπανδρέου. Να υποθέσουμε ότι ο κ. Βασιλειάδης δεν γνωρίζει καλά τις απόψεις, αλλά και τις «προτιμήσεις» της σημερινής ηγεσίας της αεροπορίας, μιας ηγεσίας που «ανδρώθηκε επί ΠΑΣΟΚ»;

Σύμφωνα με στελέχη του Συνασπισμού, τις τελευταίες ημέρες είναι έκδηλη «η συμπίεση του κ. Μητσοτάκη» με εκείνα τα στελέχη του κόμματός του που θέλουν την άμεση διεξαγωγή εκλογών. Ο κ. Μητσοτάκης, που διακατέχεται όπως είναι φυσικό από το άγχος της πρωθυπουργίας, δήλωσε την περασμένη εβδομάδα, ότι «οι εκλογές θα γίνουν το αργότερο μέχρι τις 5 Νοεμβρίου» και ότι δεν τίθεται θέμα παραγραφής επειδή για την αναστολή της «αρκεί η απόφαση της Βουλής να παραπέμψει τους κατηγορουμένους στο Ειδικό Δικαστήριο». Αυτό σε μια στιγμή κατά την οποία ο αρχηγός της Ν.Δ. γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλον, ότι όπως δήλωσε και ο κ. Κανελλό-

Η «ΑΠΑΛΛΑΓΗ»

του Βασίλη Ζήση

πουλος: «τελικός κριτής για την αναστολή της παραγραφής είναι το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο».

Δηλαδή και όπως υποστηρίζουν ηγετικά στελέχη του Συνασπισμού «ο κ. Μητσοτάκης διακινδυνεύει την κάθαρση για να γίνει πρωθυπουργός, επειδή, υπάρχει πιθανότητα το Ειδικό Δικαστήριο να εκτιμήσει ότι χρειάζονται και τα κλητήρια θεσπίσματα και να αποφασίσει ότι τα αδικήματα έχουν παραγραφεί». Βέβαια, βουλευτές και εκπρόσωποι της Ν.Δ. διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους ότι «δεν τίθεται τέτοιο θέμα και εμείς θα τους κλείσουμε οπωσδήποτε μέσα». Όσο περνούν όμως οι ημέρες πείθουν όλο και λιγότερους. Αναζητήστε περισσότερα παραδείγματα σε άλλες σελίδες του περιοδικού.

Οι προβληματισμοί και τα διλήμματα του Συνασπισμού για την κάθαρση ξεκινούν από την πεποίθησή του ότι «έχει επέλθει το τέλος των αυτοδυναμιών». Αν αυτό αληθεύει τότε ο «ρυθμιστικός ρόλος» του Συνασπισμού θα συνεχισθεί και μετά τις επόμενες εκλογές και πιθανώς θα ενισχυθεί, οπότε τίθεται επί τάπητος «με ποιον θα κυβερνήσει». Και εφόσον είναι φυσικό να αποκλείεται μια νέα κυβερνητική συνεργασία με τη Ν.Δ. η σημερινή πολιτική τακτική του Συνασπισμού αρχίζει και τελειώνει στο ΠΑΣΟΚ και περνάει μέσα από την παραπομπή ή όχι του Ανδρέα Παπανδρέου.

Κύριος στόχος σήμερα του άλλοτε κραταιού πρωθυπουργού δεν είναι φυσικά η ανάκτηση της εξουσίας, καθώς γνωρίζει πολύ καλά ότι «παρήλθον πλέον οι χρόνοι εκείνοι» και — άλλωστε — δεν διαθέτει πλέον ούτε τις δυνάμεις, ούτε την ικανότητα για να το επιτύχει. Μοναδικός στόχος του Ανδρέα Παπανδρέου είναι «να τον αφήσουν ήσυχο» να απολαύσει τους κόπους του, δηλαδή να μην διωχθεί. Και ο μοναδικός τρόπος για να εξασφαλίσει κάτι τέτοιο είναι να «παζαρέψει» με την «απαλλαγή», την αποχώρησή του από την ενεργό πολιτική για να ανοίξει ο δρόμος μιας συνεργασίας μεταξύ ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού. Η «αλλαγή» έγινε όντως «απαλλαγή».

Την εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνουν και όλες οι δηλώσεις, οι συνεντεύξεις και οι πληροφορίες από τη μεριά του Συνασπισμού. Το βασικό πρόβλημα του Συνασπισμού δεν έπαψε στιγμή να είναι πώς θα κρατήσει ανοικτές τις πόρτες για μια κυβερνητική συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ και μετά τις εκλογές. Συνθήκες και παραδόσεις δεκαετιών δεν εγκαταλείπονται εύκολα. Για το Συνασπισμό η κάθαρση πρέπει βέβαια να γίνει, «αλλά δεν είναι δυνατόν να κυβερνάμε πά-

τα με τη Νέα Δημοκρατία» ή «να την αφήσουμε να πάρει μόνη της την εξουσία και να χάσουμε έτσι τη μεγάλη ευκαιρία της Αριστεράς». Πολύ περισσότερο όταν όσο η χώρα απομακρύνεται από την 18η Ιουνίου 1989 λιγοστεύουν κι εκείνοι για τους οποίους έχει μεγάλη σημασία να δουν τον Ανδρέα Παπανδρέου στη φυλακή.

Τι θα γίνει τελικά το είπαμε. Μόνο την επομένη εβδομάδα θα ξεκαθαρίσει το «παιχνίδι». Σημειώνουμε ότι αυτές τις ημέρες κυκλοφορεί ένα ακόμα σενάριο σύμφωνα με το οποίο ο Συνασπισμός θα ζητήσει παράταση των εργασιών της Βουλής κατά ένα μήνα για να «μην παραγραφεί το αξιόποινο των πράξεων» και να επιδοθούν τα κλητήρια θεσπίσματα τουλάχιστον στους «συμμετόχους». Στη συνέχεια ο Συνασπισμός θα επιδιώξει την κατάργηση του «συν ένα» και «αν ο Μητσοτάκης θελήσει να ρίξει τη σημερινή κυβέρνηση, ας την ρίξει». Άλλωστε, το ΠΑΣΟΚ «αρχίζει τελευταία και φλερτάρει με την ιδέα μιας «κυβέρνησης προσωπική-

των» με αποκλειστικό στόχο την κατάργηση του «συν ένα» και τη διεξαγωγή εκλογών. Ίσως η λύση αυτή να «βολεύει» τελικά όλους, αν και η επίτευξή της θα συναντήσει δυσχέρειες και από την πλευρά του προέδρου της Δημοκρατίας και τις νέες «διερευνητικές εντολές».

Θα παρακολουθήσουμε το νέο αυτό πολιτικό «παιχνίδι» και με μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά και με μεγάλη ανησυχία. Γιατί από όσα περιγράψαμε είναι «αυταπόδεικτο» ότι οι διεργασίες αυτές ενδέχεται να οδηγήσουν στην μη άσκηση δίωξης εναντίον του Ανδρέα Παπανδρέου, παρά μόνον για το σκάνδαλο των υποκλοπών, όπου δεν το βαρύνει η κατηγορία της δωροδοκίας. Επιτέλους αρχίζουμε και κατανοούμε τι ήθελε να πει ο κ. Χαρίλαος Φλωράκης με εκείνη την «περίεργη» φράση «δεν πρέπει να πάμε με υπόδικους στις εκλογές». Ίσως ήθελε να πει ότι «δεν πρέπει να πάμε με τον Ανδρέα υπόδικο».

□

Ξένη Λογοτεχνία

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ από ζή

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

XENRI ΦΙΑΝΤΙΝΓΚ

Η ζωή του κ. Τζόνθαν Ουάιλντ του Μεγάλου

Ένας «μεγάλος άντρας»,
μεγάλος ραδιούργος,
μεγάλος ρήτορας,
μεγάλος εγκληματίας,
σ' ένα απολαυστικό
πεζογράφημα.

Εκδόσεις

Τηλ. 3640 713, 3623 649

ΠΑΣΟΚ:

ΣΤΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΕΛΠΙΔΩΝ

του Μ. Προνομίουχου

ΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ είναι τόσο αυθεντικό, ώστε το υπαινιχθηκε και η «Αυριανή». Μετά τη συζήτηση για τον εμφύλιο πόλεμο ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου φέρεται να επιτίμησε στο γραφείο του στη Βουλή τους κ. Κ. Λαλιώτη και Γ. Γεννηματά.

— *Μα, πού είναι η στροφή του «Συνασπισμού», που λέγατε, πάλι μας επιτέθηκαν απόψε.*

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ που δόθηκε ήταν ότι οι επικρίσεις του κ. Χ. Φλωράκη εναντίον του ΠΑΣΟΚ έγιναν σε «δευτερεύοντα θέματα» και ότι εν πάση περιπτώσει «οι αντιθέσεις και τα φοβερά προβλήματα» στους κόλπους του ΚΚΕ έχουν επηρεάσει και την ηγεσία του. Το επεισόδιο δεν επαναλήφθηκε την περασμένη Τρίτη, με τη συζήτηση για την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης Τζ. Τζαννετάκη. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έμεινε μάλλον ικανοποιημένος από την αγόρευση του κ. Φλωράκη σχολιάζοντας χαρακτηριστικά ότι «μπορεί να μην υπάρχει διάσπαση με τη ΝΔ, αλλά φάνηκε, για πρώτη φορά, ότι υπάρχει διάσταση μεταξύ τους». Είχε φροντίσει άλλωστε ο ίδιος να μη διατυπώσει κανέναν υπαινιγμό κατά της Αριστεράς και του «Συνασπισμού» στην ομιλία του. Ανάλογη εντολή είχε δοθεί και στον κύριο αγορητή πρώην υπουργό Οικονομικών και πολιτικά υπόδικο κ. Δημ. Τσοβόλα ο οποίος προτιμήθηκε από τους κ. Κώστα Σημίτη και Γιάννο Παπαντωνίου, που είχαν επιλεγεί την περασμένη εβδομάδα ως αγορητές του ΠΑΣΟΚ. Οι επιλογές του «λαϊκισμού» και της αρχηγικής παντοδυναμίας, επικουρούμενης πλέον από την πλειοψηφία του νέου Εκτελεστικού Γραφείου, ήταν και πάλι κυρίαρχες.

ΑΥΤΕΣ οι επιλογές και παρεμβάσεις του νέου Εκτελεστικού Γραφείου με επικεφαλής τον πανίσχυρο κ. Κώστα Λαλιώτη (ο οποίος φέρεται να επιθυμεί κάποια αποκατάσταση των σχέσεών του με τον κ. Γ. Γεννηματά και να βρίσκεται σε κακές σχέσεις με τον κ. Γιάννη Αλευρά και τον έτερο κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο κ. Αν. Πεπονή) στην κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ έχουν αρχίσει να προκαλούν έντονες αντιδράσεις μέσα στους κόλπους της.

ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ φορά σε συνεδρίασή της ο κ. Α. Παπανδρέου δεν χειροκροτήθηκε θερμά και την ομιλία του συνόδευσαν άλ-

λοτε εμφανή (όπως του κ. Βασίλη Κεδικόγλου) και άλλοτε «κατ' ιδίαν» αρνητικά σχόλια. Δεν φαίνεται όμως να εκδηλώνεται κάποια σαφής διάσταση βουλευτών και Ε.Γ. ή κάποια κίνηση αμφισβήτησης από τις αιρετικές ομάδες των «κεντρώων» και ορισμένων «νέων» κομματικών βουλευτών, εν όψει των νέων εκλογών.

ΤΟ ΒΕΒΑΙΟ πάντως είναι ότι η ορατή όψη του ΠΑΣΟΚ αυτό τον καιρό, που είναι η κοινοβουλευτική του εκπροσώπηση, δεν αποτελεί παρά ένα απλό μηχανισμό της κομματικής ολιγαρχίας, χωρίς δική του λειτουργία, δομή, (απόδειξη οι περιπέτειες για τη σύνταξη κανονισμού λειτουργίας), και πολιτικές επεξεργασίες.

ΜΕ ΠΛΗΡΩΣ ποδηγετούμενη την κοινοβουλευτική ομάδα (στην οποία δεν έχουν ακόμα αποκαλυφθεί οι τέσσερις «μυστικοί ψήφοι») το ΠΑΣΟΚ φιλοδοξεί να προβάλει δημόσια δυο στρατηγικές του επιλογές:

- η μια ότι το θέμα της καθάρσης από τα σκάνδαλα αρχίζει να διασπά το στρατόπεδο της «συγκυβέρνησης» ΝΔ και «Συνασπισμού» και δεν έχει δημιουργήσει κανένα πρόβλημα συνοχής ή ατομικής συνείδησης μέσα στο Κίνημα. Κυρίαρχη κατεύθυνση στις ομιλίες βουλευτών και κομματικών στελεχών είναι τις τελευταίες ημέρες όχι πλέον ότι η ΝΔ και ο «Συνασπισμός» θέλουν να διαμοιράσουν τα ιμάτια του ΠΑΣΟΚ και να πλήξουν «τον λαοπρόβλητο ηγέτη του Κινήματος» αλλά ότι οι μεθοδεύσεις αυτές είναι αποκλειστικά επινοήσεις της Δεξιάς.

- η δεύτερη στρατηγική είναι εκείνη των «καλών ελπίδων» για το άμεσο μέλλον. Καλών ελπίδων από τη δημιουργία κλίματος ότι «υπάρχει σύγχυση γύρω από τα θέματα της παραγραφής» έως ότι δεν αποκλείεται σύντομα ο σχηματισμός νέας κυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ και το «Συνασπισμό». Το όραμα της νέας διακυβέρνησης, δηλαδή της παλιννόστησης του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία αποφασίσθηκε να προβάλλεται συστηματικά τον τελευταίο καιρό, προκειμένου να δημιουργηθεί —όπως αποφασίσθηκε σε σύσκεψη στην Εκάλη— το απαραίτητο κλίμα στο λαό, το οποίο «θα αποθαρρύνει τους οπαδούς της ΝΔ, όπως άρχισε να γίνεται με τα ανάλογα δημοσιεύματα του «Ελεύθερου Τύπου», θα αναθαρρήσει τους δικούς μας και να ενθαρρύνει τη βάση του

ΚΚΕ, που θέλει τη συνεργασία μαζί μας».

ΣΤΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ λοιπόν της «Καλής Ελπίδος» η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ αυτό τον καιρό προσπαθεί να δημιουργήσει «κλίμα και προσδοκίες» ευνοϊκά γι' αυτήν σε όλα τα επίπεδα. Έτσι, ερμηνεύει ως θετικό γεγονός στις συσκέψεις της ότι ο κ. Μίμης Ανδρουλάκης έχει σιωπήσει τον τελευταίο καιρό ενώ ο κ. Λεωνίδας Κύρκος φέρεται να επιλέγει αμυντική τακτική απέναντι στις επιθέσεις από το ΠΑΣΟΚ και παλαιούς αριστερούς και να αναδιπλώνεται στην κριτική του κατά του Α. Παπανδρέου. Έτσι διογκώνεται μέσω του φιλικού Τύπου κάθε πρόβλημα στη συνεργασία των κομμάτων της «συγκυβέρνησης», διατηρούνται αποστάσεις από όσους θεωρείται ότι «πολώνουν τις σχέσεις με το ΚΚΕ» όπως η «Αυριανή» και ο κ. Ευαγ. Γιαννόπουλος και προβάλλονται συστηματικά δυο, «ενδεχόμενες» εξελίξεις.

- Η πρώτη ότι «λήξη της θητείας της κυβέρνησης Τζαννετάκη δεν σημαίνει και λήξη της θητείας της Βουλής» και κατά συνέπεια ότι μπορεί να σχηματισθεί νέα κυβέρνηση (χωρίς πρωθυπουργία του κ. Α. Παπανδρέου), η οποία θα διατηρηθεί έως την ολοκλήρωση της καθάρσης, και την τελεσίδικη εκδίκαση όλων των σκανδάλων. Μια προοπτική, η οποία φαίνεται ανέφικτη —αλλά ωστόσο καλλιεργείται σκόπιμα— καθώς επισήμως ο «Συνασπισμός» έχει ανακοινώσει ότι η κυβέρνησή Τζαννετάκη θα είναι εκείνη, η οποία —ανεξάρτητα από τις διαφωνίες με τη ΝΔ στην ημερομηνία των εκλογών— θα κλείσει τον πρώτο και αναγκαίο για τη διασφάλιση της μη παραγραφής κύκλο της «καθάρσης».

- Η δεύτερη ενδεχόμενη εξέλιξη, που προπαγανδίζεται, από το ΠΑΣΟΚ είναι η νομοτελειακή μετεκλογική συνεργασία ΠΑΣΟΚ και «Συνασπισμού» η οποία προβλήθηκε για πρώτη φορά από τον κ. Α. Παπανδρέου στη Βουλή την περασμένη Τρίτη. Μίλησε ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ για την κυβερνητική συνεργασία των «δημοκρατικών, προοδευτικών δυνάμεων», μετά τις εκλογές και διαβεβαίωσε ότι το ΠΑΣΟΚ θα είναι και πάλι στην εξουσία.

ΩΣΤΟΣΟ αυτή η επίθεση φιλίας προς το ΚΚΕ και την ΕΑΡ, που επεκτείνεται από την τακτική των κωφών για τις επικρίσεις του «Συνασπισμού» στην κυβερνητική πολιτική του ΠΑΣΟΚ έως τις θερμές χειραψίες στους διαδρόμους της Βουλής,

δεν σημαίνει απλώς μόνον απεμπόληση της ιδέας της αυτοδυναμίας του ΠΑΣΟΚ και αποκλεισμό από την Πρωθυπουργία του κ. Α. Παπανδρέου. Σημαίνει ένα μίνιμουμ προγραμματικών συμφωνιών ανάμεσα στους δυο κομματικούς σχηματισμούς, προεκλογικές συνεργασίες (όπως εκείνες που προτείνει για τις μονοεδρικές ο κ. Α. Λάζαρης) και ανάδειξη του θέματος του «συν ένα» σε θέμα - κλειδί όχι απλώς για τις πολιτικές εξελίξεις αλλά —όπως προτείνει ο κ. Κ. Λαλιώτης— σε κρίσιμο θέμα της πορείας της χώρας.

ΑΥΤΗ η επίθεση φιλίας του ΠΑΣΟΚ των τελευταίων ημερών, θεωρείται ότι έχει αποδώσει ικανοποιητικά σε επίπεδο εντυπώσεων και πίεσης προς το ΚΚΕ και την ΕΑΡ και —όπως συζητήθηκε σε πρόσφατη κομματική σύσκεψη— θα πρέπει να γίνει εντονότερη. Σχεδόν αποπνικτικός πολιτικός εναγκαλισμός. Έτσι, το ΠΑΣΟΚ

μελετά τρόπους έντονης, εκβιαστικής σχεδόν πίεσης του «Συνασπισμού» με επικέντρο την κατάργηση του «συν ένα» για την πρώτη κατανομή, με την κατάθεση ειδικής πρότασης νόμου από τους βουλευτές του, κατά την συζήτηση της οποίας θα κληθεί να λάβει θέση και να ψηφίσει ο «Συνασπισμός» και οι 28 βουλευτές του. Σε κάθε αντίθετη περίπτωση οι ιθύνοντες του ΠΑΣΟΚ υπολογίζουν ότι ο «Συνασπισμός» (άποψη, που φέρεται να συμμερίζονται και οι κ. Λάζαρης και Μαγκάκης) θα χάσει ίσως και δυο μονάδες υπέρ του ΠΑΣΟΚ από το 13% των εκλογών του Ιουνίου.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ στο Ακρωτήριο των καλών ελπίδων αυτό τον καιρό κινδυνεύει να λάβει τις επιθυμίες του για πραγματικότητα και να πιστέψει ότι διατηρεί την πρωτοβουλία των πολιτικών κινήσεων, ενώ δεν συμβαίνει ούτε το ένα ούτε το άλ-

λο. Κι αυτό πρόκειται να αποδειχθεί σύντομα όταν θα συζητηθούν στην Ολομέλεια της Βουλής τα πορίσματα των Εξεταστικών Επιτροπών για το σκάνδαλο Κοσκωτά και των τηλεφωνικών υποκλοπών. Πολύ περισσότερο όταν ο «Συνασπισμός» επιθυμεί να διατηρήσει τις αναγκαίες αποστάσεις από την ΝΔ, την ηγεσία της και την πολιτική της αλλά δεν φαίνεται ότι πρόκειται να οδηγηθεί στον πολιτικό του αυτοχειρισμό, τουλάχιστον εθελοντικά, όπως θα συνέβαινε στην περίπτωση κατά την οποία αναρούσε ο ίδιος την αποστολή, το ρόλο και το χαρακτήρα της Κυβέρνησης ΤΖ. Τζαννετάκη. Για το «Συνασπισμό» αυτός ο πολιτικός στόχος και η δικαίωσή του είναι σήμερα το προέχον και όχι το όραμα της συνεργασίας των «δημοκρατικών, προοδευτικών δυνάμεων» τουλάχιστον έως τις εκλογές του Νοεμβρίου. []

ΠΩΣ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 1000 ΛΕΞΕΙΣ ΤΟ ΛΕΠΤΟ

Μήπως έχετε πάρα πολλά να διαβάσετε και δεν προλαβαίνετε; Προφέρετε ή «ακούτε» τις λέξεις όταν διαβάσετε; Γυρίζετε πίσω για να ξαναδιαβάσετε κάτι που έχετε ήδη διαβάσει; Έχετε προβλήματα αυτοσυγκέντρωσης; Δεν μπορείτε να συγκρατείτε αυτά που διαβάσετε;

Τώρα μπορείτε εύκολα να απαλλαγείτε από τέτοια προβλήματα που περιορίζουν σημαντικά τις δυνατότητες που έχετε για αποδοτικό διάβασμα. Με 20 μόνο ώρες εξάσκηση θα μπορείτε να διαβάσετε δυο και τρεις φορές πιο γρήγορα από ό,τι σήμερα και να καταλαβαίνετε καλύτερα. Θα συγκρατείτε περισσότερα και θα αξιολογείτε πιο μεθοδικά αυτά που διαβάσετε. Με ένα πρωτότυπο σύστημα αυτοδιδασκαλίας θα μπορείτε να εφαρμόζετε αποτελεσματικά τις νέες τεχνικές διαβάσματος για μελέτη, για ενημέρωση και για ψυχαγωγία. Σύντομα θα μπορείτε κι εσείς να διαβάσετε με ρυθμό 1000 λέξεις το λεπτό.

ΓΡΗΓΟΡΟ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ

Το πιο σημαντικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα σας βοηθήσει να διαβάσετε και να μαθαίνετε περισσότερα σε λιγότερο χρόνο.

Για τη μοναδική αυτή μέθοδο συμπληρώστε και ταχυδρομήστε το παρακάτω Δελτίο Παραγγελίας.

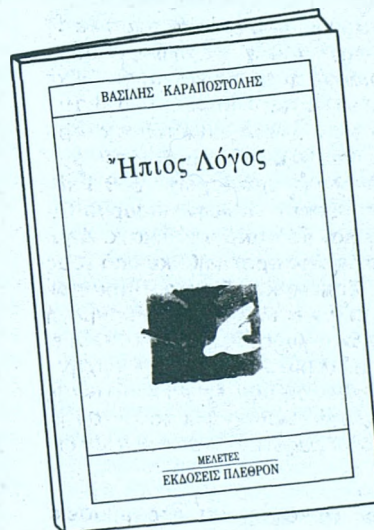
Ν. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ, Ταξιαρχών 21, 174 55 ΑΛΙΜΟΣ
Τηλ. 98.40.352, 98.30.718

Παρακαλώ στείλτε μου με αντικαταβολή δρχ. 8.500, τη Μέθοδο ΓΡΗΓΟΡΟ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ (3 κασέτες, βιβλίο, ασκήσεις).

Όνομα
Οδός-αρ.
Ταχ. Κώδικας Πόλη
Τηλ. Υπογραφή

Έκδόσεις Πλέθρον

Σειρά: ΜΕΛΕΤΕΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

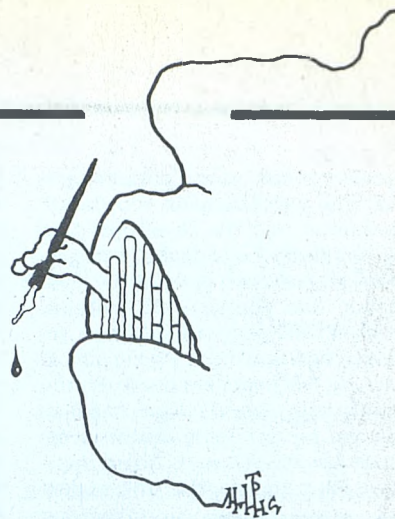
Β. ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
"Ηλιος Λόγος"

"Ένα βιβλίο για τις
τελευταίες αντιστάσεις του
Πολιτισμού στην βαρβαρότητα"

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ:
Μασσαλίας 20Α, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 36.41.260 - 36.45.057

Έτσι λοιπόν! «Οι πρωθυπουργοί δεν παραπέμπονται». Μπορούν να κλέβουν και να εξαπατούν, να υποκλέπτουν και να πλαστογραφούν, να ψεύδονται και να εξαγοράζουν. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι στο τέλος κανείς δεν θα τολμήσει να τους καθίσει στο «σκαμνί». Και θα μπορούν και πάλι να κυκλοφορούν ελεύθεροι και εξαγνισμένοι ανάμεσά μας, «πολίτες υπεράνω πάσης υποψίας», όπως και πριν. Το σύστημα δεν τρώει ποτέ τα παιδιά του. Άλλωστε για

μεθοδεύτηκε το έργο των προανακριτικών και εξεταστικών επιτροπών της Βουλής, στα λάθη και τις παραλείψεις, ηθελήμενες και αθέλητες που παρατηρήθηκαν στο έργο τους, ώστε από τη διάχυτη πριν από λίγο καιρό πεποίθηση ότι «ο Ανδρέας θα πάει μέσα» οδηγηθήκαμε σήμερα στο επιχείρημα, δεξιών και αριστερών «κύκλων», περί «έλλειψης επαρκών στοιχείων που να θεμελιώνουν συγκεκριμένες ποινικές ευθύνες εναντίον του Ανδρέα Παπανδρέου».

ΟΙ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΙ ΔΕΝ ΠΑΝΕ

ποιο λόγο «εφευρέθηκαν» οι παραπομπές, οι προθεσμίες και οι παραγραφές;

Πάρτε για παράδειγμα τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου. Όλοι έχουν πλέον πεισθεί ότι ο Κοσκωτάς ήταν δικό του δημιούργημα, πλασμένο κατ' εικόνα και ομοίωσή του με σκοπό την άλωση του Τύπου, τη διαιώνιση της προσωπικής του εξουσίας, τη διαφθορά συνειδήσεων και κυρίως την αύξηση του ύψους των προσωπικών καταθέσεων του. Κανείς εξάλλου δεν αμφιβάλλει ότι ο Λούβαρης ήταν ο αχυράνθρωπος του στο χώρο των κρατικών προμηθειών, οι οποίες επιπλέον δεν γινόταν για να εξασφαλισθούν τα συμφέροντα της χώρας, αλλά μόνο τα στενά προσωπικά συμφέροντα των Παπανδρέου.

Και όμως ενώ όλοι τα γνωρίζουν αυτά —όπως και πολλά άλλα για τις υποκλοπές, τα «Μπόινγκ», τον ΟΤΕ και την ΙΝΤΡΑΚΟΜ— σήμερα υπάρχουν βásiμοι φόβοι ότι αυτός ο άνθρωπος «δεν θα καθίσει στο σκαμνί» του κατηγορουμένου. Όχι μόνο επειδή έκανε πολύ προσεκτικά τη δουλειά του με αποτέλεσμα οι προανακριτικές επιτροπές της Βουλής να μην μπορούν —ή να μην θέλουν— να βρουν τα στοιχεία εκείνα που θα θεμελιώναν τις ποινικές ευθύνες του. Όχι μόνο επειδή οι συνένοχοί του, ο Μένιος και ο Λούβαρης, δεν «έσπασαν» οικειοθελώς, όπως ήθελαν να πιστεύουν μερικοί και δεν ομολόγησαν όσα φοβερά και τρομερά γνωρίζουν. Αλλά επειδή η πολιτική συγκυρία, τα αδιέξοδα του σημερινού εκλογικού συστήματος, οι δισταγμοί, οι φοβίες, αλλά και οι ενοχές των πολιτικών αντιπάλων του και κυρίως η δύναμη αυτοσυντήρησης του «συστήματος» φροντίζουν να τον απαλλάξουν, πριν ακόμα δικασθεί, με τη μέθοδο της παραγραφής, ή το έωλο επιχείρημα περί «έλλειψης στοιχείων».

Αναφερόμαστε σε άλλες σελίδες αυτού του τεύχους στις πολιτικές σκοπιμότητες που θέτουν εν αμφιβόλω την ολοκλήρωση της κάθαρσης.

Εδώ θα αναφερθούμε στον τρόπο που

Σκάνδαλο Κοσκωτά

Είναι αλήθεια ότι κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων που διενήργησε η προανακριτική επιτροπή της Βουλής δεν προέκυψε κανένα καινούριο «θεαματικό» στοιχείο σε βάρος του Ανδρέα Παπανδρέου. Οι μάρτυρες που παρήλασαν από τη Βουλή θεμελίωσαν στους εκπροσώπους του Έθνους και στο ίδιο το Έθνος την εντύπωση που είχαν ήδη διαμορφώσει, ότι δηλαδή το «φαινόμενο Κοσκωτά» ήταν αποκλειστικό δημιούργημα του Ανδρέα Παπανδρέου. Αποδείχθηκαν οι ευθύνες και οι «παραλείψεις» του Μένιου Κουτσόγιωργα, του Τάκη Ρουμελιώτη, του Δημήτρη Τσοβόλα, της ίδιας της Τράπεζας Ελλάδος και άλλων πολλών, όπως επίσης δημιουργήθηκαν σοβαρές υπόνοιες ότι οι κούτες με τα «πάμπερς» είχαν προορισμό τον ίδιο τον Ανδρέα Παπανδρέου. Δεν αποδείχθηκε όμως η βασική κατηγορία της δωροδοκίας που βαρύνει τον Ανδρέα Παπανδρέου σε συνδυασμό με τη διάπραξη του αδικήματος της απιστίας σε βαθμό κακουργήματος σε βάρος του δημοσίου με την υπόθεση των ΔΕΚΟ και του Καλκάνη.

Αυτό για έναν και μοναδικό λόγο. Όπως άλλωστε ήταν αναμενόμενο κανείς από τους συνενόχους του Ανδρέα Παπανδρέου δεν «έσπασε» ώστε να ομολογήσει αυτό που πιστεύουν όλοι, ότι δηλαδή ο Ανδρέας Παπανδρέου διέταξε να γίνουν οι καταθέσεις των ΔΕΚΟ στην Τράπεζα Κρήτης, για να καρπωθεί αυτός και κάποιοι άλλοι τη διαφορά επιτοκίου, ή ότι ο ίδιος διέταξε να ρυθμιστεί το χρέος του Καλκάνη, σε αντάλλαγμα των προσωπικών υπηρεσιών που του προσέφερε ο επιχειρηματίας.

Ο Μένιος Κουτσόγιωργας υποστήριξε ότι ο «κουτσονόμος» ήταν προϊόν συλλογικής ευθύνης και έριξε το «μπαλάκι» στον Δημήτρη Χαλικιά και άλλους κυβερνητικούς αξιωματούχους, όπως ο Ρουμελιώτης, ο Ακριτίδης και ο Τσοβόλας. Ο Ρουμελιώτης φόρτωσε με τη σειρά του

ΦΥΛΑΚΗ

την ευθύνη στον Κουτσόγιωργα και τον Χαλικιά. Ο Πέτσος επανέλαβε όσα είχε πει στη συνεδρίαση της Βουλής, αλλά απέφυγε επιμελώς να θίξει προσωπικά τον Ανδρέα Παπανδρέου. Ο Δασκαλάκης έριξε τις ευθύνες στους ορκωτούς λογιστές. Ο Βουρνάς στον Γαλανό. Ο Τσοβόλας στο ...Συνασπισμό και ούτω καθεξής. Κανείς δεν είπε κουβέντα για τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Αποτέλεσμα αυτής της ακαρπίας, όσον αφορά τον τότε πρωθυπουργό, στο έργο της προανακριτικής επιτροπής είναι να βλέπουν το φως δημοσιεύματα όπως ένα της κυριακάτικης «σοβαρής» ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ που προδικάζει ότι στο πόρισμα της η προανακριτική επιτροπή για το σκάνδαλο Κοσκωτά θα κατηγορήσει τον Ανδρέα Παπανδρέου μόνο «για παράλειψη καθηκόντος» και όχι για δωροδοκία.

Κλοπές και υποκλοπές

Η εντύπωση ότι το έργο των προανακριτικών και εξεταστικών επιτροπών μεθοδεύτηκε πιθανώς έτσι ώστε να απαλλαγεί ο Ανδρέας Παπανδρέου από την κατηγορία της δωροδοκίας και το κατηγορητήριο να περιορισθεί είτε στην «παράλειψη καθηκόντος» είτε στις «πολιτικές ευθύνες» γίνεται ισχυρότερη στην περίπτωση της «ειδικής» εξεταστικής επιτροπής που ανέλαβε να διερευνήσει την «αγορά του αιώνα».

Πρώτον. Ενώ πριν από δεκαπέντε ημέρες βουλευτής της ΝΔ και μέλος της επιτροπής δήλωσε κατηγορηματικά στο ΑΝΤΙ ότι «το έργο της επιτροπής είχε τελειώσει και δεν θα εξετασθούν άλλοι μάρτυρες, με σκοπό να επιδοθεί αμέσως το πόρισμα στη Βουλή και να συσταθεί και για το σκάνδαλο αυτό προανακριτική επιτροπή», ύστερα από λίγες ημέρες η εξεταστική επιτροπή πήρε παράταση δεκαπέντε ημερών. Γεγονός που σημαίνει

ότι, αν οι εκλογές γίνουν τελικά στις 5 Νοεμβρίου, το «σκάνδαλο του αιώνα» θα παραγραφεί. Σε τι θα χρησιμεύσουν τότε όλα αυτά; Μα για να επιτύχει ο κ. Μητσοτάκης στην περίπτωση που γίνει πρωθυπουργός, μια επαναδιαπραγμάτευση των συμφωνιών και μια έκπτωση της τάξης του 20%.

Δεύτερον. Η επικέντρωση της προσοχής της επιτροπής στην παρέμβαση του Αντνάν Κασόγκι και στους ισχυρισμούς ότι αυτός μεθόδευσε την «αγορά του αιώνα» αποτελεί «καραμπινάτο» —για να χρησιμοποιήσουμε μια ορολογία του συρμού— λάθος. Ο Κασόγκι δεν ήρθε στην Ελλάδα ως εκπρόσωπος της «Ντασώ» και ούτε πήρε 70 εκ. δολ. ως «μεσιτεία». Ο Κασόγκι ακολουθώντας μια πολύ γνωστή τακτική στον κόσμο των μεσαζόντων, ήρθε στην Ελλάδα για να «πουλήσει» στον Ανδρέα Παπανδρέου «αέρα κοπανιστό» με σκοπό «να βγάλει κι αυτός τίποτα». Η «Ντασώ» δεν είχε καμιά ανάγκη να χρησιμοποιήσει τον Κασόγκι αφού είχε επαφή κατευθείαν με τον Ανδρέα Παπανδρέου, με τον οποίο συνομιλούσαν ο περιοδεύων πλασιέ της γαλλικής πολεμικής βιομηχανίας Σαρλ Ενρύ και ο στενός φίλος του Μιτερνάν Φρανσουά ντε Γκροζούβρ (βλ. παλιότερα τεύχη του ΑΝΤΙ).

Τρίτον. Ήταν λάθος η χρησιμοποίηση μη αξιόπιστων μαρτύρων όπως ο πρώην αντιπρόσωπος της «Τζένεραλ Νταϊνάμικς» κ. Δ. Κουντούρης, ο οποίος έχει γίνει εκατομμυριούχος από τις προμήθειες που εισπράττει από τις αγορές της Πολεμικής Αεροπορίας και εξάλλου βρίσκεται σε αντιδικία με την «Τζένεραλ Νταϊνάμικς» διεκδικώντας κι αυτός «μίζες». Κατά τη γνώμη μας οι καταθέσεις μαρτύρων όπως ο κ. Κουντούρης ενισχύουν τη θέση του Ανδρέα Παπανδρέου επειδή οι βουλευτές του μπορούν να καταρρίψουν την αξιοπιστία τους και να αποδώσουν τις κατηγορίες, όπως άλλωστε έχουν κάνει, στον «πόλεμο των αντιπροσώπων».

Τέταρτον. Μάρτυρες όπως ο πρόεδρος της «επιτροπής αγοράς» κ. Γιάννης Μαρινάκης αφέθηκαν να καταθέσουν για να πουν μόνο αυτά που θα τους απάλασαν από τις δικές τους ευθύνες και κανείς δεν τους «πίεσε» για να αποκαλύψουν όλα όσα γνωρίζουν.

Πέμπτο. Η εξεταστική επιτροπή απέφυγε να διερευνήσει επιμελώς τα στοιχεία που διαθέτει και τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της συνομωσίας Παπανδρέου - Λούβαρη με σκοπό την είσπραξη προμηθειών (που όπως κυκλοφορεί στην «αγορά» πλησιάζουν τα... 100 εκ. δολάρια).

Έκτο. Ως αποτέλεσμα όλων αυτών το μόνο ισχυρό στοιχείο που έχει αποδειχθεί μέχρι σήμερα είναι ότι ο Τάσος Σελιώτης «νομιμοποίησε» το Λούβαρη ως

μεσάζοντα και του έδωσε το δικαίωμα εισπραχής μίζας με το περίφημο εκείνο «τέλεξ» προς την ΜΑΤΡΑ. Αλλά αυτό το έχει αποδείξει ήδη το ΑΝΤΙ πριν από δυο χρόνια.

Τελικά και σε ό,τι αφορά την «αγορά του αιώνα» πολύ θα θέλαμε να πιστέψουμε τις δηλώσεις βουλευτών της ΝΔ ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου θα παραπεμφθεί με την κατηγορία της διάπραξης του αδικήματος της απιστίας «κατά συρροήν». Πολύ φοβόμαστε όμως ότι και η υπόθεση αυτή, αν δεν παραγραφεί, θα περιορισθεί στην απόδοση μόνο κάποιων «πολιτικών ευθυνών».

* * *

Αντίθετη ακριβώς είναι η εικόνα που επικρατεί στη διερεύνηση του σκανδάλου των υποκλοπών. Εκεί και η διάπραξη του αδικήματος έχει αποδειχθεί και οι προσωπικές ευθύνες του Ανδρέα Παπανδρέου είναι αδιαμφισβήτητες. Οι υποκλοπές διαπράχθηκαν από το τρίγωνο Παπανδρέου - Τσίμας - Τόμπρας και όλοι —ακόμα και ο Συνασπισμός— συμφωνούν ότι η υπόθεση θα καταλήξει στο Ειδικό Δικαστήριο. Άλλωστε, δεν θα θιγούν τα «μεγάλα συμφέροντα», μόνον ο Ανδρέας Παπανδρέου.

Αυτοκάθαρση;

Διαφαίνεται λοιπόν, σε συνδυασμό και με όσα αναπτύσσουμε σε άλλες σελίδες αυτού του τεύχους, μια τάση μέσα στα κόμματα που στηρίζουν την κυβέρνηση να μην παραπεμφθεί ο Ανδρέας Παπανδρέου και να του αποδοθούν μόνο «πολιτικές ευθύνες».

Με το διάτρητο επιχείρημα πως «δεν υπάρχουν αποδείξεις», αλλά μόνον «απλές ενδείξεις» κάποιοι από τη Νέα Δημοκρατία και το Συνασπισμό δρομολογούν την μη παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου.

Η τάση αυτή φαίνεται πιο ισχυρή στη ΝΔ, απ' ό,τι στο Συνασπισμό, επειδή η ομάδα των «σκληρών» του κ. Μητσοτάκη εκτιμά ότι «εφόσον δεν έχουμε βρει "καραμπινάτα" στοιχεία για ποινικές ευθύνες του Ανδρέα, ας επισπεύσουμε το χρόνο των εκλογών για να μην χάσουμε την εξουσία για τη μη παραγραφή».

Το ερώτημά μας στην καθόλου υποθετική περίπτωση της μη παραγραφής είναι απλό. Αν μια εταιρεία βρεθεί με έλλειμμα κάποιων δισεκατομμυρίων, ή τρισεκατομμυρίων δραχμών και διαπιστωθεί πως ο γενικός της διευθυντής ήταν «απλώς ενήμερος» για τον τρόπο με τον οποίο οι συνεργάτες του οικειοποιούνταν, ή διασπάθιζαν, ή διαχειριζόνταν αυτό το χρήμα, θα περνούσε από δίκη ή όχι; βούσε από δίκη ή όχι;

Και αν όλα αυτά τα εγκλήματα ήταν «α-

πό χέρι» ομολογημένα, τότε σε τι θα χρειαζόταν τα δικαστήρια, οι ένορκοι και οι εισαγγελείς, το Ειδικό Δικαστήριο στην περίπτωση Ανδρέα Παπανδρέου;

Ας εξαιρέσουμε την υπόθεση των υποκλοπών, η οποία και αποδεδειγμένη και ομολογημένη είναι πλέον, σε βαθμό που είναι απορίας άξιον ποια δικαιολογία θα βρεθεί για να μην φτάσει στο Ειδικό Δικαστήριο. Και ας σταθούμε μόνο στην ουσία των σκανδάλων Κοσκωτά και της «αγοράς του αιώνα». Ποιος απλός υπουργός δεν θα καθόταν στο σκαμνί έχοντας απλώς και μόνον καλύψει μέχρι τέλους τον Κουτσόγιωργα, έχοντας κάνει τα «στραβά μάτια» στις καταθέσεις των ΔΕΚΟ, έχοντας αδιαφορήσει για τις επαφές του Λούβαρη με τον Κοσκωτά; Αντίστοιχα για την αγορά του αιώνα, ποιος απλός υπουργός δεν θα πήγαινε μέσα για την υπόθεση των «Μάτζικ» και το γεγονός ότι ζημίωσε «με προσωπική του πολιτική ευθύνη» τη χώρα με 550 εκ. δολ. από την επιλογή δύο τύπων αεροσκαφών;

Σαν απλός υπουργός είναι απολύτως βέβαιο ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου θα παραπεμπόταν για κάθε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις, όπως και ο Αθανασόπουλος παρεπόμεθη, για την υπόθεση του καλαμποκιού. Και τότε το μόνο που θα του έμενε θα ήταν να πείσει τους ενόρκους και τους δικαστές πως ήταν απλώς ανίκανος για τη θέση που του επιτεύχθηκε ο ελληνικός λαός.

Η παραπομπή σε δίκη και το δικαστήριο αποτελούν μια κοινωνική σύμβαση μέσα από την οποία, εκτός των άλλων, εκτονώνουμε το αίσθημα της αδικίας, χωρίς να λύνουμε προσωπικά τις διαφορές μας. Και είναι σήμερα πάρα πολλοί οι Έλληνες, πλησιάζουν τα 60%, που θεωρούν ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου τους αδικήσει με τον τρόπο που διαχειρίστηκε την εξουσία. Εξίσου αγανακτισμένοι εμφανίζονται προεκλογικά, και πολλοί σημερινοί «πατέρες του Έθνους». Και ξαφνικά το «προφανές» και «αυταπόδεικτο» έγινε «απλή ένδειξη». Χωρίς η λαϊκή οργή και το κοινό περί δικαίου αίσθημα να έχει στο ελάχιστο ικανοποιηθεί ή εκτονωθεί.

Και εδώ φτάνουμε στη χειρότερη παράμετρο του προβλήματος. Αν για λόγους πολιτικής συγκυρίας ή ευνοχισμού —από φύση— της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας είναι δύσκολο να φτάσουμε στην παραπομπή ενός —χωρίς αποδείξεις και χωρίς αμφιβολίες— φαύλου πρωθυπουργού, ας μας μείνει τουλάχιστον η απλή δυνατότητα του εξοστρακισμού από την πολιτική ζωή ενός πολιτικού που την μαινεί. Η πολιτική ηγεσία του τόπου ας δείξει τουλάχιστον την επάρκεια της μόνο στο σημείο αυτό.

B.Z

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ ΟΜΩΣ Α

Ἡ ἐργασία τοῦ χαφιέ εἶναι πολύ ἐπίπονος. Πρέπει νά σηκωθῇ τό πρῶτ', ἀσχέτως καιρικῶν συνθηκῶν, νά πλυθῇ, νά ξυρισθῇ, νά ἐνδυθῇ καί ἀφοῦ φορέσῃ τὰ μάβρα του γυαλιά διά νά μήν εἶναι ἐφκολος ἡ ἀναγνώρισις του κέ ἀφοῦ ἀποχερετῇ τήν οἰκογένειά του, θά βγῇ εἰς τόν δρόμον γιά νά παρακολουθήσῃ τόν ὑποπτον. Ἀργότερον, τό ἀπόγευμα, θά συντάξῃ τήν ἀναφοράν του, ὅπου λεπτομερῶς θά καταγράψῃ ὅλας τάς κινήσεις τοῦ ἐθνικῶς ἐπικινδύνου ἀτόμου — ποῖους εἶδε, μέ ποῖον συνομίλησε, τί περίπου φράσεις ἀντήλαξεν, ποῖαν ἐφημερίδα ἀγόρασε κ.λ.π. κέ μόνον τότε κατάκοπος θά πάγῃ διά ὕπνον. Διά τόν δημόσιον ἀφτόν ὑπάλληλον, δέν ὑπάρχουν στιγμαί ἀναπάψεως. Κυριακαί κέ ἀργίαι δέν ἰσχύουν δι' ἀφτόν. Μέ καταρακτόδῃ βροχήν, μέ πυκνόν χιόνι, μέ θεελάδεις ἀνέμους κέ ὑπό καφστικόν ἥλιον, ὀρθιος ἀφτός εἰς τάς ἐπάλξεις τοῦ καθήκοντος, πότε μέ τήν γραφίδα κέ πότε μέ τό ἀκουστικόν, ὑπερασπίζεται μέ κεκτημένην ταχύτητα ὅλα τὰ πολιτέβματα διά τό συμφέρον τοῦ "Εθνους.

Καί ὁμος ἡ κυβέρνησις τῆς Κολομβίας πληρόνει τοὺς πολυτίμους ἀφτούς ἀνθρώπους μέ ἕνα ποσόν πού ἀντιστοιχεῖ μέ 80 χιλιάδες δραχμάς ἰδικάς μας μηνίως, δηλαδή 1 ἑκατομῆριον ἐτησίως.

★ ★ ★

"Ἀς δοῦμε τώρα ἀναλυτικότερον τί ποσά ἐξόδεφεν ἡ Κολομβία εἰς διάστημα 40 ἐτῶν διά τήν ἀσφάλιαν τοῦ Κράτους. Ἡ Δημοκρατία τῆς Κολομβίας ὡς γνωστόν ἔχει 9 περίπου ἑκατομῆρια κατοίκους. Ἐξ ἀφτῶν τό 1 ἑκατομῆριον πού πηγέει εἰς τὰ νηπιαγωγεῖα, δέν παρακολουθεῖται κι ἔτσι οἱ Κολομβιανοί χαφιέδες ἔχουν νά κάνουν μέ 8 ἑκατομῆρια μόνον ἀντεθνικῶς σκεπτομένων. "Ετσι ἐξηγεῖται καί τό σύνολον τῶν 16 ἑκατομυρίων φακέλων (ἀπόλ κτημένῃν ταχυτήτα ὅλοι οἱ χαφιέδες λόγω ὑπερβάλλοντος ζήλου κάνουν 2 φακέλους σέ κάθε κάτοικον). "Ἀν ληφθῇ δέ ὑπόψιν ὅτι τό τεράστιον ἀφτό ἔργον εἶναι ὁ μόχθος 40 ἐτῶν χιλίων μόνον ἀνδρῶν, ἀντιλαμβάνεται κανεῖς ὅτι ἡ συγκέντρωσις τῶν 16 ἑκατομυρίων φακέλων ἐστοίχισεν εἰς τήν Κολομβίαν 40 δισεκατομῆρια. Κέ ἂν εἰς τήν ἀμοιβήν ἀφτήν τῶν 1000 θαρालέων ἀνδρῶν προσθέσωμεν καί τὰ ἐνοίκια διά τοὺς χώρους φυλάξεως τοῦ τεραστίου ὕλικου, ἐγγίζομεν τό ποσόν τῶν 80 δισεκατομυρίων.

Τώρα ἡ κυβέρνησις δειστηχός ἐν ὀνόματι τῆς ἀρσεως τῶν συνεπειῶν τοῦ ἐμφυλίου, ἀπεφάσισεν νά παραδόσῃ ὅλον ἀφτόν τόν θησαυρόν εἰς τήν πυράν κέ ὁλόκληρος ἡ Κολομβία εἶναι ἀνάστατος. Ἰδιετέρως ἐνοχλημένοι εἶναι 60 διαπρεπεῖς ἱστορικοί τῆς Κολομβίας οἱ ὅποιοι ἐνῶ ἐπρόκειτο νά συγγράψουν τάς βιογραφίας 16 ἑκατομυρίων Κολομβιανῶν ἀντιστασιακῶν, σήμερον δυσκολέβονται εἰς τό ἔργον ἐλλείπει ἐπαρκῶν στοιχείων. Παρόλον πού καί ὁ ἀρχηγός τῆς ἀξιοματικῆς ἀντιπολιτέψεως ἐδήλοσεν ὅτι ἡ παρακολούθησις τῶν πολιτῶν καί αἱ ὑποκλοπαί εἶναι ἐγκληματικά πράξεις καί ὡς ἐκ τούτου καταδικαστέαι, οἱ 60 ἱστορικοί πού βλέποντες τάς φλόγας νά καίγουν τὰ δάση τῆς Κολομβίας δέν ἐξηγέρθησαν, μέ τάς πρώτας φλόγας τῶν φακέλων ἐξεμάνησαν καί ἀδιαφοροῦντες διά τάς σοφάς παρατηρήσεις τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ ἐζήτησαν ὁμοφώνως τήν διατήρησιν τῶν ἐγκληματικῶν ἀφτῶν στοιχείων.

Ἀφτά εἶναι μερικά ἀπό τὰ ἀνεξήγητα τῆς ἐξωτικῆς ἀφτῆς χώρας.

★ ★ ★

"Ἐνα ἄλλο ἀνεξήγητον κέ περίεργον πού συνβένει εἰς ἀφτό τό κράτος τῶν σκανδάλων κέ κάνει περίπλοκον τόν Δημόσιον βίον τῆς Κολομβίας, εἶναι καί τό γεγονός, ὅτι ἐνῶ ὅλοι ζητοῦν κάθαρσιν, μηδέ τῆς ἀντιπολιτέψεως ἐξερουμένης, ἡ ἀντιπολίτεψις ἐπιθυμεῖ τήν κάθαρσιν τῶν ἐνόχων ὧσων ὕψηλά καί ἂν ἐβρίσκονται, ἀλλά ὑπό τόν ὅρον νά μήν ἐνοχοποιεῖται καί νά μή συλλαμβάνεται κανεῖς. Μόνον ἀκαδημαϊκή συζήτησις νά γίνεται κέ ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς νά δίδῃ τόν λόγον ἐπὶ προσωπικοῦ θέματος. Ἐπίσης

οἱ ἀρτοποιοί, πού ἐπῶλουν τό ψωμί πρὸς 100 δραχμές τό κιλόν κέ δέν εἶχαν παράπονα, ἐφνιδίως ἐστασίασαν καί ἐκλίσαν τοὺς φούρνους μόλις ἡ κυβέρνησις ἀφῆσεν τήν τιμὴν κατὰ 20%. Μέ τήν δικεολογίαν ὅτι μέ τήν νέαν τιμὴν ζημιόνουν, ἔχουν φέρεῖ εἰς ἀπόγνωσιν τόν ὑπουργόν ἐμπορίου πού δέν ξέβρει ποῖαν τιμὴν νά τοὺς δώσῃ διά νά τοὺς ἐξεβμενίσῃ. Ἐν τῷ μεταξύ μαίνεται ὁ ἐμφύλιος εἰς τήν ὑπαιθρον τῆς Κολομβίας μεταξύ λαθρεμπόρων ναρκωτικῶν καί κυβερνητικῶν στρατεβμάτων. Ὁ στρατός ἔχει καῦσει μέχρι στιγμῆς 70.000 στρέματα μαριχουάνας καί 200.000 δενδρύλια κοκαΐνης. Οἱ καλιεργηταί ἡροίνης ἔχουν ἐπικηρῆσει τοὺς ἐμπρηστάς τῆς κυβερνήσεως μέ 30 ἑκατομῆρια δολάρια καί οἱ ἐργοστασιάρχαι τῶν ναρκωτικῶν τόν προθυπουργόν τῆς Κολομβίας μέ 50. Λόγω τῆς ἐκρύθμου καταστάσεως καί αἱ μετοχαί εἰς τό χρηματιστήριον πίπτουν συνεχῶς.

Ἐπὶ 95 μετοχῶν, αἱ 35 ἐπεξεργασίας σκληρῶν ναρκωτικῶν παρουσιάζουν κάμψιν, αἱ 25 μικράν ἀνοδον καί αἱ ὑπόλοιποι παραμένουν σταθεραί. Αἱ ἐχθροπραξίαι τῶν ἀντιμαχομένων παρατάξεων καταλαμβάνουν τάς πρώτας σελίδας τῶν ἐφημερίδων, ἐνῶ τό Κυπριακόν καί ὁ χωρισμός τῆς Πριγκιπίσσης Ἄννας ἔχουν περιέλθῃ εἰς δεφετέραν μοῖραν. Μόλις καί μετὰ βίας καί εἰς τὰ «ψιλά» ἀνεφέρθη ἡ σύληψις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ντέσμον. Τούτου καί ἡ μὴ χρηματοδότησις τοῦ Ἀχελώου ἀπὸ τήν ἐβρωπαϊκὴν οἰκονομικὴν κοινότητα. Οἱ κάτοικοι τῆς πρωτεύουσας ἀσφυκτιοῦν ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τῶν καιομένων φυτειῶν ἀπὸ τήν καῦσιν τῶν φακέλων καί ἀπὸ τὰ καφσαέρια τῶν 15.000 ταξί πού διά λόγους ψηφοθηρικοὺς ἀφῆσεν ἐλέφθερα ἡ κυβέρνησις μέχρι τήν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν. Πρό τοῦ

ΑΛΗΘΙΝΑ

Μαθός?

κινδύνου νά καταστραφούν τελείως, οι μεγιστάνες της ήρωϊνης παρήγγειλαν 100 άρεοπλάνα γιά τήν κατάσβεση των πυρκαϊών, αλλά ουδείς άξιοπρεπής λαθρέμπορος τά παραλαμβάνει από τόν φόβον μήπως κατηγορηθεί ότη πήρε μίζαν. Ύπάρχει και άπροθυμία εκ μέρους των πιλωτών λόγον της συνεχιζόμενης άνομβρίας και ή δοκιμαστική ρήψις πετρελαίου πού άφθονεί εις τήν χώραν επέφερε αντίθετα άποτελέσματα και εις σύσκεψιν των λαθρεμπόρων έδόθη διαταγή νά πάψη ή καταστολή των πυρκαϊών με άφτόν τόν τρόπον, έστω κέ αν είνε ό φθηνότερος.

★ ★ ★

Αί στήλαι των έφημερίδων καθημερινώς αναφέρουν και περιγράφουν σκηνάς άφάνταστου ήρωϊσμού πού συνβένουν εις τό μέτωπον. "Ενας κυβερνητικός στρατιότης πού έχασε τά δύο του μάτια έγραψεν εις τούς γονείς του «Σεβαστή μου γονής, ζω με τό όνιρον νά δώ τήν Κολομβίαν μεγάλην».

Τά τελεφτέα λόγια ενός άλλου έτοιμοθάνατου λαθρεμπόρου ήσαν «Λίγο νερό» κέ άφού ειπεν άφτά εξέπνευσε εις τάς άγκάλας της όρέας Κολομβιανής νοσοκόμου πού τόν έπεριποιείτο. Ή ήπουργός πολιτισμού της Κολομβίας πού ήτο παρών εις τήν δραματικήν άφτήν σκηνήν έδήλωσεν συγκινημένη «Όλοκληρώθηκε ένας μεγάλος έρωτας». Μέσα εις τούς καπνούς της μάχης και του χασίς και τάς έκρήξεις των όβίδων, λαμβάνουν χώραν συγκλονιστικά σκηνά. Αί γυνέκες των λαθρεμπόρων προκίμενου νά παραδοθούν κέ νά άτιμασθούν πίπτουν χορεύοντες και τραγουδόντες από τά ύψηλότερα σημεία των έργαστηρίων πού κατεργάζονται τήν ήρωϊνην. Άλλα ήρωϊδες κλείνουν τάς θύρας των οίκων εις τούς νέους πού ζητούν καταφύγιον διά νά γλυτώσουν από τήν κόλασιν του πυρός. Οί αϊχμάλωτοι τούς όποιους συλαμβάνουν οί λαθρέμποροι τυφεκίζονται.

Τό μόνον πού τούς επιτρέπουν πριν τούς δέσουν τούς όφθαλμούς είνε νά καπνίσουν ένα τελεφτέον τσιγάρον μαριχουάνας. Άλλά οί δημοσιογράφοι πού παρακολουθούν τάς μάχας περιγράφουν κέ άλλας άπιστεύτους σκηνάς. Μία ήρωϊκή νοσοκόμα, τήν ώραν πού έβιάζετο κτηνοδώς από έναν σκληρόν στρατιότην έζήτησεν από μίαν άλλην διερχομένην νά της άφηγηθί τό τελεφτέον έπεισόδιον από τήν σειράν ΤΟΛΜΗ ΚΑΙ ΓΟΗΤΕΙΑ. Καί ήτο τόση ή δήναμις της άφηγήσεως,

πού πέριξ της βιαζομένης και του λαθρεμπόρου ειχεν σχηματισθί μέγας κύκλος στρατιωτών κέ αι μάχαι ειχαν διακοπή επί ένα τέταρτον. Καί αι έχθροπραξίαι συνεχίσθησαν μετά τό πέρας του βιασμού και τό τέλος της άφηγήσεως.

Τά γεγονότα άφτοθυσίας κέ πατριτισμού είνε αναρίθμητα. Τήν ώραν πού ένας συνταγματάρχης έδειχεν επί χάρτου εις ποίον σημείον πρέπει νά επιτεθούν ώστε νά καμφθί ό αντίπαλος, μία ταχεία σφέρα λαθρεμπόρων εισελθών από τό παράθηρον του απέκοψε όλόκληρον τόν δεξιόν βραχίονα. Άτάραχος ό συνταγματάρχης άρξισε νά δείχνη τό σημείον έφόδου με τό άριστερόν χέρι. Τότε μία άλλη σφέρα του απέκοψε και τό άριστερόν χέρι. Τήν τρίτη σφέραν πού προορίζετο γιά νά του πάρη τό κεφάλη, ό συνταγματάρχης με μίαν άπότομον κίνησιν τήν κράτησε ανάμεσα στα δόντια του κέ άφού τήν έδειξεν εις τούς επιτελείς ειπεν: «Άφτά είνε αι περίφημαι σφέραι της ΠΥΡΚΑΛ, έλληνικής κατασκευής, τό κάφχημα της Έλληνικής βιομηχανίας όπλων. Δηστυχός πολούνται με τό σταγονόμετρον, διότι ή Έλλάς ως ειρηνόφιλος χώρα άποφέβγει νά τά πωλεί εις έμπόλεμα κράτη. Έκτός άφτου, ακόμη και νά παραγγείλουμε όπλα ή παράδοσις παραδίδεται μετά όκταμήνου όποτε θά έχουν λήξει αι έχθροπραξίε, διότι συσκεβάζονται πρώτα διά Ίράν, έκφορτώνονται εις Ταυλάνδην, άποστέλονται εις Νότιον Άφρικήν με προορισμόν τήν Νικαράγουα κέ από εκεί οί ένδιαφερόμενοι τά προμηθέβονται με αντίσταθμιστικά όφέλη, χωρίς οί έμπόλεμοι νά γνωρίζουν ποίας κατασκευαστρίας χώρας είνε. Μόνον ή ήψηλή ποιότης προδίδει τόν τόπον προελέψεως».

Καί ένθ ό γενέος και έμπειρος συνταγματάρχης έλεγεν άφτά, μία όβίδα έξερετικής ποιότητος αλλά άγνόστου κατασκευής, άνετίναξεν όλόκληρον τό επιτελείον και ό συνταγματάρχης και όλοι οί άξιοματικοί πού τόν ήκουαν έβρον φρικτόν θάνατον υπό τά έρείπια.

Λόγο έλείψεως χώρου εις τό έπόμενον τέφχος θά αναφέρομεν κέ άλλας άγνόστους τραγοδίας καθώς κέ τήν περίπτωση ενός αντιπετάρχου και δύο άνοτάτων άξιοματικών του Ναυτικού πού ύπέβαλον τάς παρετήσεις των όλίγον πρό της έναρξεως των τριμήνων έχθροπραξιών καθώς και πολλά ένδιαφέροντα στοιχεία από τόν εμφήλιον της Κολομβίας πού αι ρίζαι του αρχίζουν από τήν εποχήν του Καποδίστρια. □

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ι. ΔΕΛΗΣ

Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ
ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΠΑΡΩΔΙΕΣ Α-Μ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

GUTENBERG

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΝ. ΒΛΑΧΟΥ

ΛΕΞΙΚΟ
ΡΗΜΑΤΩΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

GUTENBERG

Δέσποινα Στίκα

Το βιβλίο μου

για να παίξω και να μάθω
ΜΕ ΑΥΤΟΚΟΛΛΗΤΑ

Gutenberg

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Gutenberg

«ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΚΑΙ ΝΑ Π

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΚΟΣΚΩΤΑΔΕΣ

Στη γειτονική μας Τουρκία, τον καιρό αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη ένα πολιτικοοικονομικό σκάνδαλο που παρουσιάζει «ανατριχιαστικές ομοιότητες» με το δικό μας σκάνδαλο Κοσκωτά. Η παρακολούθησή του παρουσιάζει το ίδιο ενδιαφέρον όπως εκείνο της χώρας της «φαιδράς πορτοκαλέας» αλλά έχει και ένα επιπρόσθετο ενδιαφέρον για δυο ακόμα λόγους:

- Το «σκάνδαλο Ναντίρ» έχει τα πλοκάμια του στην κατεχόμενη Κύπρο και
- αρχίζουν να διαφαίνονται οι πρώτες ενδείξεις για τις σχέσεις Ναντίρ με τον Κοσκωτά.

Αν το σκάνδαλο Κοσκωτά πάει να κλείσει στην Ελλάδα, στην Τουρκία μόλις ξεδιπλώνεται το σκάνδαλο Ναντίρ. Στην γειτονιά μας εκτιμούν ότι τον Νοέμβριο ίσως ο Ναντίρ να βρίσκεται στη φυλακή. Οι πιθανολογούμενες πρόωρες εκλογές στην Τουρκία, αν δεν κριθούν από τη σύνδεση Ναντίρ-Ντενκτάς-Οζάλ, πάντως θα επηρεαστούν σε μεγάλο βαθμό από την υπόθεση αυτή. Με πρώτο το έγκυρο περιοδικό της αριστεράς «2000' e Dogru» (Προς το 2000) μερίδα του τουρκικού Τύπου βάλλει εναντίον του Τούρκου απατεώνα. Η «Sabah» αλλά εν μέρει και η «Hürriyet» — την οποία ανεπιτυχώς προσπάθησε να βάλει στο χέρι — πρωτοστατούν επίσης στις αποκαλύψεις για το βίο και την πολιτεία του Asil Nadir.

Στις σελίδες που ακολουθούν, δίνουμε τις διασταυρωμένες πληροφορίες που ενδιαφέρουν αυτή την στιγμή τον Έλληνα αναγνώστη αλλά πρέπει προεισαγωγικά να δώσουμε και μερικά άλλα στοιχεία που αφορούν κυρίως την «ελληνική πτυχή» της υπόθεσης Ναντίρ.

Νέος, ωραίος, πλούσιος και απατεών.

Στο ANTI πέρσι, την 1η Ιουλίου (τχ. 377) είχε δημοσιευθεί, με τίτλο «Κοσκωτάς αλά Τούρκα», ένα άρθρο για τον Ναντίρ χωρίς όμως να επισημαίνουμε τις υπαρκτές από τότε διασυνδέσεις του με τον «δρα» της Εκάλης. Ο Ναντίρ, στις αρχές Νοεμβρίου πέρυσι είχε απειλήσει μήνυση εναντίον του ANTI μετά από τη δήλωση του εκδότη του περιοδικού στην τουρκική εκπομπή του BBC ότι και «στην άλλη πλευρά του Αιγαίου αναπτύσσει δραστηριότητα ένας τούρκος Κοσκωτάς, ο Asil Nandir, ο οποίος όπως φαίνεται διατηρούσε σχέσεις με τον Έλληνα υπόδικο και μάλιστα σχέσεις που είχαν να κάμουν με δραστηριότητες στο χώρο του Αιγαίου». Ο κ. Ναντίρ έμεινε μόνον στην απειλή μήνυσης που διατύπωσε μέσω της ίδιας εκπομπής του BBC.

Όμως το μένος του τούρκου Κοσκωτά πήρε άλλη κατεύθυνση. Το «Έθνος» δημοσίευσε στα φύλλα του της 10ης, 11ης και 12ης Νοεμβρίου εκτενή ρεπορτάζ και πληροφορίες για τον Ναντίρ και τις σχέσεις του με τον Ντενκτάς αλλά και τον Κοσκωτά. Έτσι ο αξιότιμος κ. Ναντίρ βρήκε αφορμή και κατέθεσε μήνυση κατά της ελληνικής εφημερίδας και των υπευθύνων και συντακτών της κ. Μπόμπολα, Φιλιππόπουλου, Λεβεντογιάννη, Ζερβονικολάκη, Λυκαύγη και Τσιριγώτακη. Μια λεπτομέρεια με σημασία: η μήνυση κατετέθη σε... αγγλικά δικαστήρια. Μια

τελευταία πληροφορία του περιοδικού μας είναι ότι μήνυση εναντίον όλων αυτών κατέθεσε επίσης και ο πρόεδρος του ψευδοκράτους και συνέταιρος του Ναντίρ, Ραούφ Ντενκτάς. Και αυτή η μήνυση κατατέθηκε επίσης σε... αγγλικά δικαστήρια. Μάχη εντυπώσεων και εκ του ασφαλούς για τα δυο συνεταιριάκια.

Το «Έθνος» στα δημοσιεύματά του δίνει τις πρώτες πληροφορίες για τη σχέση Κοσκωτά - Ναντίρ, σχέση που επιβεβαιώθηκε και με κατοπινά δημοσιεύματα στον Τύπο της Τουρκίας. Η σχέση αυτή αρχίζει από παλιά: Πέρσι, στις αρχές του χρόνου πήγε στο Νταβός συνοδεύοντας τον τότε πρωθυπουργό και «αρχιτέκτονα» της ελληνοτουρκικής φιλίας, εκ μέρους της Τράπεζας Κρήτης ο γενικός της Διευθυντής κ. Μιχάλης Παππάς επειδή το «αφεντικό» της Τράπεζας είχε τις ίδιες εκείνες ημέρες τη δίκη με το «Έθνος». Στο πλαίσιο των επαφών εκείνων, όπως ο κ. Παππάς μας επιβεβαίωσε, συναντήθηκε με τον Σελίμ Εγκελί εκπρόσωπο της Tekstilbank του Ναντίρ. Όμως ο Σελίμ Εγκελί είναι συγχρόνως και οικονομικός σύμβουλος του Οζάλ κάτι σαν Παπανικολάου ή Κατηφόρης. Μια δεύτερη επαφή έγινε στην Αθήνα τον Απρίλη του 1988 όπως μας πληροφόρησε ο κ. Παππάς. Η τρίτη επαφή των δυο στελεχών έγινε στις αρχές Οκτωβρίου του 1988 στην Κωνσταντινούπολη όπου είχε

μεταβεί ο γ. διευθυντής της Τράπεζας Κρήτης. Ο κ. Μιχάλης Παππάς έδωσε τότε συνέντευξη στο περιοδικό «2000' e Dogru», η οποία κατά τη γνώμη μας αν διαβαστεί σήμερα μετά από όσα συνέβησαν στην Ελλάδα, την Τουρκία και την Κύπρο, αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Ο κ. Μ. Παππάς ενημέρωσε, όπως μας είπε, τα άλλα διευθυντικά στελέχη της Τράπεζας Κρήτης και — αν θυμάται καλά — και τον Γ. Κοσκωτά. Γραπτό ενημερωτικό σημείωμα δεν συνέταξε, μας είπε. Στη συνέντευξή του εκείνη ο γ. διευθυντής της Τράπεζας Κρήτης αφού αναφέρεται στα «μεγάλα επιτεύγματα» της Τράπεζας που εκπροσωπούσε, είπε επίσης ότι ήρθε σε επαφή με τις Τράπεζες Emiakbank και Yapire Kredi και με τη μεσολάβηση του Σελίμ Εγκελί με την Τράπεζα του Ναντίρ Tekstilbank. Σκοπός των επαφών, έλεγε, ήταν η ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στις Τράπεζες και πίστευε όλα να πάνε καλά και ότι θα φτάσουν σε συγκεκριμένες υλοποιήσεις. Και κατέληξε με την ευχή που δανειστήκαμε για τον τίτλο μας: «Πρέπει να συμπορευτούμε, να ζήσουμε μαζί και να πλουτίσουμε μαζί». Τώρα βέβαια ποιοι πλούτισαν και ποιοι θα πλουτίσουν με τα έργα και τις δραστηριότητες των απανταχού Κοσκωτάδων μόνον η Ανακριτική Επιτροπή της ελληνικής Βουλής μπορεί να αποφανθεί μέχρι στιγμής.

«ΛΟΥΤΙΣΟΥΜΕ ΜΑΖΙ»

Κωνσταντινούπολη - Άγκυρα: Ν.Ν.Π.

Αθήνα - Λευκωσία: Α.Φ.Τ.

Οι δικές μας πληροφορίες λένε ότι στο Νταβός είχε προφορικά συμφωνηθεί μεταξύ των δύο εταιρών να υλοποιηθεί το «κόλπο» των δερμάτινων και των υφασμάτων σύμφωνα με το μοντέλο του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού των Αθανασόπουλου - Αποστολόπουλου και με όργανο την υφαντουργία Χίου.

Ενδεχομένως να αποδεικνυόταν ωφέλιμη και η Εταιρεία Ανάπτυξης Αιγαίου που τόσο επιθύμησε ο κ. Παπανδρέου και ο «δρ» Κοσκωτάς. Ο κ. Παππάς δήλωσε παντελή άγνοια για όλα αυτά τα ενδεχόμενα και μας είπε ότι οι επαφές ήταν «κοινωνικού χαρακτήρα». Αλλά τότε δεν δικαιολογείται ο τόνος και το ύφος της συνέντευξής του στο «2000» e Dogru της 9ης Οκτωβρίου 1988: ή ο κ. Παππάς είναι κομπορημων ή κάτι δεν θέλει να φανερώσει — αυτό ήταν το δικό μας σχόλιο και ο κ. Παππάς ισχυρίστηκε και ότι δεν είναι κομπορημων και ότι τίποτε ουσιαστικό δεν έγινε. Τελος πάντων, ένα από τα δύο πρέπει να ισχύει. Ότι πρέπει να προβληματίσει τους ενδιαφερομένους για την πλήρη διαλεύκανση του σκανδάλου Κοσκωτά είναι — μετά από τα νέα αυτά δεδομένα — το τι μπορεί να συμφώνησαν σε σχέση με τις κοινές ελληνοτουρκικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, οι κ. Παπανδρέου και Οζάλ στο Νταβός. Δεν προκύπτουν μήπως νέες υποψίες για το τι θέλει να αποκρύψει ο κ. Παπανδρέου με την άρνησή του να παραδώσει τους «ιδιωτικούς του φακέλους» για το Νταβός;

Τούρκοι και Έλληνες Κοσκωτάδες είχαν τις πρωθυπουργικές διασυνδέσεις τους και την άνωθεν προστασία. Ποιος είπε ότι το Νταβός ήταν μόνον λόγια; «Θα πορευθούμε μαζί, θα ζήσουμε μαζί και θα πλουτίσουμε μαζί». Με άλλο τρόπο ίσως ο Καραγκιόζης — Τούρκος ή Έλληνας — θα μπορούσε να παραλλάξει εκείνο το παλαιότατο: «Θα φάμε, θα πιούμε και νηστικοί θα κοιμηθείτε».

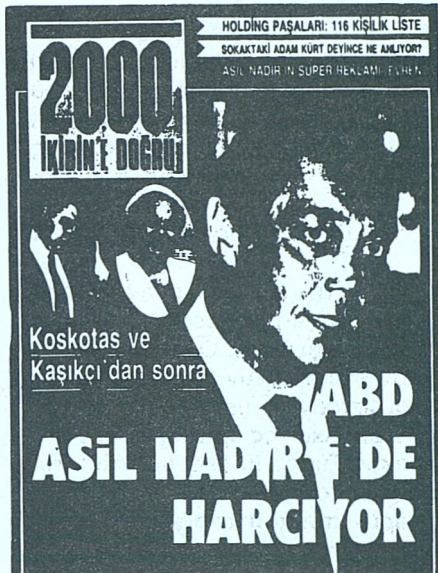
BANKACI MICHAEL PAPPAS

«Bilgi alışverişi yapacağız»

Yunanistan'da üç özel bank var: Banka of Crete (Gir Bankası), Credit Bank ve Ergo Bank. Diğer bankalar devletin elinde. Hisse senetleri Atın Borsası'nda satılıyor, isteyen alabilir ama, hisselerin çoğunluğu devlet aittir. Banka of Crete Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür Michael Pappas, Türk-Yunan Konseyi'nin ikinci toplantısına katılan tek Yunanlı bankacıydı.

Η συνέντευξη του Μ. Παππά στο περιοδικό «Προς το 2000», της 9/10/1988.

Στο εξώφυλλο του περιοδικού «2000» e Dogru» που κατασχέθηκε, υπάρχει η εξής φράση: «Μετά τον Κοσκωτά και τον Κασόγκι, οι Αμερικάνοι ξεπουλούν τον Ασιλ Ναβτίρ». Πιθανόν λοιπόν να μην ισχύουν απόλυτα για τον Κοσκωτά όσα η φράση αυτή υπονοεί προκειμένου για τον Κασόγκι και τον Ναβτίρ. Θα δούμε όμως άραγε ποτέ την φυλάκιση του Ναβτίρ όπως θέλουν να πιστεύουν οι Τούρκοι συνάδελφοί μας; Στο εξώφυλλο του κατασχεμένου «2000» e Dogru» Μετά τον Κοσκωτά και τον Κασόγκι, οι αμερικάνοι ξεπουλούν τον Ασιλ Ναβτίρ.

Στο τεύχος 377 του ANTI (1η Ιουλίου 1988), είχαμε δημοσιεύσει το πρώτο ενημερωτικό άρθρο για τον «τούρκο Κοσκωτά». Τις ημέρες εκείνες, είχε μόλις ξεσπάσει το σκάνδαλο της Εταιρείας Ανάπτυξης Αιγαίου. Ο Κοσκωτάς βρισκόταν στην Ελλάδα, συναντούσε τον Έλληνα πρωθυπουργό, έφτιαχνε τον κουτσονόμο και εξαπέλυε μύδρους εναντίον των «συκοφαντών του» από τα έντυπα του. Όμως το τέλος του πλησίαζε.

Την ίδια εποχή στην Τουρκία, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρισκόταν ένα πειρατής-επιχειρηματίας που και αυτός αγόραζε εφημερίδες, έκανε επενδύσεις στον τουρισμό και την ηλεκτρονική και διατηρούσε πολύτιμες πολιτικές διασυνδέσεις. Παρά τις αντιξοές συνθήκες δουλειάς στην Τουρκία, κάποιοι μαχόμενοι δημοσιογράφοι, ασχολήθηκαν με το θέμα. Χρέος τιμής προς αυτούς αλλά και γιατί η υπόθεση έχει ενδιαφέρον και με την ελληνική πτυχή της δραστηριότητας του Ασιλ Ναδίν — του «Τούρκου Κοσκωτά» δηλαδή — κρίναμε σωστό να αφιερώσουμε αυτές τις σελίδες στην υπόθεση και τις αποκλύψεις του περιοδικού «2000» e Dogru».

Μαζί με την είδηση της κατάσχεσης του φύλλου της τελευταίας εβδομάδας του Αυγούστου, μας έφτασε και μια φωτοτυπία του εντύπου που είχε για μια φορά ακόμα στο εξώφυλλό του τον Asil Nadir.

Ο κουτσονόμος του Ντενκτάς

Ποιος είναι αυτός ο Asil Nadir;

Γεννήθηκε στην Κύπρο. Ο πατέρας του, άνθρωπος των Άγγλων, είχε χάσει την περιουσία του στα χαρτιά. Ο Asil Nadir εγκαινιάζει την εμπορική του σταδιοδρομία ανοίγοντας μια μικρή βιοτεχνία ετοιμών ενδυμάτων στην Αγγλία. Ο πατέρας του εξαπατώντας μια αγγλική τράπεζα, κατάφερε να τραβήξει το ποσό των 500 χιλιάδων λιρών Αγγλίας και μαζί με τον γιό του να επιστρέψει στην Κύπρο μετά την εισβολή οπότε αρχίζει τις επενδύσεις. Σύμφωνα με τις αποκλύψεις του Recep Nevzat, σωματοφύλακα και οδηγού του πατέρα Nadir, μετά το τέλος του 1974 οι Nadir, πατέρας και γιός, πραγματοποίησαν μια γόνιμη συνεργασία με τον Ντενκτάς. Ο «πρόεδρος της Δημοκρατίας» Ντενκτάς, παραχώρησε στους Nadir, με τη βοήθεια του τουρκοκυπριακού «κουτσονόμου», βίλες, βιομηχανικές μόναδες, καλλιέργειες και τουριστικές εγκαταστάσεις που άφησαν πίσω τους οι Ελληνοκύπριοι φεύγοντας. Οι Nadir εξαγόρασαν την παραχώρηση καταβάλλοντας στον Ντενκτάς κάθε μήνα φακέλους (και όχι κουτιά πάμπερς) με λίρες Αγγλίας. Για όσους ενδιαφέρονται ο τουρκοκυπριακός κουτσονόμος προβλέπει τα εξής:

- Οι υπήκοοι του τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους δεν έχουν το δικαίωμα να αγοράζουν ή να καταπονήσουν ακίνητα που παλαιότερα ανήκαν σε Έλληνες. Η άδεια εκμετάλλευσης των ακινήτων αυτών δίδεται μόνο από το... «κράτος». (Ο Nadir, άγγλος υπήκοος και κάτοχος αγγλικού διαβατηρίου, δεδομένου ότι δεν τίθεται θέμα μη παραχώρησης της άδειας από πλευράς Ντενκτάς, διαχειρίζεται το 90% των πορτοκαλεώνων, των λοιπών καλλιέργειών και των ξενοδοχείων).

Μετά από τη μεγάλη αυτή «εμπορική επιτυχία» που πραγματοποίησε στην Κύπρο, ο Asil Nadir επέκτεινε τις επιχειρήσεις του στην Αγγλία. Η εταιρεία που συνέστησε εκεί, γνωστή ως Polly Peck, πραγματοποιεί επενδύσεις σε κάθε γωνιά της γης και απασχολεί υπαλλήλους κάθε εθνικότητας. (Ο υπεύθυνος των ναυτιλιακών επιχειρήσεων, Πέτρος Κουτράκος και των τραπεζικών Ντ. Πετρό-

Ο πρωθυπουργός του ψευδοκράτους Ντερβίς Έρογλου και ο Asil Nadir.

πουλος είναι Έλληνες).

Οι προσπάθειες του κυπριακού κράτους που κατευθύνονται ενάντια στην εταιρεία αυτή με την τόσο γρήγορη ανάπτυξη και τις περιζήτητες μετοχές εμποδίζονται από το Φόρεϊν Όφφισ και την Θάτσερ ενώ, την ίδια στιγμή, ο Asil Nadir, παίρνει μετάλλιο από τα χέρια της ίδιας της βασίλισσας της Αγγλίας για την «επιτυχή του εμπορική δραστηριότητα».

Το 1983, ο Asil Nadir προτείνει συνεργασία στη χούντα της Τουρκίας. Συγκεκριμένα, η πρότασή του περιλαμβάνει επενδύσεις στον τομέα της ηλεκτρονικής τεχνολογίας με τη βοήθεια της εταιρείου του στην διεθνή αγορά ITT (οι σχέσεις της οποίας με την CIA είναι αρκετά γνωστές), την εγκατάσταση τουριστικών μονάδων και επιχειρήσεων σε συνεργασία με διάφορες αγγλικές εταιρείες και την έκδοση περιοδικών και εφημερίδων με σύγχρονη τεχνολογική υποδομή (πριν λίγο καιρό ακόμα έβγαине και στη χώρα μας η εφημερίδα του ομολόγου του «24 Ώρες» που δεν... βρώμιζε τα χέρια των αναγνωστών της με μελάνι). Υποσχέθηκε επιπλέον να εισάγει με μεγάλες ποσότητες ξένο κεφάλαιο στην Τουρκία κατά της οποίας εφαρμόζονταν τότε ημιέμπαρκο. Η αναφορά ωστόσο της τουρκικής μυστικής υπηρεσίας για τον Asil Nadir ήταν αρνητική. Σύμφωνα με αυτήν, ο Asil Nadir ήταν επικίνδυνος και οι δραστηριότητές του ύποπτες. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και η εμπορία ναρκωτικών με ιδιόκτητα του σκάφη, το εμπόριο όπλων και η πώληση μέσω Κύπρου στις αραβικές χώρες, κλεμμένων στην Αγ-

γλία, αυτοκινήτων. Εφόσον λοιπόν η «Βόρειος Κυπριακή Δημοκρατία» δεν αναγνωρίζεται ως κράτος από την διεθνή κοινότητα και ως εκ τούτου δεν δεσμεύεται από τις διεθνείς συμβάσεις περί απαλάσεως κακοποιών, η οργάνωση λαθρεμπορίας ναρκωτικών και όπλων μπορεί να γίνεται και με την συνδρομή του «προέδρου της Δημοκρατίας» της. (Αν υπάρχουν ακόμη άνθρωποι που πιστεύουν ότι οι Έλληνες δεν μοιάζουν με τους Τούρκους, ας δεχθούν τουλάχιστον ότι οι απατεώνες μας μοιάζουν απόλυτα).

Το Νταβός τον οδηγεί

Χάρη στο διαμεσολαβητικό ρόλο του πτέραρχου της χούντας Tahsin Sahinkaya η αναφορά της τουρκικής μυστικής υπηρεσίας δεν ελήφθη υπόψη και δόθηκε τελικά άδεια στον Nadir για επενδύσεις στην Τουρκία. (Ο Tahsin Sahinkaya είναι γνωστός στον αμερικανικό Τύπο ως «οπλουσιότερος στρατηγός του κόσμου». Το δίκτυο των πελατειακών του σχέσεων είναι εξαιρετικά πυκνό. Δυο μέρες πριν από την εφαρμογή του στρατιωτικού νόμου στην Τουρκία, βρέθηκε στην Αμερική. Προτού ακόμη προκηρυχθεί από το ραδιόφωνο στην Τουρκία η εγκαθίδρυση του νέου καθεστώτος, αμερικανικές εφημερίδες δημοσίευαν την είδηση ξεχνώντας τη διαφορά ώρας).

Ο Nadir ενδιαφέρθηκε αρχικά για τον τουρκικό τουρισμό και την υφαντουργία. Έπρεπε να παρακαμφθεί το αμερικανικό και αγγλικό εμπάργκο και να διοχετευθούν και πωληθούν στις εκεί αγορές τα γνωστά μας δερμάτινα και τα φθηνά υψη-

λής ποιότητας είδη ρουχισμού που γεμίζουν τις βαλίτσες των ελλήνων τουριστών στην Τουρκία. Το σχέδιό του είχε αρκετή επιτυχία —θα είχε όμως περισσότερη αν είχε πραγματοποιηθεί με τη συνεργασία του Κοσκωτά μέσω της Εταιρείας Ανάπτυξης Αιγαίου όπως είχε κατ' αρχήν συμφωνηθεί. Στην περίπτωση αυτή θα επιβαλλόταν σήμερα η σύσταση ειδικής εξεταστικής επιτροπής της Βουλής για το σκάνδαλο των τουρκικών δερμάτων και ειδών ρουχισμού ανάλογη με αυτήν για το σκάνδαλο του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού. Φαίνεται δηλαδή ότι προφορική συμφωνία που έγινε στο Νταβός από ανθρώπους του Κοσκωτά και του Nadir προέβλεπε την πώληση στις χώρες της ΕΟΚ ειδών προερχομένων από την Τουρκία με ελληνικές ετικέτες. Τη μετατροπή των τουρκικών προϊόντων σε ελληνικά θα εξυπηρετούσε πιθανόν η Υφαντουργία Χίου, που αγοράστηκε από τον Κοσκωτά. Αφού δεν υλοποιήθηκε τελικά η συμφωνία Κοσκωτά - Nadir μείναμε με ένα σκάνδαλο λιγότερο. Αξίζει όμως να ερευνηθεί η προμούρα που είχε πέρσι το καλοκαίρι ο κ. Παπανδρέου, λίγους μήνες μετά το Νταβός, για να δοθεί στον Κοσκωτά η Εταιρεία Αιγαίου. Ο κ. Βάλβης έχει μιλήσει για την εμμονή του Ανδρέα αλλά φαίνεται ότι ο άνθρωπος δεν είχε καταλάβει περί τίνος επρόκειτο —ήταν απλός εντολοδόχος. Εν τω μεταξύ συνεχιζόταν και εντεινόταν ο πόλεμος μεταξύ του τουρκικού Τύπου και του Nadir, που ύστερα από οδηγίες του Οζάλ, άρχισε να αγοράζει εφημερίδες και περιοδικά.

Το γνωστό κεντροαρισμένο περιοδικό Nokta με εβδομαδιαία κυκλοφορία 60 χιλιάδες φύλλα καθώς και καμιά εικοσαριά ακόμα περιοδικά και εφημερίδες με συνολική ημερήσια κυκλοφορία 500.000 φύλλα ανήκουν σήμερα στον Nadir (3 καθημερινές και 4 τοπικές εφημερίδες, 14 περιοδικά, 24 εγκυκλοπαίδειες). Η κατάσταση όμως επιδεινώνεται. Ακόμα και αν κατασχεθούν οι εφημερίδες και τα περιοδικά τους, οι παράγοντες του τουρκικού Τύπου είναι αποφασισμένοι να συνεχίσουν τον πόλεμο κατά του Nadir. Από την άλλη πλευρά, όσο αποδυναμώνεται ο Οζάλ, τόσο δυσκολότερη γίνεται και η θέση του Nadir που έχει συνδέσει την μοίρα του με τον Τούρκο πολιτικό. Στην επιδείνωση της κατάστασης συνέβαλε και η αλλαγή της αμερικανικής πολιτικής απέναντι στους επαγγελματίες διαμεσολαβητές όπως λ.χ. ο Κασόγκι. Εάν η ύφεση στις αμερικανοσοβιετικές σχέσεις καταλήξει στην κατάπαυση των τοπικών πολέμων και την πάταξη του εμπορίου ναρκωτικών, το τέλος του Κασόγκι προδιαγράφει την τύχη και των άλλων «συναδέλφων» του όπως π.χ. του Nadir.

Εντύπωση προκαλεί η βεβαιότητα με την οποία το περιοδικό «2000 'e Dogru»

Μερικά από τα έντυπα που έχει στα χέρια του ο Ναντίρ.

προδικάζει το τέλος του «τούρκου Κοσκωτά». Τη βεβαιότητά του αυτή αντλεί προφανώς από τη δήλωση Τούρκου απόστρατου αξιωματικού, που δημοσιεύεται ανώνυμα στο κατασχεθέν φύλλο, σύμφωνα με την οποία ο Nadir είναι εξαιρετικά αντιπαθής στην ηγεσία του τουρκικού στρατεύματος. Ο τουρκικός Τύπος θεώρησε μάλιστα «γκάφα» του Εβρέν την επίσκεψή του σε επιχειρήσεις του Nadir («Μεγάλες γκάφες μεγάλων ανδρών» ήταν ο τίτλος του σχετικού δημοσιεύματος) που χρησιμοποιήθηκε από τον επιχειρηματία για διαφημιστικούς λόγους. Αξίζει άλλωστε να σημειωθεί ότι ο Οζάλ, μετά την αποκάλυψη των σχέσεών του με τον Nadir στον τουρκικό Τύπο, έσπευσε να διαψεύσει τα δημοσιεύματα δηλώνοντας ότι είχε μεν σχέσεις με τον Nadir όχι όμως τόσο στενές όσο τις περιγράφει ο Τύπος. Σύμφωνα με το «2000'e Dogru» μέχρι και οι Εγγλέζοι άρχισαν πρόσφατα να αμφισβητούν τον Nadir. Επί πλέον παρά τις επίμονες προσπάθειές του ο Nadir απέτυχε τελικά να αγοράσει την μεγάλης κυκλοφορίας καθημερινή εφημερίδα «Hurriyet». Η αποτυχία του αυτή αποδίδεται στην κυβερνητική δυσμέγεια στην οποία έχει υποπέσει.

Τουρκοκυπριακές εμπλοκές

Φαίνεται δηλαδή ότι η απομάκρυνση του Nadir δεν είναι άσχετη με τη σχεδιαζόμενη απομάκρυνση του Ντενκτάς. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες η Άγκυρα επιθυμεί τη γρήγορη λύση του Κυπριακού, που θα της επιτρέψει να αφοσιωθεί απερίσπαστη στο Κουρδι-

κό, εκείνον τον «ακήρυχτο εμφύλιο πόλεμο» όπως τον ονόμασε ο Τούρκος απόστρατος αξιωματικός. Η διοχέτευση στον τουρκικό Τύπο αποκαλυπτικών στοιχείων για τις σχέσεις Nadir-Ντενκτάς και την ανάμιξή τους σε σκάνδαλα θα διευκόλυνε την τουρκική ηγεσία στην προσπάθειά της να απαλλαγεί από τον τελευταίο.

Η επιλογή της μεθόδου αυτής επιβάλλεται άλλωστε και για λόγους «εθνικούς». Όπως έγινε γνωστό, ο Ντενκτάς σε συνεργασία με τον Nadir προσπαθεί να δημιουργήσει στο ψευδοκράτος τεχνητό κλίμα εχθρότητας προς την Τουρκία που προφανώς θα έκανε το παν για να μην δώσει στους Έλληνες και Ελληνοκύπριους την εντύπωση διχασμένου έθνους.

Ο Ντενκτάς επιθυμεί την διατήρηση του status quo στην Κύπρο. Κατά το «2000'e Dogru» «αλλοίμονον στον Asil Nadir, αν εφαρμοσθούν σε όλη την Κύπρο οι διεθνείς συνθήκες και το δίκαιο. Όταν άρχισαν οι σχετικές με τον Nadir αποκαλύψεις, ο Ραούφ Ντενκτάς έκανε τις εξής δηλώσεις: «Κάτι άσχημο θα συμβεί στο μέλλον». Και το έγκυρο «2000' e Dogru» σχολιάζει: «Τίποτε δεν θα μείνει όρθιο». Είναι κι αυτό μια αποψη. Ο Μιχάλης Παπάς στη συνέντευξή του προς το ίδιο περιοδικό στις 4/10/88 προέβλεπε εν πλήρη ευφορία: «Ένας δρόμος υπάρχει —να προχωρήσουμε μαζί, να ζήσουμε μαζί και να πλουτίσουμε μαζί». Όπως λένε δηλαδή στα παραμύθια: «Και έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα»...

Ποιον φοβάται ο Ντενκτάς;

SABAH

© 27 AGUSTOS 1989 PAZAR MELICIA 6.50 TL 100.000 TL

Kibris'ta CIA parmağı

Rauf Denktaş Güney Kıbrıs'ta yapılmış sohbetin çok ilginç bazı bilgileri verdi!

Σαμπάχ: η συνέντευξη του Ντενκτάς.

Σε συνέντευξή του προς την τουρκική εφημερίδα «Σαμπάχ» στις 27.8.89 ο Ντενκτάς υποστηρίζει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Αγγλία και διάφορα άλλα μεγάλα κράτη, τα οποία δεν κατονομάζει, θέλουν να τον αντικαταστήσουν μ' έναν ηγέτη τύπου Βασιλείου, που τον θεωρεί του χεριού τους. Και πίσω απ' όλα αυτά φυσικά βρίσκεται η CIA. Ο Ντενκτάς υποστηρίζει ακόμα ότι στις 8 Αυγούστου έλαβε επιστολή από τον John Nix, αμερικανό διπλωμάτη στη Λευκωσία, στην οποία διατυπωνόταν η απειλή διακοπής κάθε σχέσης μαζί του σε περίπτωση που δεν ανακαλούσε όσα δημόσια υποστήριζε για ανάμειξη της CIA στα σχέδια ανατροπής του.

Στην απάντησή του προς τον Nix στις 14/8 ο Ντενκτάς λέει ότι δέχτηκε να βελτιώσει τις εκφράσεις του αλλά επέμεινε στην ουσία των καταγγελιών του.

Στην ίδια συνέντευξη ο Ντενκτάς ισχυρίζεται ότι δεν θα θέσει ξανά υποψηφιότητα για πρόεδρος του ψευδοκράτους του στις εκλογές του αναμένεται να διεξαχθούν τον Ιούνιο του 1990.

Ας σημειωθεί ότι σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες από την Τουρκία, η τουρκική ηγεσία αναζητεί τρόπους να ξεφορτωθεί τον Ντενκτάς, ο οποίος δεν φαίνεται να είναι πλέον αρεστός σε κανέναν. Αν οι πληροφορίες αυτές αληθεύουν τότε εξηγείται το γιατί ο Ντενκτάς αναζητεί αγωνιωδώς ερείσματα στην αντιπολίτευση, στον Ντεμιρέλ, τον Ινονού και το «σοσιαλιστή» εισβολέα Έτσεβίτ. Κι έτσι ίσως εξηγούνται και τα αυξανόμενα δημοσιεύματα για τον Nadir και τις σχέσεις του με τον Ντενκτάς. Κάποιοι πρέπει να διοχετεύουν ορισμένες πληροφορίες όταν το καθεστώς και το κλίμα της Τουρκίας δεν επιτρέπουν στους δημοσιογράφους να χώνουν τη μύτη τους στα άδυτα των αδύτων.

Χουριέτ: τα παζάρια με τον Ναντίρ.

ΝΕΑ ΕΜΠΛΟΚΗ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Μιλούν στο «Αντί»

ο πρώην πρόεδρος της Κύπρου
Σπύρος Κυπριανού και ο πρόεδρος της Βουλής
της Κύπρου **Βάσος Λυσσαρίδης**

Για μια ακόμη φορά το Κυπριακό βρίσκεται και πάλι σε αδιέξοδο. Για μια ακόμη φορά, η Τουρκία και ο τοποτηρητής της στην Κύπρο, Ντενκτάς, τορπιλίζουν με την αδιαλλαξία τους ξανά τον ενδοκυπριακό διάλογο. Το ίδιο και απaráλλακτο σενάριο επαναλαμβάνεται εδώ και 15 χρόνια.

Ο πρόεδρος Βασιλείου, αναγκάστηκε και αυτός να δοκιμάσει την πικρή γεύση από τη διάψευση της αδικαιολόγητης αρχικής υπερασπιστικής του, και ότι θα αρκούσε μόνο η «φαντασία» και η «ευλυγισία» των χειρισμών του, όπως διακήρυξε, για να καμφθεί ο ωμός κυνισμός του τουρκικού επεκτατισμού.

Με τη σύμφωνη γνώμη της Άγκυρας η «ψευδοβουλή» του Ντενκτάς, απαίτησε την απόσυρση του έτσι και αλλιώς απαράδεκτου για τα συμφέροντα της Κύπρου, εγγράφου του Γ.Γ. του ΟΗΕ. Ο κ. Κουεγιάρ σε δήλωσή του την 1η του Σεπτεμβρίου αρκέστηκε να πει ότι «δε νομίζει ότι αυτή την ώρα, ο ίδιος και ο κ. Ντενκτάς αντιλαμβάνονται καλά ο ένας τον άλλο» και ότι κάτω από αυτές τις συνθήκες «δεν υπάρχει ούτε τραπέζι (διαπραγματεύσεων) ούτε έγγραφο», ικανοποιώντας ουσιαστικά την αξίωση της τουρκικής πλευράς για απόσυρση του εγγράφου. Η προκαθορισμένη τριμερής συνάντηση Βασιλείου - Κουεγιάρ - Ντενκτάς στην έδρα του ΟΗΕ για τον Σεπτέμβριο ματαιώθηκε. Ο διάλογος έχει ουσιαστικά διακοπεί χωρίς να διαφαίνονται από πουθενά προθέσεις για την επιβολή κυρώσεων στην Άγκυρα και τον Ντενκτάς που ευθύνονται γι' αυτό.

Και τώρα τι γίνεται;
Κανείς δεν ξέρει!

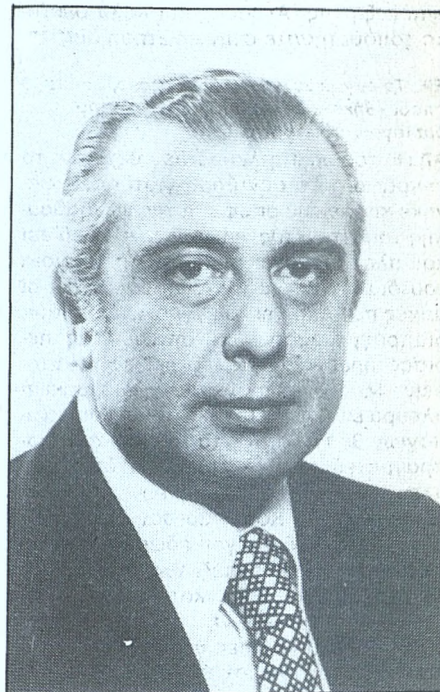
Η προσεχή νέα εκλογική αναμέτρηση στην Ελλάδα και οι προεδρικές εκλογές στην Τουρκία τον ερχόμενο Οκτώβριο καθιστούν ακόμη πιο δυσδιάκριτες τις

εξελιξεις. Το εσωτερικό πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και στην Τουρκία τούτη την ώρα καλύπτεται από το φάσμα της αβεβαιότητας. Παρά τις προσδοκίες των ιδίων των ενδιαφερομένων, ούτε ο κ. Μητσοτάκης, και πολύ περισσότερο, ούτε ο κ. Οζάλ μπορούν να είναι σίγουροι ο πρώτος για την πρωθυπουργία στην Ελλάδα και ο δεύτερος για το αξίωμα του προέδρου της Τουρκίας που φιλοδοξεί, ή ακόμη και αν θα διατηρήσει τη θέση του πρωθυπουργού που σήμερα κατέχει. Άγνωστο, λοιπόν παραμένει αν από το αποτυχημένο «πνεύμα του Νταβός» των Παπανδρέου - Οζάλ υπάρχουν περιθώρια να περάσουμε στο εξίσου αμφίβολης τύχης... «πνεύμα της Αττάλειας» Μητσοτάκη - Οζάλ. Στο μεταξύ ο πρόεδρος Βασιλείου, αναζητά διεξόδο σε έκτακτες διαβουλεύσεις με τον Γ.Γ. του ΟΗΕ στο Βελιγράδι.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι ο τουρκικός επεκτατισμός παραμένει αμετακίνητος στις θέσεις και τα σχέδιά του. Πρόσφατο παράδειγμα ο γνωστός μας κ. Γιλμάζ ο οποίος σε πρόσφατη συνέντευξή του στον «9,84» (Κυριακή 27/8/89) απαντώντας σε ερώτηση για την παραβίαση των συνόρων της Κύπρου από τον «Αττίλα» απάντησε με περισσή θρασύτητα: «Τα σύνορα επιβάλλονται δυναμικά».

Για τη σημερινή κατάσταση και τις προοπτικές της το «Αντί» θέλησε να έχει τις απόψεις δύο εμπειρών Κυπρίων πολιτικών. Του σημερινού προέδρου της Βουλής της Κυπριακής Δημοκρατίας και προέδρου του Σοσιαλιστικού Κόμματος της ΕΔΕΚ, **Βάσου Λυσσαρίδη** και του πρώην προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας και προέδρου του «Δημοκρατικού Κόμματος» **Σπύρου Κυπριανού**.

Ανδρέας Μπιστής

ΣΠΥΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

*Εγρήγορση ενώπιον
μιας κακής λύσης.
Αλληλένδετο το
μέλλον του
Ελληνισμού σε Κύπρο
και Ελλάδα.*

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ:

ΑΝΤΙ: Κύριε πρόεδρε ήδη η ημερομηνία της 1ης του Ιούνη 1989 που είχε τεθεί ως χρονικό όριο για λύση του κυπριακού καταστρατηγήθηκε, ενώ πρόσφατα η τουρκική πλευρά με απόφαση της «ψευδοβουλής» του κατοχικού καθεστώτος Ντενκτάς και την πλήρη κάλυψη της Άγκυρας ζήτησε να αποσυρθεί το έγγραφο Κουεγιάρ. Οδηγούμαστε κατά τη γνώμη σας στην πάγια τουρκική τακτική των ατέρμονων συζητήσεων χωρίς αποτέλεσμα;

ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ: Τόσο το Δημοκρατικό Κόμμα όσο και εγώ προσωπικά από την αρχή προειδοποιήσαμε για τις επικίνδυνες για τη δική μας πλευρά συνέπειες από την εγκατάλειψη της πολιτικής της πρόταξης και την εμπλοκή μας στον άνευ όρων και εφ' όλης της ύλης διάλογο. Δεν τρέφαμε και πολύ περισσότερο δεν καλλιεργήσαμε στο λαό ψευδαισθήσεις όπως έ-

καναν άλλοι για την πορεία και το μέλλον του άνευ όρων διαλόγου. Ελπίζω και εύχομαι η τουρκική στάση να προβληματίσει και να μην οδηγηθούμε σε ένα ατέρμονα διάλογο, όπως πραγματικά είναι η επιδίωξη της Άγκυρας και πολύ σωστά το τοποθετήσατε στην ερώτησή σας.

ΕΡ.: Το έγγραφο Κουεγιάρ, ωστόσο, δεν το αποδεχθήκατε σαν βάση συνέχισης του διαλόγου, ούτε εσείς.

ΑΠ.: Η τουρκική πλευρά δεν δέχθηκε το έγγραφο αυτό σαν βάση γιατί όπως φάνηκε και με την απόφαση της ψευδοβουλής του Ντενκτάς, επιδιώκει να κερδίσει και άλλα πλεονεκτήματα, στα πλαίσια του διαλόγου. Και αυτό παρόλον ότι οι αρχές που εισάγει το έγγραφο σαν βάση διαπραγματεύσεων, ικανοποιούν τις περισσότερες από τις τουρκικές απαιτήσεις. Με τον ελιγμό αυτό η τουρκική πλευρά επιδιώκει την «κατοχύρωση» των πάγιων θέσεων της στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Αντίθετα, η δική μας πλευρά με την αποδοχή των προνοιών του εγγράφου Κουεγιάρ σαν βάσης για συνέχιση του διαλόγου έδωσε την εντύπωση τόσο στο τραπέζι των συνομιλιών όσο και διεθνώς ότι εγκατέλειψε ή έστω ότι είναι διατεθειμένη να εγκαταλείψει ουσιαστικά τις πάγιες θέσεις αρχής που αποτελούσαν τα έσχατα όρια των υποχωρήσεών μας για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση. Και θέλω να τονίσω ότι αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το αν συνεχίσει ή όχι να υπάρχει το έγγραφο αυτό στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Η αποδοχή των προνοιών του από την δική μας πλευρά, σαν βάσης για συνέχιση του διαλόγου, δεν έχει άλλη έννοια παρά ότι είμαστε έτοιμοι να συνεχίσουμε το διάλογο με νέες υποβαθμισμένες, πιο υποχωρητικές εναρκτηρίες διαπραγματευτικές θέσεις. Την ώρα μάλιστα που η τουρκική πλευρά με την προβολή των νέων απαιτήσεών της βάζει σαν προϋπόθεση συνέχισης του διαλόγου νέες αναβαθμισμένες, πιο προχωρημένες δικές της θέσεις. Μιλούμε δηλαδή για ολέθρια οπισθοδρόμηση με ή χωρίς αυτό το Έγγραφο στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Ειδικότερα το Έγγραφο Κουεγιάρ:

- ανατρέπει το σόγχο της αποστρατιωτικοποίησης, με την πρόνοια της «ισοροπημένης» παρουσίας ελλαδικών και τουρκικών στρατευμάτων, *δαιωνίζοντας έτσι το μόνιμο τουρκικό στρατιωτικό εκβιασμό και απειλή της Κύπρου*, αλλά και της Ελλάδας, λόγω της τουρκικής πλεονεκτικής θέσης·

- *φαλκιδεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα διακίνησης, κτήσης περιουσίας, εγκατάστασης (που έχουν να κάνουν με την επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους) με την εισαγωγή απαράδεκτων*

περιορισμών που στην πράξη τα εξουδετερώνουν·

- εισάγει για πρώτη φορά την αρχή «της τουρκικής πλειοψηφίας, στην ιδιοκτησία γης» στην υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση περιοχή πράγμα που σημαίνει όχι μόνον την *πλήρη τουρκοποίηση ενός μεγάλου τμήματος της Κύπρου*, αλλά και ότι, σε όσους από τους νόμιμους Έλληνες κατοίκους επιτραπεί κάποτε να επιστρέψουν αυτό θα μπορούν να το πράξουν υπό την ιδιότητα του *άκληρου και άνεργου πολίτη*·

- δεν κάνει καμιά ρητή αναφορά για την αποχώρηση όλων των Τούρκων εποίκων·

- διατηρεί ουσιαστικά ανεπαφο το σύστημα εγγυήσεων που κατέστρεψε την Κύπρο·

- δεν αποβλέπει στην πραγματικότητα στην εγκαθίδρυση ομοσπονδιακού συστήματος αλλά συνομοσπονδίας κρατών, με δικαίωμα μάλιστα ξεχωριστών διεθνών συμβάσεων.

Παρ' όλα αυτά η τουρκική πλευρά είχε τη θρασύτητα να απαιτεί να αναγνωρίσουμε το παρόνομο κατοχικό καθεστώς Ντενκτάς, να δεχθούμε την κατοχύρωση του δικαιώματος απόσχισης, του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των τουρκοκυπρίων, του δικαιώματος μονομερούς επέμβασης της Τουρκίας να εγκαταλείψουμε «αμοιβαία» ιδιοκτησιακές απαιτήσεις κλπ. Με λίγα λόγια, τα θέλει όλα στα μέτρα των διχοτομικών της απαιτήσεων και των επεκτατικών της στόχων. Και αυτά απλώς για να «δεχθεί» να συνεχισθεί ο διάλογος.

ΕΡ.: Μετά τον εμφανή τουρπιλισμό του διαλόγου από μέρους της τουρκικής πλευράς συμφωνείτε με τις ενέργειες της Κυπριακής κυβέρνησης που περιορίζονται απλά στο αίτημα για επανάληψη του διαλόγου;

ΑΠ.: Ο διάλογος ποτέ δεν ήταν για μας και δεν πρέπει να είναι αυτοσκοπός. Αυτή ακριβώς ήταν και παραμένει μια από τις βασικές διαφορές μας με την κυβερνητική πολιτική. Εμείς τασσόμαστε υπέρ μιας σοβαρής προετοιμασίας για την εξασφάλιση μιας σωστής βάσης για ένα διάλογο που να έχει από την αρχή κάποια εχέγγυα θετικών εξελίξεων και επιτυχίας. Ο άνευ όρων διάλογος επιτρέπει στην Τουρκία να συγκαλύπτει τις ευθύνες της, να διαστρεβλώνει την ουσία του Κυπριακού και βέβαια δεν επιτρέπει την ευαισθητοποίηση του διεθνούς παράγοντα πάνω στην ουσία του Κυπριακού.

ΕΡ.: Ορισμένοι στην Λευκωσία και την Αθήνα προβάλλουν την ιδέα της προσφυγής στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών με αίτημα την ενίσχυση του ρόλου και των όρων εντολής του Γενικού Γραμματέα. Πιστεύετε ότι η στασιμότητα στο Κυπριακό οφείλεται στον μη «ισχυρό ρόλο» του Γενικού Γραμματέα;

ΑΠ.: Η στασιμότητα στο Κυπριακό και ι-

διαίτερα η έλλειψη προόδου στη διαπραγματευτική διαδικασία οφείλεται στην τουρκική στάση και όχι στον υποτιθέμενο «μη ισχυρό ρόλο» του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Θα μπορούσε αν ήθελε ο κ. Κουεγιάρ να ενεργούσε με βάση τους όρους εντολής που τώρα έχει, με γνώμονα και βάση τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη και τα ψηφίσματα και αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών, παρά να επιχειρεί να βρει λύσεις ίσης απόστασης ή ακόμα και να υιοθετεί στις «ιδέες» του για τη λύση τις απαράδεκτες τουρκικές αξιώσεις, που βρίσκονται ακριβώς σε πλήρη αντίθεση με τον χάρτη, τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του ΟΗΕ.

Από αυτή την άποψη αλλά και για λόγους τακτικής αυτό που επιβάλλεται σήμερα είναι πιστεύουμε η επαναβεβαίωση μέσα από μια συζήτηση στη Γενική Συνέλευση των θέσεων της δικής μας πλευράς, η αντιμετώπιση του Κυπριακού στις σωστές του διαστάσεις από το διεθνή παράγοντα, η εξασφάλιση μιας απόφασης της Γενικής Συνέλευσης που να επαναβεβαιώνει τις περί Κύπρου αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και που να δίνει κατευθυντήριες γραμμές για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση μέσα από ένα πραγματικά εποικοδομητικό διάλογο. Η δήλωση του κ. Κουεγιάρ την 1η Σεπτεμβρίου ότι:

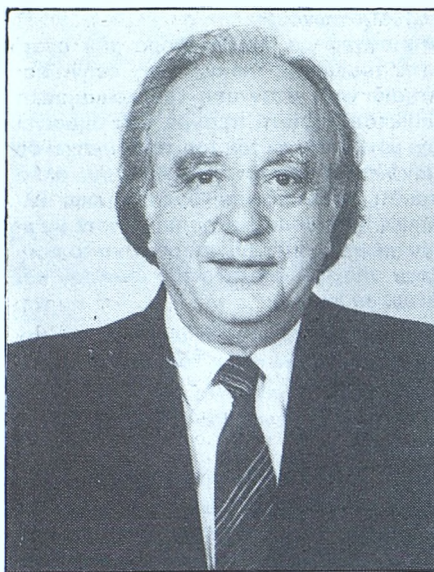
«Απεχθάνομαι τις συνομιλίες για χάριν των συνομιλιών. Θέλω να κάνω συνομιλίες όταν γνωρίζω ότι αυτές θα είναι χρήσιμες και εποικοδομητικές». Φανερώνει ακριβώς ότι η *παρούσα βάση και διαδικασία του διαλόγου απότυχε* παταγώδως. Επιβάλλεται ο απεγκλωβισμός από αυτή την βάση των συνομιλιών, η υιοθέτηση μιας νέας σωστής βάσης και όχι η αναθεώρηση των όρων εντολής του Γενικού Γραμματέα.

ΕΡ.: Υπήρξατε επί σειρά ετών στενός συνεργάτης του Προέδρου Μακαρίου και αργότερα Πρόεδρος της Δημοκρατίας ο ίδιος. Μετά από την άμεση και δική σας εμπειρία δεκαπέντε χρόνων μονομερούς και άκαρπης προσήλωσης στη λογική των διαπραγματεύσεων, ποιες άλλες πρωταβουλίες, θα έπρεπε να αναληφθούν κατά τη γνώμη σας για να μπορέσει η Κύπρος να ξαναβρεί τη λευτεριά της;

ΑΠ.: Τασσόμαστε πάντα και τασσόμαστε και σήμερα ανεπιφύλακτα υπέρ των ειρηνικών διαδικασιών. Το ότι δεν απέδωσαν οι μέχρι τώρα διαπραγματεύσεις οφείλεται αποκλειστικά στην τουρκική στάση και αδιαλλαξία. Η δική μας πλευρά πιστευοντας στις ειρηνικές διαδικασίες παρακάθησε με καλή πίστη σε σειρά από διαπραγματεύσεις και έχει κάνει πάρα πολλές υποχωρήσεις προκειμένου να ευοδοθεί ο διάλογος. Αυτό που χρειάζεται είναι να εμμένουμε με πειστικότητα και

σταθερότητα στις θέσεις αρχής που θα εξασφαλίσουν μια λύση δίκαιη και βιώσιμη και την επιβίωση του Ελληνισμού της Κύπρου στη γη των πατέρων τους. Θα πρέπει όμως παράλληλα να εντείνουμε από κοινού με την Ελλάδα τη διεθνή μας δραστηριότητα σε όλα τα διεθνή βήματα ώστε να είναι στο προσκήνιο η ουσία του Κυπριακού και να μην επιτρέπουμε τη διαστρέβλωση της πραγματικότητας και την απαλλαγή της Τουρκίας από την κατηγορία για την επιδρομική και επεκτατική πολιτική της, που αποτελεί κίνδυνο όχι μόνο για την Ελλάδα και τον Ελληνισμό αλλά γενικότερα για την περιοχή και τη διεθνή τάξη.

Παράλληλα σαν μέσο ενίσχυσης της διαπραγματευτικής μας θέσης αλλά και αποτροπής των τουρκικών σχεδίων σε βάρος της Κύπρου και του Ελληνισμού θα πρέπει να ενισχύουμε συνεχώς την άμυνά μας. Ταυτόχρονα με την ενίσχυση της άμυνας θα πρέπει να καλλιεργούμε και να διατηρούμε ανάμεσα στο λαό μας ένα ψηλό αγωνιστικό φρόνημα που να βασίζεται στη συνειδητοποίηση και όχι την συγκάλυψη των υπαρκτών κινδύνων από τον τουρκικό επεκτατισμό. Από την άποψη αυτή ο ελλαδικός τύπος και γενικά τα μέσα μαζικής επικοινωνίας έχουν να επιτελέσουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο. Γι' αυτό ακριβώς πιστεύουμε ότι η αναβάθμιση του Κυπριακού στα μέσα μαζικής επικοινωνίας στην Ελλάδα και η συνειδητοποίηση από την κοινή γνώμη στον ελλαδικό χώρο των υπαρκτών κινδύνων από το ενδεχόμενο μιας κακής λύσης, ενός κλεισίματος θα έλεγα του Κυπριακού, όπως όπως, αποτελεί ύψιστη εθνική προτεραιότητα. Το μέλλον εξάλου του Κυπριακού Ελληνισμού δεν είναι άσχετο με το μέλλον του Ελληνισμού ευρύτερα. Την ίδια ώρα το μέλλον του Ελληνισμού δεν είναι άσχετο με το τι θα συμβεί στην περίπτωση της Κύπρου. Ο τουρκικός επεκτατισμός πρέπει να αναχαιτισθεί και να αποτραπεί οριστικά μέσα από μια σωστή λύση του Κυπριακού. Διαφορετικά η γνωστή τουρκική βουλιμία που εκδηλώνεται ήδη εναντίον του Αιγαίου και της Θράκης θα κλιμακωθεί με μαθηματική ακρίβεια την επομένη μιας κακής λύσης στο Κυπριακό πρόβλημα. Αυτό δεν αποτελεί υπερβολή αλλά μια πραγματικότητα που δεν πρέπει να μας διαφεύγει ούτε στιγμή οποιαδήποτε και να είναι τα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στο εσωτερικό είτε στην Ελλάδα είτε στην Κύπρο.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

Να προσέξουμε τις παρεκκλίσεις

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ:

ΑΝΤΙ: Κύριε πρόεδρε, γιατί η τουρκοκυπριακή «ψευδοβουλή» απέρριψε το έγγραφο Κουεγιάρ;

ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ: Η τουρκοκυπριακή ψευδοβουλή στη σημερινή της σύνθεση δρα παράλληλα με τις εντολές και τις προθέσεις της Άγκυρας. Η Τουρκία πέτυχε τον πρώτο της στόχο. Την εδραίωση ενός προτεκτοράτου στο 36% της κυπριακής γης.

Μεθοδεύει τώρα την υλοποίηση ενός μεταβατικού σταδίου που να νομιμοποιεί το προτεκτοράτο και να διασφαλίζει επεμβατικά δικαιώματα σε ολόκληρο τον κυπριακό χώρο.

Πάγια τακτική της Τουρκίας και του Ντενκτάς είναι να απορρίπτουν οτιδήποτε δεν είναι απόλυτα ταυτισμένο με τις δικές τους αξιώσεις, με την προσμονή —που δυστυχώς συχνά επαληθεύτηκε— περαιτέρω υποχωρήσεων.

Αυτό που επιδιώκουν τώρα είναι κατάργηση της νόμιμης κυπριακής κυβέρνησης, ισοτιμία, χωριστό δικαίωμα αυτοδιάθεσης, στρατιωτική παρουσία, επεμβατικά δικαιώματα και ομοιογενείς κατά το δυνατόν «Επαρχίες».

Όσο και αν οι προτάσεις ικανοποιούν ένα μεγάλο ποσοστό αυτών των αξιώσεων η Τουρκία (και η ψευδοβουλή που δεν αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα των τουρκοκυπρίων) τις απορρίπτουν για να εξασφαλίσουν περισσότερα.

ΕΡ.: Πώς αξιολογείτε τους ισχυρισμούς περί ύπαρξης αντιθέσεων μεταξύ Άγκυρας και Ντενκτάς;

ΑΠ.: Αφελείς. Ο Ντενκτάς αποτελεί γκαουλάιτερ της Άγκυρας και έργο του είναι να διευκολύνει τα ευρύτερα επεκτατικά σχέδια της Άγκυρας.

Άλλωστε πλήρης ταύτιση Οζάλ-Γιλμάζ και υπολοίπων με την τελευταία προκλητική στάση του Ντενκτάς επιβεβαιώνουν αυτό το συμπέρασμα.

ΕΡ.: Ορισμένοι στην Κύπρο και στην Ελλάδα προβάλλουν την άποψη ότι, αφού η τουρκική πλευρά απορρίπτει το έγγραφο, τούτο σημαίνει ότι είναι «καλό» για μας. Εσείς γιατί δεν το αποδέχεσθε σαν βάση για την διεξαγωγή διαπραγματεύσεων;

ΑΠ.: Θα ήταν τραγελαφικό να στηρίξουμε την πολιτική μας και αποδοχή οποιασδήποτε πρότασης απορρίπτεται και από την Τουρκία.

Τότε δεν θα χρειάζεται να κάνουμε πολιτική.

Άλλωστε, η απόρριψη από την Τουρκία στοχεύει στην εξασφάλιση μεγαλύτερων ακόμα πλεονεκτημάτων που όπως έχω ήδη αναφέρει αποτελεί πάγια τακτική.

Άλλωστε, καμιά ελληνοκυπριακή πλευρά δεν αποδέχεται τις προτάσεις ως βάση λύσης. Μερικές τις αποδέχονται απλώς ως βάση συζήτησης με την αστήριχη ελπίδα προσαρμογής του προς τις δικές μας θέσεις (που έχουν ήδη υπερβεί τα όρια ασφάλειας).

Τούτο αποτελεί ευσεβοποπισμό. Γιατί η Τουρκία τις απορρίπτει ενώ εμείς τις συζητάμε. Η Τουρκία είναι ισχυρή ενώ εμείς είμαστε αδύνατοι. Έτσι η προοπτική είναι αν συνεχίσουμε αυτή την άκαρπη διαδικασία θα αντιμετωπίζουμε συνεχώς και χειρότερες καταστάσεις.

ΕΡ.: Θεωρείτε ότι ο πρόεδρος Βασιλείου με τους χειρισμούς που υιοθετεί στον διεξαγόμενο ενδοκυπριακό διάλογο, κινείται μέσα στα πλαίσια των προεκλογικών και προγραμματικών του δεσμεύσεων ή ότι έχει παρεκκλίνει;

ΑΠ.: Πρέπει να προσέξουμε τις παρεκκλίσεις. Και προεκλογικά και μετεκλογικά και στο Εθνικό Συμβούλιο έγινε καθολικά αποδεκτή η θέση ότι το κυπριακό είναι θέμα επιδρομής, κατοχής και τουρκικού επεκτατισμού και ότι στρατηγική μας πρέπει να είναι να δημιουργήσουμε συνθήκες ώστε συνέχιση της επεκτατικής πολιτικής της Τουρκίας να έχει ασύμφορες επιπτώσεις στα ευρύτερα εθνικά της συμφέροντα.

Σήμερα μετατρέπεται η συνέχιση του διαλόγου σε αίτημα. Αντί διεθνούς κινητοποίησης να πιεσθεί η Τουρκία να συμμορφωθεί προς τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, προκαλούμε κινητοποίηση να καταδεχτεί ο Ντενκτάς να παρακαθήσει σε συνομιλίες με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και μάλιστα πάνω σε μια βάση που εκ πρωιμίου συγκρούεται με τις βασικές αρχές πάνω στις οποίες πρέπει να στηρίζεται η λύση του Κυπριακού.

Το σχέδιο απορρίπτεται από όλες τις ελληνοκυπριακές πλευρές. Αν «πιεζόμενη» η τουρκική πλευρά όχι μόνο δεχτεί να παρακαθίσει σε συνομιλίες αλλά και να δεχθεί το σχέδιο πια θα είναι η δική μας στάση;

Θα το αποδεχθούμε και θα αυτοκτονήσουμε ή θα το απορρίψουμε και να βρεθούμε σε σύγκρουση με τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ;

Γιατί χάσαμε μια πολύτιμη ευκαιρία να αφήσουμε την τουρκική πλευρά εκτεθειμένη;

ΕΡ.: Η τελευταία συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου, κατέληξε σε συγκεκριμένες αποφάσεις;

ΑΠ.: Η κάθε πλευρά κατάθεσε τις απόψεις της. Οι τελικές αποφάσεις θα ληφθούν μετά την επάνοδο του προέδρου από το Βελιγράδι. Όμως δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια αναμονής. Η απουσία του Κυπριακού από το διεθνές προσκήνιο είναι πολύ αρνητική για την υπόθεσή μας.

ΕΡ.: Πώς αξιολογείτε τα αποτελέσματα της συνάντησης Μητσοτάκη - Οζάλ στην Αττάλεια και το ενδεχόμενο συνολικής διαπραγμάτευσης επί των «μεγάλων θεμάτων» όπως υποστήριξε ο αρχηγός της ΝΔ, ιδιαίτερα υπό το φως της αντίστοιχης αρνητικής εμπειρίας της περιόδου '74-'81 η οποία κατέληξε σε πλήρες αδιέξοδο;

ΑΠ.: Με το να ζητάμε από τον Οζάλ να πιέσει τον Ντενκτάς να παρακαθίσει στο διάλογο μετατρέπουμε την Τουρκία από κατηγορούμενο - κατακτητή σε καλοπροαίρετο επιδιαιτητή. Ένοχος είναι η Τουρκία που πρέπει να παραμείνει στο εδώλειο του κατηγορούμενου.

Καμιά αναβάθμιση σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας δεν είναι νοητή χωρίς τερματισμό της κατοχής στην Κύπρο.

Αν δε η Τουρκία πιστεύει ότι είμαστε έτοιμοι για διάλογο πάνω σε θέματα εθνικής κυριαρχίας τότε θα αρχίσει μια διεργασία εξαιρετικά επικίνδυνη.

ΕΡ.: Συμφωνείτε με την ιδέα της προσφυγής στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ με αίτημα την ενίσχυση του ρόλου του Γ.Γ. του ΟΗΕ;

ΑΠ.: Προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφαλείας δεν πρέπει να γίνει για καθορισμό του ρόλου του Γενικού Γραμματέα που στην παρούσα φάση θα ισοδυναμεί με υιοθέτηση από το Συμβούλιο Ασφαλείας των προτάσεων Ντε Κουεγιάρ.

Ο ρόλος του Γ.Γ. είναι γενικά καθορισμένος και ειδικά για το Κυπριακό πηγάζει από τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας να κληθεί να βοηθήσει την υλοποίηση των δικών του

αποφάσεων που απαιτούν αναίρεση των αποσχιστικών ενεργειών, απομάκρυνση στρατευμάτων και αποίκων, αποκλεισμό επεμβατικών δικαιωμάτων και διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών.

ΕΡ.: Ποιες ενέργειες θα κρίνατε αναγκαίες για να ανοίξει ο δρόμος για την απελευθέρωση της Κύπρου;

ΑΠ.: Τη στρατηγική μας την έχω αναπτύξει πολλές φορές. (Ουσιαστική διεθνοποίηση, αξιοποίηση εμπλεκόμενων συμφερόντων, άμυνα).

Στο παρόν στάδιο επιβάλλεται:

α. Άμεση προσφυγή στον ΟΗΕ.

β. Αξιοποίηση της Συνόδου των Αδεσμεύτων.

γ. Ουσιαστική διεθνοποίηση και συνεχής εκστρατεία διαφώτισης.

δ. Καταγγελία της Τουρκίας σε όλα τα διεθνή περιφερειακά σώματα.

ε. Δημιουργία του σωστού αγωνιστικού κλίματος.

στ. Μαζικές κινητοποιήσεις και γενικά εμπλοκή του λαού στον όλο χειρισμό. Οι εκδηλώσεις των γυναικών μας έδειξαν τη μεγάλη σημασία αυτών των εκδηλώσεων.

ε. Συντονισμός με την Ελλάδα δεδομένου ότι πέραν της εθνικής ταύτισης οι κίνδυνοι είναι κοινοί.

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ινστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 1989 - 1990

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ: Εισαγωγή στην Ομαδική Ψυχοθεραπεία
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχιατρική
ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Δυναμική Ψυχιατρική
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: Εισαγωγή στις Αξιολογήσεις

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΩΝ ΟΜΑΔΑΣ (Group Analysts)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ

Σ. ΧΑΛΛΑΜΠΗ 9-11 & ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644.7533 - 643.5980

Ισπανικά

Εταιρεία Ισπανικών Σπουδών
ΜΙΓΚΕΛ ΝΤΕ ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ

Καποδιστρίου 2, Τηλ. 3628880

ΕΠΙΣΗΣ ΤΜΗΜΑΤΑ:

Πορτογαλικής Γλώσσας
Δεύτερος κύκλος (Ισπανικών Σπουδών)
Τελειοποίηση της γλώσσας &
Ισπανόφωνος Πολιτισμός
Προετοιμασία για τα διπλώματα του
Πανεπιστημίου της Γρανάδας
(Suficiencia και Superior)
Τμήμα Ισπανικής των εμπορικών
συναλλαγών και του τουρισμού
Πρόγραμμα Λατινοαμερικανικών Σπουδών

Διδάσκουν Ισπανοί καθηγητές
πτυχιούχοι ισπανικών πανεπιστημίων

Πληροφορίες / εγγραφές:
Από 4 Σεπτεμβρίου πρωί: 10.00 - 1.30
απόγευμα 6.00 - 9.00 καθημερινά.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ: 26 ΧΡΟΝΙΑ «ΠΕΙΡ

Τα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ όταν θα κυκλοφορεί το «ΑΝΤΙ» θα είναι γνωστά. Κάθε χρόνο αυτή την εποχή χιλιάδες νέοι ζουν με την αγωνία της «εισαγωγής» — θύματα ενός εκπαιδευτικού συστήματος που παρ' όλες τις «μεταρρυθμίσεις» οι οποίες έγιναν μέχρι τώρα, εξακολουθεί να στηρίζεται στην «επιλογή» των εξετάσεων.

Οι εξετάσεις όσες αλλαγές και αν έγιναν παρέμειναν πάντα η «βάση» της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ παράλληλα σε όλες σχεδόν τις «μεταρρυθμιστικές» προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια οι εξετάσεις έμειναν αναλλοίωτες. Η περίοδος μάλιστα της κυβερνητικής θητείας του ΠΑΣΟΚ μεγάλωσε τη σύγχυση με τη μετονομασία των εξετάσεων στο όνομα δήθεν της κατάργησής τους ή του εκσυγχρονισμού.

Το εντυπωσιακό όμως στην όλη υπόθεση της αλλαγής συστήματος των εισαγωγικών - εισιτηρίων - Πανελλαδικών - Πανελληνίων - Γενικών ή όπως αλλιώς μετονομαστούν αυτές οι εξετάσεις, είναι, ότι ο εκάστοτε «μεταρρυθμιστής» καλεί την αρμόδια υπηρεσία (ευτυχώς αυτή δεν μετονομάστηκε και εξακολουθεί να λεγεται Τμήμα Εισιτηρίων Εξετάσεων) να του προτείνει αλλαγές και συστήματα ή παραλλαγές από συστήματα άλλων χωρών.

Ο ίδιος πάντως ο υπουργός, το πολύ πολύ να προτείνει μέρος του συστήματος της χώρας που έκανε — αν έχει κάνει — τα μεταπτυχιακά του. Εκείνο όμως σίγουρα που γνωρίζει είναι ότι πρέπει ν' αλλάξει ο τρόπος εισαγωγής στα ΑΕΙ.

Έτσι έχουμε μετά το 1963 δέκα αλλαγές και τροποποιήσεις στο σύστημα των Εξετάσεων για τα ΑΕΙ κατά τα τελευταία 26 χρόνια, χωρίς να βελτιωθεί ουσιαστικά το εκπαιδευτικό σύστημα.

1. Μέχρι το 1963 οι εξετάσεις γίνονταν από τις ίδιες τις σχολές. Μοναδικό κριτήριο ήταν η βαθμολογία στα εξεταζόμενα μαθήματα. Κατοχύρωση βαθμολογίας δεν υπήρχε.

2. Ειδικά και μόνο για το έτος 1964 ισχύσε ένα σύστημα εξετάσεων τεσσάρων ομάδων ομοειδών σχολών. Κάθε ομάδα είχε ιδιαίτερα μαθήματα που ήταν εξοπλισμένα με ξεχωριστούς συντελεστές για

ευρύτερο κύκλο ομοειδών σχολών. Οι βαθμοί των τάξεων του Λυκείου δεν επηρέαζαν τη συνολική βαθμολογία του υποψηφίου. Κατοχύρωση βαθμολογίας δεν υπήρχε.

3. Το 1965 και το 1966 εφαρμόστηκε το «Ακαδημαϊκό Απολυτήριο» τύπου Α' (Θεωρητικές σχολές) και τύπου Β' (Θετικές σχολές). Και οι δύο τύποι διδάσκονταν και εξετάζονταν στα ίδια μαθήματα αλλά εξοπλισμένα με διαφορετικούς συντελεστές. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στα Αρχαία Ελληνικά του Α' τύπου ο συντελεστής ήταν 6, ενώ στου Β' τύπου ήταν 2. Στα Νέα Ελληνικά Α' τύπου ο συντελεστής ήταν 6, στου Β' τύπου ο συντελεστής ήταν 4. Στα Μαθηματικά Α' τύπου ο συντελεστής ήταν 2, στου Β' τύπου ήταν 6 κτλ.

Για τη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας του υποψηφίου συνυπολογίζονταν και ο μέσος όρος των Β' και Γ' τάξεων του Λυκείου με συντελεστή 6. Κατοχύρωση βαθμολογίας δεν υπήρχε.

4. Από το 1967 μέχρι το 1979 οι εξετάσεις γίνονταν χωριστά κάθε Σεπτέμβριο, κατά κύκλο ομοειδών σχολών. Κάθε Κύκλος είχε ιδιαίτερα μαθήματα χωριστά για τα ΑΕΙ και χωριστά για τα σημερινά τμήματα ΤΕΙ.

Ο αριθμός των κύκλων αυξομειωνόταν, αλλά οι βασικοί κύκλοι ήταν φιλολογικός, Νομικός, Πολυτεχνικός, Οικονομικός κτλ.

• Μέχρι το 1970 για τη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας του υποψηφίου λαμβάνονταν υπόψη μόνο οι βαθμοί των εξεταζόμενων μαθημάτων. Το απολυτήριο υπολογίζονταν μόνο για την επιλογή των ισοβαθμούντων με τον τελευταίο επιτυχόντα και μέχρι να καλυφθεί ο αριθμός των εισακτέων.

• Από το 1971 μέχρι το 1979 ο βαθμός του απολυτηρίου —στρογγυλοποιημένος σε ακέραιη μονάδα— προστίθετο για τη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας. Το απολυτήριο Λυκείου συμμετείχε στη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας του υποψηφίου κατά 11%. Κατοχύρωση βαθμολογίας δεν υπήρχε ούτε ιδιαίτεροι συντελεστές κατά μάθημα ή κατά κύκλο σπουδών.

5. Από το 1980 μέχρι το 1983 εφαρμόστηκε το σύστημα των Πανελληνίων Εξετάσεων. Οι εξετάσεις αυτές ήταν προαγωγικές ή απολυτήριες και συγχρόνως εισαγωγικές για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι υποψήφιοι εξετάζονταν στα μαθήματα «επιλογής» στη Β' και στη Γ'

ΑΜΑΤΑ»...

της Αρετής Σιδηροκαστρίτου

τάξη Λυκείου σε Πανελλήνια κλίμακα.

Οι σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν χωρισμένες σε δύο ομάδες —Α' Θεωρητικές, Β' Θετικές— ενώ οι οικονομικές, παιδαγωγικές σχολές, τα σημερινά ΤΕΦΑΑ (πρώην Γυμναστική Ακαδημία) και τα Τμήματα των σημερινών ΤΕΙ (τότε ΚΑΤΕΕ) ήταν και στις δύο ομάδες.

Τα μαθήματα επιλογής στην Α' ομάδα ήταν: Έκθεση, Αρχαία, Ιστορία και Λατινικά. Στη Β': Έκθεση, μαθηματικά, φυσική, χημεία.

Η βαθμολογία των Β' και Γ' τάξεων λυκείου επηρέαζε τη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας του υποψηφίου κατά 20% για τα ΑΕΙ και κατά 32% για τα ΚΑΤΕΕ. (σημερινά ΤΕΙ).

Οι υποψήφιοι είχαν δικαίωμα να επαναλάβουν την προσπάθειά τους σε δύο μόνο μαθήματα «επιλογής» της Β' Λυκείου, όταν εξετάζονταν στη Γ' Λυκείου. Μετά την αποφοίτησή τους είχαν δικαίωμα να εξεταστούν μόνο κατά τον αμέσως επόμενο χρόνο σε 2 από τα 8 μαθήματα «επιλογής» της Β' και Γ' Λυκείου. Ύστερα απ' αυτά, αν έδιναν και την επόμενη χρονιά εξετάσεις έδιναν μαζί με τους απόφοιτους παρελθόντων ετών για το 10% των θέσεων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η πολυπλοκότητα που εφεύραν και εφάρμοσαν στη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας για εισαγωγή τόσο στα ΑΕΙ όσο και στα ΤΕΙ.

Ενδεικτικά αναφέρουμε: Οι βαθμοί των πανελληνίων εξετάσεων στα μαθήματα «επιλογής» των Β' και Γ' τάξεων Λυκείου, εξοπλισμένα με ιδιαίτερους συντελεστές για κάθε ομάδα ομοειδών όπως π.χ. τα μαθηματικά είχαν συντελεστή 80 για τα Τμήματα μαθηματικών, 70 για τα Τμήματα φυσικής, χημείας, 50 για τη Φαρμακευτική, 60 για την Ιατρική. Ο βαθμός των Β' και Γ' τάξεων Λυκείου με συντελεστή 50. Για την εισαγωγή στις παιδαγωγικές ακαδημίες, Γυμναστική Ακαδημία, ΚΑΤΕΕ συνυπολογίζονταν: Οι βαθμοί των μαθημάτων που αναγράφονταν στο ενδεικτικό της Β' λυκείου και στο απολυτήριο. Τα νέα Ελληνικά είχαν συντελεστή 60 για τις παιδαγωγικές, τις σχολές νηπιαγωγών, και 50 για τα τμήματα των ΚΑΤΕΕ.

6. Το 1983 αλλάζει πάλι το σύστημα και έχουμε πλέον σύστημα Γενικών Εξετάσεων. Και με το σύστημα αυτό οι εξετάσεις ήταν απολυτήριες και εισιτήριες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εδώ όμως έχουμε τέσσερα προπαρασκευαστικά μα-

θήματα δέσμης και οι σχολές και τα τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι κατανεμημένα σε τέσσερις δέσμες.

Τα 4 προπαρασκευαστικά μαθήματα κάθε δέσμης είναι ισότιμα μεταξύ τους (συντελεστής 18,75 για κάθε ένα) και επηρεάζουν τη συνολική βαθμολογία του υποψηφίου κατά 75%.

Με το σύστημα αυτό ισχύει απεριόριστα η κατοχύρωση της βαθμολογίας του υποψηφίου σε όλα τα προπαρασκευαστικά μαθήματα και η δυνατότητα βελτίωσης όσων μαθημάτων επιθυμεί.

7. Το 1988 αλλάζει η βαθμολογική κλίμακα και αντί 1-20 έχουμε 1-80 με άριστα το 80 αντί του 20. Ταυτόχρονα αποδυσμεύονται οι απολυτήριες από τις εισιτήριες στα ΑΕΙ - ΤΕΙ εξετάσεις. Οι μαθητές της Γ' Λυκείου, καλούνται ξαφνικά να δώσουν εξετάσεις για απολυτήριο και όσοι θέλουν να δώσουν και πάλι εξετάσεις για τα ΑΕΙ - ΤΕΙ.

Έτσι έχουμε $80 \text{ επί } 2 = 60 \times 4$ (μάθημα-τα δέσμης) = 640.

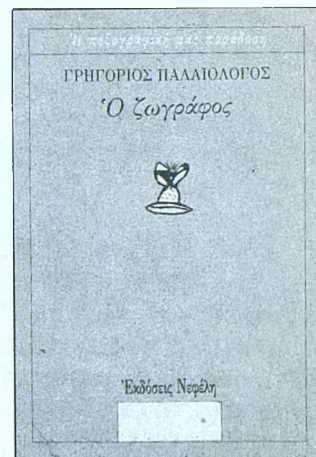
Η σοβαρότερη όμως αλλαγή, ήταν η εισαγωγή **βασικού μαθήματος** κατά τμήμα, π.χ. στο φυσικό «βασικό» το μάθημα της φυσικής, στο χημικό της χημείας, στο μαθηματικό τα μαθηματικά κτλ. Αν ο υποψήφιος γράψει κάτω από τη βάση στο βασικό μάθημα δεν εισάγεται, έστω κι αν έχει «καλή» συνολική βαθμολογία. Εκτός όμως από το «βασικό» μάθημα, σημαντικό ρόλο παίζει και η σειρά προτίμησης για το τμήμα που επιθυμεί ο υποψήφιος.

Έτσι έχουμε το δυσάρεστο φαινόμενο, σε ένα τμήμα π.χ. Ιστορικό ένας υποψήφιος να έχει συνολική βαθμολογία 580, βασικό μάθημα 150 και σειρά προτίμησης 1. Ένας άλλος υποψήφιος να έχει τους ίδιους βαθμούς αλλά σειρά προτίμησης 2. Στην περίπτωση αυτή προτιμάται ο πρώτος.

Όλες αυτές οι αλλαγές δεν ήταν τίποτε παραπάνω από τεχνικές παρεμβάσεις στο σύστημα των εξετάσεων άλλες με μεγαλύτερη απόδοση και άλλες με λιγότερη. Αυτό που πάντα ήταν σταθερό και μένει είναι το σύστημα και η διαδικασία επιλογής. Γι' αυτά ακριβώς οφείλουν να μιλήσουν οι φορείς της εκπαίδευσης, τα κόμματα και ιδιαίτερα η Αριστερά για την οποία η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν πρέπει να μείνει εγκλωβισμένη σε τεχνικές μόνον αλλαγές ή σε εξαγγελίες τύπου ΠΑΣΟΚ περί «κατάργησης» των εξετάσεων κτλ. Ιδιαίτερα σε μια περίοδο που η Δημόσια Εκπαίδευση αντιμετωπίζει μια σοβαρή και πολύπλευρη κρίση. □

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

‘Ο Πολυπαθής
‘Ο Ζωγράφος

‘Ο Γρηγόριος Παλαιολόγος είναι ένας από τους πλέον σημαντικούς Έλληνες συγγραφείς του 19ου αιώνα. Έγραψε δύο αξιόλογα μυθιστορήματα —‘Ο Πολυπαθής και ‘Ο Ζωγράφος— που θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν τά πρώτα μυθιστορήματα της Νεότερης Πεζογραφίας μας. ‘Ο Πολυπαθής κυκλοφόρησε στην Αθήνα τό 1839, και ‘Ο Ζωγράφος στην Κωνσταντινούπολη το 1842. Είναι και τα δύο γραμμένα, σε μία γλώσσα στρωτή, απαλλαγμένα από ακρότητες, ψευτορομαντισμούς και ρητορείες της εποχής, μέ έντονα αίσθηση χιούμορ. Ειδικότερα ‘Ο Πολυπαθής διακρίνεται για την αφηγηματική του άνεση και καταγράφει με μοναδικό τρόπο την εποχή και τό κλίμα της. Στό μυθιστόρημα ‘Ο Ζωγράφος, ο συγγραφέας «ιοβόλος όσο και μεγάλυμος ζωγραφίζει σπαρταριστά, ήθη και έθιμα, έρωτικές συμπεριφορές, μαιμουντισμούς ξένων προτύπων, τήν κομματική διαφθορά και τή συναλλαγή, τή μάστιγα τής προγονοπληξίας, τήν “ιερότητα” τής ελληνικής οικογένειας».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9, Αθήνα
Τηλ. 360.77.44 — 360.47.93

Ο ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ, ΤΟ ΧΑΛΙ ΚΑΙ Η ΕΡΤ

του Νικήτα Λιοναράκη

Η μετατροπή της ΕΡΤ σε... ινδικό ελέφαντα, δεν είναι εύκολη υπόθεση! Αν και κάποια συμπτώματα «ελεφαντίασης», της προσάπτονται συχνά, ο περιορισμός της αντιληπτικής της ικανότητας, ανάλογα μ' αυτή του ινδικού ελέφαντα, κρίνεται εξόχως δύσκολος. Σε 20, όλο κι όλα παραγγέλματα, λένε οι ειδικοί, μπορεί ν' απαντήσει ο τοιούτος ελέφας. Στο 21ο... μπλοκάρει!

Και όμως. Κάτι ανάλογο έχει συμβεί πρόσφατα και στην ΕΡΤ. Η εντολή που έλαβε η νέα διοίκηση, εμφανίζει, ανάλογα συμπτώματα. Η αντιληπτική της ικανότητα έχει τεχνητά περιοριστεί σ' ένα και μόνο «παράγγελμα». Αποκαταστείτε τη χαμένη τιμή των ειδήσεων!

Και εγένετο φως! Τα δελτία ειδήσεων έγιναν και παραμένουν χάρμα οφθαλμών και δημοκρατίας.

Λίγες μέρες πριν διοριστεί η νέα διοίκηση της ΕΡΤ, έγγραφα (Νέα 12/7). Όπως διαφαίνεται η εντολή που θα δοθεί στη νέα διοίκηση, θα είναι περιορισμένη. Αφορά την πολυφωνία στις ειδήσεις. Η εντολή είναι μεν σωστή, δεν λύνει όμως τα μεγάλα προβλήματα της ΕΡΤ.

Στην πραγματικότητα η εικόνα των πολιτών αλλά και των κομμάτων, για την ΕΡΤ είναι μερική. Μοιάζει κάπως με την σελήνη. Η ορατή πλευρά της (έλλειψη κομματικής πολυφωνίας) ήταν πάντα αντιληπτή. Η αόρατη όμως, το αδιέξοδο δηλαδή, του μοντέλου οργάνωσης, επιχειρησιακής δομής, προσανατολισμού και λειτουργίας ήταν πάντα και παραμένει άγνωστη. Κάποτε μάλιστα συμβαίνει και κάτι επικίνδυνο. Η επίλυση αυτών των τελευταίων προβλημάτων, θεωρείται περίπου αυτόματη μετά τη λύση της πολυφωνικής έκφρασης.

Το επισήμανα, δεν πρόβλεψα όμως σωστά τις επιπτώσεις. Σήμερα πια έχω την πεποίθηση ότι ξεκινώντας με τις αγγότερες προθέσεις και με πραγματική αγωνία για το μέλλον της, τραβάμε κυ-

ριολεκτικά το χαλί κάτω απ' τα πόδια της ΕΡΤ. Η αιτία βρίσκεται σ' αυτή την περιορισμένη έκταση της εντολής.

Στην προβολή πρόσθετων, μεγάλων προβλημάτων που πρέπει να λυθούν, υπάρχει μία εύλογη ένσταση. Η διάρκεια και η αποστολή κυβέρνησης και Δ.Σ. της ΕΡΤ, είναι περιορισμένη. Ο κ. Βαλτινός μάλιστα, το εξέφρασε με σαφήνεια. (ΒΗΜΑ 20/8). Λίγα πράγματα μπορούν να γίνουν. Τα περι καινούργιας πνοής, θέλουν άλλες προϋποθέσεις. Αυτό που μπορούμε, είναι ένα καλύτερο δελτίο ειδήσεων.

Η αλλαγή που έγινε στις ειδήσεις, σ' άλλες συνθήκες, θα ήταν ένα τεράστιο άλμα προς τα εμπρός. Σήμερα όμως είναι αρκετό;

Όλοι πια ομολογούν ότι μόνο ένα σαρωτικό ρεύμα αλλαγών και ανάπτυξης, θα επιτρέψει στην ΕΡΤ ν' ανταγωνιστεί την ιδιωτική τηλεόραση. Αυτές όμως οι απαραίτητες σαρωτικές αλλαγές, έχουν μπλοκαριστεί εξ αιτίας της περιορισμένης εντολής. Το ίδιο μπλοκαρισμένες παραμένουν οι πρωτοβουλίες για άρση των δομικών αδιεξόδων που έχουν επισημανθεί.

Τι άλλο παρά χαλί που τραβιέται κάτω απ' τα πόδια της, δεν συνιστά η διατεταγμένη αδράνεια της κάθε κρίσιμης μέρας που περνάει;

Οι μέρες χωρίς μεταρρυθμίσεις το 1975 ή το '85, ήταν απλά αρνητικές. Χωρίς σοβαρές και αναπότρεπτες συνέπειες.

Οι αντίστοιχες του 1989 όμως, όπως και του 1988 για τη ραδιοφωνία, είναι βραδυφλεγείς βόμβες.

Για τους δύσπιστους, δυο ειδήσεις από το φύλλο της «Κ. Ελευθεροτυπίας» στις 20/8.

α) Τα ποσοστά ακροαματικότητας για το σύνολο των 4 προγραμμάτων της ΕΡΑ έπεσαν στο 10%! Το δε β' πρόγραμμα έπεσε στην 8η θέση, μετά τον Τζερόνιμο Γκρούβι!

β) Πέρσι η ΕΤ-1 εξέπεμπε 70 ώρες ελληνικού προγράμματος και ελάχιστες επαναλήψεις. Φέτος εκπέμπει μόνο 10 ώρες την εβδομάδα με 90% επαναλήψεις.

Η ΕΡΤ μοιάζει λίγο με... γαϊδουράκι! Που πάσχει μεν από αρρώστιες και τραύματα, μπορεί όμως ακόμα να περπατάει. Και μεις, επειδή το χρειαζόμαστε, κλείνουμε τα μάτια στα προβλήματα και εξακολουθούμε να το χρησιμοποιούμε.

Ας μην ερμηνεύσουμε σχηματικά την έλλειψη αλλαγών επί ΠΑΣΟΚ. Η προηγού-

μενη διοίκηση της ΕΡΤ δεν αγνόησε την επερχόμενη θύελλα της ιδιωτικής ραδιοφωνίας. Πήρε μέτρα και όχι λίγα. Αλλά τα μέτρα αποδείχτηκαν ανεπαρκή. Γι' αυτό η ΕΡΑ έφτασε σε τέτοια επίπεδα. Ας τα ξαναθυμηθούμε για να μην περιοριστεί και η νέα διοίκηση στα ίδια. (Προσπερνών την κυβερνητική εξάρτηση γιατί ως αρνητική διαπίστωση τουλάχιστον, έχει εξαντληθεί).

Τρεις ήταν οι κατευθύνσεις των μέτρων:

α) νέος, εξειδικευμένος προσανατολισμός των τεσσάρων προγραμμάτων, (φυσικά αιτία της αποτυχίας, δεν ήταν το λαθήμενο των προσανατολισμών...)

β) δημιουργήσε ένα περιφερειακό Ρ/Σ και αναβάθμισε τους υπόλοιπους (παρ' όλα αυτά η ακροαματικότητα δεν αυξήθηκε).

γ) δαπάνησε χρήματα, αύξησε τους μισθούς, θέσπισε την αποκλειστική απασχόληση, προσέλαβε γνωστούς (όχι πάντα κομματικούς) δημοσιογράφους. (Ηχεί παράδοξα ίσως. Πιστεύω όμως πως αυτά τα θετικά μέτρα, έφεραν την ΕΡΑ ακόμα... πιο πίσω. Ακριβώς γιατί η μη επίλυση των δομικών προβλημάτων, μετέτρεψε ικανούς σε αργόμισθους και κάποτε εκμαύλισε εξαιτίας των μεγάλων μισθών, άλλους).

Πέρα λοιπόν από εύκολες συνταγές και επιφανειακά προβλήματα, βρίσκονται οι «αρρώστιες και τα τραύματα» της ΕΡΤ.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι η διοίκηση της ΕΡΤ αποφασίζει να διευρύνει την εντολή, αντιμετωπίζει «αρρώστιες» και αναζητά την πηγή της κακοδαιμονίας. Ποια θα είναι τα πρώτα εμπόδια που θα συναντήσει;

α) Θ' ανακαλύψει ότι στην ΕΡΤ υπάρχουν 7000 διοικητικοί, τεχνικοί, δημοσιογράφοι. Κανένας όμως δεν έχει χρεωθεί το σχεδιασμό της ανάπτυξης, την αναζήτηση των μεταρρυθμίσεων, τη διατύπωση στρατηγικών στόχων. Κανένας δηλαδή, δεν σκέπτεται για το αύριο της εταιρείας.

β) Ο πρόεδρος (και ακόμα περισσότερο τα μέλη του Δ.Σ.), ελάχιστη δυνατότητα αποστασιοποίησης από την καθημερινότητα διαθέτουν. Έτσι ούτε αυτοί διατίθενται για οραματισμούς.

γ) Η προϊστάμενη αρχή μήπως; Γνωρίζω προσωπικά υφυπουργό του ΠΑΣΟΚ που υπερηφανεύεται ότι κατάρτιζε το πρόγραμμα του ραδιοφώνου. Δεν γνωρί-

ζω όμως, ούτε ένα υπεύθυνο για σχεδιασμούς τόσο στο Υπουργείο Προεδρίας, όσο και στη Γ.Γ.Τ.Π. Η Ειδική Γραμματεία Μ.Μ.Ε., από την άλλη, ακόμα περιμένει τα ιδρυτικά της διατάγματα.

δ) Η αδυναμία ή η απροθυμία πολιτείας και κομμάτων για συνολική «ρύθμιση» της Μ.Ε., πέρα από τα άλλα, μεταφέρει στις πλάτες της ΕΡΤ ευθύνες που κανονικά δεν της ανήκουν. Αν τις αγνοήσει όμως αφού κανείς άλλος δεν ενδιαφέρεται, οι συνέπειες δεν θ' αργήσουν να την υπονομεύσουν.

ε) Κανείς εχέφρων «άρχων» της ΕΡΤ δεν θα επέλεγε πεδία δράσης στο χώρο των σχεδιασμών και των μεταρρυθμίσεων, που ως γνωστόν, αποδίδουν μακροχρόνια, όταν πρόκειται να ελεγχθεί για απόδοση έργου τόσο σύντομα. Ακόμα και γνωρίζοντας ότι μόνο σύνθετες αλλαγές μπορούν να δώσουν λύσεις, η επιφανειακή αντιμετώπιση προτιμάται. Αποδίδει (ή δείχνει ν' αποδίδει) γρήγορα! Προϋπόθεση για τέτοιους προγραμματισμούς η θητεία 4 τουλάχιστον χρόνων.

Και με υπέρβαση λοιπόν της «εντολής», η λύση των προβλημάτων δεν είναι απλή. Ας συνεχίσουμε όμως το υποθετικό σενάριο. Ξεπερνώντας, επιτέλους, η διοίκηση της ΕΡΤ τις συμπληγάδες αυτές, σχεδιάζει το νέο ρόλο της. Στοιχειώδεις προϋποθέσεις για κάτι τέτοιο δεν μπορεί παρά να είναι:

α) Η ανάθεση σε αξιόπιστη εταιρεία οργάνωσης επιχειρήσεων, της μελέτης για την αναδιοργάνωση της ΕΡΤ. Η περίφημη έκθεση - Γκρην δεν είναι αναλυτική και κανένας δεν γνωρίζει τις απαντήσεις στα τρία ερωτήματα. Ποιο το αντικείμενο κάθε τμήματος, πόσοι εργάζονται και τέλος πόσοι και πώς είναι απαραίτητοι για το ζητούμενο έργο.

β) Επειδή όμως η ΕΡΤ έχει και κοινωνικούς στόχους, μια άλλη εντολή για ανάπτυξη των στόχων αυτών είναι η δεύτερη προϋπόθεση. Πλανώνται όσοι πιστεύουν ότι η ΕΡΤ έχει εξοφλήσει τα οφειλόμενα στην κοινωνία, γραμμάτια...!

γ) Μια τρίτη μελέτη θα έπρεπε να διερευνήσει τους σύγχρονους τρόπους προσέλκυσης διαφημίσεων. Θα ήταν ενδιαφέρον π.χ. να πληροφορηθούμε πως ο κρατικός Ρ/Σ Πύργου δεν «σταύρωσε» διαφήμιση από το 1985-'87, όταν ο γειτονικός ιδιωτικός της Αμαλιάδας ζούσε και αναπτυσσόταν από τη διαφήμιση.

δ) Η διατύπωση της αλήθειας προς τους κατοίκους της Β. Ελλάδας. Η Ε.Τ.-3, ως κανάλι εθνικής εμβέλειας, δεν μπορεί να υπάρξει, γιατί δεν μπορεί να σταθεί 3ο επίγειο δημόσιο κανάλι. Άλλες λύσεις υπάρχουν μόνο που η συζήτηση γι' αυτές προϋποθέτει ειλικρίνεια και επισημονικά τεκμηριωμένη στρατηγική αποκέντρωσης.

ε) Η δορυφορική μετάδοση πρέπει να

περάσει σ' άλλα χέρια. Καμία εθνική τηλεόραση δεν καταδέχθηκε το ρόλο του «ατζέντη» που επέλεξε «φιλο-λαϊκά» η ΕΡΤ. Τοπικές επιχειρήσεις, όπως έχει προταθεί, μπορούν αν θέλουν ν' αναλαμβάνουν το κόστος, να αναμεταδίδουν δορυφορικά προγράμματα.

στ) Να μάθουν την αλήθεια οι Λέσβιοι, οι Εβρίτες, οι Ρόδιοι και οι Μεσσήνιοι. Και όσους άλλους παραπλάνησε ο κ. Κωβαίος υποσχόμενος τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς. Με δεδομένα τα οικονομικά της ΕΡΤ, κάτι τέτοιο είναι αδύνατο. Μόνη ρεαλιστική πρόταση η μετεξέλιξη της ΕΤ-2 με συμμετοχή μετόχων που θα δεχτούν να επενδύσουν.

ζ) Ο προγραμματισμός πρωινού προγράμματος κόστους 12 δις, με δεδομένο το έλλειμμα των 10 δις, θυμίζει «μνημόσυνο με ξένα κόλυβα». Χρονική επέκταση του προγράμματος, μόνο ως αποτέλεσμα της συνολικής αναδιοργάνωσης νοείται.

η) Ο περιορισμός των τεσσάρων προγραμμάτων της ΕΡΑ, σε δύο με ενοποίηση Α και Γ όπως και Β και Δ, είναι απαραίτητος. Και αυτό όχι μόνο για οικονομικούς ή ποιοτικούς λόγους. Κανένα λόγο δεν έχει σήμερα η ΕΡΑ, (σε καθεστώς ελεύθερης ραδιοφωνίας) να διαθέτει τόσα πολλά προγράμματα.

θ) Η δημιουργία 3ου προγράμματος τοπικών Ρ/Σ. Με πρόγραμμα - κορμό και σύνδεση τόσο με τους 18 περιφερειακούς Ρ/Σ της ΕΡΑ, όσο και με άλλους Ρ/Σ στους νομούς που δεν λειτουργεί ανάλογος της ΕΡΑ. Η υπογραφή σύμβασης μ' αυτούς τους δεύτερους, θα προϋπέθετε υπερκάλυψη ειδικών ποιοτικών και πολυφωνικών όρων. Τους σταθμούς αυτούς η ΕΡΑ θα έπρεπε να επιδοτεί ώστε να είναι δυνατή η δημοσιογραφική τους λειτουργία.

ι) Η επαναδιατύπωση και η εξειδίκευση των προϋποθέσεων είναι αυτές που δικαιολογούν το «τέλος» που καταβάλλουν οι πολίτες υπέρ της ΕΡΤ. Η διατήρησή του είναι συνάρτηση της ποιότητας, του κοινωνικού προσανατολισμού της διευκόλυνσης της επικοινωνίας αλλά και της ορθολογικής λειτουργίας μιας μη προβληματικής επιχείρησης.

Όσα αναφέρθηκαν δεν εξαντλούν φυσικά το ζήτημα. Απλά σηματοδοτούν κάποιες προϋποθέσεις. Το δίλημμα όμως είναι σαφές. Ή θα δοθούν λύσεις σε προβλήματα ανάλογα μ' αυτά που αναφέρθηκαν ή οι λύσεις θα είναι ριζικές. Μια ιδιωτικοποίηση λ.χ. της ΕΤ-2 κατ' αναλογία του γαλλικού καναλιού ή η μετατροπή της ΕΤ-1 σε αυτοχρηματοδοτούμενο κανάλι (με όλες τις συνέπειες στην ποιότητα), κατ' αναλογία της πρόβλεψης για το Β.Β.Σ., δεν πρέπει ν' αποκλείονται.

...Ας μείνει λοιπόν σταθερό το χαλί της ΕΡΤ...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ
ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
1989-1990
HELLENIC
CREATIVE
HANDBOOK

Στον Ελευθερουδάκη
και στα άλλα
τεχνικά βιβλιοπωλεία

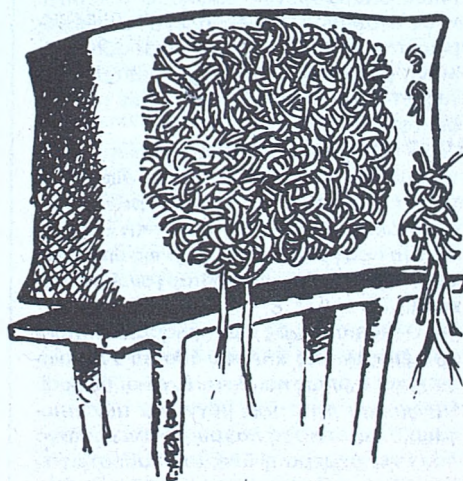
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Α.Α. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ Α.Ε.
ΤΗΛ: 6847630, 6818621

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ Τ

Το άνοιγμα των ερτζιανών στην ιδιωτική τηλεόραση πρέπει να το δούμε στα πλαίσια της σταδιακής απορρύθμισης (σ.σ. κατάργησης των εθνικών ρυθμίσεων) και της διεθνοποίησης της τεχνολογίας των επικοινωνιών και των ιδιωτικών οικονομικών δομών.

Η οδηγία της ΕΟΚ και η Σύμβαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου βάζουν τα θεμέλια για την ανάπτυξη μιας διευρυμένης τηλεοπτικής αγοράς, όπου τον τόνο θα δίνουν τα οικονομικά κίνητρα. Σ' έναν τέτοιο περίγυρο δεν έχουν θέση θεσμικές προδιαγραφές για την εξασφάλιση πολυμορφίας, ετερογένειας και δημιουργικότητας στο τηλεοπτικό πρόγραμμα (ατράνταχτη απόδειξη ο υπό ψήφιση νόμος).

Με τη σταδιακή κατάργηση των κανόνων για την καταπολέμηση της συγκέντρωσης και το περιεχόμενο των προγραμμάτων αποδυναμώνεται η, ήδη περιορισμένης εμβέλειας, δραστηριότητα των εποπτικών τηλεοπτικών οργάνων. Τα εθνικά τηλεοπτικά συμβούλια διαμορφώνονται σ' ένα διακοσμητικό στοιχείο του εθνικού τηλεοπτικού συστήματος. Το νομοθέτημα για την ιδιωτική τηλεόραση που φέρνει και την υπογραφή της Αριστεράς επιβεβαιώνει το λαϊκό ρητό «το δίκαιο έχει κέρινη μύτη». Θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε το γιατί ανατρέχοντας και στη διεθνή εμπειρία.

Ο ρόλος των εποπτικών τηλεοπτικών συμβουλίων

Μια ματιά στις χώρες όπου έχουν συγκροτηθεί κρατικά εποπτικά όργανα υπεύθυνα για τη λειτουργία και τον έλεγχο τήρησης των γενικών προγραμματικών αρχών από τους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς καταδειχνει ότι υπάρχουν διαρθρωτικά προβλήματα στη διαμόρφωση και άσκηση της εποπτείας. Στην πράξη το πρότυπο αυτό της εποπτείας απότυχε να εξασφαλίσει αποτελεσματικό έλεγχο της εφαρμογής ουσιαστικών κανόνων συμπεριφοράς (π.χ. αντικειμενικότητα στην πληροφόρηση, πολυφωνία κτλ.).

Παράλληλα, η ανεπάρκεια των εποπτικών οργάνων δεν αντισταθμίζεται μ' ένα πλέγμα διαρθρωτικών προδιαγραφών για την ενδοοργανωτική δομή των σταθμών και τις σχέσεις μεταξύ τους. Το γεγονός της αναποτελεσματικότητας της εποπτείας έχει σημασία λόγω της εναρμόνισης του ραδιοτηλεοπτικού δικαίου στη βάση της εοικίτης οδηγίας και της απορρύθμισης των τηλεοπτικών συστημάτων. Με την κατάργηση των εποπτικών ρυθμίσεων περιορίζονται τα εποπτικά όργανα στην άσκηση μιας συμβολικής πολιτικής.

Ιδιαίτερα ωφέλιμες για την αξιολόγηση της εποπτικής δραστηριότητας είναι οι εμπειρίες από τις ΗΠΑ. Εποπτική αρχή στις ΗΠΑ είναι η Ομοσπονδιακή Επιτρο-

πή Επικοινωνιών (FCC), που ελέγχει μόνο τους περιφερειακούς / τοπικούς σταθμούς, όχι όμως και τα πανίσχυρα δίκτυα (ABC, NBC, CBS) ή άλλες επιχειρήσεις παραγωγής προγράμματος. Η FCC παρά την ιδιωτική οργάνωση του τηλεοπτικού συστήματος είναι εξοπλισμένη μ' ένα πλέγμα λεπτομερειών οδηγίων και κατευθυντήριων αρχών για τον έλεγχο του προγράμματος. Βέβαια, με την ευρύτατη απορρύθμιση στον τηλεοπτικό τομέα το 1981 και το 1984 καταργήθηκαν οι περισσότερες από αυτές τις ρυθμίσεις. Και να μην υπάρχουν εποπτικές δυνατότητες, έχουν όμως περιορισθεί σημαντικά, διότι οι δυνάμεις της αγοράς αποτελούν πλέον τον καθοριστικό παράγοντα της ραδιοτηλεοπτικής εξέλιξης (βλ. Ron Le Duc, *Beyond Broadcasting*, New York 1987).

Στη διάρκεια της 60χρονης εποπτικής της δραστηριότητας αναγκάσθηκε η FCC ν' αναπροσαρμόσει επί το ελαστικότερο τους ρυθμιστικούς της μηχανισμούς. Κάτω από την πίεση των ισχυρών οικονομικών συμφερόντων που αποκτούν πολλά πλεονεκτήματα από τη συγκέντρωση στον τηλεοπτικό τομέα έγιναν πιο ελαστικές οι ρυθμίσεις που περιορίζουν τη συγκέντρωση και διαπλοκή πολλών τομέων επικοινωνίας. Οι ρυθμίσεις για τη διαφήμιση έχουν καταργηθεί.

Το δυσκολότερο εποπτικό πεδίο είναι ο έλεγχος του προγράμματος. Στα πλαίσια της απορρύθμισης στις ΗΠΑ καταργήθηκαν οι δεσμεύσεις για το πρόγραμμα. Υπήρχαν π.χ. ποσοτικές δεσμεύσεις για την εξασφάλιση ορισμένων ειδών προγράμματος. Επειδή όμως αυτές οι υποχρεώσεις για ορισμένους τύπους προγραμμάτων στηρίζονταν σε αφηρημένες έννοιες υπήρχαν δυσκολίες στην εφαρμογή τους και τελικά παρακάμπτονταν.

Στη Γαλλία επίσης οι ιδιωτικοί σταθμοί δεν τήρησαν την υποχρέωση να χρησιμοποιούν για ντοκιμαντέρ και τηλεταινίες τουλάχιστον 50% «πρωτότυπο» εγχώριο πρόγραμμα (έτσι η M6 κάλυψε το 19%, η LA CINQ το 32% και η TF το 39%). Αλλά ούτε και στον τομέα της διαπλοκής των επιχειρήσεων μαζικής επικοινωνίας και στη διαφήμιση κατόρθωσε να επιβάλει περιορισμούς το γαλλικό εποπτικό συμβούλιο (Conseil Supérieur de l'Audiovisuel, CSA).

Το αποτέλεσμα ήταν να τροποποιηθεί η νομοθεσία, που προσαρμόσθηκε στην πραγματικότητα και τις επιθυμίες των ι-

ΗΛΕΟΡΑΣΗ

της Πέρσας Ζέρη

ιδιωτικών σταθμών (βλ. Guillon / Radioleau, La régulation de la télévision, Paris 1988). Στις ΗΠΑ καταργήθηκε λόγω «δυσλειτουργικών» επιπτώσεων το περίφημο δόγμα της ισότιμης μεταχείρισης των θεμάτων δημόσιας σημασίας (fairness doctrine).

Το αγγλικό παράδειγμα δείχνει ότι η εφαρμογή των προγραμματικών δεσμεύσεων έχει σχέση με τις **διαρθρωτικές συνθήκες**. Η εποπτεία του ιδιωτικού τομέα ανήκει στην IBA (μελλοντικά ITC Independent Television Commission) που είναι η ίδια παραγωγός προγράμματος, φέρνει ευθύνη για τα προγράμματα και ασκεί ευρύτατη εποπτεία στα περιφερειακά ιδιωτικά τηλεοπτικά μονοπώλια. Οι περιφερειακές εταιρείες προγράμματος της ITV έχουν το μονοπώλιο παραγωγής προγράμματος και διαφήμισης.

Οι επιτυχίες που σημείωσε η IBA στην εξασφάλιση των προγραμματικών δεσμεύσεων οφείλονται στο σύστημα εποπτείας. Όμως η βρετανική κυβέρνηση στη λευκή της βίβλο το 1988 προβλέπει την κατάργηση των περιφερειακών μονοπωλίων. Με την απορρύθμιση και τις αλλαγές αυτές στο σύστημα εποπτείας δημιουργούνται στην Αγγλία αμερικανικές σχέσεις στον τηλεοπτικό τομέα. Κοινή διαπίστωση είναι ότι τα εθνικά εποπτικά συμβούλια έχουν μεταβληθεί σε εγγυητές της ισχυρής θέσης των πιο μεγάλων τηλεοπτικών σταθμών (γεγονός βέβαια που έχει δυσλειτουργικές επιπτώσεις στον τρέχοντα εποπτικό έλεγχο). Έχει αναπτυχθεί ένα πλέγμα άτυπων επαφών μεταξύ εποπτικής αρχής και εποπτευόμενων σταθμών σε πολλά επίπεδα (βλ. Krasnow / Longley / Terry, The Politics of Broadcast Regulation, New York 1982 και Guillon / Radioleau ο.π.).

Ιδιαίτερα οι σύνδεσμοι της τηλεοπτικής βιομηχανίας διατηρούν επαφές με τα εκάστοτε διευθυντικά όργανα και το διοικητικό επιτελείο των εποπτικών αρχών και ασκούν επιρροή στο περιεχόμενο των οδηγιών εποπτείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι υπηρεσίες αυτές επανδρώνονται με πρώην στελέχη των ιδιωτικών τηλεοπτικών επιχειρήσεων ή παρόμοιων δραστηριοτήτων (στις ΗΠΑ, Μ. Βρετανία και Γαλλία). Η μεταπήδηση μάλιστα αυτή ονομάζεται «revolving door».

Γενικά τα εθνικά εποπτικά συμβούλια αποτελούν κυρίως σύμβολα κρατικής ρυθμιστικής ευθύνης που δημιουργούν την εντύπωση ότι εξασφαλίζουν την «τά-

ξη» στον τομέα της ραδιοτηλεοπτικής επικοινωνίας και μάλιστα τυχαίνουν της θερμής υποστήριξης των οικονομικών συμφερόντων στη ραδιοτηλεόραση. Ως ελεγκτικοί φορείς έχουν μεταβληθεί λόγω της διάρθρωσης και των αρμοδιοτήτων τους σε ένα «αβλαβές διακοσμητικό στοιχείο».

Στη «φιλοσοφία» αυτού του θεσμού ταιριάζει ο έλεγχος αφηρημένων ηχηρών προγραμματικών αρχών (όπως αντικειμενικότητα, ποιότητα, πολυμέρεια κτλ.) που στην πράξη είναι ανεφάρμοστες και η επιβολή κυρώσεων για την παραβίασή τους αδύνατη.

Η κατάσταση σε μας

Στον υπό ψήφιση νόμο δεν λήφθηκαν υπόψη οι εμπειρίες από αντίστοιχες ρυθμίσεις στο εξωτερικό: αυτό φαίνεται τόσο από τη συγκρότηση, τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεοράσεως, όσο και από την αποφασιστική θέση του υπουργού Προεδρίας και την πλήρη έλλειψη ρυθμιστικών μέτρων για τη στοιχειώδη εξασφάλιση της πολυμορφίας των προγραμμάτων και των περιεχομένων τους.

Με τη διασφάλιση του προνομίου του Τύπου και της τοπικής αυτοδιοίκησης ο νομοθέτης αφενός εθελotuφλεί μπροστά στα τεράστια προβλήματα που δημιουργεί για την πολιτισμική και πολιτική ζωή της χώρας η διαγώνια σύζευξη Τύπου και ραδιοτηλεόρασης, αφετέρου πάει να επαναλάβει, μετά την ΕΡΤ του πρωθυπουργού, καταδικασμένους σε οικονομική κατάρρευση μονοφωνικούς τηλεοπτικούς σταθμούς των δημάρχων.

Η τηλεοπτική επικοινωνία είναι ένας **πολιτικά ευαίσθητος χώρος** (άλλωστε ο τελευταίος εφιαλτικός χρόνος της χειραγώγησης των ΕΡΤ από το ΠΑΣΟΚ έφθανε για να το δούμε), γι' αυτό κατά τη ρύθμισή του έπρεπε ν' ακολουθηθούν αυστηρά μέτρα για τον περιορισμό της κρατικής επιρροής στο πρόγραμμα. Παρόλα αυτά στο νόμο το πρόβλημα της τηλεοπτικής παραγωγής μετατίθεται από το φυσικό του χώρο που είναι οι τηλεοπτικοί σταθμοί στους διαδρόμους του υπουργείου Προεδρίας.

Η έγκριση της χορήγησης των αδειών από τον υπουργό Προεδρίας επιτρέπει την **άμεση άσκηση επιρροής** του υπουργού (και της κυβέρνησης) στο πρόγραμμα: γιατί ο υπουργός θα αξιολογήσει, αν το πρόγραμμα ανταποκρίνεται σε επαγγελματικές αξιώσεις ή αν εξασφαλίζουνται οι προγραμματικές δεσμεύσεις.

Η **ισχυρή άλλωστε θέση του υπουργού εμπεριέχει τον κίνδυνο της κατάχρησης, δηλαδή να προτιμηθεί ένας διοργανωτής τηλεοπτικού προγράμματος που πρόσκειται φιλικά στον υπουργό.**

Το Εθνικό Συμβούλιο Τηλεοράσεως ει-

ναι αυτό καθεαυτό ένας προβληματικός θεσμός, γιατί είναι ένα εξωτερικό κρατικό όργανο που δεν συμμετέχει στις διαδικασίες παραγωγής του τηλεοπτικού σταθμού και ελέγχει από μακριά το πρόγραμμα στη βάση αφηρημένων αξιολογικών κριτηρίων (όπως ποιότητα, αντικειμενικότητα, πολυφωνία) που είναι πολύ δύσκολο να χρησιμοποιηθούν. Στο νόμο δεν προβλέπονται κανονιστικές προδιαγραφές, επαρκή οργανωτικά μέτρα και κατάλληλοι εποπτικοί μηχανισμοί που να εξασφαλίζουν έναν αποτελεσματικό έλεγχο της εφαρμογής των ρυθμίσεων. Το Εθνικό Συμβούλιο Τηλεοράσεως αποτελεί στην ουσία μόνον όργανο συμβολικής πολιτικής.

Εξάλλου, η κατοχύρωση ενός προνομίου για τις ισχυρές επιχειρήσεις του Τύπου δημιουργεί κινδύνους και προβλήματα στο τοπίο των μέσων επικοινωνίας, αλλά και στις πολιτικές και δημόσιες διαδικασίες. Μια κοινοπραξία εκδοτών στην τηλεόραση ελαττώνει ή και καταργεί τον αμοιβαίο δημοσιογραφικό έλεγχο και την ανεξαρτησία δύο ξεχωριστών πηγών πληροφόρησης και ανάγει την ένωση των εκδοτών σε ισχυρό πόλο εξουσίας με ανυπολόγιστες συνέπειες.

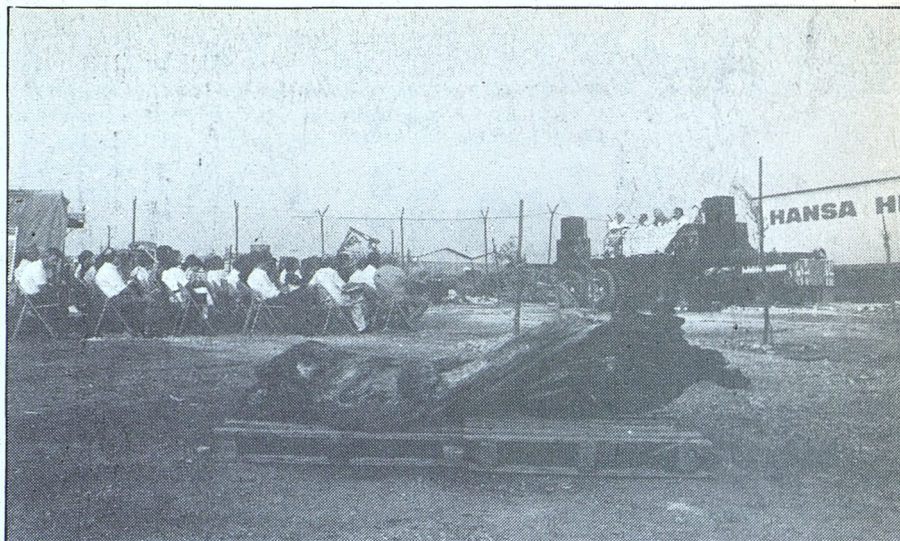
Τελική παρατήρηση

Ο τρόπος που θεσμοθετείται η ιδιωτική τηλεόραση δείχνει ότι ο νομοθέτης αγνόησε τις ιδιαιτερότητες της οικονομίας της πληροφόρησης. Πρόκειται για τις εγγενείς οικονομικές και τεχνικές προϋποθέσεις αναπαραγωγής του τηλεοπτικού μέσου που λόγω της ιδιωτικής χρηματοδότησής του από τη διαφήμιση και τη στενή του εξάρτηση από την ακροατικότητα των προγραμμάτων θέτει όρια στην πολύπλευρη κι ευέλικτη ικανοποίηση ατομικών αναγκών.

Ο νομοθέτης για να αντιμετωπίσει αυτές τις αδυναμίες έπρεπε να προβλέψει θεσμικούς περιορισμούς στη χρηματοδότηση από τη διαφήμιση, να καθορίσει τα χρονικά και ποσοτικά ελάχιστα ποσοστά για τα διάφορα είδη προγράμματος (π.χ. παιδικές εκπομπές, εκπομπές πληροφόρησης, πολιτιστικές εκπομπές κτλ.), να προβλέψει το σχηματισμό κοινοπραξιών με ετερογενείς φορείς (κι όχι με εκδότες) που θα εξασφαλίζουν ο καθένας διαφορετική επίδραση στη δημόσια επικοινωνία, να διασφαλίσει οργανωτικά την αποδέσμευση των αποφάσεων της σύνταξης από τις επιδράσεις των οικονομικών ή άλλων μονόπλευρων (πολιτικών) συμφερόντων των ιδιοκτητών του σταθμού.

Υπάρχουν πραγματικά πολλές δυνατότητες για τη διασφάλιση της πολιτισμικής αποστολής της τηλεόρασης. Πολιτική βούληση δεν υπάρχει και οι εκδότες βιάζονται. □

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 1989 ΣΤΟΝ ΕΛΑΙΩΝΑ

Το απόγευμα της Κυριακής 27 Αυγούστου, μιας από τις ημέρες έξαρσης των πυρκαγιών στα δάση της Αττικής και την παραμονή νέας εμφάνισης του φωτοχημικού νέφους της Αθήνας, πραγματοποιήθηκε στην αλάνα της οδού Αγίας Άννης, αρ. 43, η «Συνάντηση 1989 για τον Ελαιώνα» που είχαμε προαναγγείλει στο προηγούμενο τεύχος. Το ANTI, για δεύτερο χρόνο οργάνωσε αυτή την ανοιχτή συζήτηση για να ευαισθητοποιήσει τους κοινωνικούς φορείς, την Πολιτεία και τους απλούς Αθηναίους πολίτες για το πρόβλημα του Ελαιώνα.

Ο Ελαιώνας, είναι η τεράστια έκταση των 9.000 στρεμμάτων που οριοθετείται από τις οδούς Πέτρου Ράλλη, Κηφισσού, Ιερά οδό και Αθηνών. Είναι η περιοχή που στεγάζει τις πλέον ρυπογόνες βιομηχανίες της Αττικής και αποτελεί καθρέφτη της άναρχης ανάπτυξης του λεκανοπεδίου. Πρέπει να εξυγιανθεί και να μετατραπεί σε πνεύμονα· αυτή είναι η πρόταση που επαναδιατύπωσε το ANTI.

Η προσέλευση αρμοδίων κυβερνητικών παραγόντων, εκπροσώπων από όλες τις πτέρυγες της Βουλής, ειδικών επιστημόνων και κατοίκων της περιοχής στη φετεινή εκδήλωση απέδειξε ότι η πρωτοβουλία του ANTI βρίσκει απήχηση.

Η αισθητή αύξηση των αυθαιρέτων κτισμάτων στην περιοχή, η συνέχιση της λειτουργίας των ρυπογόνων βιομηχανιών και η γενικότερη εγκατάλειψη, έδειξε ότι το πρόβλημα του Ελαιώνα οξύνεται και κάθε μέρα που περνά πορεύεται σε δυσμενείς εξελίξεις.

Στη φετεινή συνάντηση τονίστηκε από τους ομιλητές η θετική σημασία της πρωτοβουλίας του περιοδικού μας, ενώ οι περισσότεροι είπαν ότι η πρόταση για μετατροπή του Ελαιώνα σε πνεύμονα πρασίνου δεν πρέπει να θεωρείται ως «ουτοπική».

Σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Κηποτεχνίας και Πρασίνου του Δήμου Αθηναίων, έγινε μια δεντροφύτευση ελαιών στο χώρο της αλάνας ενώ η Γεωπονική Σχολή επέτρεψε την προσωρινή μεταφορά ενός τμήματος από την καταστραμμένη ελιά του Πλάτωνα στο χώρο της Συνάντησης. Τέλος, μια ομάδα νέων καλλιτεχνών διαμόρφωσε κατασκευές και παρεμβάσεις εικαστικές. Στις σελίδες που ακολουθούν δημοσιεύεται ένα σύντομο ρεπορτάζ από τη Συνάντηση, καθώς και ένα κείμενο για την εικαστική παρέμβαση, η εισήγηση της Λήδας Μόσχου, η παρέμβαση του τέως υπουργού κ. Ευ. Κουλουμπή και ένα «υστερόγραφο» του εισηγητή της συζήτησης Λεωνίδα Λουλούδη.

Η «Συνάντηση 1989 για τον Ελαιώνα» πήρε μεγάλη δημοσιότητα από τον τύπο, το Ραδιόφωνο και την Τηλεόραση. Νέες πρωτοβουλίες αναμένονται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά και από ομάδα νέων επιστημόνων. Μπορούμε να ελπίζουμε θετικά ότι στο εξής η μεγάλη αυτή περιοχή αντί να δοθεί στη μανία της «περαιτέρω αξιοποίησης» θα παραμείνει ελεύθερη από οικοδομική δραστηριότητα και θα μετατραπεί σε ένα μεγάλο μητροπολιτικό πάρκο της Αθήνας.

Όλοι πρέπει να συμβάλουμε προς την κατεύθυνση αυτή. Εμείς, σαν περιοδικό, θα επιμένουμε να σας ενημερώνουμε για τον Ελαιώνα. Όσπου να φυτευθεί ξανά με ελιές.

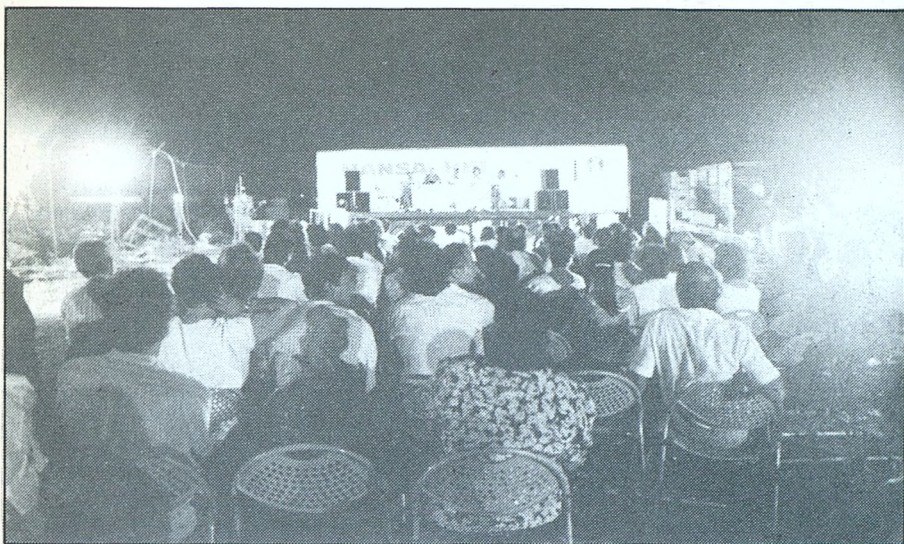
Τη συζήτηση άνοιξε ο εκδότης του «ANTI» **Χρ. Παπουτσάκης** τονίζοντας την συνθετότητα του προβλήματος και τη σημασία της επιμονής στο έργο της ευρύτερης κοινοποίησης του με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης:

«Περίου, το ANTI, πήρε την πρωτοβουλία να οργανώσει μια παρόμοια συνάντηση στον ίδιο αυτό χώρο. Η ανταπόκριση και της πολιτείας και των μέσων ενημέρωσης ήταν θετική όπως και φέτος. Όμως δεν έγινε τίποτε θετικό από περίου. Ούτε και βέβαια αναμένονταν. Για να είμαστε ρεαλιστές δεν περιμένουμε ούτε στο άμεσο μέλλον μια θετική, αποφασιστική εξέλιξη. Το πρόβλημα που θα συζητήσουμε, το πρόβλημα του Ελαιώνα, είναι πολύ σύνθετο για να περιμένουμε μια άμεση λύση. Ο δικός ρόλος ως εντύπου και ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης είναι η κοινοποίηση ενός προβλήματος, η ενημέρωση της κοινής γνώμης, η ευαισθητοποίηση των αρμοδίων. Έτσι, ο στόχος αυτής της Συνάντησης είναι να επαναλάβουμε με έμφαση μερικές απλές αλήθειες που πρέπει να γίνουν ευρύτερα γνωστές και να καταθέσουμε κάποια νέα στοιχεία.

Η περιουσία συνάντησης στον ίδιο αυτόν χώρο είχε κατά κάποιο τρόπο επιτυχία: Το πρόβλημα του Ελαιώνα συζητήθηκε και έξω από κάποια γραφεία και απασχόλησε και εκείνους τους Αθηναίους που αγνοούν παντελώς ότι υπάρχει αυτή εδώ η περιοχή που επηρεάζει τόσο αποφασιστικά την ζωή τους.

Όμως από μίαν άλλη άποψη, η συνάντηση εκείνη είχε μια παταγώδη αποτυχία: Δεν πάρθηκε κανένα πρακτικό μέτρο. Τα αυθαίρετα κτίσματα της περιοχής πλήθυναν. Η αλάνα αυτή είχε επιλεγεί περίου γιατί μέσα από τα σαρματοπλέγματα, πίσω από τα απορίμματα μπορούσε να δει κανείς την Ακρόπολη. Φέτος, πολλά νέα σκουπίδια και μια παρατημένη νταλικά μας κρύβει αυτήν την θέα».

Στη συνέχεια ο **Λ. Λουλούδης**, ο κύριος

εισηγητής επεσήμανε την ρεαλιστικότητα και το εφικτό της πρότασης του ΑΝΤΙ για δεντροφύτευση του Ελαιώνα. Αναφέρθηκε στα όσα είχαν αναλυθεί στην περιουινή συνάντηση από τους ειδικούς εισηγητές και τους φορείς και κατέληξε με την παρατήρηση ότι στο χρόνο που μεσολάβησε, αδράνησαν τα αρμόδια Υπουργεία.

Η αρχαιολόγος **Λήδα Μόσχου** στη δική

της εισήγηση που δημοσιεύεται πλήρης στις σελίδες αυτές, τόνισε ότι ο «Μεγάλος Ελαιώνας της Αττικής ... περικλείει και διεκδικεί την έννοια του Ιστορικού Μνημείου» και υπογράμμισε ότι η «αρχαιολογική παρέμβαση δεν έχει πει ακόμα την τελευταία λέξη».

Μετά πήραν το λόγο 30 περίπου ομιλητές που έθεσαν διάφορες πτυχές του προβλήματος:

Η παρέμβαση του πρώην Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ κ. Ευ. Κουλουμπή.

Ο Ελαιώνας έχει έκταση περίπου 10.000 στρ. (9.177 στρ.) και ανήκει σε πολλούς Δήμους. Έχει 5.500 κατοίκους, 70.000 εργαζόμενους και είναι μια βαρειά υποβαθμισμένη περιοχή.

1. Με το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας (ΡΣΑ), το Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) της Ιεράς Οδού και τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) των Δήμων, έχει κατοχυρωθεί η μισή σχεδόν έκταση (4.300 στρ.) για χρήσεις όπως:

- Το Αττικό Πανεπιστήμιο
- Περιοχές αμιγούς κατοικίας (η Αγία Άννα στο Ρέντη, οι Γειτονιές Μαρκόνη)
- Αθλητική χώροι και χώροι κοινωνικής υποδομής (όπως τα Παλιά Σφαγεία στον Ταύρο)
- 1.100 στρ. αμιγούς πρασίνου

Η χωροθέτηση των πάρα πάνω χρήσεων προσδίδει στην περιοχή ένα νέο χαρακτήρα. Η μίξη των υπαρχουσών χρήσεων με τις νέες αναβαθμίζει ουσιαστικά την περιοχή και βελτιώνει καταλυτικά το περιβάλλον.

2. Η έκταση που προτεínουμε να οργανωθεί σε Βιομηχανικό Πάρκο (ΒΙΟΠΑ) (4.800 στρ.) είναι μικρότερη από αυτή που καταλαμβάνουν σήμερα οι εγκατεστημένες βιομηχανίες (5.200 στρ.) Και πολύ μικρότερη από αυτή που προτείνονταν σε προηγούμενες μελέτες.

3. Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση νέων βιο-

μηχανιών εκτός από εκείνες που θα μεταγκατασταθούν από τον αστικό ιστό των Δήμων.

4. Απομακρύνονται από την περιοχή οι οχλούσες χρήσεις χυτηρίων, βυρσοδεψίων και επιμεταλλωτηρίων.

Η πρόταση για ολοκληρωτική απαλλοτρίωση της περιοχής, για να είμαστε ρεαλιστές, είναι ανεφάρμοστη.

Και είναι ανεφάρμοστη για πολλούς λόγους, όπως π.χ.:

α) Για οικονομικούς λόγους. Απαιτούνται 150 δισ. δρχ. περίπου για απαλλοτρίωση και αποζημιώσεις κτισμάτων.

β) Εάν γίνει όλη η περιοχή πράσινο θα πρέπει να μεταγκατασταθούν όλες οι βιομηχανίες.

Εκείνοι που κάνουν την πρόταση δεν μας λένε αλήθεια πού θα πάνε αυτές οι βιομηχανίες; Γνωρίζουν πολλούς ελεύθερους χώρους στους οποίους μπορούν να μεταγκατασταθούν;

Υπάρχουν βιομηχανίες που εξυπηρετούν βασικές λειτουργίες της πόλης (τρόφιμα κ.λπ.) που δεν μπορούν να φύγουν από την πόλη. Για να μην αναφερθούμε στα αδιέξοδα, στην απασχόληση με την ανεργία που θα δημιουργηθεί ή το κοινωνικό πρόβλημα από το ξεσπίτωμα τόσων οικογενειών.

Φοβάμαι ότι η πρόταση της ολοκληρωτικής απαλλοτρίωσης για πράσινο, οδηγεί στη

Πρώτος πήρε το λόγο ο πρώην υπουργός ΥΠΕΧΩΔΕ επί κυβερνήσεως Ν.Δ. **Στ. Μάνος** επαναλαμβάνοντας την περυσινή πρότασή του για εφαρμογή του υπάρχοντος νόμου 1337/83, η οποία, κατά τον κ. Μάνο, θα μπορούσε να δώσει ικανοποιητικά λύση στο πρόβλημα, αξιοποιώντας τον εναπομείναντα χώρο και απαγορεύοντας την εγκατάσταση νέων βιομηχανιών και βιοτεχνιών.

Ο αρχιτέκτων και πολεοδόμος **Θ. Παπαγιάννης** αναφέρθηκε στην πείρα του από τη μελέτη του γύρω από το πρόβλημα του Ελαιώνα και επεσήμανε ότι οι εκάστοτε κυβερνήσεις δεν επέλυσαν το πρόβλημα επειδή παρέμειναν δέσμοι «επιχειρηματικών συμφερόντων», πράγμα το οποίο, όμως, μετατρέπεται σε «μπούμερανγκ» διότι το πολιτικό κόστος από την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής στην περιοχή είναι πολύ μεγαλύτερο από το «πολιτικό κόστος» της μη επίλυσης του προβλήματος.

Στην τοποθέτηση του ο βουλευτής του Συνασπισμού **Α. Λεντάκης** επεσήμανε την πολιτική χροιά του προβλήματος του Ελαιώνα λέγοντας ότι «*Διαφορετική είναι η μεταχείριση εκ μέρους της πολιτείας των περιοχών που διαβιούν πολίτες με υψηλά εισοδήματα από τις περιοχές που κατοικούν πολίτες με χαμηλά εισοδήματα*».

διαίωνιση της σημερινής απαράδεκτης κατάστασης.

Ακόμη και να μπορούσε να εφαρμοσθεί η πρόταση αυτή, τους μόνους που θα ευνοούσε θα ήταν οι ιδιοκτήτες της γης, που θα εισέπρατταν τα τεράστια ποσά των απαλλοτριώσεων.

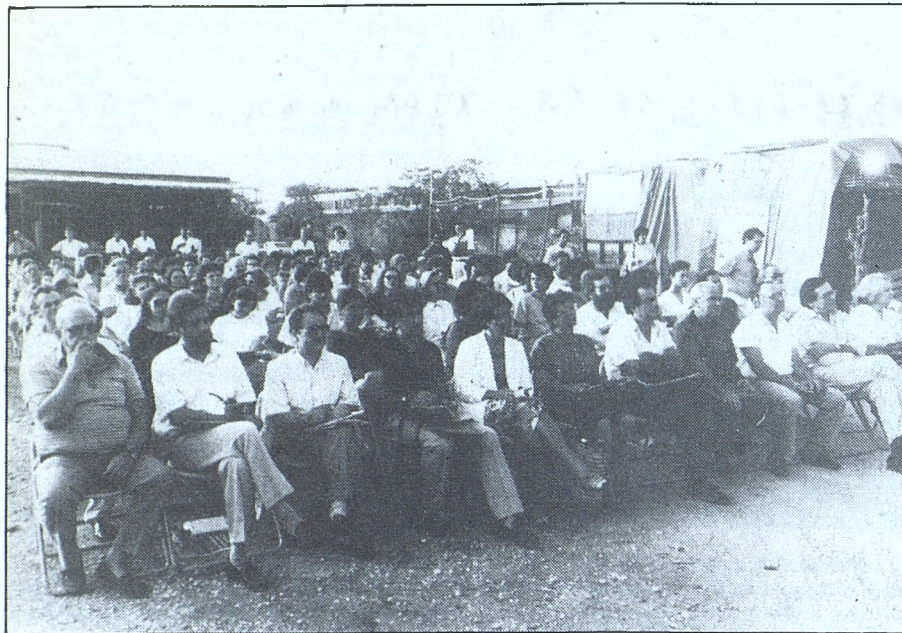
Γι' αυτό πιστεύω ότι η μόνη εφαρμόσιμη και σωστή λύση είναι να υλοποιηθεί αμέσως η κατοχύρωση του σχεδιασμού με τις χρήσεις γης που προβλέπει.

Σ' αυτήν την περίπτωση οι τεράστιες εκτάσεις πρασίνου που θα κερδισθούν, θα εξασφαλισθούν από την εισφορά σε γη των ιδιοκτησιών (μια και τώρα θα μπούν στο Σχέδιο).

Ασφαλώς η προοπτική δημιουργίας όλο και μεγαλύτερων χώρων πρασίνου στην περιοχή μας βρίσκει σύμφωνους, κι αυτή την εντολή είχαν πάρει τότε οι μελετητές.

Όπως ακόμη μας βρίσκει σύμφωνους η απομάκρυνση άλλων χρήσεων για περιορότερο πράσινο. Π.χ. δεν κατανοούμε γιατί θα πρέπει η Γεωπονική Σχολή να βρίσκεται στην Αθήνα, όπως και οι Οργανισμοί καπνού και βάμβακος. Και μιλάμε για αποκέντρωση...

Πιστεύουμε ότι και η εκδήλωση αυτή του ΑΝΤΙ θα βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα τα πράγματα. Για να βρεθεί η σωστή και εφαρμόσιμη λύση που θα αναβαθμίσει την περιοχή και θα δώσει ένα καλύτερο περιβάλλον για όλη την πόλη.

Η βουλευτής **κ. Άννα Συνοδινού** διευκρίνισε ότι ομιλεί ως πολίτης και όχι ως βουλευτής ή δημοτική σύμβουλος διότι το κοινοβούλιο και άλλοι πολιτικοί θεσμοί «περί άλλων турбάζουν» θέματα τόσο τεράστιας ανθρωπιστικής σημασίας όπως το περιβάλλον, το νέφος και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στο Λεκανοπέδιο δεν συμπεριλαμβάνονται στο πεδίο ενασχόλησής των.

Η παρέμβαση του **κ. Ζώτου** ήταν μία κραυγή απελπισίας και αγωνίας του δασκαλού και συνάμα κατοίκου της περιοχής: «Δεν έχω τί να απαντήσω στα παιδιά που με ρωτούν πότε θα μπορούν και αυτά να παίζουν όπως και τα άλλα παιδιά» είπε ο κ. Ζώτος.

Ο Δήμαρχος Ταύρου **Π. Βακαλόπουλος** τόνισε, ότι η περιοχή του Ελαιώνα αποτελεί εστία ρύπανσης και μόλυνσης που καθιστά αφόρητη τη διαβίωση των κατοίκων των γειτονικών Δήμων. Επίσης, εξέθεσε τις προσπάθειες συντονισμού που είχαν αναλάβει οι Δήμοι της περιοχής για την αντιμετώπιση του προβλήματος και πρότεινε τη δημιουργία «Διαδημοτικού φορέα» που θα αναλάβει την αξιοποίηση και τη ριζική αναβάθμιση της περιοχής.

«Η θλιβερή κατάσταση που έχει δημιουργηθεί στον Ελαιώνα, θέτει εκ των πραγμάτων τη Γεωπονική Σχολή εκτός του φυσικού της χώρου» είπε ο **Κ. Μπαλλής**, Αντιπρύτανης της Σχολής. Και συνέχισε: «Το 1878 όταν ιδρύθηκε η Τριανταφυλλίδειος Γεωργική Σχολή, αλλά και έως τη δεκαετία του '50 οι συνθήκες στην περιοχή ήσαν ιδανικές για τη λειτουργία της Σχολής, ενώ σήμερα κάτι τέτοιο είναι αδύνατον».

Συναρπαστική ήταν η παρέμβαση του προέδρου του Εκπολιτιστικού Συλλόγου «Αγ. Πολύκαρπος», **Ν. Χατζησταματίου**, ο

ο οποίος περιέγραψε με ανάγλυφο τρόπο χαρακτηριστικές περιπτώσεις μόλυνσης του περιβάλλοντος από βιομηχανίες και βιοτεχνίες της περιοχής (λιώσιμο μπαταριών, καύση ελαστικών κ.λπ.) Όπως είπε ο ίδιος έχει προσπαθήσει με παρεμβάσεις από κοινού με κατοίκους του Ελαιώνα στο κλείσιμο 99 βιομηχανιών και βιοτεχνιών που μόλυναν σε μεγάλο βαθμό το περιβάλλον. Τέλος, επεσήμανε τη στάση ανοχής που επιδεικνύουν οι υπηρεσίες της Νομαρχίας και η Αστυνομία στην καταγγελία παρόμοιων περιπτώσεων, αλλά και στην λειτουργία εργοστασίων χωρίς άδεια.

Η **Θεανώ Γιαλέρη** από μέρους του Συνασπισμού πρότεινε ως ρεαλιστική λύση του προβλήματος την δημιουργία ενός διαδημοτικού οργάνου αξιοποίησης της περιοχής τεκμηριώνοντάς την με χαρακτηριστικά παραδείγματα ανάλογων πρωτοβουλιών από άλλους Δήμους του Λεκανοπεδίου.

Εκ μέρους του υπουργού Εσωτερικών **κ. Ν. Κωνσταντόπουλου** μίλησε η **κ. Έλλη Παπακωνσταντίνου**, σύμβουλος του Υπουργείου σε θέματα Τ.Α. λέγοντας ότι στο βαθμό που το πρόβλημα περιλαμβάνεται στις αρμοδιότητες του Υπουργείου και με δεδομένη την ευαισθησία της πολιτικής ηγεσίας του σε περαφαντολογικά θέματα θα καταβληθούν οι απαραίτητες προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση. Η **κ. Παπακωνσταντίνου** υποστήριξε επίσης τη δημιουργία της «Διαδημοτικής Επιχείρησης», τονίζοντας ότι πολιτική του Υπουργείου είναι η παροχή όσο το δυνατόν περισσότερων αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Με τη πρόταση αυτή τάχθηκε και ο αντιδήμαρχος Περιστερίου **κ. Γιαννακόπουλος**, τονίζοντας ότι με όσα θέματα καταπίστηκε η Τ.Α. τα επέλυσε επιτυχώς. Παρεμβάσεις

έγιναν επίσης από τον πρώην υπουργό Π.Ε.-ΧΩ.ΔΕ **κ. Κουλουμπή** (το κείμενο της παρέμβασής του δημοσιεύεται στις σελίδες αυτές), τον πρώην βουλευτή **Κ. Γείτονα**, τον **κ. Ζαχαράτο**, πρόεδρο του συλλόγου Αγία Μαρκέλλα, τον **κ. Κατωπόδη**, αντιδήμαρχο του Αιγάλεω, τον **κ. Γκοιμήση**, εκπρόσωπο του ΤΕΕ, ο οποίος με ολοκληρωμένη πρόταση με την οποία συντάχθηκαν και άλλοι ομιλητές, είπε ότι ο χώρος, αυτός πρέπει να αντιμετωπισθεί σαν ενιαίο σύνολο.

Φυσικά το πρόβλημα του Ελαιώνα δεν επιλύεται μέσα από τις εκάστοτε παρεμβάσεις αναλυτικότερες και μη. Αλλά η δημοσιότητα που πήρε για άλλη μια φορά το θέμα τόσο μέσα από τον Τύπο, τη ραδιοφωνία και τη τηλεόραση όσο και μέσα από την ενεργό παρουσία όσων συμμετείχαν στη συζήτηση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα από τα επιτυχή επιτεύγματα της πρωτοβουλίας του ΑΝΤΙ.

Στη συνάντηση διαβάστηκε μήνυμα της βουλευτού **κ. Β. Τσουδερού** και του γεν. γραμματέα ΥΠΕΧΩΔΕ **κ. Μανούση**, τον οποίο εκπροσώπησε ο ειδικός σύμβουλος καθηγητής **κ. Ζερεφός**, και στο οποίο αναφερόταν ως πρώτο μέλημα η εντατικοποίηση των μέτρων αστυνόμευσης.

Ο υπουργός Βιομηχανίας και Ενέργειας **κ. Μιχ. Παπακωνσταντίνου** με την παρέμβασή του διακήρυξε ότι πρόβλημα της περιοχής έχει πάρει δραματικές διαστάσεις και ότι πρέπει να αποτελέσει κύριο μέλημα και φροντίδα της πολιτικής εξουσίας. Αναφερόμενος στην παρέμβαση του **κ. Θ. Παπαγιάνη**, διατύπωσε την γνώμη ότι το λεγόμενο «πολιτικό κόστος» πρέπει να αναλαμβάνεται από τους υπεύθυνους πολιτικούς άνδρες.

Ο υπουργός Εργασίας **κ. Θεοχάρης Παπαμάργαρης**, ανέφερε ότι εδώ έχουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυσπλασίας του αστικού χώρου, αποτέλεσμα μιας νοστορίας που αντιμετώπισε τα προβλήματα με μόνο κριτήριο την κερδοσκοπία. Ζητήματα, όπως αυτό του Ελαιώνα, πρέπει να επιλυθούν με την ευρύτερη δυνατή κοινωνική και πολιτική συναίνεση.

Το λόγο πήραν και άλλοι ομιλητές — εκπρόσωποι φορέων και απλοί πολίτες, όπως ο **κ. Τρ. Τσιρίκος** στον οποίο ανήκει ο χώρος της αλάνας που φιλοξένησε την εκδήλωση.

Η αναγκαιότητα της επίλυσης με άμεσα μέτρα, παίρνει νέες διαστάσεις κάτω από το πρίσμα του αφανισμού και του τελευταίου ίχνους πρασίνου στην Αττική και την υπόλοιπη Ελλάδα. Η λύση για τον Ελαιώνα είναι η απομάκρυνση των ρυπογόνων βιομηχανιών, η δενδροφύτευση των αναξιοποίητων εκτάσεών του και η προστασία του μέσω της δημιουργίας διαδημοτικού οργάνου.

Η «συμβολική δενδροφύτευση» από την Διεύθυνση Κηποτεχνίας και Πρασίνου του Δήμου Αθηναίων πρέπει και μπορεί να εγκαινιάσει μια νέα φάση πρωτοβουλιών για τον Ελαιώνα.

ΕΛΑΙΩΝΑΣ:

ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΣΗ ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΑΒΕΙ;

του Λεωνίδα Λουλούδη

Από τη «Συνάντηση 1989 του Ελαιώνα»: Μια από τις ελιές που φύτεψε η Διευθυνση Κηποτεχνίας και Πρασίνου του Δήμου Αθηναίων· στο συρματόπλεγμα ο «Ανεμόμυλος» του Τάσου Παυλόπουλου.

Αν το πρόβλημα είναι τεράστιο και δυσεπίλυτο: φημολογείται ως «τρύπα της Αθήνας», «μεγάλος σκουπιδότοπος», «μαλακό υπογάστριο της πρωτεύουσας». Όταν οι ειδικοί εντεταλμένοι μελετητές του αποδίδουν τη δεκαετή καθυστέρησή του, στην έλλειψη πολιτικής βούλησης των εκάστοτε κυβερνώντων να αναγνωρίσουν την κοινωνική υφή του ζητήματος. Όταν τα κόμματα ανερευθιάστως διακηρύσσουν ότι διέπονται από την πολιτική αυτή βούληση αλλά πάντοτε από τη θέση της αντιπολίτευσης, έστω και αν μόλις έχουν εγκαταλείψει την εξουσία.

Όταν οι κοινωνικοί φορείς, οι ενεχόμενοι δήμοι, αναγνωρίζουν τη επείγον του προβλήματος, διεκδικούν τη λύση του αλλά ομολογούν παρεμπιπτόντως ότι δεν έπραξαν τα δέοντα για την ενημέρωση - κινητοποίηση των δημοτών τους... Αν και όταν όλα αυτά συμβαίνουν, η «ελληνικότητα» του προβλήματος είναι διασφαλισμένη, η περίπτωση συνεισφοράς του Ελαιώνα της Αθήνας δεν αποτελεί παρά ακόμα μια θλιβερή επιβεβαίωση του κανόνα.

Ένα ακριβώς χρόνο μετά την πρώτη δημόσια συζήτηση του «Αντί», στον ίδιο χώρο — αλλά πιο στριμωγμένο από τις μικροαυθαιρέσιες που μεσολάβησαν — όλα έμοιαζαν τα ίδια με μια κρίσιμη διαφορά. Φέτος δεν

υπήρχε αντίπαλος. Και έτσι το έδαφος υπήρξε πρόσφορο είτε για να αποκαλύψουν οι πολιτικοί μας αυτόν τον ρομαντικό οικολόγο που πνίγει μέσα τους ο πραγματισμός και οι αναγκαιότητες του επαγγέλματος ή για την ανάπτυξη γενικότερων στοχασμών περί εθνικής τραγωδίας, κοινωνικών συγκρούσεων που υπονομεύουν την ενιαία αντιμετώπιση των προβλημάτων και αναγκαιοτήτων ενός μέλλοντος με πολύ πράσινο, λίγες αποκεντρωμένες βιομηχανίες και διαδημοτικούς φορείς να αναλαμβάνουν όσα η κεντρική διοίκηση αποδείχθηκε ανίκανη να υλοποιήσει, λόγω αυτής της εθνικής κατάρας, του λεγόμενου πολιτικού κόστους.

Παρ' όλα αυτά η συζήτηση υπήρξε χρήσιμη και εποικοδομητική, όπως λέγεται στη διπλωματική γλώσσα. Πρώτον γιατί αν και η χαβούζα του Ελαιώνα ταλαιπωρεί θανασίμως 70.000 εργαζομένους και τις χιλιάδες των παραιοκούντων έξι πυκνοκατοικημένων δήμων, δεν είχε υποπέσει ως «ενιαίο πρόβλημα» στην αντίληψη του νυν υπουργού Βιομηχανίας και πρώην, επί έτη, κοινοβουλευτικού εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας κ. Παπακωνσταντίνου. Την ίδια άγνοια ομολόγησε και ο έμπειρος συνδικαλιστής, νυν υπουργός Εργασίας κ. Παπαμάργαρης. Η ειλικρίνεια αφοπλίζει, ωστόσο η πολιτική σημασία του γεγονότος παραμένει σε μια κοι-

ωνία όπου ακόμα και η άγνοια των νόμων απαγορεύεται.

Δεύτερον, αναγνωρίστηκε σχεδόν από όλους ότι η οικονομική πλευρά του ζητήματος, με την έννοια της καταβολής των απαλλοτριώσεων για την εξυγίανση της περιοχής, δεν είναι η σημαντικότερη. Και τούτο για διάφορους λόγους. Είτε με την εφαρμογή του 1337/83 ή με τον ουσιαστικό έλεγχο και διεκδίκηση των εκτάσεων που ανήκουν στο δημόσιο, το ύψος των απαλλοτριώσεων δεν είναι απαγορευτικό.

Εξάλλου στο χρόνο που πέρασε τα «δισ» έγιναν οικεία ακόμη και στους μισθωτούς των 80.000 δραχμών μηνιαίως που φέρουν το κύριο βάρος της εξεύρεσής τους. «Ανέφικτη» είχε χαρακτηρίσει πέραι ο τότε ΥΠΕΧΩΔΕ κ. Κουλουμπής την πρόταση του «Αντί» για μια πρώτη συνολική παρέμβαση στην περιοχή κόστους 20 δισ. Πολλά θεωρούσε ο γραμματέας του ίδιου υπουργείου τα 750 εκ. που διέθεσε το ΠΑΣΟΚ στην επταετία του.

Αν εκτιμήσουμε τα εν λόγω μεγέθη με βάση τη σοφία που μας προσκόμισε η διανυόμενη πολιτική πραγματικότητα, το πρώτο αναλογεί στο μισό ενός «τραπεζικού» σκανδάλου, το δεύτερο σε κάτι περισσότερο από μια εθνική κομπία σε βάρος των μονοπωλίων και της ΕΟΚ. Και τι να πει κανείς για το παν-κομματικό «όραμα της Ολυμπιάδας που απαιτεί 1,3 τρις, δηλαδή περίπου το μισό των ελλειμμάτων του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Αν κάτι αποδεικνύει η εγκατάλειψη του Ελαιώνα στη διάθεση των καταστροφικών του, είναι ότι δεν υπάρχει οροφή κόστους εκ μέρους των «αρμοδίων παραγόντων», μόνο όταν ζητούμενο είναι η νομή της εξουσίας και η οργάνωση των μηχανισμών — ιδεολογικών κατεχοχών — που τη διασφαλίζουν. Χθες και πάντα.

Το τρίτο και σημαντικότερο συμπέρασμα της συζήτησης για την τύχη του πρώην Ελαιώνα, όπως και κάθε παρεμφερούς υπόθεσης που έρχεται στη δημοσιότητα, είναι ότι η κοινωνία μας και θεσμούς έχει να την προστατεύουν, και φορείς να τους εφαρμόζουν, όμως προστασία δεν έχει. Κατά σύμπτωση ελάχιστα ακούσθηκαν, πλην των πολιτικών κορώνων, για την ενεργό διαθεσιμότητα του λαϊκού παράγοντα. Αλλά ήταν Κυριακή απόγευμα και ο λαός γύριζε κουρασμένος από τα μπάνια του. □

ΠΑΓΚΥΦΟΣ ΕΛΑΙΑ

της Λήδας Μόσχου-Τσιώμη

Σκόπευα να κάνω μια εισήγηση καθαρόαιμα αρχαιολογική, αλλά φθάνοντας, καθώς αντίκρυσα εδώ κάτω από την νταλικά το συνεστραμμένο κουφάρι από εκείνην την «ελιά του Πλάτωνα» (που την έφαγε το φορτηγό στην Ιερά Οδό, θυμάστε;) άλλαξα γνώμη. Άλλα πράγματα θα πω. Και θα μιλήσω τώρα για την *πάγκυφον ελαίαν*¹.

Οι *ουτοπίες*. Θυμάμαι, λοιπόν, πέρυσι στις 3 Ιουλίου, εδώ στην ίδια αλάνα, δύο πρώην υπουργούς —που υπήρξαν στα χρόνια τους πολύ δυναμικοί σε θέματα ρυθμίσεως του αττικού χώρου— μπαφιασμένους από την πολύωρη συζήτηση και βαλαντωμένους από τον ήλιο / ταψί πάνω από το κεφάλι μας, τους θυμάμαι να χαρακτηρίζουν την πρόταση του «ΑΝΤΙ» για την αναβίωση του Ελαιώνα, ως *ουτοπία*. Που σημαίνει: ουτοπία *ού* τόπος. Αυτή λοιπόν είναι η Αθήνα; Ού τόπος; Έρημη χώρα;

Κάπως έτσι την είδε και ο επίσκοπος της Κύρηνης Συνέσιος, ο μαθητής εκείνης της περίφημης Αλεξανδρινής Υπατίας. Το 395, δύο μόλις χρόνια μετά την επιδρομή του Αλαρίχου, η πόλη παρουσιάζει τέτοια φριχτή εικόνα που ο επίσκοπος διερωτάται για την ύπαρξή της: «οὐδὲν ἔχουσιν αἱ νῦν Ἀθηναίαι σεμνόν, ἀλλ' ἢ τὰ κλεινὰ τῶν χωρίων ὀνόματα»². Με άλλα λόγια: τίποτα δεν απομένει πια, παρά μόνον τα τοπωνύμιά της. Θα πρέπει ασφαλώς να εγνωρίζε ο πολυμαθέστατος χριστιανός επίσκοπος τους στίχους του Οβιδίου: «*Τί ἀπομένει πιά ἀπὸ τήν Θήβα τοῦ Οἰδίποδα ἐκτός ἀπὸ τὸ ὄνομά της; Καί τί ἀπὸ τήν Ἀθήνα τοῦ Πανδίοιο, ἐκτός ἀπὸ τὸ ὄνομά της;*»³.

Ωστόσο ο γεωγραφικός χώρος αντιστέκεται και επιβάλλει τη δυναμική της ιστορικής μνήμης: «*Ἐνα ὥραῖο πρωί, σὲ μέσα τοῦ μήνα, ξεκινήσαμε μιά συντροφιὰ ἀπὸ ἑξι πρόσωπα καί πήραμε τὸ δρόμο πρὸς τὴν Πύλη καί τὶς Θήβες πού περνάει ἀπὸ τὸν Κολωνό (...)*» —(γράφει ο Λουδοβίκος Ross σε επιστολή του 1833. «*Ἀλλὰ τὸ Ἄλωση τοῦ Ποσειδῶνα καί τῶν Ἑρινύων καὶ τῶν ἄλλων ἱερὰ τους πού βρίσκονταν ἐδῶ, καθὼς καί τὸ ἴδιο τὸ χωριό, ἔχουν ἐντελῶς ἐξαφανισθεῖ, ἐκτός ἀπὸ μερικά ἐρείπια θεμελίων καί τὸ μικρὸ λόφο. Μόνο καμιά ἑκατοστή, βήματα δυτικά, ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ὁ ἐλαιῶνας μὲ τὰ περιβόλια του, πρασινίζουν ἀκόμα κλήματα, δάφνες καί ἐλιές, ὅπως τὸν καιρὸ τοῦ Σοφοκλή, καί σέ σκιερὲς λόγχες πού τὶς ποτίζουν καὶ θρέφουν πάντα οἱ ἀνάβρες τοῦ Κηφισοῦ, κελαηδᾷ ἀκόμα τὸ βαθιὰ κρυμμένο ἀηδόνι τὶς κρυστάλλινες, τὶς θαυμαστὲς μελωδίες του*»⁴.

Ὅτι ἀπόμεινε ἀπὸ τὴν «ιστορικὴν ελαίαν» τοῦ Πλάτωνα.

Υπήρξε λοιπόν ο τόπος πριν μεταβληθεί σε ἔρημη χώρα. Και ολόκληρος αὐτὸς ο τόπος, ο λεγόμενος Μεγάλος Ελαιῶνας τῆς Αττικῆς, αὐτὸς ο δεδομένος γεωγραφικὸς χώρος, εἴτε το θέλουν εἴτε δεν το θέλουν ορισμένοι, σαφῶς περικλείει και διεκδικεῖ τὴν ἔννοια τοῦ ἱστορικοῦ Μνημείου. Τεκμήριο τῆς ἱστορικῆς μνήμης / μνημείου, *ὡς ἐδάφος, ὡς φυσικὸς χώρος, ὡς κτιστὸ περιβάλλον*, εγγράφεται σε μια πολὺ μεγάλη διαχρονία, για τὴν ὁποία ἡ ἀρχαιολογικὴ παρέμβαση και πρακτικὴ δεν ἔχει ἀκόμα πει τὴν τελευταία λέξη. Απὸ τα γνωστὰ Μνημεῖα -δείκτες τοῦ δυτικοῦ ἀρχαίου ἀστεως— που οριοθετοῦν το κατ' εὐφημισμὸν ἱστορικὸ κέντρο τῆς Αθῆνας (δηλαδὴ Κεραμεικὸς - Διπυλὸν - Δημόσιον Σῆμα - Κολωνός - Ακαδημεία)— στα περίπου ἀγνωστα Μνημεῖα τῆς ἐκτὸς τῶν τειχῶν περιοχῆς, τοῦτῃς ἐδῶ, που κάποτε τὴν ἀποκαλοῦσαν «*κάλλιστον προάστειον*», ἡ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα ἔχει ἀκόμα μακρὺ δρόμο να κάνει.

Για παράδειγμα: πλήθος υπήρξαν τα παρόδια ἱερὰ, τα ταφικά μνημεῖα, ἀλλὰ και τα ταπεινότερα νεκροταφεῖα τῆς περιοχῆς. Ολίγα ἕως ελάχιστα πράγματα γνωρίζουμε γι' αὐτὰ. Τα πράγματα θα ἦσαν ἀκόμα πιο δύσκολα εἰάν επιχειρούσαμε μια ἱστορικὴ ἀνασύνθεση τοῦ αἰγροτικού χώρου στὴν παλιὰ μεγάλη πεδιάδα τοῦ Κηφισοῦ, κυρίως στις περιοχὲς τοῦ Ταύρου, τοῦ Αἱ Γιάννη τοῦ Ρέντη και τοῦ Μοσχάτου.

Εξάλλου: Τι γνωρίζουμε για τὴ διαχείριση τοῦ χώρου στὸν μεσαῖωνα; Ποια εἶναι τα δεδομένα —ανασκαφικά και πεδίου— που τεκμηριώνουν τις οικονομίες τῆς μεταβυζαντινῆς κοινωνίας, ἀλλὰ και τῆς μεταγενέστερης, στὴ διάρκεια τῆς ὀψιμῆς Τουρκοκρατίας; Τέλος: πόσα και ποια πράγματα μπορούμε να τεκμηριώσουμε ἱστορικά, μέσω τῆς ἀρχαιολογι-

κῆς μεθοδολογίας, για τὴν πρώτη βιομηχανικὴ περίοδο και τις κοινωνίες τῆς στὴν ἴδια αὐτὴ περιοχή;

Ἡ ἀπάντηση στα παραπάνω εἶναι: ἀπολύτως τίποτε!

Με ἄλλη ἀφορμὴ, ἀλλὰ για ἀντίστοιχα ζητήματα τῆς ἀρχαιολογικῆς πράξης, ἐγράφη στο «ΑΝΤΙ» πριν τρία χρόνια:⁵

Ποιο οφείλει να εἶναι το κοινωνικὸ περιεχόμενο τῆς σύγχρονης ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, υπενθυμίζει στα Δελτία τοῦ το Κέντρο Ἀρχαιολογικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βοστώνης, συνοψίζοντας τα ετήσια πορίσματα τῶν ἀνασκαφικῶν ἐρευνῶν που πραγματοποιοῦνται στὴ μείζονα γεωγραφικὴ ζώνη τῆς Βοστώνης ἀπὸ τους τοπικοὺς δημόσιους οργανισμοὺς, τις εἰδικὲς υπηρεσίες τῆς τοπικῆς αυτοδιοίκησης, το πανεπιστήμιο, καθὼς και ἀπὸ τις ομάδες τῶν ἀπλῶν πολιτῶν που συμμετέχουν, υποστηρίζοντας ἔμπρακτα τὴν προσπάθεια για τὴ βαθύτερη γνώση τοῦ χώρου στὸν ὁποῖο ζοῦν. Ἡ γνώση τῆς ἱστορίας τῆς πόλης —ἀπὸ τὸν πρώτο ἀποικισμὸ ἕως και τὴ βιομηχανικὴ περίοδό τῆς— περιλαμβάνει ἀνασκαφικὴ διερεύνηση στα ἀγροκτήματα τοῦ 17ου αἰῶνα, στα αστικά σπίτια τοῦ 18ου - 19ου αἰῶνα, στις βιοτεχνίες τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνα μας; ἀκόμα, στις λιμενικὲς εγκαταστάσεις, στους υδρόμυλους ἢ στα πρώτα χάνια - ξενώνες τῆς περιοχῆς.

Ἡ ἀπαραίτητη εργαστηριακὴ ἀνάλυση στις οὐλοσκευές, τα εργαλεῖα, στις οργανικὲς ὕλες, ἀλλὰ και σε ὁποιοδήποτε υλικὸ κατάλοιπο / εὕρημα τῆς ἀνασκαφῆς, συμπληρώνει τὴν ἔρευνα σχετικὰ με το οικονομικὸ και κοινωνικὸ παρελθὸν τῆς Βοστώνης.

Προπαθῶ να φανταστώ μια ἀνάλογη δική μας ἔρευνα: σε εργαστήρια στοῦ Ψυρρή, σε ἀποθήκες τοῦ Πειραιᾶ, στις κτηνοτροφικὲς εγκαταστάσεις τοῦ 19ου αἰῶνα που σώζονται ἀκόμη στο

Πεντελικό και στα Δερβενοχώρια ή σε λείψανα πλινθόκτιστου σπιτιού της Τουρκοκρατίας στην Κάτω Κηφισιά».

Με τον όμοιο τρόπο ας μου επιτραπεί να επισημάνω με έμφαση την έλλειψη κάποιας ουσιαστικής αρχαιολογικής έρευνας στη μείζονα περιοχή του Ελαιώνα.

Μιλώ, φυσικά, για εκείνη την Αρχαιολογία που κάνει χρήση κάθε υλικού τεκμηρίου που αφήνει ο άνθρωπος στην επιφάνεια της γης, σε όλες, χωρίς εξαίρεση, τις περιόδους της ιστορίας. Με αυτή την έννοια, Μνημεία, ζωντανά Μνημεία, είναι και οι σύγχρονες ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως η Λαχαναγορά ή η ζωοπανήγυρις στου Ρέντη.

Ακόμα, για την Αρχαιολογία του μέλλοντός μας, αντικείμενο έρευνας είναι και η συνυπαρξη της γειτονιάς Μαρκόνι με σύγχρονες βιομηχανικές μονάδες, αλλά και με τη ζωντανή αγροτική έκταση του Γεωργικού Πανεπιστημίου. Ωστόσο, θα μας πήγαινε πολύ μακριά μια αρχαιολογική συζήτηση γι' αυτές τις αποσπασματικές διαχρονίες που εγγράφονται σε μία συγχρονία έστω κατακερματισμένη, όπως άλλωστε είναι και η ζωή μας στη σύγχρονη Αθήνα.

Ας επιστρέψουμε όμως εκεί όπου ξεκινήσαμε: στον χαρακτηρισμό ως μία ουτοπία της προτάσεως του «ΑΝΤΙ» για την αναδάσωση του Μεγάλου Ελαιώνα. Εδώ, θα μνημονεύσουμε την αρχαία αθηναϊκή παράδοση που μεταγράφει ο Πausanias στα Αττικά: «Σχετικά με την ελιά» (και εννοεί την αρχαία εκείνη του Ερεχθείου τεμένους) «δεν αναφέρουν, παρά μόνο πώς αποτελεί "μαρτύριο" της Αθηνάς που τό παρουσίασε κατά τον αγώνα γιά τη χώρα: υπάρχει και η έξης παράδοση, πώς η ελιά κάηκε έντελως, όταν ο μηδος έβαλε φωτιά στην πόλη των αθηναίων, την ίδια μέρα όμως ξαναβλάστησε μέχρι ύψους δύο πήχεων»⁶.

Ας αφήσουμε την αρχαία «πάγκυφον έλαιάν», το ταπεινό καμπουριασμένο λιόδεντρο, να ζήσει! και ας φυτέψουμε στη θέση του αφανισμένου Ελαιώνα έναν νέο: είναι βέβαιο πως θα βλαστήσει. Πράγματι, διεκδικούμε την ουτοπία της ανάσας μας, την ουτοπία της ζωής (μας).

1. Αριστοφάνης, απόσπασμα 727: έλαιας είδος τι κατακεκυφός και ταπεινόν έν τή άκροπόλει. Για τη γλώσσα: Πολυδεύκης σελ., 183 και Ησύχιος. Για το θρύλλο της πρώτης ιερής ελιάς της Αθηνάς: Απολλόδωρος 3, 14, 1.

2. Επιστολή 54η. Το επιστολικό μέρος του έργου του: The Letters of Synesius of Cyrene, εκδ. Fitzgerald, Oxford 1926.

3. Μεταμορφώσεις XV, 425-427: Oedipodioniae quid sunt, nisi nomina, Thebae? // quid Pandioniae restant, nisi nomen, Athenae?

4. Αναμνήσεις και ανταποκρίσεις από την Ελλάδα (1832-1833), Βερολίνο 1883. Έτσι μεταφράστηκε από τον Α. Σπύλιο (εκδότης: Αφοί Τολιδή, Αθήνα 1976, 257).

5. Πατριδογνωσία των φθαρτών υλικών. ΑΝΤΙ τεύχος 314, 11.4.1986, 44-45.

6. Έτσι μεταφράστηκε από τον Ν. Δ. Παπαχάτζη (1974) το εδάφιο 26, 2: Περί δέ της ελιάς ουδέν έχουσιν άλλο ελπίειν ή τή θεώ μαρτύριον γενέσθαι τούτο ές τόν αγώνα τόν επί τη χώρα λέγουσι δέ και τάδε, κατακαυθήναι μέν την έλαιάν, ήνικά ο μηδος την πόλιν ένέπρησεν άθηνάις, κατακαυθείσαν δέ αύθιμέρην όσαν τε επί δύο βλαστήσαι πήχεις.

ΕΠΙ ΕΥΛΟΥ ΚΡΕΜΑΜΕΝΟΣ...

Εικαστική παρέμβαση στον Ελαιώνα

της Λένας Κατσαρού-Κοκκίνη

Αντιμετωπίζοντας ήδη το ακατανόητο προσπαθούμε το «φαινομενικά αδύνατο». Η φράση αυτή χαρακτηρίζει τόσο την ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ στη συνάντηση στον Ελαιώνα που οργάνωσε το «ΑΝΤΙ» όσο και το τωρινό πολιτικό κλίμα.

Στον ΕΛΑΙΩΝΑ, πέντε νέοι ενδιαφέροντες καλλιτέχνες με κάποιους κοινούς στόχους; οι: Τάσος Παυλόπουλος, Μάριος Σπηλιόπουλος, Νίκος Τρανός, Κώστας Φωτόπουλος και Πάνος Χαραλάμπους επιχειρήσαν μια συμβολική παρέμβαση στο χώρο, μια παρέμβαση που κράτησε όλο και όλο μια μέρα, μια μικρή λειτουργία που η ιδέα, η φιλοσοφία της αξίζει να κρατηθεί πολύ περισσότερο έστω και μέσα από ένα τυπωμένο κείμενο.

Ενώ στο δεύτερο παγκόσμιο συμπόσιο στους Δελφούς φτάνουμε σ' ένα από τα πιο ευτυχημένα «συμπεράσματα» αυτής της Συνάντησης στο ότι δεν υπάρχουν δυο ιστορίες ή τρεις, αυτή της Τέχνης, αυτή των επιστημών, αυτή της ανθρωπότητας — υπάρχει μία και μόνο ιστορία και η Τέχνη είναι αναπόσπαστα δεμένη με κάθε τι που συμβαίνει (θέση που υποστηρίχθηκε με θέρμη και από τον ευφυέστατο ιστορικό τέχνης και διευθυντή του ΜΟΥΣΕΙΟΥ του PRATO: AMNON BARZEL.

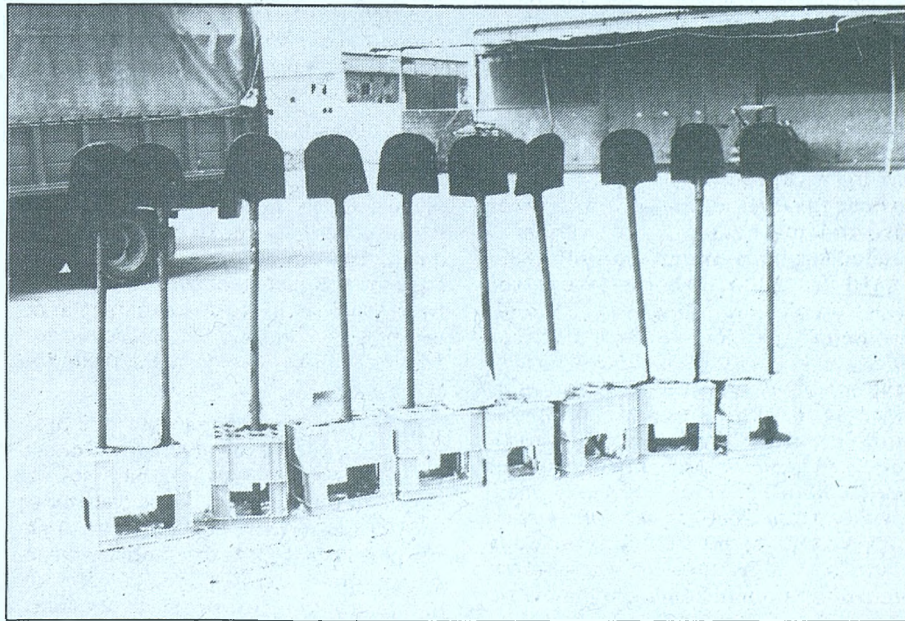
Σχεδόν παράλληλα μ' αυτή τη συζήτηση, μια μέρα αργότερα, η θεωρία γινόταν για πολλοστή φορά πράξη — οι πέντε

Μάριος Σπηλιόπουλος

καλλιτέχνες, που ανήκουν μέσα στους δέκα ή δεκαπέντε νέους και ουσιαστικούς καλλιτέχνες που κινούνται ήδη δυναμικά μέσα στο χώρο «μεταφυτεύσανε» ένα κομμάτι της δουλειάς τους — σ' αυτό το κομμάτι της γης που σχεδόν τίποτα δεν φαίνεται να σταματά την καταστροφή του — κάνανε ένα ΜΠΟΛΙΑΣΜΑ ΖΩΗΣ ένα ΜΠΟΛΙΑΣΜΑ μιας «συγκεκριμένης ουτοπίας» έτσι κάπως όπως ο δάσκαλος Joseph Beuys προσπάθησε να «εξηγήσει την Τέχνη» σ' ένα νεκρό κουνέλι...

Ο Κώστας Φωτόπουλος — από το σημείο που εγώ τουλάχιστον έχω παρακολουθήσει τη δουλειά του, χαρακτηριζε-

Τάσος Παυλόπουλος

ται από την αναζήτηση μιας φιλοσοφίας, ενός μύθου—. Στον Ελαιώνα έσκαψε το χώμα με τις πετρούλες, και «φύτεψε» ένα από τα «μαγικά του κουτιά» με τα σχηματικά «άνθη του κακού» ν' αναδύονται, *τρυφερά και απειλητικά*. Ο συνειρμός με τα «Άνθη του κακού» του Beaudelaire δεν είναι τυχαίος, μια και τ' όνομά του συνδέεται με την «ποιητική» πατρότητα του «μοντερνισμού» που το κυριότερο χαρακτηριστικό της είναι ότι ο καλλιτέχνης αποκτά μια αυτονομία ώστε το έργο του να εκφράζει μια θέση *α-συμφωνίας με το εκάστοτε κατεστημένο, με την εκάστοτε τάξη πραγμάτων*. Τυχαίο δεν είναι ακόμα ότι μέσα στα βιβλία που κήκαν απ' τους Ναζί πρωτοστατούσαν τα βιβλία του Beaudelaire.

Ο Πάνος Χαραλάμπους —μεταφυτεύει— στην κυριολεξία ένα κομμάτι Γης από την «πατρική» του Γη στο Αγρίνιο μαζί και μία «μπαλίτσα» κανονιού, που 'χει γίνει σε ποικιλότητες ως τώρα επεξεργασίες ένα είδος «φετίχ» μα πιάτοτερο ένα σύμβολο μιας φυσικής και πηγαίας ενέργειας που πολλά μπορεί ν' ανατρέψει.

Η συμβολή του Νίκου Τρανός, μικρό-γλυπτα από τερακότα, διαπνέεται από ένα ανάλογο Συμβολισμό, μικροσκοπικά «τάματα», μορφές, δεντράκια που θυμίζουν τα ζαχαρωτά στο σπίτι της «κακιάς μάγισσας» των παραμυθιών των αδελφών Grimm, εκεί που παραλίγο να καούν στο φούρνο για να γίνουν και οι ίδιοι «ζαχαρωτά» ο Hansel και η Grettel! «Ξόρκια» απυθωμένα πάνω σε τεράστια βαρέλια —αντιπαράθεση του «πραγματικού χώρου» και της θέλησης του καλλιτέχνη.

«Επί ξύλου κρεμάμενος» ο Ελαδικός χρώος, πιο συγκεκριμένα ο χάρτης του

—πάνω σε γυαλιστερή, γαλβανισμένη Λαμαρίνα —είναι η παρέμβαση του Μάριου Σπηλιόπουλου. Παρέμβαση δυναμική με μια Ελλάδα ή έστω με το χάρτη της να *ταλαντεύεται απ' τον αέρα* με μια Κρήτη να διαχέεται έξω από το ξύλινο περίγραμμα, με μια μικρή —κατασκευασμένη από τον ίδιο— «λιμνούλα» γεμάτη νερό, βαμμένη μπλε, το μπλε των εφηβικών μας χρόνων, το μπλε που αγαπήσαμε πριν οι ωκεανοί αρχίσουν να γίνονται μαύροι. Μια άσπρη πετρούλα, ένα λιθαράκι μέσα στο νερό —χτυπά με τον αέρα— ένα σημάδι ΖΩΗΣ, Τακ - Τακ, μια κίνηση ακόμη και η φλογίτσα που 'χει αφήσει στο καντήλι μπροστά στην κατασκευασμένη λίμνη —μι μικρή ελπίδα— γιατί όχι;

Ο φιλόσοφος Ernst Bloch στην τρίτομη μελέτη «ορμώμενοι από την αρχή της ελπίδας» γράφει: «Ελευθερία σημαίνει να πραγματοποιήσεις αυτό που σήμερα ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΟΥΤΟΠΙΑ».

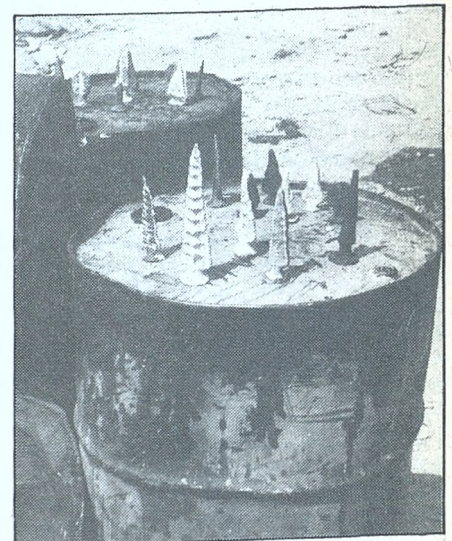
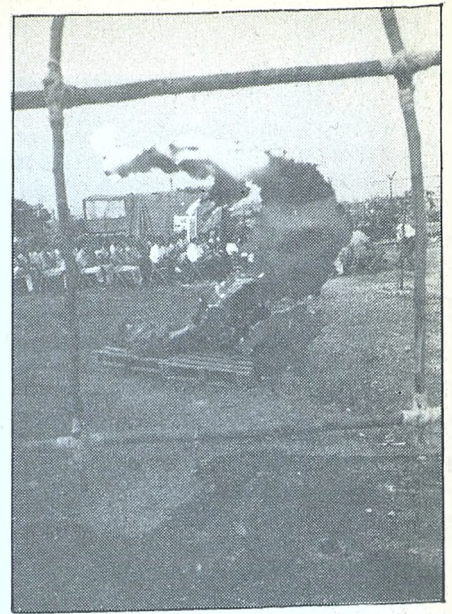
Τελειώνω με τη συμμετοχή του Τάσου Παυλόπουλου —η αρχή μιας καινούργιας δουλειάς πέρα από τη δυναμική της ζωγραφικής του, μια σειρά **Φτυαριών** στηριγμένη σε στάση διαμαρτυρίας —πάνω σε άδεια καφάσια «Coca-Cola». Τα σύμβολα είναι γνωστά, η ουσία μιας φιλοσοφίας που δεν χάθηκε είναι το σημαντικότερο.

Η τέχνη, και συγκεκριμένα η εικαστική δεν δημιουργείται για να διακοσμή διαμερίσματα.

Η τέχνη είναι ένα όπλο και μια επίθεση στον εχθρό.

Ο Beuys θα ρωτούσε: ΠΟΙΟΣ είναι ο ΕΧΘΡΟΣ;

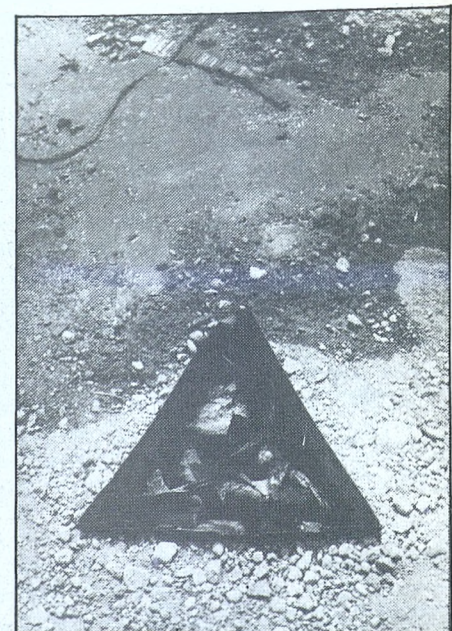
Προς Θεού, μη βιαστείτε για την απάντησή!

Νίκος Τρανός

Πάνος Χαραλάμπους

Κώστας Φωτόπουλος

ΕΚΕΙ ΟΠΟΥ ΚΥΒΕΡΝΑ Η ΚΟΚΑΪΝΗ

Μασκαφόρος εργάτης στο Περού παρασκευάζει πάστα κόκας για κάπνισμα.

Είναι νύχτα. Πάνω από την ήσυχη θάλασσα της Καραϊβικής πετούν σε χαμηλό ύψος τρία-τέσσερα μικρά αεροπλάνα. Από την κοιλιά τους ξεκολλάνε δέματα στο μέγεθος μιας κυβικής παλάμης και πέφτουν στο νερό. Επάνω τους έχουν φελούς για να μη βουλιάζουν καθώς και φωτάκια που αναβοσβήνουν μέσα στο σκοτάδι. Είναι το σύνθημα. Βάρκες που παραμονεύουν στ' ανοιχτά κάποιου από τα 25 νησάκια, αυτόνομα κράτη της περιοχής, σπεύδουν και μαζεύουν τα δέματα. Το περιεχόμενό τους; Καθαρή ανόθευτη κοκκαΐνη.

Οι παραλήπτες της κοκκαΐνης αποτελούν μέρος ενός τεράστιου δικτύου λαθρεμπορίου ναρκωτικών προς τις Ηνωμένες Πολιτείες. Τα δέματα συσκευάζονται ξανά σε κάποια αποθήκη του νησιού, που μπορεί να είναι η Αγία Λουκία, ο Άγιος Βικέντιος ή το Μοντσεράτ, για να περιοριστούμε στα λιγότερο γνωστά. Με την ανοχή των τελωνειακών υπαλλήλων που μισθοδοτούνται αδρά από τους λαθρεμπόρους, στέλνονται με πλοίο στο Πόρτο Ρίκο που έχει καθεστώς τελωνειακής ένωσης με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Κανένας έλεγχος δεν γίνεται σε πτήσεις εσωτερικού. Τα δέματα πηγαίνουν κάτω από τη μύτη των αρχών στη Φλόριντα και σε όλες τις μεγάλες αμερικανικές πόλεις.

Τα ποσά που αντιπροσωπεύει η κοκκαΐνη είναι ιλιγγιώδη. Στο Μαϊάμι, η χοντρική τιμή πώλησης ενός κιλού είναι 15.000 δολάρια και η λιανική από 50.000 ως 120.000. Πέρσι μπήκαν στις ΗΠΑ περίπου 450 τόνοι κοκκαΐνη, αν υποθέσουμε ότι τα στοιχεία των αρχών προσεγγίζουν την πραγματικότητα. Αυτό σημαίνει έσοδα των λαθρεμπόρων, τουλάχιστον πέντε δις δολάρια από τη χοντρική και 17 δις από τη λιανική.

Έδρα του λαθρεμπορίου είναι η Μεντεγίν, η δεύτερη πόλη της Κολομβίας. Στα περίχωρα υπάρχουν τεράστιες ιδιωτικές εκτάσεις με επαύλεις που προδίδουν αμύθητα πλούτη. Είναι οι κατοικίες των αρχηγών του περιβόητου καρτέλ κοκκαΐνης Μεντεγίν. Στα κτήματα βρίσκει κανείς πισίνες, ζωολογικούς κήπους και εκκλησίες, ενώ η εσωτερική διακόσμηση και επίπλωση των σπιτιών θαμπώνει τον επισκέπτη. Οι ιδιοκτήτες τους είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες της δημόσιας και κοινωνικής ζωής. «Νονός», ο Πάμπλο Εσκομπάρ Γκαβίρια, που η περιουσία του υπολογίζεται σε δύο δις δολάρια. Μαζί του, ο Χοσέ Γκονζάλο Ροντρίγκες και ο Γκουστάβο Γκαβίρια Ριβέρο αντιμετωπίζουν το ανταγωνιστικό καρτέλ της πόλης Καλί, του οποίου ηγείται ο Γκιλμπερτό Χοσέ Ροντρίγκεζ Ορεχουέλα, ιδιοκτήτης ποδοσφαιρικής ομάδας και της Πρώτης Παναμερικανικής Τράπεζας στον Παναμά. Όλοι αυτοί μοιράζουν κατά καιρούς χρήματα στους φτωχούς εκείνους που δεν μπόρεσαν να προσλάβουν στη μεγάλη επιχείρηση που

ονομάζεται «παραγωγή και διακίνηση κοκκαΐνης».

Ο κύριος όγκος της παραγωγής είναι στη Βολιβία και στο Περού. Από τους 6.900.000 κατοίκους της Βολιβίας οι 300.000 εξαρτώνται άμεσα για βιοπορισμό από την κοκκαΐνη. Η ετήσια παραγωγή υπολογίζεται σε 1,7 δις δολάρια. Από αυτά, 500.000.000 αποτελούν εθνικό εισόδημα. Το σύνολο των νόμιμων εξαγωγών της χώρας ήταν πέρσι 600.000.000 δολάρια. Από την παραγωγή φύλλων κόκκας ο αγρότης βγάζει κέρδος 100%.

Στο Περού, το συνολικό εθνικό εισόδημα από τις νόμιμες εξαγωγές ήταν πέρσι 2,5 δις δολάρια ενώ από την πώληση κοκκαΐνης η χώρα εισπράττει 1,2 δις το χρόνο. Από τα έσοδα αυτά, που δεν καταγράφονται στο ΑΕΠ αλλά είναι πραγματικός πλούτος, χρηματοδοτούνται ακόμη και οι αντάρτες του μαοϊκού κινήματος «Φωτεινό Μονοπάτι». Συμβάλλουν στη διακίνηση της κοκκαΐνης με αντάλλαγμα περισσότερο και καλύτερο εξοπλισμό, που τον χρησιμοποιούν κατά των κυβερνητικών δυνάμεων.

Είναι λοιπόν φανερό ότι το λαθρεμπόριο κοκκαΐνης δεν καταπολεμείται με διατάγματα και εκκαθαριστικές επιχειρήσεις που είναι άλλωστε αστείες επιδρομές εναντίον των σύγχρονων και τέλεια εξοπλισμένων ιδιωτικών στρατών των καρτέλ, ούτε με τους ελέγχους στα πλοία από την Καραϊβική προς τις ΗΠΑ, αφού πολλές φορές τα μηχανήματα εντοπισμού των λαθρεμπόρων είναι καλύτερα από εκείνα της αμερικανικής αερο-

Χαμένος πόλεμος;

Τα μέτρα του προέδρου Bush στο μέτωπο των ναρκωτικών δεν πρόκειται να λύσουν το πρόβλημα. Πρόκειται για πόλεμο που δεν μπορεί να κερδηθεί, ισχυρίζονται πολλοί σχολιαστές που έχουν παρακολουθήσει όλες τις φάσεις αυτού του ακήρυχτου πολέμου που διεξάγεται με όλα τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας. Στρατηγική του Bush είναι να επιδείξει τη θέληση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης στην αντιμετώπιση του προβλήματος ενώ στην ουσία το μεγαλύτερο βάρος φέρουν οι Πολιτείες. Σκοπεύει έτσι να αποφύγει την ευθύνη για την αποτυχία στον έλεγχο των ναρκωτικών που θεωρείται βέβαιη.

Πέρα όμως από τις διενδεις πτυχές του προβλήματος με αιχμή την κατάσταση στην Κολομβία, κυκλοφορούν και απόψεις των οπαδών της ελεύθερης αγοράς, όπως αυτή του Εconoμίστ, που υποστηρίζουν ότι η τοξικομανία στις σύγχρονες κοινωνίες δε θεραπεύεται δραστικά παρά με οικονομικά μέτρα. Προτείνει λοιπόν τη νο-

μιμοποίηση της εμπορίας των διαφόρων ναρκωτικών και τον αυστηρό τους έλεγχο, ως εμπορευμάτων. Άλλωστε, οι έμποροι κοκκαΐνης και μόνο αποκομίζουν αφορολόγητα κέρδη γύρω στα 95 δις δολάρια το χρόνο. Έτσι και τα αφορολόγητα έσοδα του κράτους μπορεί να αυξηθούν εκπληκτικά και το «προϊόν» να κυκλοφορεί ελεύθερα, με τις δέουσες προειδοποιήσεις περί βλάβης της υγείας των καταναλωτών, κάτι ανάλογο με αυτές που υπάρχουν στα πακέτα των τσιγάρων. Θα μειωθούν ακόμα και οι έμποροι του θανάτου, οι δωροδοκίες των κρατικών οργάνων και οι δυνητικοί καταναλωτές. Νομιμοποίηση, αυστηρός έλεγχος, αποθάρρυνση της κατανάλωσης. Αυτή είναι η συνταγή, σφόδρα επωφελής μάλιστα για τα δημόσια ταμεία. Σε τοξικομανείς κοινωνίες οι απαγορεύσεις δεν αποδίδουν, όπως η ποταπαγόρευση του 1920-1933. Όσες αντιρρήσεις κι αν εγείρει κανείς απέναντι στη λογική αυτή δεν μπορεί παρά να αναγνωρίσει την πρωτοτυπία της.

φυλακής λόγω των πολύ μεγαλύτερων κονδυλίων που διαθέτουν για την προστασία των «εμπορευμάτων» τους. Το λαθρεμπόριο θα περιοριστεί μόνον αν βρεθούν εναλλακτικές λύσεις απασχόλησης και εισοδήματος για τους εξαθλιωμένους Λατινοαμερικανούς, που σήμερα ζουν χάρη στην κοκκαΐνη.

Το πρόβλημα ήταν γνωστό εδώ και πολλές δεκαετίες. Η Ουάσινγκτον ήξερε ότι η πραγματική κυβέρνηση της Κολομβίας είναι τα καρτέλ κοκκαΐνης, που δωροδοκούν δικαστές για να αθώνουν λαθρεμπόρους, δημοσιογράφους για να μην αποκαλύπτουν τις παράνομες συναλλαγές, υπουργούς και βουλευτές για να ψηφίζουν ευνοϊκούς νόμους. Ήξερε κι αυτή και οι κατά καιρούς κυβερνήσεις της Κολομβίας ότι τα καρτέλ είχαν δολοφονήσει στο παρελθόν 220 δικαστές, δυο εκδότες, έναν υπουργό και εκατοντάδες στρατιώτες και πολίτες, που είχαν ενοχλήσει τους λαθρεμπόρους. Ήξερε ότι ο πράκτορας της CIA στρατηγός Νοριέγα, ο ουσιαστικός δικτάτορας του Παναμά, συμμετείχε στο λαθρεμπόριο κοκκαΐνης. Η παρέμβασή της όμως ήταν υποτονική και περιοριζόταν στους πλημμελείς ελέγχους στα τελωνεία και στις θάλασσες.

Η δολοφονία από τους μισθοφόρους των καρτέλ του γερουσιαστή Γκαλάν στην Κολομβία, στις 17 Αυγούστου, έκανε το ηφαίστειο να εκραγεί. Ο Γκαλάν είχε υποσχεθεί ότι θα περιορίζε το εμπόριο κοκκαΐνης, αν κέρδιζε στις προεδρικές εκλογές. Είχε προηγηθεί η δολοφονία ενός δικαστή που είχε απορρίψει ένσταση αποφυλάκισης λαθρεμπόρου και η απεργία ολόκληρου του δικαστικού κλάδου της χώρας. Η κυβέρνηση του Βιρχίλιο Μπάρκο συνειδητοποίησε ότι ετίθετο ζήτημα επιβίωσης της χώρας και απείλησε ότι θα εξέδιδε τους λαθρεμπόρους στις ΗΠΑ, όπου καταζητούνται για «ξέπλυμα» χρημάτων από κοκκαΐνη. Τα προσχήματα έπεσαν. Φάνηκε καθαρά ότι οι λαθρέμποροι έχουν διαβρώσει τα πάντα, ότι είναι δικτυωμένοι σε ολόκληρη την ήπειρο, ότι είναι τεχνολογικά και στρατιωτικά πανίσχυροι. Τότε θυμήθηκαν όλοι την ευκολία με την οποία τα καρτέλ της Κολομβίας είχαν προτείνει, το 1984, να εξοφλήσουν μόνα τους το εξωτερικό χρέος της χώρας (14 δις δολάρια) με αντάλλαγμα ευνοϊκότερους νόμους για τις δραστηριότητές τους.

Αν η Ουάσινγκτον επέμβει στρατιωτικά στη Λατινική Αμερική, θα θεωρηθεί ότι αναβιώνει τις παλιές ιμπεριαλιστικές μεθόδους της για αλλότριους σκοπούς. Γι' αυτό ακριβώς ο πρόεδρος της Τζαμάικας πρότεινε να εγκατασταθεί στην περιοχή στρατιωτική δύναμη του ΟΗΕ, τον οποίο κανείς δεν υποψιάζεται για κατακτητή.

Παντελής Μούτσουλας

ΔΥΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ Ι

Το σκιάχτρο της κινεζικής παλινδρόμησης

Η απάντηση της δύσης στην πολιτική απελευθέρωση των ανατολικών χωρών επικεντρώνεται στη δημιουργία σταθερών δεσμών οικονομικής συνεργασίας στον τομέα του εμπορίου και της παραγωγής. Παρά το γεγονός ότι οι ανατολικές χώρες δεν προσφέρουν τη δυνατότητα εύκολου και άμεσου κέρδους οι δυτικοί έχουν κάθε συμφέρον να δημιουργήσουν έγκαιρες προσβάσεις και μηχανισμούς συνεργασίας ανεξάρτητους από την κρατική κηδεμονία. Οι εξαγωγικές ανάγκες των δυτικών χωρών, η δυνατότητα πολιτισμικής διείσδυσης λόγω της κοινής ιστορίας των λαών της Ευρώπης, και γενικότερα η προοπτική μιας αγοράς τετρακοσίων εκατομμυρίων ατόμων, είναι ιδιαίτερα δελεαστική για τις δυτικές επιχειρήσεις. Οι στόχοι αυτοί απαντούν στις καταναλωτικές ανάγκες των ανατολικών χωρών και στην προοπτική εξυγίανσης της οικονομίας τους. Η άμεση ικανοποίηση, όμως, των καταναλωτικών αναγκών ίσως προκαλέσει εξωτερικό δανεισμό και αυτό αποτελεί αναμφισβήτητο παγίδα για την περεστρόικα. (Η αποτίμηση μόνο των αιτημάτων των αναθρακωρύχων ανέρχεται στο ποσό των 8.5 δις δολαρίων).

Το δυτικό ενδιαφέρον παίρνει πιο συγκεκριμένες μορφές όταν πείθεται ότι η πολιτική βούληση των ανατολικών χωρών είναι να ενταχθούν στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις με μεταρρυθμίσεις που θα τις καταστήσουν ισότιμους και αξιόπιστους οικονομικά εταίρους. Η πρόσφατη απόφαση των χωρών της COCOM για την ελεύθερη πώληση προσωπικών υπολογιστών P/C, εντάσσεται σ' αυτή τη λογική. Η βοήθεια που υποσχέθηκε ο Αμερικανός πρόεδρος κατά τη διάρκεια της περιόδου της στην Πολωνία και την Ουγγαρία, μπορεί να μην ανταποκρίθηκε στις επιθυμίες των χωρών αυτών αλλά εγκαινίασε ένα νέο κλίμα στις σχέσεις τους με τις ΗΠΑ. Το θετικό στοιχείο της άποψης Bush ήταν η άρνηση της τριτοκοσμικής αντιμετώπισης των ανατολικών χωρών και της ένταξής τους στο καθεστώς του ισόβια εξαρτημένου οφειλέτη.

Πρωτοθήθηκε, επίσης, μία άλλη μορφή οικονομικής συνεργασίας η δημιουργία μικτών επιχειρήσεων. Στον τομέα αυτό οι ανατολικές χώρες έχουν προχωρήσει στον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας τους (νέο ιδιοκτησιακό καθεστώς) ενώ, ταυτόχρονα, έχει εκδηλωθεί έντονο δυτικό ενδιαφέρον. Ο τρόπος αυτός οικονομικής συνεργασίας είναι ο πλέον πρόσφορος για να καλύψει το χάσμα μεταξύ

του δυτικού και του ανατολικού τρόπου λειτουργίας και νοοτροπίας δημιουργώντας, παράλληλα, κλίμα εμπιστοσύνης ανάμεσα στα συνεργαζόμενα μέρη. Η νέα τάση στον τομέα αυτό είναι η δημιουργία μικτών επιχειρήσεων μεταξύ consortium πολυεθνικών επιχειρήσεων της δύσης και αντιστοίχου μεγέθους σοβιετικών επιχειρήσεων και οργανισμών. Η τάση αυτή μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην αξιοποίηση του ανοίγματος των ανατολικών χωρών από την Ελλάδα, τομέας όπου η χώρα μας διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα και έχει ήδη αναπτύξει έντονη δραστηριότητα.

Στην πρόσφατη συνάντηση των επτά πλουσιότερων χωρών της δύσης στο Παρίσι ανατέθηκε στην ΕΟΚ να συντονίσει τη δυτική βοήθεια στις ανατολικές χώρες. Η αποστολή επιτροπής ειδικών της ΕΟΚ στην Πολωνία εντάσσεται σε αυτή την προσπάθεια και είχε σα στόχο τη διαπραγμάτευση άμεσης βοήθειας για την κάλυψη των ελλείψεων σε είδη πρώτης ανάγκης, και μακροπρόθεσμης για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της πολωνικής οικονομίας. Η άμεση βοήθεια αποσκοπεί στη μείωση του κοινωνικού κόστους των οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Ήδη το συμβούλιο υπουργών γεωργίας της ΕΟΚ ενέκρινε τη χορήγηση επισιτιστικής βοήθειας στην Πολωνία.

Η ομαλοποίηση των σχέσεων ΕΟΚ - ΚΟΜΕΚΟΝ που επισημοποιήθηκε με τη διακήρυξη «αναγνώρισης» της 25ης Ιουνίου του 1988 υλοποιείται από τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη οικονομικών συμφωνιών μεταξύ της ΕΟΚ από τη μία πλευρά και κάθε ανατολικής χώρας από την άλλη. Ήδη, οι συμφωνίες με την Ουγγαρία και την Τσεχοσλοβακία έχουν υπογραφεί κι έχει ολοκληρωθεί η διαπραγμάτευση της συμφωνίας με την Πολωνία (ενώ έχουν σταματήσει οι διαπραγματεύσεις με τη Ρουμανία για ευνόητους πολιτικούς λόγους). Η κατά χώρα αντιμετώπιση έχει βέβαια πλεονεκτήματα μπορεί, όμως, κανείς βάσιμα να αναρωτηθεί κατά πόσο μία ανατολική χώρα είναι «ισότιμος» εταίρος στις διαπραγματεύσεις απέναντι σε μια οικονομικά εύρωστη και πολιτικά ενωμένη Ευρώπη. Τη στιγμή αυτή οι ανατολικές χώρες που πήραν το δρόμο της περεστρόικα βρίσκονται στη δύσκολη θέση του αιτούντος και είναι αμφίβολο αν μπορούν να αποφύγουν την επιβολή ορισμένων όρων όσον αφορά την παροχή βοήθειας και τον καθορισμό

ΕΡΕΣΤΡΟΪΚΑ

προϋποθέσεων ένταξης τους στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις (μετατρεψιμότητα νομισμάτων, φιλελευθεροποίηση της κίνησης κεφαλαίων κτλ.). Οι δυτικοί εξαρτούν, για παράδειγμα, την παροχή βοήθειας από την προστασία των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Η πολιτική φιλελευθεροποίηση αποτελεί, έτσι, εγγύηση για τη μη αναστρεψιμότητα των οικονομικών μεταρρυθμίσεων.

Οι ανατολικές χώρες βρίσκονται στη δίνη μιας πολύπλευρης κρίσης. Η κρίση αυτή θα τις οδηγήσει αναπόφευκτα στην υιοθέτηση ενός καινούργιου κοινωνικού μοντέλου. Η ΕΟΚ, αντίθετα, βρίσκεται σε περίοδο σταθερότητας των κοινωνικο - οικονομικών της σχέσεων (με εξαίρεση το πρόβλημα της ανεργίας) έχοντας συγκεκριμένους στόχους (ευρωπαϊκή ενοποίηση) και ισχυρή οικονομία. Η αξιοποίηση της δυτικής εμπειρίας δεν σημαίνει κατ' ανάγκη την υιοθέτηση του δυτικού μοντέλου. Η επιτυχία της περεστρόικα θα εξαρτηθεί, σε μεγάλο βαθμό, από την προσαρμογή των κοινωνικο - οικονομικών δομών. Η αναγνώριση στους σοβιετικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς περισσότερης ανεξαρτησίας στην οικονομική τους διαχείριση και η δυνατότητα πληρωμής ενός τμήματος της παραγωγής τους σε συνάλλαγμα είναι αποφάσεις που εντάσσονται σ' αυτή τη λογική. Με τον τρόπο αυτό δεν θα αποφευχθούν οι συγκρούσεις αλλά θα εξασφαλιστεί η συνέχεια που είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη των λεπτών πολιτικών ισορροπιών που διαμορφώνονται σήμερα, ιδιαίτερα στη Σοβιετική Ένωση, την Ουγγαρία και την Πολωνία.

Η πολιτική διάσταση της κρίσης επικεντρώνεται στην αμφισβήτηση της απόλυτης κυριαρχίας του κόμματος, στο άνοιγμα της κοινωνίας και τον καθορι-

σμό των ορίων της λαϊκής συμμετοχής (αντιμετώπιση των απεργιακών κινητοποιήσεων - εθνικιστικές διεκδικήσεις), στην ταχύτητα υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων και στην αντοχή της κοινωνίας και του πολιτικού συστήματος που διαμορφώνεται στην απορρόφηση των αλλαγών. Στις τρεις χώρες που αναφέραμε ο ρόλος του κόμματος, σαν μοναδικού φορέα εξουσίας, έχει κλονιστεί σοβαρά. Στη Σοβιετική Ένωση πέρα από την κίνηση Ζαχάρωφ - Γιελτσίν εξίσου σημαντική είναι η τακτική που ακολουθήθηκε κατά την απεργία των ανθρακωρύχων, όπου στις διαπραγματεύσεις παρακάμφθηκαν τα κομματικά όργανα προς όφελος των κρατικών και των σοβιέτ τα οποία ύστερα από 72 χρόνια ασφυκτικού κομματικού εναγκαλισμού διεκδικούν την πρωτοπορία. Στην Πολωνία η συνύπαρξη κόμματος και Αλληλεγγύης είναι προβληματική. Οι στρατηγοί караδοκούν και ο λαός πένεται. Ωστόσο, πρέπει να μετριάσουμε τον ενθουσιασμό των δυτικών στο φαινόμενο Walesa. Η θετική πορεία της Αλληλεγγύης σαν νέο κέντρο εξουσίας δεν πρέπει να μας κάνει να ξεχνάμε ότι το φαινόμενο Walesa βρίσκεται στη ζεύξη λαϊκών συμφερόντων και θρησκευτικής εξουσίας και ότι οι συσχετισμοί μεταξύ τους δεν προβλέπονται πάντα ευνοϊκοί για την πολιτική και κοινωνική απελευθέρωση της πολωνικής κοινωνίας.

Ο κίνδυνος αναστροφής των δημοκρατικών διαδικασιών είναι υπαρκτός. Η τραγική κινεζική εμπειρία, παρά τις διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες και ιστορικές συντεταγμένες της κινεζικής πραγματικότητας, απέδειξε πόσο εύθραυστες είναι οι σημερινές κατακτήσεις της περεστρόικα. Η διεθνής υποστήριξη, οικονομική και πολιτική, είναι σήμερα μια από τις αναγκαίες προϋποθέσεις της επιτυχίας των μεταρρυθμίσεων. Παράλληλα, ο μόνος τρόπος για να τοποθετηθεί η περεστρόικα πάνω στις ράγες μιας μη-

αναστρέψιμης διαδικασίας είναι η διεύρυνση της λαϊκής συμμετοχής. Σε καθεστώς, όμως, με έντονο ολοκληρωτικό παρελθόν τα όρια μεταξύ λαϊκής συμμετοχής και λαϊκής εξέγερσης είναι εξαιρετικά δυσδιάκριτα και ρευστά. Η ευτυχής κατάληξη της απεργίας των ανθρακωρύχων στη Σοβιετική Ένωση, μετριάζεται από τη σοβαρότητα των εθνικιστικών διεκδικήσεων που ισχυροποιήθηκαν από τα κοινωνικο - οικονομικά προβλήματα που προκάλεσε η συγκέντρωση της εξουσίας. Η ιστορία στο σημείο αυτό είναι κατηγορηματική. Από τη στιγμή που οι λαοί επενδύουν στο όραμα της εθνικής ανεξαρτησίας, σαν μοναδικό μέσο πραγμάτωσης των επιθυμιών τους, η συμβολική αξία του οράματος δεν υποχωρεί σε όψιμες παραχωρήσεις ούτε τιθασεύεται με τη βία. Η ύπαρξη φυγόκεντρων δυνάμεων στο εσωτερικό του σοβιετικού κράτους έχει επισημανθεί από τους πολιτικούς αναλυτές στη δύση την τελευταία δεκαετία. Ο κίνδυνος διαμελισμού του σοβιετικού κράτους και η κινδυνολογία περί κοινωνικού και οικονομικού χάους είναι τα βασικά επιχειρήματα των επικριτών της περεστρόικα. Οι αντιδράσεις των θιασωτών του μονοκομματικού σφετερισμού της εξουσίας και του ολοκληρωτισμού είναι πολύ ισχυρές στη Σοβιετική Ένωση ενώ σε άλλες (Τσεχοσλοβακία και ιδιαίτερα Ανατολική Γερμανία) η περεστρόικα αντιμετωπίζεται σαν υπονόμευση του σοσιαλισμού.

Η ιστορία, ακόμα και η πιο πρόσφατη, αποδεικνύει ότι οι κοινωνίες δεν είναι ποτέ αρκετά προφυλαγμένες από τους κινδύνους του ολοκληρωτισμού. Ο συνδυασμός της διεθνούς αλληλεγγύης και του αμοιβαίου οικονομικού συμφέροντος μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ενεργή υποστήριξη από τη δύση των μεταρρυθμίσεων στις ανατολικές χώρες. Άλλωστε, δεν είναι δυνατόν να διατηρήσουμε μακροπρόθεσμα τις δημοκρατικές μας ελευθερίες μέσα σε μια ανελεύθερη διεθνή κοινωνία.

του Σπύρου Δάμτσα

ΟΕΚΩΠΗ

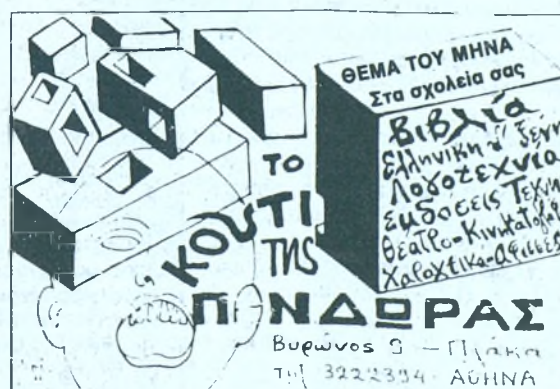
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Καραολη & Δημητρίου 12

152 32 χαλάνδρι

τηλεφ. 68.13.222

ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

επι
σημαί
νουμε

Η Παιδεία απαιτεί τόλμη

Καθημερινός αγώνας δρόμου χαραγμένος πάνω στην ίδια πάντα τελική ευθεία (σπίτι - σχολείο - φροντιστήριο), μηχανιστική αποστήθιση επιδερμικών γνώσεων μέσα σε πνιγνρά ολονύκτια υπό τη συνοδεία κρύου καφέ - φραπέ και τη μόνιμη παρουσία κάποιων «λυσάριων». Η εικόνα προετοιμασίας του Έλληνα μαθητή για τις εκάστοτε εξετάσεις, αναλλοίωτη ανά τις δεκαετίες, παρά τις αλλεπάλληλες «αλλαγές» του συστήματος.

Η διάθεση για ουσιαστική παιδεία καταπνίγεται γρήγορα ενόψει της πεπαλαιομένης «διδακτέας ύλης», μέσα σε κτιριακές εγκαταστάσεις που αποπνέουν τη μιζέρια της μακρόχρονης υποβάθμισης της εκπαίδευσης, σε τόσο βαθμό - και πτυχιοθηρίας.

Τα μεγαλόπνοα μεταρρυθμιστικά σχέδια των εκάστοτε υπουργών που εξαγγέλλονται εθιμοτυπικά πλέον την επομένη της ανακοινώσεως των αποτελεσμάτων από τις γενικές εξετάσεις συρρικνώνονται στη διάρκεια του χρόνου, ελλείπει χρημάτων, προγραμματισμού και φυσικά αρκούμενος ενδιαφέροντος.

Η φετεινή θεαματική πτώση των βάσεων αποτελεί την τραγική απόρροια όλων αυτών και δεν θα έπρεπε κανέναν να εκπλήσσει. Η ανάσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος από το τέλμα στο οποίο έχει οδηγηθεί απαιτεί καταρχήν ένα μακρόπνοο προγραμματισμό που θα βασίζεται στη συνεργασία Τ.Ε.Ι. και Α.Ε.Ι. με την πολιτεία και θα ανταποκρίνεται έτσι στις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου και όχι στην φαινομενική επιβράδυνση της ανοδικής πορείας του δείκτη ανεργίας —το θέμα δεν είναι η αύξηση του αριθμού των εισακτέων.

Το πρόβλημα «Παιδεία» είναι πολύ σοβαρό για να μπορέσει να λυθεί μέσα από βιαστικά παρμένες αποφάσεις για τη σύσταση μιας ακόμα ομάδας εργασίας με θέμα τη μελέτη και το γενικό προβληματισμό πάνω στο εκπαιδευτικό σύστημα, των οποίων τα συγκυριακά οφέλη είναι περισσότερα από προφανή.

Απαιτεί πάνω από όλα τόλμη για τη λήψη ριζοσπαστικών μέτρων που θα οδηγήσουν στη σταδιακή αναβάθμιση με βάση την κοινωνική και πολιτική συναίνεση.

πιώνοντας λιγότερο ή περισσότερο «ακριβά» μηχανήματα, με συμβατικές ή πιο φιλόδοξες δυνατότητες.

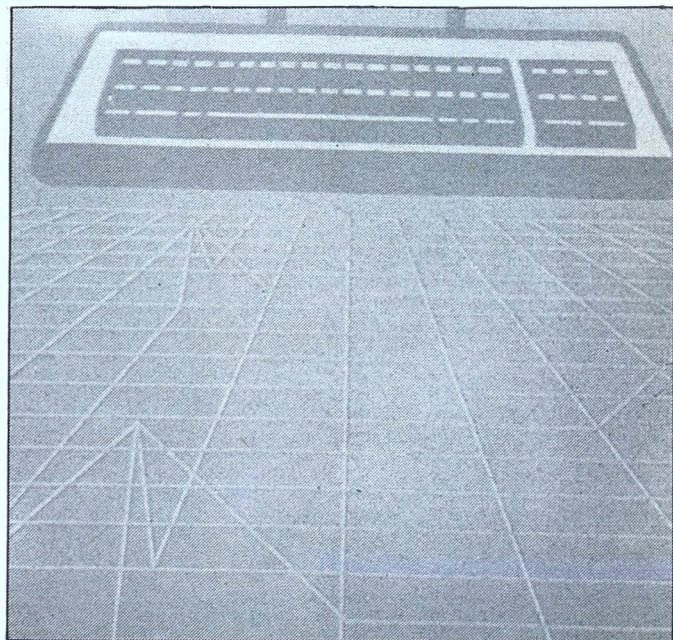
Είναι βέβαια ακόμα αρχή, τα μηχανήματα δεν είναι «φτηνά» για να τα σηκώσει ένα μικρό γραφείο (και έχουμε τόσα!) και ακόμα δεν έχει φανεί τι σημαίνει κάτι τέτοιο για την περήφημη «ελληνική πραγματικότητα». Ακόμα και τα ανώτατα ιδρύματα κοιμούνται, ενώ θα έπρεπε αυτά πρώτα να ετοιμάσουν τις νέες φουρνιές για τις σύγχρονες εξελίξεις πάνω στο θέμα.

Και εννοείται, οι «αντιδράσεις» δε λείπουν. Χωρίς καλά καλά να ξέρουν για ποιο πράγμα μιλάνε, όπως συνήθως, αρκετοί μιλάνε για εξανδραποδισμό του επαγγέλματος, στραγγαλισμό της έμπνευσης κτλ. Η νέα τεχνική, λένε, θα στερήσει τον αρχιτέκτονα από κάθε δημιουργική πνοή, από κάθε καλλιτεχνική επίφαση, θα τον κάνει «τεχνοκράτη». Εκεί όλοι ανατριχιάζουν, γιατί τίποτε δεν είναι χειρότερο από το να σε κατηγορήσει κάποιος ότι είσαι τεχνοκράτης... Ανάθεμα λοιπόν στα μηχανήματα του διαβόλου. επανάσταση στα ξενό-

υψηλή τέχνη που υπηρετούν. Ελάχιστοι, τελικά, είναι εκείνοι που αντιμετωπίζουν ρεαλιστικά την κατάσταση που διαμορφώνεται από τις νέες παραγωγικές σχέσεις σε ευρύτερο επίπεδο, μοιραία αγκαλιάζοντας και την «παραγωγή» του αρχιτεκτονικού έργου.

Έτσι εξακολουθούμε ένα επαγγελματισμό βασισμένο στη χειροτεχνία, χωρισμένοι σε μικρές βιοτεχνικές μονάδες. Σε αυτό ταιριάζουν γάντι οι νέες «τάσεις» —τα μεταμοντέρνα μοντελάκια και οι λοιπές απελευθερωμένες εκφράσεις του καταπιεσμένου «είναι» μας. Όσο πλησιάζουμε στα αδιέξοδα, τόσο θα προσπαθούμε να κάνουμε απρόσιτη τη διαδικασία παραγωγής του έργου μας, ώστε ποτέ να μην ξεφύγει από τα χέρια μας. Δώστου λοιπόν φιοριτούρες μέσα από την υποκριτική «επιστροφή στην ιστορία», που δεν είναι τίποτε άλλο παρά το γλύψιμο των πληγών.

Όμως, αλλού τα κακαρίσματα και αλλού γεννούν οι κότες. Αυτό μας θυμίζει, κάπως επώδυνα, η ύπαρξη του

Cad και φιοριτούρες

Έχουμε όλοι ακούσει για τις σχεδόν καθημερινές προόδους της σχεδίασης με υπολογιστή (CAD) και για τις ακόμα ανυπολόγιστες επιπτώσεις της στο περιεχόμενο και στην «ουσία» του σχεδιασμού. Μερικοί (πόσοι άραγε;) αρχιτέκτονες ήδη δουλεύουν στην Ελλάδα με τέτοια συστήματα σχεδίασης, χρησιμο-

φερτα τερτίπια, αποστροφή στην ψεύτικη πρόοδο που γεμίζει τις τσέπες των μονοπωλίων.

Και έτσι είναι πάνω κάτω τα πράγματα. Ανέκαθεν οι αρχιτέκτονες υπερηφανεύονταν, σε αυτό τουλάχιστον τον τόπο, ότι δεν μπορούν να γράψουν ούτε μια λέξη, ότι έχουν διαζύγιο με τη μαθηματική σκέψη και ότι είναι ελεύθερα πνεύματα αφοσιωμένα στην

CAD. Πριν λίγο καιρό, γνώστος μου που μόλις απόκτησε μεγάλη τέτοια μονάδα ομολογούσε κουνώντας το κεφάλι: «Πάει, καταργούνται τα καλλιτεχνικά χέρια! Δεν θα ξεχωρίζει πια εκείνος με το σχεδιαστικό ταλέντο...».

Και έτσι είναι, είτε το θελούμε είτε όχι: από καιρό η αρχιτεκτονική έχει πάψει να είναι «καλλιτεχνία», στην οποία καταφεύγουν αποτυχη-

αρχι
ΤΕΚΤΟ
ΝΙΚΗ

μένοι ζωγράφοι και γλύπτες, και έχει μεταβληθεί σε «σοβαρή υπόθεση» με τεράστιες οργανωτικές απαιτήσεις (προγραμματισμού και συντονισμού). Ο περίφημος κοινωνικός ρόλος των αρχιτεκτόνων, ως τώρα σε μεγάλο βαθμό απροσδιόριστος (ποιες ανάγκες, ποιας κοινωνίας), εκεί πάνω θα έπρεπε φυσιολογικά να βασιστεί, ώστε να αποκτήσει τα απαραίτητα πολιτικά του ερείσματα.

Αντί γι' αυτό, δώσου χεירוτεχνία και σκοτεινά «νοηματικά στρώματα» για τους ολίγους, δώσου ερμητικές ιδεολογικές τελετουργίες, αφήνοντας πανηγυρικά απ' έξω τον αποδέκτη της αρχιτεκτονικής πράξης, το χρήστη όχι ως άτομο αλλά ως «κοινωνικό δρώμενο».

Υπάρχει ποτέ ελπίδα να ξυπνήσουμε, και να δούμε τι είναι εκείνο που πραγματικά χρειαζόμαστε και όχι να ακολουθούμε σαν πρόβατα τις παροδικές επιταγές του «πονηρού» καταναλωτισμού; Ή περιμένουμε τους υπομηχανικούς, την αιώνια νέμεσή μας, να «πιάσουν» το μήνυμα πρώτο και να αρχίσουν με... τα CAD να χτυπάνε το ένα μετά το άλλο τα πανωθηκώματα; Τι φοβόμαστε περισσότερο; Το περιθώριο (όπου βρισκόμαστε) ή να μη μας ξεπεράσουν τα πράγματα (που έχει γίνει ήδη);

Δημήτρης Φιλιππίδης

● Αναφορικά με το κείμενο του Δημήτρη Φιλιππίδη στο «Αντί» τεύχος 412, ο υπουργός Πολιτισμού Γ. Μυλωνάς διευκρινίζει με την παρακάτω επιστολή του:

Κύριε διευθυντά,

Σχετικά με τις οικίες Ροδάκη στην Αίγινα και του Άρη Κωνσταντινίδη στην Ανάβυσσο και τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν για την προστασία των αξιολογών αυτών αρχιτεκτονικών κτισμάτων, θέμα στο οποίο αναφέρεται η στήλη του περιοδικού σας «Αρχιτεκτονική», ύστερα από διερεύνηση, θέλουμε να σας πληροφορήσουμε τα παρακάτω:

Για τα κτίσματα αυτά δεν βρέθηκε απόφαση κήρυξης τους ως «διατηρητέων», όπως προκύπτει από τα αρχεία της Διεύθυνσης Λαϊκού Πολιτισμού. Μετά από επικοινωνία με την 1η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, στην αρμοδιότητα της οποίας υπάγονται οι περιοχές όπου βρίσκονται τα παραπάνω κτίσματα, μας αναφέρθηκε ότι υπάρχουν κτίρια για τα οποία η διαδικασία κήρυξης τους ως «διατηρητέων» είναι σε εξέλιξη.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Γ. Μυλωνάς

Λέα Κούση «Νέες ιδέες σε παλιές φόρμες»

Η Λέα Κούση είναι σκηνογράφος της «νέωτερης» γενιάς. Σπούδασε στο Wimbledon School of Art. Συνεργάστηκε με το Θεσσαλικό Θέατρο («Οι Νταντάδες»), με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας («Το Τέλος», «Ένα παράξενο απόγευμα», «Το Ενωδρείο» κτλ.) με το Θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης και Καβάλας, με το Δημοτικό Θέατρο Ρόδου με το ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων και με άλλες θεατρικές ομάδες όπως το Νέο Θέατρο Θεσσαλονίκης («Ο φιάκας» κτλ.) το Θέατρο Σύγχρονο Λόγος και άλλα. Φέτος το καλοκαίρι έκανε τα κοστουμία στον «Πλούτο» του Αριστοφάνη στο ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων.

Μιλήσαμε μαζί της για τα προβλήματα των νέων καλλιτεχνών, τις προσπάθειες που γίνονται στον τομέα της καθώς και τις αναζητήσεις στο χώρο της.

ΑΝΤΙ: Ανήκετε στη νέα γενιά των σκηνογράφων. Υπάρχουν δυσκολίες. Βλέπετε να διαμορφώνονται καινούρια ρεύματα στο χώρο σας;

ΛΕΑ ΚΟΥΣΗ. Πρώτα απ' όλα υπάρχουν οι πρακτικές δυσκολίες ιδιαίτερα αν λάβει κανείς υπόψη του πόσο «κλειστά» είναι αυτά τα επαγγέλματα. Και αυτές είναι γνωστές. Σε ό,τι αφορά την εμφάνιση καινούργιων ρευμάτων που να συνδέονται και με τους νέους, δε νομίζω ότι υπάρχει κάποιο καινούργιο ρεύμα —τάση εικαστική— πέρα από την αισθητική που διαμορφώνει η σύγχρονη τεχνολογία. Αναφέρομαι στην αισθητική των εφέ, των φωτισμών, των λείζερ, των τεχνικών συστημάτων που χρησιμοποιούνται τώρα στο θέατρο. Όλα αυτά διαμορφώνουν μια αισθητική, αλλά δεν μπορεί να πει κανείς ότι πρόκειται για νεοτερισμό ουσίας, αλλά περισσότερο για μια εξωτερική προσέγγιση τεχνολογίας.

Στο σινεμά βέβαια είναι

διαφορετικά. Εκεί μπορεί κανείς να πει πως οι παρεμβάσεις, οι τεχνικές - τεχνολογικές, παίζουν πολύ πιο σημαντικό ρόλο.

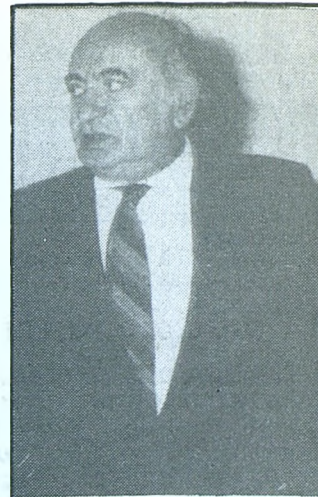
ΕΡ: Ποια προβλήματα αντιμετωπίζετε στην Ελλάδα σε σχέση με αντίστοιχες δουλειές στο εξωτερικό;

ΑΠ: Στους πρακτικούς τομείς στην Ελλάδα τα προβλήματα κατ' αρχήν είναι οικονομικά. Δεν υπάρχουν οι οικονομικές δυνατότητες για να γίνουν αντίστοιχου είδους και μορφής πειράματα με την ευκολία που γίνονται αλλού. Όσον αφορά τον τομέα της αισθητικής στο θέατρο και ειδικά στη σκηνογραφία δεν νομίζω ότι υστερούμε σε σχέση με την Ευρώπη.

Εκεί που προκύπτουν τα προβλήματα είναι όταν οι οικονομικές δυσκολίες, επηρεάζοντας την υλοποίηση μιας ιδέας δίνουν αποτέλεσμα που κουβαλάει τα δεινά της χειρότητας.

ΕΡ: Ας επανέλθουμε στους νέους καλλιτέχνες. Παρατηρείται ότι οι περισσότεροι ξεκινούν από τα μικρά περιφερειακά θέατρα. Αυτό σημαίνει και ότι μπορεί κάποιος εκεί να βρει νέες προτάσεις δουλειάς ή νέες ιδέες;

ΑΠ: Ξεκινούν οι περισσότεροι από εκεί γιατί κατ' αρχήν νομίζω πως είναι πιο εύκολο να βρει κανείς δουλειά. Πρώτον γιατί υπάρχει η «συγγένεια» των γενεών αλλά και γιατί υπάρχει η «συγγένεια» σε τομείς των αναζητήσεων. Δηλαδή είναι πιο απλό και εύκολο να ξεκινήσει κανείς κοντά σε ανθρώπους της ίδιας γενιάς,

ΤΑΣΟΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ

Μια από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες στο χώρο της θεατρολογίας, της κριτικής και της παιδείας, ο Τάσος Λιγνάδης, πέθανε στις 31 Αυγούστου '89, αιφνιδιαστικά, πάνω στην ώρα της δουλειάς: μιλώντας για το θέατρο. «Θάνατος καλός» αν και το κενό που αφήνει είναι μεγάλο. Ο ίδιος «έφυγε» στην καλύτερή του ώρα: έχοντας τη γενική εκτίμηση και υπερασπιζόμενος τη μεγάλη του αγάπη, το θέατρο.

Τα πολλαπλά του ενδιαφέροντα μπορεί κανείς να τα παρακολουθήσει στο συγγραφικό του έργο:

«Το δάνειο της Ανεξαρτησίας» · «Αξιόν Εστί» · «Ο Λόρκα και οι ρίζες» · «Θεατρολογικά» · «Ο Χουρμούζης» · «Το ζών και το τέρας».

Η πυκνή του ενασχόληση με τη θεατρική κριτική και παιδεία, η θητεία του στην Μέση και Ανωτάτη Εκπαίδευση —οι παράλληλοι όσο και ισοδύναμοι ρόλοι του φιλόλογου, κριτικού και ανθρώπου του θεάτρου— συνέθεταν εντός του μια ενιαία προσωπικότητα, γεμάτη πάθος.

Νέος και γεμάτος κέφι και έμπνευση θα είχε ακόμη πολλά να προσφέρει στα ελληνικά γράμματα. Η πνευματική του παρουσία αλλά και η ζωντάνια και εγρηγόρηση που τον χαρακτήριζαν θα μας λείψουν.

Η απώλεια μιας καθολικής αντίληψης για την πνευματική ζωή και τη συμμετοχή σ' αυτή είναι μια στάση που όσο πάει χάνει τους ζωντανούς υποστηρικτές της. Άξιο τέκνο της Ο Τάσος Λιγνάδης.

των ιδίων περίπου αντιλήψεων και κωδικών. Βέβαια, αυτός δεν είναι ο μόνος τρόπος, αλλά είναι αυτός που παρέχει, αν θέλετε, κατ' αρχήν μεγαλύτερο πεδίο συνεννόησης, και γι' αυτό γίνεται πιο εύκολη η προσέγγιση ενός νέου καλλιτέχνη σε μια τέτοια ομάδα από ό,τι σε μια πιο καθιερωμένη.

Τώρα σε ό,τι αφορά τους τρόπους έκφρασης και τον πειραματισμό, εφόσον γίνεται είναι εξαιρετικά χρήσιμος. χωρίς να σημαίνει βέβαια ότι γίνεται πάντα. Από μια άποψη μάλιστα είναι ευκολότερο για τις νεότερες ομάδες να πειραματίζονται, επειδή ακόμη δεν έχουν δημιουργήσει «υποχρεώσεις».

ΕΡ.: Τι εννοείτε όταν λέτε «υποχρεώσεις»;

ΑΠ.: Υφολογικές υποχρεώσεις που δημιουργούνται στη χρονική πορεία της δημιουργίας...

ΕΡ.: Το Πειραματικό Θέατρο μπορεί να κεντρίσει περισσότερο το ενδιαφέρον των νέων θεατών;

ΑΠ.: Το Θέατρο είναι κομμάτι της κοινωνίας. Στο βαθμό που δεν προσφέρει το κοινό, νομίζω πως δεν προσφέρει και το θέαμα. Αυτά είναι αλληλένδετα. Δεν νομίζω ότι είναι σωστό να αποχωρίζεται η προσπάθεια δημιουργίας στην Τέχνη από τον κοινωνικό περίγυρο που την παράγει.

ΕΡ.: Ποιες τάσεις βλέπετε να κυριαρχούν σήμερα στο χώρο της σκηνογραφίας στο αρχαίο ελληνικό δράμα;

ΑΠ.: Εδώ και πολλά χρόνια γίνονται νεωτεριστικές προσπάθειες είτε προς την κατεύθυνση του συμβολισμού είτε προς την κατεύθυνση της μεταφοράς του έργου σε άλλο τόπο ή χρόνο. Προσωπικά με ενδιαφέρει περισσότερο η πρώτη κατεύθυνση γιατί προσφέρει μεγαλύτερες ελευθερίες διερεύνησης.

Γενικότερα νομίζω πως η ανανέωση μέσα από τις καινοτομίες είναι θεμιτή γιατί η τέχνη δεν μπορεί να αναπαράγεται σαν κασέτα επί σειρά ετών.

Φυσικά μπορεί κανείς να κρατά τις παλιές φόρμες και να δημιουργεί καινούργια πράγματα. Αυτό είναι σίγουρα πολύ ενδιαφέρον. Να ανακαλύπτεις νέες ιδέες σε παλιές φόρμες και να αναπλάθεις τις κλασικές χωρίς να τις εγκαταλείψεις.

ΕΡ.: Πώς εκφράζεται αυτό καλύτερα σε μία παράσταση;

ΑΠ.: Από την προσωπική μου εμπειρία — όχι βέβαια μόνο από την τελευταία μου δουλειά — πιστεύω ότι δεν υπάρ-

χει απόλυτα αρμονική σχέση σε μια δουλειά όλων των παραγόντων. Φυσικά αυτό έχει επιπτώσεις οι οποίες φαίνονται. Ωστόσο όσο πιο κοντά δουλεύουν όλοι οι συντελεστές μιας παράστασης τόσο το αποτέλεσμα είναι καλύτερο.

Τώρα το ποσο κοντά και δημιουργικά μπορεί να βρεθούν οι άνθρωποι που μετέχουν στην παραγωγή μιας παράστασης, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Μερικές φορές συμβαίνει να μην έχουν το ίδιο ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο αντικείμενο, άλλες φορές μπορεί η συγκεκριμένη δουλειά να μην τους εκφράζει και να βρίσκονται σε αυτή για καθαρά πρακτικούς λόγους. Πάντως όταν λειτουργεί αρμονικά μια σχέση συνεργασίας έχει περισσότερες πιθανότητες το αποτέλεσμα να είναι θετικό και να δικαιώνει όλους...

Μ. Βέργη

● Ο αγώνας εναντίον των ναρκωτικών δεν πρέπει να περιορίζεται μόνον στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και στο κλείσιμο κάποιων «μαγαζιών» διακίνησης αλλά να επεκτείνεται και στον προσανατολισμό των νέων προς τους κοινωνικούς αγώνες ενάντια στα προσχήματα που γεννούν τις αιτίες διάδοσής τους: όπως την ανεργία, τους φραγμούς στη μόρφωση, την πολιτιστική μίζερια. Την πρόταση αυτή κατέθεσε έμπρακτα το καλοκαίρι αυτό ο Δήμος της Αγίας Βαρβάρας, όπου το πρόβλημα έχει πάρει πλέον ανησυχητικές διαστάσεις, διοργανώνοντας μια σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Μέσα στα πλαίσια των εκδηλώσεων αυτών το «Αθηναϊκό θέατρο» που ιδρύθηκε πριν από 4 χρόνια με κύριο στόχο την προβολή της ελληνικής δραματουργίας του περασμένου αιώνα, παρουσίασε το «Φυλάργυρο» της Ελισσάβετ Μουτζά - Μαρτινέγκου. Το έργο αυτό, στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία παρά την ιδιόμορφη γλώσσα του και παρά το γεγονός ότι η προσπάθεια αυτή όπως και όλες οι υπόλοιπες του «Αθηναϊκού Θεάτρου» δεν επιχορηγούνται από κανένα.

Επισημαίνουμε ότι ο «Φυλάργυρος» θα παιχθεί ξανά στις 12 και 13 Σεπτεμβρίου στο Βεάκειο. Παιζουν οι ηθοποιοί: Δ. Παπαρή, Εύη Θεοδωρίδου, Δ. Πανταζής, Λ. Μαρμαδίδης, Θ. Δρακόπουλος και Φ. Σεργόπουλος.

Γη σκηνοθεσία έκανε ο Γιώργος Γραμματικός τα σκηνικά κοστούμια η Αφροδίτη Κουτσουδνη, τη μουσική επιμέλεια είχε ο Δημ. Τάγκος και την επιμέλεια κίνησης η Μαρία Γκούτη.

Μ.Β.

Ραβί Σανκάρ και «Βόσπορος» Δύο μουσικές «προκλήσεις» από την Ανατολή

Το φετεινό πολιτιστικό καλοκαίρι ισχνό ως προς την πλειοψηφία των επιδόσεων του δεν κατόρθωσε να προσελκύσει στους κόλπους του το κατά τα άλλα φιλόμυσο αθηναϊκό κοινό.

Η επανάληψη αποτέλεσε και πάλι κανόνα των φεστιβάλ και σε συνδυασμό με την κινη-

τοβουλία του Ανδρέα Σαμούχου και όχι κάποιου φεστιβαλίκου οργανισμού.

Ο Ραβί Σανκάρ, το πολυσύνθετο μουσικό ταλέντο από την Ινδία που ξεκίνησε την πορεία του στο χώρο της τέχνης σαν χορευτής και σήμερα αποτελεί το δημοφιλέστερο εκτελεστή σιτάρ και συνθέτη παραδοσιακής ινδικής μουσικής, προσέφερε μαζί με τους τρεις συνεργάτες του ένα σπάνιο δείγμα από τον πλούσιο εκφραστικά κόσμο των ηχοχρωμάτων της Ανατολής.

Βασιζόμενος πάνω στα μελωδικά οχήματα «ράγκα» δημιούργησε μια ζωντανή «διαλεκτική σχέση» μεταξύ ρυθμού και μελωδίας - πειθαρχίας και αυτοσχεδιασμού καθλώνοντας το κοινό επί 2½ ολόκληρες ώρες. Σ' αυτό συνέτεινε και η συγγένεια των ρυθμών της παραδοσιακής ελληνικής μουσικής (και κυρίως της Βυζαντινής) με τους αντίστοιχους ρυθμούς της ανατολής που αναδύθηκε και

Ravi Shankar

τικότητα που επικρατούσε στα πολιτικά «δρώμενα» έδρασε ανασταλτικά για τον πολιτισμικό τομέα, αφήνοντας ένα μεγάλο αριθμό θέσεων κενό ακόμα και σε εκδηλώσεις που στέφονταν με την ηχηρότητα γνωστών ονομάτων.

Εξαιρέσεις που ανατάραξαν τα θολά καλλιτεχνικά ύδατα υπήρξαν φυσικά.

Σ' αυτές συγκαταλέγονται δίχως άλλο η παρουσία στο θέατρο Λυκαβηττού του συγκροτήματος του ινδού **Ραβί Σανκάρ** στις 2.9 και 3.9 καθώς και του ελληνοτουρκικού συγκροτήματος παραδοσιακής μουσικής «**Βόσπορος**» χθες 7.9 και σήμερα 8.9, που «καθυστέρησαν» το χειμερινό αναμενόμενο «λίμνασμα». Ας σημειωθεί ότι αμφότερα προσήλθαν στην Ελλάδα με πρω-

μέσα από τον τρόπο του παιξίματος.

Συγγένεια περισσότερο εκδηλη στο άκουσμα των εκτελέσεων του συγκροτήματος «Βόσπορος», ένα σπάνιο αμάλγαμα ασιατικής και ελληνικής μουσικής παράδοσης, μαρτυρία της πολιτισμικής συνέχειας τόσο στη σύνθεση όσο και στην οργανοποία (τη λύρα, το λαουτοειδές ταμπούρ κτλ.) από τη Βυζαντινή εποχή μέχρι και τους νεώτερους χρόνους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Εδώ αξίζει ιδιαίτερα να μνημονευθεί η σημερινή παρουσίαση στις 9 μ.μ. των ζεϊμπέκικων χορών από το Αϊδίτι, το σημαντικότερο τόπο «συνάντησης» και ζύμωσης του ελληνο - τουρκικού στοιχείου.

«Η πρόσκληση των δύο αυτών συγκροτημάτων» δήλωσε

χαρακτηριστικά ο εθνικομυσικολόγος Λάμπρος Λιάβας στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε ο Ραβί Σανκάρ την περασμένη Παρασκευή «αποτελεί μια πρόκληση για την ανίχνευση των νημάτων που μας συνδέουν με την Ανατολή», την ανίχνευση του μακραιώνου και πολυεθνικού πολιτισμού της Ανατολικής Μεσογείου, της οποίας αποτελούμε τμήμα της.

Λήδα Καζαντζάκη

Ακόμα μια αξιέπαινη αλλά διχως ανταπόκριση προσπάθεια

Ο Χέρμπερτ φον Κάραγιαν δεν δεχόταν να εμφανιστεί στο Ηρώδειο, γιατί όπως έλεγε δεν μπορούσε να δίνει συναυλία συγχρόνως με τα τζιτζίκια.

Αντίθετα, ο **Βύρωνας Φιδετζής** αναγκάστηκε να διευθύνει τη **Συμφωνική Ορχήστρα Pajardjik** κάτω από τους ήχους αεροπλάνων, ομιλητικότητας τεχνικών και περιοίκων που εκείνη την ώρα έλυναν τις διαφορές τους.

Αναφερόμαστε στη διήμερη εμφάνιση της συμφωνικής ορχήστρας της Βουλγαρίας στις **2 και 3 Σεπτεμβρίου** στο **Κατράκειο** θέατρο της Νίκαιας που έγινε στα πλαίσια του **7ου Πολιτιστικού Αυγούστου**.

Μια αξιέπαινη πρωτοβουλία διοργανωμένη από την Τοπική Αυτοδιοίκηση των πέντε δήμων του Πειραιά μα σε ένα χώρο που μάλλον δεν είναι ο κατάλληλος από θέμα ακουστικής για συναυλίες που δεν υποβοηθούνται από μεγαφωνικές εγκαταστάσεις.

Παρακάμπτοντας όμως τα προβλήματα αυτά του χώρου, που ομολογουμένως αρκετή δυσφορία προκάλεσαν, οφείλουμε να χειροκροτήσουμε από τη θέση αυτή, τις θετικές μουσικές στιγμές που μας προσφέρθηκαν, μια που η ανυπαρξία θεατών δεν απέδωσε το οφειλόμενο χειροκρότημα.

Αρκετά καλές εντυπώσεις άφησε η ορχήστρα, που έχει μια εικοσάχρονη καλλιτεχνική δράση, τόσο στον τόπο της όσο και στη μουσική ζωή του ευρωπαϊκού χώρου. Πρόσφατα μάλιστα —Απρίλιος του '89— είχε εκπροσωπήσει τη Βουλγαρία στο «Πρώτο φεστιβάλ μουσικής Βαλκανικών χωρών» που είχε διοργανωθεί στη χώρα μας.

Στην πρώτη της συναυλία με «Έργα Ελλήνων συνθε-

τών» —μπροστά σ' ένα κοινό 150 ατόμων— ερμήνευσε 8 από τους «36 ελληνικούς χορούς» του Νίκου Σκαλκώτα. Την «Πρώτη Συμφωνία» του Μίκη Θεοδωράκη, που κατά τα λόγια του συνθέτη είναι το πιο ολοκληρωμένο συμφωνικό του έργο, και το «Κοντσέρτο για Τούμπα και ορχήστρα» (1983) του Δημήτρη Δραγατάκη.

Σολίστ στο έργο το θαυμάστο για την εκφραστικότητα που αποκτά το «τραχύ» αυτό όργανο ήταν ο Γιάννης Ζουγανέλης, που έχει αναγνωριστεί διεθνώς σαν ένας από τους κορυφαίους τουμπασίστες της εποχής μας. Ο ίδιος εκτελεστής κατά το bis μας πρόσφερε μια εξαιρετική ερμηνεία στην εκτέλεση του «24ου καπρίτσιου για βιολί του Παγκανίνι» σε μεταγραφή γι' αυτό το τόσο δύσκολο σολιστικά όργανο.

Στην επόμενη εμφάνισή της η ορχήστρα ερμήνευσε την 9η συμφωνία του Μπετόβεν, σε μια αρκετά προσωπική εκτέλεση του Βύρωνα Φιδετζή που ενθουσίασε το ακροατήριο.

Σολίστ και χορωδία στάθηκαν επάξια στις δυσκολίες του ρόλου τους, υπηρετώντας έτσι το κολοσσιαίο αυτό έργο της κλασικής μουσικής.

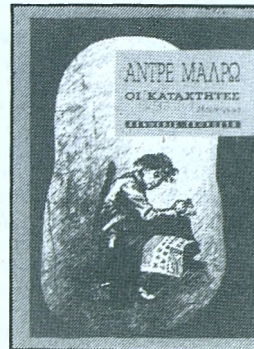
Θα θέλαμε ακόμα να σημειώσουμε κάποια γενικά σχόλια πάνω σ' αυτές τις συναυλίες. Θετικό στοιχείο υπήρξε το προσεγμένο έντυπο της παράστασης, με ανάλυση της συμφωνίας από τον Σ. Μιχαηλίδη και το ιστορικό της, καθώς και η απόδοση στα ελληνικά των στροφών που χρησιμοποίησε ο Μπετόβεν, από την «Ωδή στη Χαρά» του Schiller.

Στον αντίποδα όμως, οι «απρόβλεπτοι» ήχοι που συχνά υπερεκέλιζαν τους μουσικούς και το συνηθισμένο πια φαινόμενο των άδειων καθισμάτων, άφησαν μια γεύση πικρίας.

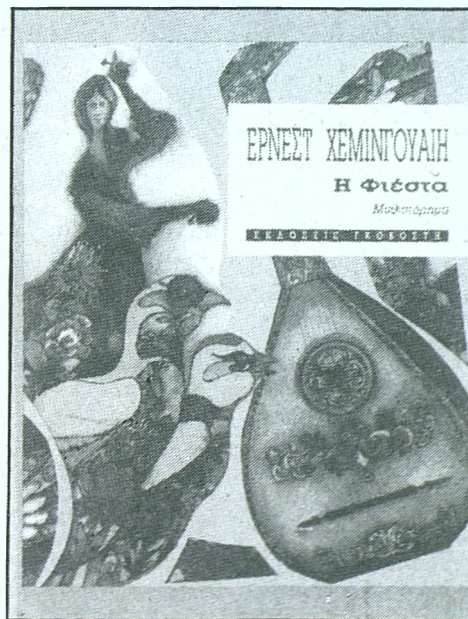
Η έλλειψη ανταπόκρισης από το κοινό που σίγουρα δεν οφείλεται στην έλλειψη δημοσιοποίησης των εκδηλώσεων (ο καθημερινός Τύπος και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αναφέρθηκαν συχνά στον 7ο Πολιτιστικό Αυγούστο) θα έπρεπε να προβληματίσει αρμόδιους και μη προς την κατεύθυνση της ανεύρεσης και άλλων «μέσων» καλύτερης προσέγγισης των «δρώμενων» στις περιοχές αυτές που θα δράσουν καταλυτικά στο «σπάσιμο» της πολιτιστικής τους απομόνωσης.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

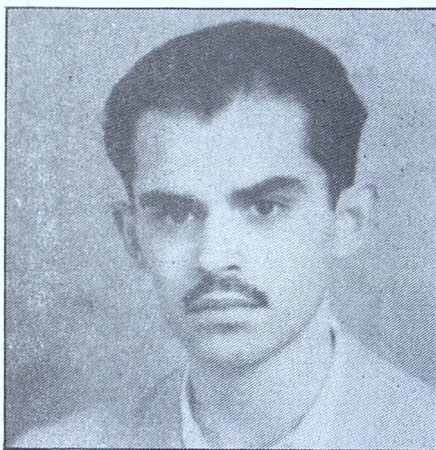
«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

ΞΕΡΟΥΜΕ ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΑ

Ζωοδόχου Πηγής 21 • Τηλ.: 3615433-3622251

ΜΝΗΜΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Στις 22 Ιουλίου φέτος, έφυγε ένας άξιος πανεπιστημιακός δάσκαλος και ξεχωριστός άνθρωπος: ο Γιώργος Βουδούρης, πρύτανης του ΕΜΠ. Για το επιστημονικό έργο του, την αγωνιστική πορεία του, για τις ανθρώπινες αρετές του γράφτηκαν ήδη αρκετά. Το ΑΝΤΙ, σαν ελάχιστο φόρο τιμής στη μνήμη του, δημοσιεύει ένα κείμενο που υπογράφουν η γυναίκα του και τα δυο του παιδιά καθώς ένα χρονογράφημα που είχε δημοσιεύσει ο εικοσιπεντάχρονος Γιώργος Βουδούρης με το ψευδώνυμο *Ζήσης*, στην επονιτική εφημερίδα «Φλόγα», το 1945. Δίνουν, τα κείμενα αυτά, μια συγκινητική προσέγγιση της προσωπικότητας του ανθρώπου Γιώργου Βουδούρη.

Ο Γιώργος Βουδούρης φοιτητής.

Ήταν ένα αγαπημένο πρόσωπο πεθαίνει, μια αβάσταχτη σιωπή μας πλακώνει. Εύλογα τότε γυρνάμε στο παρελθόν και το ακροαζόμαστε. Γιατί το παρελθόν μιλάει, κι όσα λέει αφορούνε και το μέλλον.

Ο Γιώργος πέθανε μια καλοκαιριάτικη μέρα. Πάλαιψε θαρραλέα και καρτερικά με το θάνατο βήμα - βήμα, μέρα με τη μέρα, αλόκληρη την άνοιξη και πέθανε αφού πρόλαβε να ζηήσει την πρώτη μέρα του καλοκαιριού. Κάθε ζωή έχει το νόημά της. Η ζωή του Γιώργου Βουδούρη είχε ένα νόημα βαθύ και συγκεκριμένο, μα είμαι ανήμπορος τώρα να μιλήσω γι' αυτό. Θα προσπαθήσω μόνο να το σκιαγραφήσω με μερικές εικόνες και παραστάσεις παρμένες από προσωπικά μου βιώματα.

Ο Γιώργος έλεγε πως ήτανε παιδί του πολέμου, της κατοχής και της Αντίστασης. Πέθανε από μια αρρώστια που τον πολέμησε ανελέητα πάνω από τέσσερα χρόνια, και που της αντιστάθηκε πεισματικά και μεθοδικά. Πιστεύω πως τα κύρια στοιχεία του χαρακτήρα ενός ανθρώπου δεν αλλοιώνονται με το χρόνο, γι' αυτό και, βαθύτατα εντυπωσιασμένος από την ψυχραιμία του και την ηρεμία που έδειξε μέχρι τις τελευταίες του στιγμές, προσπάθησα να φανταστώ με ποιο τρόπο αυτός, παιδί της κατοχής, θα πέθαινε τότε, σε μια από τις μάχες του αντιστασιακού αγώνα, αν ο θάνατος τον έβρισκε 45 χρόνια νωρίτερα. Σίγουρα θα πολεμούσε χωρίς αυταπάτες και δίχως απελπισία, με ηρεμία και με όλη τη δύναμη του νου, ως την τελευταία σφαίρα, έστω κι αν θα ήτα-

νε κυκλωμένος από τους εχθρούς, έστω κι αν δε θα υπήρχε η παραμικρή αμφιβολία για την τελική έκβαση της μάχης.

Τι παραλληλισμός με τη σημερινή σκληρή πραγματικότητα! Θύμα μιας επώδυνης αρρώστιας, που του κήρυξε έναν αδυσώπητο τετράχρονο πόλεμο, της αντιστάθηκε με κουράγιο, πείσμα και μεθοδικότητα μέχρι την τελευταία του πνοή. Πριν όμως χάσει την τελευταία μάχη της ζωής, ο Γιώργος είχε κερδίσει πολλές άλλες. Ο νους μου πάει σε μια από τις μάχες του, που δείχνει πόσο γαλήνια δεχόταν και τη νίκη και την ήττα.

Το Φεβρουάριο του 1986 ο Γιώργος ήταν υποψήφιος για τη δεύτερη πρυτανική θητεία του. Ήτανε μια δύσκολη αναμέτρηση, γιατί —για να θυμηθούμε τη λαϊκή ρήση— ο Θεός τον φύλαξε από τους εχθρούς του μα δεν τον φύλαξε από τους φίλους του, ή τουλάχιστον τους υποτιθέμενους φίλους του. Την ώρα της διαλογής των ψήφων ελάχιστοι πίστευαν στην επιτυχία του. Κι όμως, η επιμονή του νίκησε.

«*Νίκησες, κι οι άσπονδοι φίλοι σου θα το 'χουν πικρά μετανιώσει*», του είπα πάνω στον ενθουσιασμό της στιγμής. Η απάντησή του ήτανε κεραυνοβόλα: «*Λάθος! Δεν έχω τέτοια εντολή από όσους με ψήφισαν. Η αποστολή μου είναι να μην αποκλείσω καμιά συνεργασία*».

Γρήγορα κατάλαβα πως την απάντησή του εκείνη έπρεπε να την περιμένω. Αυτό που θεωρώ εκπληκτικό, αλλά και τόσο χαρακτηριστικό της προσωπικότητάς του, είναι ότι ακόμη και μέσα σ' ένα κλίμα ανομολόγητης προσωπικής επίθεσης,

ΑΓΩΝΙΑ

Έγειρε...

Βαρύ το κεφάλι του έγειρε μαλακά το ανοιγμένο βιβλίο του τραπέζιού. Ο δροσερός ανασαμός του χαρτιού χάιδεψε το μάγουλό του. Τι ζέστη. Και το κορμί να 'ναι τσακισμένο κι ανικανοποίητο, η ψυχή μουδιασμένη και το βιβλίο ούτε στις 50 πρώτες σελίδες του.

Παραδόθηκε. Τα βλέφαρα μισοκλείσανε —μια κατάσταση ανάμεσα πραγματικότητα και φαντασία. Πώς τάχα είχε γίνει απότομα 40 χρονών, πάνω στο μέτωπο της ζωής του. Και τρεις φορές χτύπησε η πόρτα του γραφείου του και φανήκανε τρεις γυναίκες. Η μια όλο κίνηση και πάντα καινούργια, έτοιμη ν' αγκαλιάσει τον κόσμο ολόκληρο— ήταν η Κοινωνία. Η δεύτερη μετρημένη και σοβαρή, η Επιστήμη η ίδια.

Κι η τρίτη, στοργική και διακριτική, η γρηά του μητέρα.

Καθόσανε —τι περιμέναν;

—Δε νομίζεις πως είναι καιρός; του ψιθύρισε η πρώτη. Τόσα χρόνια...

—Πρέπει κάποτε κάτι να δημιουργήσει κανείς. Δεν ειν έτσι; Τον ρώτησε η άλλη.

Η τρίτη κοίταξε μόνο το γυο της κατάματα και του χαμογέλασε γλυκά.

Τότε ο νεαρός σαραντάρης κατάλαβε, πως έπρεπε να δώσει. Άνοιξε τα συρτάρια του κι αράδιασε τα υπάρχοντά του. Έπειτα γύρισε στον εαυτό του, έσκισε με μιας το κρανίου του κι απόθεσε τα μυαλά του σε κεινες τις μελέτες. Βούτηξε το χέρι στο στήθος του και ξερίζωσε την καρδιά του να τη δει. Τα 'βαλε όλα στη σειρά, τα 'ψαξε, τα μέτρησε, τα ζύγισσε. Στάθηκε και πάλι τα μέτρησε από την αρχή. Ξανάψαξε στα συρ-

τάρια του, κούνησε δυνατά το μυαλό του, αφουγκράστηκε της καρδιάς του το χτυποκάρδι. Τόσο λίγα. Τόσα χρόνια —να περάσουν τόσα χρόνια— και να 'χεις τούτη την κρίσιμη στιγμή τόσο λίγα να δώσεις. Θεέ μου, ας γινότανε ναρχόντουσαν λίγο πιο αργά, ας μην ερχόντουσαν ακόμα. Να 'χε μονάχα κάμποσο καιρό. Καιρό. Θέλει καιρό. Τι αγωνία.

Σήκωσε το κεφάλι του να δει... Βρισκόταν πάντοτε στην 50ή περίπου σελίδα. Μέτρησε τη ζωή του και τη βρήκε μικρή. Μέτρησε το βιβλίο του και το βρήκε μεγάλο. Δε θα προφτάσει. Δε θα προφτάσει.

Έψαξε μέσα του, έψαξε να βρει τη σωτηρία. Ρώτησε κι ένα σοφό.

—Η θέληση, του είπε.

Ζήσης

«ψυχολογικού πολέμου» θα 'λεγα, διατηρούσε την ψυχραιμία και την ετοιμότητά του, όση κι αν ήταν η πικρία που δοκίμαζε.

Αναλογίζομαι ακόμη τον Αύγουστο του 1987, όταν ορισμένοι, επωφελούμενοι από τη θερινή απραξία, θέλησαν να τον θέσουν εκτός μάχης με μια συνδυασμένη επίθεση: εναντίον του και εναντίον του νέου νόμου για τα πανεπιστήμια. Από τις στήλες μιας μερίδας του Τύπου δεχόταν καθημερινά τα πυρά από «γενναίους ανώνυμους» που διαδίδανε διάφορες ασύστατες πληροφορίες εναντίον του και άλλων που, επώνυμα, άνοιγαν πυρ εναντίον των αρχών που είχε υπερασπιστεί σ' όλη του τη ζωή του πανεπιστημιακού δασκάλου. Παρ' όλο που είχε τη δυνατότητα να ολοκληρώσει την πρυτανική του θητεία, ο Γιώργος παραιτήθηκε για να μην αφήσει σ' εκείνους που τον αντιμάχονταν το πλεονέκτημα να κάνουν παραπλανητική πολεμική, συσκοτίζοντας έτσι το κύριο πρόβλημα που ήταν η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και η βελτίωση των θεσμικών αλλαγών σ' αυτό. Ορισμένοι θεώρησαν ήττα την παραίτησή του. Όμως τι απομένει σήμερα από κείνους τους ευτελείς ελιγμούς;

Μα περισσότερο από κάθε άλλην, μια χαρακτηριστική εικόνα του, κρατάω στη μνήμη μου: Ο Γιώργος πήγαινε συχνά μάρτυρας υπεράσπισης σε δίκες φοιτητών. Οι συνεδριάσεις των δικαστηρίων παρατείνονταν πολλές φορές ως αργά τη νύχτα, κι αυτό τύχαινε και σε περιόδους οδυνηρής κρίσης της αρρώστιας του. Όμως, το να υπερασπιστεί τους φοιτητές ήταν γι' αυτόν χρέος ιερό. Για να αντέξει, ζητούσε από το γιατρό του να του κάνει ισχυρές παυσίπονες ενέσεις. Πολλές φορές έφτανε στα πρόθυρα της φυσικής κατάρρευσης, μα σαν ερχόταν η σειρά του να καταθέσει ξανάβρισκε τις δυνάμεις του, κι επέστρεφε στο σπίτι αργά τη νύχτα, εξαντλημένος, αλλά ψυχικά ικανοποιημένος.

Αναρωτιόμασταν εμείς τότε πώς μπορούσε να αυθυποβάλλεται σε τέτοιο σημείο που να κυριαρχεί ακόμη και στο φυσικό πόνο. Στην πραγματικότητα, δεν ήταν αυθυποβολή. Η εκπλήρωση αυτού που πίστευε πως ήταν καθήκον του —όπως σε άλλες περιπτώσεις, και η επισημονική του δουλειά— ήταν τα πιο ισχυρά κι αποτελεσματικά παυσίπονα γι' αυτόν. Τόσο τον κατείχαν όσα πίστευε και έπραττε.

Στην εκκλησία, ακούγοντας τους επικήδειους, αναρωτιόμουν τι άραγε να σκεπτόταν. Τόσο η ιδέα του θανάτου του μου ήταν αδιανόητη, που είχα την ψευδαίσθηση πως ήταν παρών και συμμετείχε σε όσα γίνονταν. Σίγουρα, λέω, θα αισθανόταν ευτυχής βλέποντας γύρω του

—KEVIN ANDREWS—

Τελευταίο ταξίδι από τα Κύθηρα

Γνώρισα τον Kevin Andrews το φθινόπωρο του '76 στην Κάλυμνο. Είμασταν κι οι δύο δάσκαλοι στο ίδιο σχολείο. Συνεργάτες του Νίκου Γερμανάκου, παρέα με την Καίη Τσιτσέλη, τον Γιάννη Τσιώλη, την Κατερίνα Αγγελάκη Ρουκ, τον Στέλιο Αναστασιάδη και άλλους, πολλούς άλλους που τώρα αν μου διαφεύγουν τα ονόματά τους είναι γιατί μετράμε ήδη δεκατρία χρόνια από τότε και πολύ νερό, πολύς αέρας, πολλά βλέμματα μπερδεύουν τις αναμνήσεις μου.

Την πρώτη κιόλας μέρα της συνάντησής μας βρεθήκαμε στον «Πλατύ Γιαλό», μια απομονωμένη παραλία, μια κλειστή αγκαλιά από βράχους που έκρυβε την κόχη με τα βότσαλα που μας περίμενε εκεί. Η συντροφιά των δασκάλων είχε 3-4 ώρες, αποκομμένη από τους μαθητές, για χαλάρωση και κουβεντούλα, πριν τα απογευματινά μαθήματα. Ο Kevin έλαμπε: δεν γερνούσε, βλέπεις, με τίποτα και πάντα ένθερμος σε ό,τι υποστήριζε. Συνόψιζε αποσπάσματα από τη ζωή του και η ατμόσφαιρα της συζήτησης αποκτούσε την οικειότητα παλιάς φιλίας. Μου είπε για την Ελλάδα και για τους Έλληνες, παρατηρήσεις έξοχης διαύγειας και βαθιάς αγάπης που μόνο ένας προσήλυτος θα μπορούσε να κάνει. Μαλώσαμε και λίγο για τους φιλέλληνες. Ήταν ένθερμος υποστηρικτής της ελληνικότητάς του. Αυτός, ένας ρομαντικός, αντιπαθούσε σφοδρά τις «ρομαντικές αγάπες».

Βούτηξε στη θάλασσα —δεινός κολυμβητής— να πάει ως το απέναντι νησί. Παρατηρούσα την επιφάνεια του νερού ώπου πια δεν ήξερα αν βλέπω τον ώμο του να εξέρχεται ή απλώς γυάλιζε ο ήλιος πάνω στο κύμα. Χάθηκε για τα καλά κι η ώρα περνούσε. Έπρεπε να γυρίσουμε στο χωριό και όλοι ετοιμάζονταν και μονολογούσαν πως ο Kevin άρχισε πάλι τα καμώματά του. Καινούρια καθώς ήμουν στη συντροφιά δεν ήξερα τι ακριβώς εννοούσαν, αν και κατάλαβα πως έτσι αντιμετώπιζε την αρρώστια του, με μια επιδεικτική, σχεδόν, «υγεία»: μια στά-

ση παράτολμη μέσα στην ατολμία και το φόβο.

Δεν άντεξα να φύγω με τους άλλους. Έμεινα για ώρα πολύ εκεί στην άκρη της θάλασσας ελπίζοντας πως θα τα καταφέρει —άλλωστε μου το είχε υποσχεθεί. Έγερνε ο ήλιος κι άρχισα πια να απελπίζομαι και σιγά σιγά να εμπιστεύομαι μια εικόνα που έφτιαχνε ο νους μου: το σώμα του να επιπλέει και να 'ρχεται μαζί με το κύμα - σώμα πνιγμένου. Πήρα το δρόμο για το μικρό πλαϊνό λιμανάκι, τις Μυρτιές, για να 'βρω τον Σκεύο ή όποιον άλλο καπετάνιο, να ζητήσω να βγει σ' ανοιχτά με το καΐκι, να μαζέψει το σώμα του. Περιπατούσα με δυσκολία και μισούσα πέτρες, αγκάθια, το φθινόπωρο και τη θάλασσα.

Το καΐκι ξεκίνησε και μόλις ανοίχτηκε διέκριναν τον Kevin στην ακροθαλασσιά καθώς πλησίαζε να βγει στη στεριά. Με ειδοποίησαν κι έτρεξα να τον συναντήσω. Στ' αλήθεια θυμωμένη: όλο το δρόμο τον κατρακύλησα με την επιθυμία να το δείρω, το παλιόπαιδο, που με τάραξε στον τρόπο. Πλησιάζοντας τον άκουσα πρώτα και σε λίγο τον αντίκρισα: γερμένος πάνω σε μια ξερολιθιά έπαιζε ένα σκοπό με το σουραύλι του. Χαλάρωσα, καθώς τόσο ήμερος με κοίταξε και μου είπε: «Έχασες που δεν ήρθες στο νησάκι!». Εξατμίστηκε ο τρόμος κι ο θυμός. Αυτός ήταν ο Kevin.

Τώρα έμαθα πως πνίγηκε. Κολυμπούσε από μια ακρογιαλιά στα Κύθηρα προς το απέναντι νησάκι. Μια κοπέλα τον περίμενε στην ακροθαλασσιά. Θα ήταν σίγουρα δειλινό. Θα απόμεινε η σάκα του στο γιαλό: αυτή που χρόνια τώρα κρέμαγε στον ώμο του.

Έχω την εντύπωση πως μέσα μου ακούω τον ήχο από τον παράξενο σκοπό του: θα παίζει ο Kevin, όπου κι αν είναι, με το αυτοσχέδιο σουραύλι του. Ήμερος και αφοσιωμένος στον μέσα σκοπό.

Καλοτάξιδος.

Αντεία Φραντζή

φίλους και συνεργάτες, σε μια λιτή ατμόσφαιρα, με διάχυτη τη βαθιά συγκίνηση όσων παρευρίσκονταν. Γιατί, μακριά από κοσμικότητες, πάντα αγαπούσε την καλή συντροφιά, κι ενώ ήταν αντίθετος σε κάθε συντηρητισμό, σεβόταν την παράδοση. Η μικρή εκκλησούλα του νεκροταφείου του το άρεσε. Ίσως, καθώς αγαπούσε τη μουσική, να τον είχε κάπως ενοχλήσει η άνιση ποιότητα των ψαλτών. Μα αυτό που πάνω απ' όλα θα τον είχε συγκινήσει, είναι που φοιτητές ήρθαν να τον σηκώσουν στους ώμους μέχρι το μνήμα του. Αυτό θα ήταν για το Γιώργο

Βουδούρη η μεγαλύτερη τιμή που θα μπορούσε να του γίνει.

Πέθανε, μας έφυγε και μένουμε κεραυνοβολημένοι, σαστισμένοι, χωρίς καλά-καλά να 'χουμε συνειδητοποιήσει την απουσία του. Νιώθουμε ορφανοί, ορφανέ-μένοι απ' αυτόν που έδινε έμπνευση και πλούτο στη ζωή μας. Η παρούσα του και το παρελθόν μας κοντά του μας μένουνε, τόσο πολύτιμα, όσο η πυξίδα για το ναυτικό.

Αύγουστος 1989

Ίρμα - Οδυσσέας - Χρήστος Βουδούρης

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΤΕΡΗΣ: ΕΞΑΦΑΝ

Οι ελάχιστες βιογραφίες του αρχίζουν με φράσεις όπως: «Θετικές πληροφορίες δύσκολο είναι να συγκεντρώσει κανείς για τη ζωή του Γ. Στέρη» (Γκαλερί Νέες Μορφές, Αθήνα,

έκθεση Στέρη 1969) ή: «είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι ο Στέρης σήμερα, όπως πριν 10 χρόνια, είναι περίπου άγνωστος στην ελληνική πατρίδα του...» (Κλάους Φιρνάισελ, Γλυπτοθήκη, Μόνα-

χο, έκθεση Στέρη 1980), και τελειώνουν με φράσεις όπως: «Από και πέρα (ΑΞ από το 1946) χάνονται τελειωτικά τα ίχνη του μοναδικού αυτού ανθρώπου. Ζει; Πέθανε; Κανείς δεν ξέρει να πει» (Νέες Μορφές 1969) ή: «1952. Για τελευταία φορά ο Λ. Καρζής συναντά τον Στέρη στη Νέα Υόρκη και από τότε χάνονται τα ίχνη του» (Εθνική Πινακοθήκη, έκθεση Στέρη, 1982).

Ο Οδυσσέας Ελύτης, που τον είχε γνωρίσει προπολεμικά, γράφει χαρακτηριστικά το 1978: «Αν η εμφάνισή του στον ελληνικό ορίζοντα λίγο πριν τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, εστάθηκε παράδοξη, άλλο τόσο παράδοξη εστάθηκε η εξαφάνισή του. Το μυστήριο που εκάλυψε το έργο του, εκάλυψε και τη ζωή του».

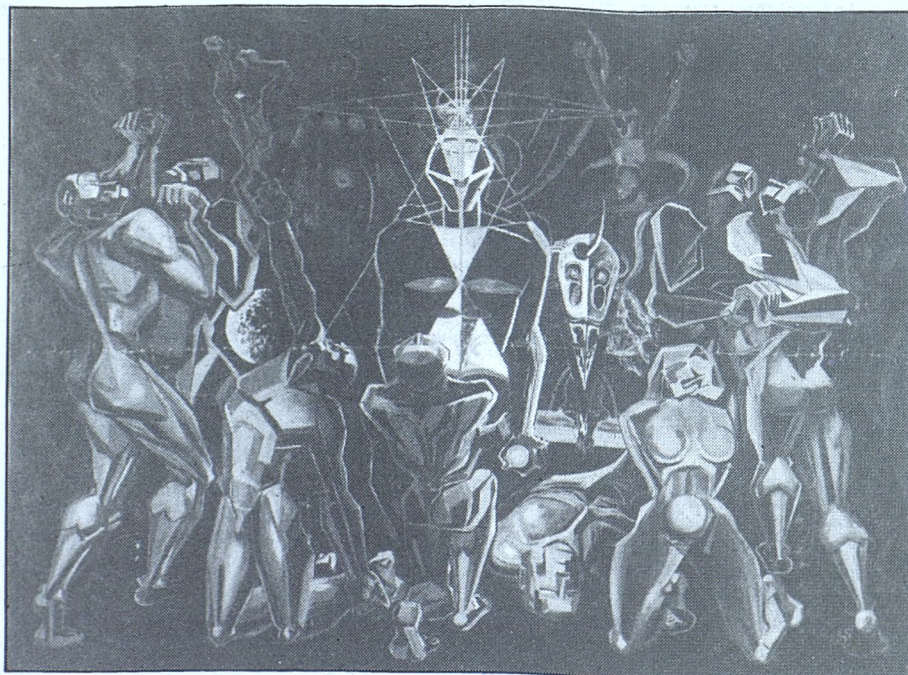
Οι φίλοι του από την προπολεμική Αθήνα λένε: είχε παράξενο χαρακτήρα, πολύ κλειστός, συνεσταλμένος, στα χρόνια '50 χάσαμε τα ίχνη του, από τον καιρό που πήγε στην Αμερική και δούλεψε στο Ελληνικό Περίπτερο της Διεθνούς Έκθεσης της Νέας Υόρκης το 1939. Είχαν πολύ αραιές επαφές μαζί του, είχε αλλάξει όνομα, και άλλα παρόμοια. Η λανθάνουσα υπόνοια όλων ήταν ότι κάποτε μεταξύ 1952, που τον συνάντησε ο Λίνος Καρζής στη Νέα Υόρκη και σήμερα, ο Στέρης είχε παύσει να ζει. Τα λίγα έργα του που εμφανίζονται στην αγορά και γίνονται ανάρπαστα είναι όλα προπολεμικά.

Από παλιά το μυστήριο αυτό με κέντριζε. Όχι μόνο για τη μοναδική ποιητική γαλήνη και την άδολη ζωγραφικότητα των τοπίων του που ώθησαν άλλους θαυμαστές να τα ονομάσουν «Ομηρικά Ακρογιαλιά», αλλά και γιὰ τον ίδιο τον σχεδόν ολότελα άγνωστο δημιουργό αυτών των έργων που έδειχναν μια τέχνη τόσο σπάνια μέσα στα ελληνικά προπολεμικά συμφραζόμενα. Πασχίζοντας να προσδιορίσω τον άνθρωπο αυτόν τον εκλεκτό από όσους τον εγνώρισαν πριν από το 1938 —δεν μένουν πια πολλοί— συναντούσα πάντα τις ίδιες αναμνήσεις για ένα πρόσωπο διόλου διαχυτικό, μάλλον σιωπηλό και αποτραβηγμένο, που ενέπνεε όμως έντονα φιλικά αισθήματα, και πως όλα αυτά χάθηκαν μαζί του όταν «εξαφανίστηκε» στην Αμερική. (Μεσολάβησε βέβαια ο πόλεμος και η κατοχή).

Και στην Ελλάδα έμεινε μόνο το έργο του με την άφατη ποίησή του. Από χρόνια γύρευα να παραμερίσω το πέπλο αυτού του μυστηρίου, με αναζητήσεις στην Ελλάδα και στη Νέα Υόρκη. Σήμερα επιτέλους αποχτούμε όλοι, και μαζί και η ιστορία της σύγχρονης τέχνης μας περισ-

Γεράσιμος Στέρης, Ανάμνηση Σουνίου (υπογραφή: DESTER).

Γεράσιμος Στέρης, Το μαγικό χάφι, Λάδι, 137 x 198 εκ. (υπογραφή: DESTER).

ΣΗ ΚΑΙ «ΑΝΑΣΤΑΣΗ»

σότερες πληροφορίες για τη ζωή και το έργο αυτού του σημαντικού ζωγράφου.

Τα περισσότερα στοιχεία τα έχουμε από τη χήρα του. Γνωρίζουμε έτσι με βεβαιότητα ότι ο Στέρης πέθανε 89 χρονών τον Απρίλη του 1987, ότι ως το θάνατό του ζωγράφιζε εντατικά, ότι είχε πολιτογραφηθεί Αμερικανός στη Νέα Υόρκη το 1944, ότι τον Οκτώβρη του 1949 ζήτησε από το Ανώτατο Δικαστήριο να αλλάξει όνομα και από Γεώργιος Στέρης να γίνει Guelfo Ammon d' Este. Ακόμα ότι το 1938 (λίγο δηλαδή αφού έφτασε στην Αμερική —αφού γνωρίζουμε από άλλη πηγή ότι στις 2.12.1936 ταξίδευε προς Νέα Υόρκη με το υπερωκεάνειο «Νορμαντί») παντρεύτηκε την Μάργκαρετ Ουίλλιαμς που την χώρισε το 1946 ότι από το 1939 ως το 1942 εργάστηκε φτιάχνοντας σκηνικά στα εργαστήρια της Παραμάουντ στο Χόλλυγουντ. Τέλος, ότι το 1955 παντρεύτηκε τη σημερινή γυναίκα του Άννα, στην Καλιφόρνια.

Εκείνη, χήρα του πλέον, έφερε το Σεπτέμβρη του 1988 την τέφρα του άνδρα της για να την αποθέσει στην πατρική του Κεφαλλονιά. Όπως μου γράφει είχαν έλθει τότε σε επαφή με το υπουργείο Πολιτισμού που την παράπεμψε στην Εθνική Πινακοθήκη. Από τούτην έμαθα την επίσκεψή της, εντελώς τυχαία, το Νοέμβρη πέρσι, αλλά είχε χάσει τότε η Πινακοθήκη τα ίχνη της κυρίας ντ' Εστέ. Αργότερα με εφοδίασε με τις φωτογρα-

φίες που είχε αφήσει.

Άλλοι φίλοι του Στέρη στις ΗΠΑ τον γνώριζαν ως Guy (Γκάι) ντ' Έστε, George de Stere, Professor George de Steris κ.ά.

Μόνο εν μέρει έχει ξεκαθαρίσει το μυστήριο. Υπάρχουν ακόμα πολλές σκιές. Τι έκανε τον άνθρωπο αυτόν τον τόσο ταλαντούχο να «ρίξει μαύρη πέτρα πίσω» του από τότε που εγκατέλειψε την Ελλάδα το 1936, να διατηρήσει ελάχιστες επαφές με Έλληνες φίλους του ακόμα και με Έλληνες που γνώρισε εκεί, όπως τον γλύπτη Μιχάλη Λεκάκη, και τις αδελφές του, να εξαφανιστεί και από τη Νέα Υόρκη στη Δυτική Ακτή των ΗΠΑ, στο Χόλλυγουντ, και τελικά να αλλάξει το όνομά του άλλες τρεις φορές —μην ξεχνάμε ότι κιόλας το Στέρης ήταν ψευδώνυμο (το αληθινό του όνομα ήταν Γεράσιμος Σταματελάτος) και το ψήφιο Γ. γινόταν τότε Γεράσιμος, τότε Γιώργος.

Η χήρα του —την οποία δεν μπόρεσα να συναντήσω κατά το σύντομο πέρασμά της από την Αθήνα, τον Σεπτέμβρη, ούτε στη Νέα Υόρκη το Νοέμβρη 1988 με πληροφορεί ακόμα ότι ο Στέρης ζωγράφιζε με μεγάλη παραγωγικότητα ως το τέλος, και ότι της έχει αφήσει πλήθος πινάκων. «Έχει αφήσει ακόμα, μου γράφει, ένα μεγάλο σώμα "σημειώσεων" στα ελληνικά, στα γαλλικά και στα αγγλικά τις οποίες θεωρώ ιδιαίτερα πολύτιμες. Αφορούν τη φιλοσοφία του της τέχνης, πολλές σελίδες πάνω σε πίνακες που έχει

κιόλας φτιάξει ή που σχεδίαζε, σκόριπες σκέψεις και ποιήματα».

Φωτογραφίες μερικών από τα έργα αυτά μαρτυρούν όχι τόσο μια τεχνοτροπία, όσο κυρίως μίαν αντίληψη αρκετά διαφορετική από εκείνη που διαπνέει τα προπολεμικά του έργα. Δείχνουν μίαν απασχόληση με το συμβολισμό κι έναν απρόοπτο εξπρεσιονισμό.

Μεταξύ άλλων ένας άλλος παλιός του φίλος μου απαριθμεί τρεις μεγάλους πίνακες με τίτλους: «*Η Ιατρική σε εξέλιξη - από την Λίθινη Εποχή ως την Πυρηνική*» (διαστάσεις 137 εκ. x 457), «*Ο Αέναςος Αγώνας - Η Ιατρική καταβάλλει την Αρρώστεια*» (137 x 289 εκ.) και «*Το Μαγικό Χάπι*» (137 x 198 εκ.) που κοσμούν τώρα το Ιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, στο οποίο δωρήθηκαν από τον φίλο αυτό του Στέρη. Δεν είμαι σε θέση να κρίνω τα έργα που βρίσκονται όλα στην Αμερική παρά μόνο αφού τα δω, που ελπίζω να γίνει στο προσεχές μέλλον.

Προς το παρόν, ας αρκέσουν αυτά τα λίγα πραγματικά γεγονότα για να τεκμηριώσουν την επανεμφάνιση. Πήγα να πω την «ανάσταση» ενός χαμένου σημαντικού ζωγράφου που μοιάζει να παραμένει στο ελληνικό εικαστικό δυναμικό, κι όχι να έχει προσαρτηθεί στο αμερικανικό.

Αλέξανδρος Ξύδης
30.8.89

ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ Σεπτέμβριος '89

ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ

Συνέντευξη με τον Γ. Ντούρο
Πυροπροστασία στην Αττική: Γιάννης Σχίζας

ΑΤΤΙΚΗ

Αττικό τοπίο και περιβάλλον: Ηλίας Ευθυμίουπουλος - Έλση Σπαθάρη

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Είναι σκόπιμη η εισαγωγή Φυσικού Αερίου; του Πάνου Πλαγιαννάκου
Ψυχρή σύντηξη: Η αρχή του τέλους: Ηλίας Ευθυμίουπουλος

ΠΕΡΕΣΤΡΟΙΚΑ

Οι ανθρακωρύχοι στην ΕΣΣΔ: Αθ. Βαλαθανίδης

ΕΡΕΥΝΑ

Υγεία και περιβάλλον: Ν. Δημόπουλος

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ G. POMPIDOU (BEAUBOURG)

Συζήτηση της Ελένης Γλύκατζη - Αρβελέρ με την Βάσια Καρκαγιάννη - Καραμπελιά

Βάσια Καρκαγιάννη - Καραμπελιά: Καθηγήτρια της Βυζαντινής ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, κατόπιν Πρόεδρος του πανεπιστημίου Paris I, Πρύτανης τέλος της Ακαδημίας του Παρισιού, βρίσκεστε σήμερα επί κεφαλής του μεγαλύτερου πολιτιστικού οργανισμού της Γαλλίας, κι έναν από τους μεγαλύτερους του κόσμου. Ποιοι, κατά τη γνώμη σας, ήταν οι λόγοι που το γαλλικό κράτος σας ανέθεσε την προεδρία του κέντρου G. Pompidou — το οποίο, από την ίδρυσή του, γνώρισε πολλές περιόδους κρίσης, παρ' όλη τη συνολικά θετική του πορεία; Και ποιοι ήταν, από τη μεριά σας, οι λόγοι που κατηύθυναν την αποδοχή της προεδρίας αυτής;

Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ: Είμαι πάντοτε καθηγήτρια στη Σορβόνη, και πάντοτε πρόεδρος του Πανεπιστημίου της Ευρώπης, και τώρα παίρνω μια καινούργια δουλειά, η οποία είναι η προεδρία του Πνευματικού Κέντρου Πομπιντού (και όχι Beaubourg· το Beaubourg είναι μια θέση, Κέντρο G. Pompidou είναι το όνομα το επίσημο).

Όσον αφορά την πρώτη ερώτηση, να ρωτήσετε τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον πρωθυπουργό και τον κ. Jack Lang, γιατί είναι οι τρεις ακριβώς που αποφασίζουν. Ο υπουργός (πολιτισμού) κάνει την πρόταση στο συμβούλιο των υπουργών, οπότε ο πρωθυπουργός τη δέχεται και μετά ο πρόεδρος Δημοκρατίας την υπογράφει.

ΕΡ.: Η προηγούμενη θητεία, η επιτυχία σας, στους τομείς που αναφέρθηκαν, θα πρέπει να επηρέασαν...

ΑΠ.: Βεβαίως, ήταν κάποια προϋπόθεση. Όπως λέω συχνά, άρχισα την καριέρα μου τη διοικητική — όχι την πανεπιστημιακή, γιατί πρόκειται για μια μεγάλη διοίκηση αυτή τη στιγμή —

στο πανεπιστήμιο και θα την τελειώσω στο Κέντρο το πνευματικό Πομπιντού: Εφόσον σε λίγα χρόνια θα πάρω τη σύνταξή μου, και σκέφτομαι να την πάρω όσο πιο γρήγορα γίνεται για να μπορέσω να κάνω κι άλλα πράγματα στη ζωή μου. Τι με οδήγησε εδώ: είμαι 12 χρόνια αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του Κέντρου. Αυτό σημαίνει ότι ήξερα, ξέρω πάντα, ποιες είναι οι δυνατότητες ακτινοβολίας του Κέντρου, και προς τον ευρωπαϊκό χώρο, που σας ενδιαφέρει, αλλά κυρίως στο γαλλικό χώρο τον πνευματικό και πολιτιστικό, γιατί μέσα στο Κέντρο Πομπιντού οι πολιτιστικές εκδηλώσεις έχουν «υφή» πολυδιάστατη. Να 'χετε το Μουσείο¹, το IRCAM², το ατελιέ των παιδιών³, τη μεγάλη βιβλιοθήκη⁴, το πρώτο και μεγαλύτερο κέντρο Design και δημιουργίας βιομηχανικής αισθητικής⁵, όλες τις εκδόσεις και δημοσιεύσεις... επί πλέον την «Revue parité», το θέατρο, το σινεμά, το χορό και τα λοιπά: είναι ο χώρος όπου όλες οι τέχνες μπορούν να δείξουν το καλύτερό τους για να φτάσουν σε μια πολιτιστική εκδήλωση η οποία είναι πολυδιάστατη, όπως σας είπα. Αυτό το πολυδιάστατο ήχαινε για μένα το βασικό στοιχείο που μ' ενδιέφερε στο «Πομπιντού». Απ' την άλλη μεριά, λέω συχνά ότι η αρχιτεκτονική του κτιρίου ήταν για μένα ένα είδος φανταστικού πράγματος, γιατί είδα στο χώρο αυτό τα έργα του Fernand Leger να γίνονται αρχιτεκτονική. Αν κάνατε, ας πούμε, μια προβολή ενός πίνακα του Leger και λέγατε ποιο θα 'ταν το αρχιτεκτόνημα που έβγαине, θα είχατε ακριβώς το Beaubourg, δηλαδή το Κέντρο Πομπιντού. Όλες

αυτές οι προσπάθειες να βρεθούμε στο άκρο της «Modernité» — και από πνευματική, και από την καλλιτεχνική, και την επιστημονική πλευρά (κυρίως την τεχνολογική) — μ' έκαναν να ενδιαφερόμαι πάντοτε γι' αυτό το κέντρο του οποίου, ιδού, παίρνω αυτή τη στιγμή τη διακυβέρνηση.

ΕΡ.: Εφόσον είσατε στο Κέντρο από χρόνια, γνωρίζετε φυσικά όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίσε, και ότι παρ' όλες τις επιτυχίες, υπήρξαν συχνά δριμύειες κριτικές...

ΑΠ.: Ελπίζω, γιατί αν δεν υπήρχαν δυσκολίες, θα είχαμε σταματήσει να ζούμε. Σ' όλα αυτά απάντησα, κατά τρόπο πολύ — πολύ αναλυτικό, σε μια συνέντευξη που μου πήρε το «Φιγκαρό»⁶ και η οποία δημοσιεύθηκε χθες σε δυο σελίδες. Σας παρακαλώ να αναφερθείτε σ' αυτό, και να μη με ρωτήσετε ό,τι περιέχεται εκεί...

ΕΡ.: Επιθυμώ να σας ρωτήσω αν νομίζετε πως έχετε, ή ότι θα έχετε, τα αναγκαία υλικά αλλά και πνευματικά μέσα στη διάθεσή σας ώστε να ξεπεράσετε τις υπάρχουσες δυσκολίες και...

ΑΠ.: Για τα μεν πνευματικά μέσα, είμαι σίγουρη. Γιατί η ποιότητα των ανθρώπων που δουλεύουν εδώ, όπως και η ποιότητα της δημιουργίας της πνευματικής και της πολιτιστικής στη Γαλλία, είναι πρώτης γραμμής — παρ' όλες τις κριτικές που γίνονται. Άλλωστε η κριτική είναι η βάση για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε πιο πέρα στον πνευματικό χώρο.

Όσον αφορά τα υλικά μέσα, αυτό είναι θέμα γενικής πολιτικής. Όπως ξέρετε, ο πολιτισμός και το υπουργείο πολιτισμού για τη Γαλλία θεωρείται μια από τις προτεραιότητες, πάντο-

τε, μαζί πάντοτε με την παιδεία. Οπότε, ελπίζω ότι θα έχω τα υλικά μέσα τα οποία θα μου επιτρέψουν να κάνω ώστε το πνευματικό κατόρθωμα να βρει το υλικό έρσιμα επίσης. Μην ξεχνάτε όμως ότι το Πομπιντού είναι το ίδιο κέντρο δημιουργίας πνευματικών προϊόντων τα οποία μπορεί να βγάλει στην αγορά, πράγμα που γίνεται κιόλας. Το Πομπιντού είναι ένα είδος εργοστασίου πολιτισμού το οποίο παράγει πράγματα. Λοιπόν μια από τις μεγάλες διευθύνσεις, είναι ακριβώς η διεύθυνση της διαχείρισης των εσόδων που έχουμε στο Κέντρο, και που προέρχονται από τα φιλμ που κάνει το Beaubourg, από τις δημοσιεύσεις, με δύο λόγια από όλα τα καλλιτεχνικά, πνευματικά προϊόντα που είναι δικά του. Ο κλάδος αυτός, ο οποίος άλλωστε έχει αναγνωριστεί κι από αυτούς που ονομάζουμε «χορηγούς», δίνει μια μεγάλη άνεση (και ελπίζω όσο προχωράμε ακόμα περισσότερη) στη δράση του προέδρου για να μπορέσει να διευρύνει τον ορίζοντα των πνευματικών εκδηλώσεων.

ΕΡ.: Μια ερώτηση που αφορά πιο πολύ την «αισθητική», ας πούμε, διάσταση του Κέντρου. Τα τελευταία χρόνια, πάρα πολλοί είχαν — είχαμε — την εντύπωση ότι το Κέντρο απομακρυνόταν από κάποιους πρώτους προσανατολισμούς...

ΑΠ.: Που ήταν ποιοι;

ΕΡ.: ...Που ήταν να προωθήσει την δημιουργικότητα, την εφευρετικότητα, τη «ζωντανή τέχνη» (art vivante) καθώς λένε εδώ. Είχαμε, λοιπόν, την εντύπωση ότι το Κέντρο «ανεκάλυπτε» τους πολιτιστικούς του προσανατολισμούς (στο γαλλικό ή διεθνές επίπεδο) στις γκαλερί και λοιπούς εκθεσιακούς χώρους γύρω από το Beaubourg και με τη βοήθεια,

συχνά, καλλιτεχνικών «προσγώνων» κάθε είδους, στενά συνδεδεμένων με τα εμπορικά κυκλώματα έργων τέχνης. Κάποια άτομα και κάποιες γκαλερί μάλιστα — όνομα και μη χωριό — φαινότουσαν να «κατευθύνουν» κατά κάποιον τρόπο...

ΕΡ.: Είναι μια εντύπωση, φήμη — όπως θέλετε πέστε την — που επικρατεί ιδιαίτερα στους κύκλους των καλλιτεχνών...

ΑΠ.: Αν υπάρχει αυτή η εντύπωση, πρέπει να την ξέρω για να ερευνήσω αν είναι πραγματική αλλά οπωσδήποτε μπορώ να σας απαντήσω αμέσως: δίπλα μου έβαλα, και έχω πάντα ως σύμβουλο, τον Pontus Hulten, ο οποίος ήταν ακριβώς ο άνθρωπος ο οποίος έδωσε τον τόνο σ' αυτά τα πράγματα. Αυτή τη στιγμή ξαναγίνεται ο σύμβουλός μου, και η έκθεση του Tinguely⁷ — η οποία είναι ένα από τα αριστουργήματα — είναι δική του έμπνευση. Μετά, θα δείτε ότι υπάρχει κάτω μια έκθεση των Situationnistes⁸ που μπορεί να σας δώσει να καταλάβετε ποιος είναι ο τόπος ο οποίος έχει αρχίσει να δίνεται... Γιατί ακριβώς όταν ήμουν ήδη αντιπρόεδρος στο συμβούλιο προσανατολισμού, αυτή η κριτική που λάτε είχε διατυπωθεί. Τώρα, ξαναρχώμαστε σ' αυτό το — πως να το πούμε — δημιούρημα του νέου κόσμου της τέχνης προς το μέλλον. Λέω, και μ' αρέσει να το λέω παντού, ότι όταν ήμουν στο πανεπιστήμιο προσπαθούσα να «φέρω το παρελθόν προς το παρόν», τώρα, εδώ, στο Κέντρο Πομπιντού, φέρνω το παρόν προς το μέλλον.

ΕΡ.: Θέλετε να πείτε ότι το κέντρο θα τολμά στο εξής την πρόταση, τη δημιουργία, τον πειραματισμό;

ΑΠ.: Πάντοτε. Κατά τη γνώμη μου δεν σταμάτησε ποτέ. Αλλά υπήρχαν κάποια «ερωτηματικά» που άρχισαν να μπαίνουν, γιατί όσο να 'ναι, είναι πολύ σοβαρό, όταν εκθέτεις στο Κέντρο Πομπιντού γίνεσαι γνωστός σ' όλο τον κόσμο, οπότε δεν έχουμε δικαίωμα ν' αποτύχουμε στις εκλογές μας για εκθέσεις ζωτάνων και νέων καλλιτεχνών σ' αυτό το χώρο.

ΕΡ.: Ένας διάλογος όμως θα μπορούσε...

ΑΠ.: Ακριβώς, ένας διάλογος είναι απαραίτητος. Και νομίζω ότι οι συνεργάτες μας είναι έτοιμοι γι' αυτό...

ΕΡ.: Μέχρι σήμερα, υπήρξαν στο Κέντρο εκθέσεις που έφεραν σ' επαφή τις γαλλικές και παρισινές...

ΑΠ.: Όπως ο Ελύτης π.χ.

ΕΡ.: Όχι, εννοώ όπως Παρίσι — Βερολίνο, Παρίσι — Μόσχα, Νέα Υόρκη, Βιέννη κ.λπ. Σκοπεύετε να συνεχίσετε προς αυτή την κατεύθυνση; Όσον αφορά ιδιαίτερα την Ευρώπη, και δεδομένου ότι ο Jack Lang μιλά συνεχώς τελευταία για την «Πολιτισμική Ευρώπη», θα υπάρξει στο μέλλον Παρίσι — Λονδίνο, Λισαβόνα, Παρίσι — Αθήνα;

ΑΠ.: Δεν νομίζω ότι θα πάμε σ' όλες τις πρωτεύουσες. Όσο για την Αθήνα, υπάρχει η Δεύτερα ένα γεύμα με την μικρή επιτροπή⁹ την ελληνική, υπάρχουν προτάσεις. Ξέρετε όμως πόσες πόλεις υπάρχουν στον κόσμο και πόσες ζήτησαν; Η δική μου τάση είναι ν' αλλάξω, να μην έχουμε πια Παρίσι και μια πόλη, αλλά Παρίσι κι ένα θέμα...

ΕΡ.: Μια και μιλάμε για τα πολιτισμικά προβλήματα στον ευρωπαϊκό χώρο, θα μπορούσατε να μας πείτε, ξεκινώντας από κάποια σημερινά δεδομένα, ποιες είναι οι προοπτικές του μέλλοντος, των 25 χρόνων που έρχονται ας πούμε, και πώς σκέφτεστε τη συνεργασία και τις ανταλλαγές μεταξύ των διαφόρων χωρών της Ευρώπης και του κόσμου, στο επίπεδο της καλλιτεχνικής έρευνας, δημιουργίας κ.λπ.;

ΑΠ.: Εδώ δεν θα απαντήσω ως πρόεδρος του Beaubourg μόνο... Δεν ξεχνώ ότι είμαι επίσης πρόεδρος του πανεπιστημίου της Ευρώπης. Νομίζω ότι, αυτή τη στιγμή, αν υπάρχει κάποιο μέλλον στην Ευρώπη, δεν είναι το μέλλον το οικονομικό, το τελωνειακό, της κοινής αγοράς, του ανοιγματος και λοιπά, αλλά η κοινή βιβλιοθήκη των ανθρώπων, το κοινό μουσείο, η κοινή εσωτερική καλλιέργεια των ανθρώπων που λέγονται ευρωπαίοι, που έχουν προσβάσεις που δεν μπορείς να συλλάβεις και να πεις κάποια στιγμή ότι είναι εδώ ή εκεί. Οι νέοι, οι νέες της Ευρώπης, έχουν τέτοια στοιχεία ευαισθησίας που τους κάνουν να είναι παντού — στην Αθήνα, στο Παρίσι, στη Λισαβόνα, στο Μιλάνο ή αλλού — σαν το ψάρι μέσα στο νερό. Είναι το «κάλεσμα» από τα κάτω, συνεπώς, που μας οδηγεί τι θα κάνουμε αυτή τη στιγμή. Και μπορώ να σας πω ότι δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να υπάρξει στα 25 προσεχρή χρόνια μια καλλιέργεια ποιότη-

τας και ένας πολιτισμός ποιότητας αν είναι γεωγραφικά τοποθετημένος σ' ένα χώρο μέσα, όσο και πλούσιος κι αν είναι αυτός ο χώρος και η παράδοσή του και τα πλούτη του τα υλικά και πνευματικά. Οπότε, το άνοιγμα των εμπνεύσεων, των επιδράσεων, — αυτό που λέω τα συγκοινωνούντα δοχεία —, γίνεται ήδη από τα παιδιά κάτω. Για μένα, το πρώτο πράγμα που έχουμε να κάνουμε οι πνευματικοί, διοικητικοί παράγοντες αυτή τη στιγμή, είναι να βοηθήσουμε τους νέους να κυκλοφορούν στην Ευρώπη. Γι' αυτό, το πρώτο πράγμα που νομίζω ότι πρέπει να γίνει — και στην Ελλάδα δεν έχουμε ανάγκη γιατί είμαστε πολύ δυνατοί εφόσον η γλώσσα μας δεν είναι από τη βάση της διεθνιστική — το μόνο που έχουν να κάνουν οι νέοι των μεγάλων πνευματικών χώρων, είναι να μάθουν πολλές γλώσσες.

ΕΡ.: Μιλήσατε για το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο... Ξέρουμε ότι πριν ορισμένα χρόνια, το 1987-συγκεκριμένα, όταν ο τότε πρόεδρος του Κέντρου Πομπιντού, J. Mahen ζήτησε από τον Pontus Hulten να βοηθήσει ξανά στο έργο του κέντρου, είχε μπει στα ακαρία τη δημιουργία μιας «Σχολής Τέχνης και Αρχιτεκτονικής» σύμφωνα με το πνεύμα του Bauhaus, (κατ' άλλους «Ινστιτούτο ανωτάτων σπουδών στις πλαστικές τέχνες»). Τι απέγινε αυτή η υπόθεση;

ΑΠ.: Ναι μπράβο, το κοιτώ αυτό το θέμα. Πήρα το φάκελο για να δω πού βρισκόμαστε, γιατί ήταν να γίνει σε συνεργασία με την πόλη του Παρισιού. Είναι ένα από τα «ανοιχτά» θέματα, και γι' αυτό το λόγο άλλωστε θέλησα τόσο να κρατήσω τον P. Hulten δίπλα μου.

□

1. Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης. Διαθέτει εκθεσιακούς χώρους σε τέσσερα πατώματα: Στο ισόγειο, «σύγχρονες» αθήουσες στο τρίτο και τέταρτο, μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις στο πέμπτο, εκθέσεις για κινήματα ή μεγάλους καλλιτέχνες του 20ου αιώνα. Οι συλλογές του περιλαμβάναν, το 1987, πάνω από 7.000 ζωγραφικούς πίνακες, 3.500 γλυπτά, 1.500 σχέδια, 4.000 φωτογραφίες.

2. Ινστιτούτο έρευνας και ακουστικού συναρμονισμού / μουσικής. Οργανώνει κονταέρτα, συνέδρια, εκπαιδευτικά κι ερευνητικά προγράμ-

ματα· παράγει εκδόσεις, κασέτες, φιλμ.

3. Προσφέρει στα παιδιά 6—12 χρόνων δυνατότητες πειραματισμού στους τομείς των πλαστικών τεχνών. Ερευνώνται παράλληλα, εδώ, νέα μέσα «αισθητικής αφύπνισης» των παιδιών.

4. B.P.I. Δημόσια Βιβλιοθήκη Πληροφόρησης: Πάνω από 15.000 άτομα περνούν καθημερινά στις αίθουσές της (σε 2 πατώματα) για να μελετήσουν, να πληροφορηθούν, να συλλέξουν στοιχεία. Διαθέτει πολλά οπτικο-ακουστικά μέσα ανεύρεσης πληροφοριών και μελέτης. Οργανώνει επίσης εκθέσεις — όπως του Ελύτη, πρόσφατα, παλιότερα δε μια (όχι πετυχημένη) έκθεση ελληνικού βιβλίου — σε συνεργασία, κάποτε, με εξωτερικούς (γαλλικούς ή διεθνείς) οργανισμούς συλλόγους κ.λπ.

5. C.C.I.: Κέντρο Βιομηχανικής Δημιουργίας: Οργανώνει εκθέσεις αρχιτεκτονικής, βιομηχανικών προϊόντων υψηλής αισθητικής ποιότητας (design), μόδας, γραφισμού κ.λπ.

6. Η κ. Ε.Α. εννοεί τη συνέντευξη της 2ας Μαρτίου, που ανακοινώθηκε στην πρώτη σελίδα του Figaro με τον τίτλο «Να ξυπνήσουμε το Κέντρο Πομπιντού», ενώ ο τίτλος που προτίθεται του κυρίως κειμένου στην 39η σελίδα λέει: «Να ξυπνήσουμε το πλήρωμα» — δημιουργώντας, όπως είναι επόμενο, εικόνες λήθαργου στον οποίο θα τεθεί τελικά τέρμα... έξω από τα στοιχεία γενικού ενδιαφέροντος αναφέρονται — σε παράρτημα — κάποιες άγνωστες ως τώρα πληροφορίες από την προσωπική ζωή της κ. Ε.Α. στην Ελλάδα πριν την αναχώρησή της για την Γαλλία.

7. Η αναδρομική έκθεση του J. Tinguely, στις μεγάλες αίθουσες του 5ου πατώματος (8 Δεκ. 88 — 27 Μαρτίου '89) εκτίθενται εδώ τα σημαντικότερα έργα του καλλιτέχνη των 30 τελευταίων χρόνων) είναι πράγματι εξαιρετική.

8. Η «Internationale Situationniste» είναι σημαντικότατο κίνημα που δημιουργήθηκε στην Ιταλία το 1957 και έπαψε να υπάρχει το 1972. Κατά τα 15 αυτά χρόνια, οι εκπρόσωποι του κινήματος (πρωτοποριακοί καλλιτέχνες και διανοούμενοι που προέρχονταν από ομάδες όπως η ΟΟΒΡΑ, το Ψυχογεωγραφικό Συμβούλιο του Λονδίνου κ.ά.) προσέβαλαν τη θεωρία τους της «κατάρρευσης του κόσμου» και άσκησαν δριμύτατη κριτική του κοινωνικού συστήματος και της τέχνης. Κατήγγειλαν, ιδιαίτερα, τις συνθήκες διαβίωσης που οι σύγχρονες κοινωνίες και η «λειτουργική πολεοδομία» επιβάλλουν στα άτομα, αφαιρώντας τους κάθε δυνατότητα δημιουργίας. Οι ιδέες και η δράση του κινήματος έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο «ξέσπασμα» του Μάη 1968 στη Γαλλία.

9. Από ποιους άραγε αποτελείται;

ΑΙΓΙΝΗΤΙΚΑ ΚΑΝΑΤΙΑ

Σπασμένα
κανάτια

Δεν μπορεί να κολλήσει εύκολα ένα κανάτι! Κι αν ακόμη έχεις όλα τα κομμάτια, πάλι θα μείνουν τα χαράγματα καθώς κι οι μικρές γούβες από τον πηλό που γίνηκε σκόνη. Όσο για το νερό, το λίγο που κατάφερε να συγκρατηθεί στο κοίλο του κανατιού, δεν θα καταφέρει να δροσίζει και θα γίνει θολό απ' τον λιωμένο άργιλο.

Έτσι, η προσπάθειά μας να συγκολλησουμε τα «Αιγινίτικα κανάτια» του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου (Αντί 413, 25.8.89) είναι απ' την αρχή «θριμματισμένη». Ας είναι: όμως κάτι πρέπει να κάνουμε κι εμείς για να διορθώσουμε, όσο γίνεται, τη ζημιά. Στη σ. 52 στ. 19-23 να διαβαστεί: «(...) οι τοίχοι γκρεμιστεί, φαίνεται στο βάθος μια πόρτα ασφαλισμένη με λουκέτο, "έχει κλειδώσει τ' αγάλματα" μας είχε πει η γυναίκα.

Θα το αναστηλώσουν καμιά μέρα αυτό το σπίτι; Δεν το βλέπω. Άλλα γίνονται τώρα στο νησί. (...)».

Στις σ. 52 και 53 έχει γίνει η μεγάλη ζημιά στο «κανάτι». Αναδημοσιεύουμε, λοιπόν το σύνολο του αποσπάσματος από τη σ. 52, στήλη 2, στ. 54 έως τη σ. 53 στήλη 2, στ. 43:

Τα είπαμε κι άλλες φορές με τον Αναστάση. Σ' ένα φύλλο χαρτί έχω κρατήσει, σχεδόν εκεί επιτόπου, όπως μας τα 'λεγε: «Μας έφεραν σε απόγνωση». «Αυτός που μου λέτε την ψήφο να μου πάρει κι άντε να τον πιάσω εγώ μετά». «Να έρθουν οι δημοσιογράφοι, να τα γράψουν και να τα δείξουν κιόλας. Εμάς τους αγρότες να ρωτήσουν». «Πάνε τα παραδοσιακά».

Από κάποιο συνεταιριστικό σχολείο μάλλον έχει περάσει ο Αναστάσης, προσφεύγει στον πληθυντικό — «πρόσφυγες στον τόπο μας» —, γενικεύει τις καταστάσεις με καθολική σύλληψη των ζητημάτων έχοντας επίγνωση των ανταγωνισμών και των οργανωμένων συμφερόντων και αγώνων, είναι κατασταλαγμένος στην προσωπική του αντίθεση με τη διείσδυση των ξένων, χωρίς να τα βάζει με τον τουρισμό, επικρίνει μάλιστα τους συμπατριώτες του για την πλεονεξία τους που στο τέλος τους ζημιώνει: «Πώς να έρθει ο τουρίστας αφού του ζητάει πενήντα κι εκατό χιλιάδες;». Τα πολιτικά τα ξέρει καλά, δεν περιμένει τίποτα από τα κόμματα: «Μας μοιράζουν αντί να μας ενώνουν». «Εσείς όμως να ενωθείτε, Αναστάση». Στο κόβει αμέσως: «Με ποιους; Είναι άλλα τα συμφέροντα».

Και μια στιχομυθία με τον Αντάρτη των πόλεων είναι καταχωρημένη εδώ:

— Αναστάση. Άλλα χρειάζονται...

— Άλλα, άλλα, συμφωνώ απόλυτα.

Τη νύχτα αργά περπατούσαμε στη δημοσιά, μια μοτοσυκλέτα πέρασε αστραπή, η φωνή κάπως μας αιφνιδίασε, αλλά τη γνωρίσαμε: «Γεια σας».

— Πού πήγαινες χτες το βράδυ, Αναστάση; Στη ντίσκο;

— Στο Σφεντούρι να ποτίσω την κασέικα.

★

Είναι κάπου δέκα μέρες που γυρίσαμε από το νησί. Το λίγο μαύρισμα, που πήραμε, ξεπλύθηκε μεμιάς στην καταιδρωμένη Αθήνα σαν να 'ταν αλάτι. Επανήλαμα στη φυσική μας κατάσταση από το άλλο πρωί — πάλι να τρίβουμε τα μάτια μας, θαμπωμένοι επιπλέον κι από τις εξελίξεις που ξεδιπλώνονται κινηματογραφικά με άξονα την κάθαρση και το νέου τύπου κομματικό νταραβέρι. Μέσα σε όλα αυτά ξεθωριάζουν κι οι εντυπώσεις μας από την Αίγινα, σε λίγο τίποτα δεν θα 'χει μείνει, μια γενική ανάμνηση με απάνω απάνω το ναό, τη λυγρή Αφραία, το πιο φινό, πιο μοντέρνο από τα αρχαία μας. Αυτή ναι, θα μένει μέσα μας, στην κορφή ενός δικού μας βράχου, ενώ τα άλλα όλα πήγαν ήδη στον πάτο, γι' αυτό και κάνω μια προσπάθεια να δέσω μερικά στιγμιότυπα.

Το «Αντάρτη των πόλεων» το ακούσαμε από τον ίδιο προτού ακόμα αντιληφθούμε ότι μένουμε στο ίδιο ξενοδοχείο. Το ακούσαμε όμως παρά τη θέλησή μας κι εν αγνοία του κι έπειτα, όταν γνωριστήκαμε, δεν μπορούσαμε να το βγάλουμε στην επιφάνεια, έμεινε για τον εαυτό μας.

Πρωί σ' ένα καφενείο στο λιμάνι της Αίγινας. Το ξενοδοχείο είναι μακριά, προς την κατεύθυνση που πάει ο Αναστάσης να βρει την κασέικα του. Με το λεωφορείο σε είκοσι λεπτά είμαστε στην πόλη, τις θέλουμε κι αυτές τις εξόδους, μας φέρνει εδώ η κίνηση, η βοή, το θέαμα του λιμανιού, το μύριμά του που του τα έχει όλα μέσα, πόλη και θάλασσα στόμα με στόμα και πραγματικά εδώ παίρνεις διπλή ανάσα. Παραγγέλοντας κι έναν καφέ είσαι πρύμα πλώρα.

Σε κάποια στιγμή, από το κάθισμα ακριβώς πίσω μια φωνή: — Δεν ξαναπατάω εδώ πέρα.

Αμέσως γυναικεία ανταπόκριση, λεπτή και δηκτική, ένα τιμιματάκι:

— Πώς έτσι;

Περνούν κάποιες στιγμές και πάλι η φωνή του άντρα:

— Κάτι με πιάνει...

Όχι πώς ήταν γνώριμη η φωνή, αλλά κάτι το γνώριμο υπήρξε εκεί μέσα. Περιμένουμε συνέχεια, η φράση επιώθηκε σαν μια αρχή, αλλά ακολούθησε σιωπή κι έπειτα ρυθμικά, νευρικά χτυπήματα στο τραπέζι με τα δάχτυλα και μουρμουριστά ένα τραγουδί, τα λόγια στην αρχή δεν ξεκαθάριζαν, μετά κάτι μισοπιάσαμε: «... είσαι της ζωής τ' αεράκι...» και η κατάληξη τονίστηκε καθαρότερα και κόπηκε μ' ένα επιφώνημα δραστήριο, σαν ν' ανακρατούσαν άλογο:

Θα τρελαθώωωω - ωπ!

— Έλα, έλα..., του είπε. Κρυώνει το κρουασάν...

— Μωρέ με καταλαβαίνεις; Μόνο δυο πράγματα μπορούν να δώσουν λύση... Δυο πράγματα...

— Το ένα το ξέρουμε και μην το πεις καθόλου.

Ο άντρας συνέχισε σαν να μην είχε ακούσει:

— Θα πάω αντάρτης των πόλεων...

Γνωστό, το είπαμε. Πέρνα στο άλλο.

— Το άλλο... Το άλλο είναι... Κοίτα δώ... Ν' ανέβω τώρα εδώ απάνω και να βάλω μια φωνή.

— Μα κι αυτό, νομίζω...

Ο άντρας γέλασε:

— Με τίποτα δε σε πτωώ.

— Αν με πτοείς... Τέσσερες μέρες στην Αίγινα και μ' έχεις διαρκώς...

Είπε και την τελευταία λέξη και την ακούσαμε κι εμείς πολύ καλά. Έπειτα γέλασε.

Γελούσε και ο άντρας:

— Αυτά όμως δε λέγονται στα καφενεία... και πάλι πήρε να γελά. Εχ, αμάν, αμάν, ακούστηκε σε λίγο ψευδοτραγουδώντας:

όλα συμβαίνουν στη ζωή

και μην τα καταριέσαι

— Αμ εσύ;

— Εγώ όπως πάντα.

Μου ήταν δύσκολο να γυρίσω να τους δω. Τους είχα ακριβώς στην πλάτη μου. Κάμποσες φορές μου είχαν πει να σηκωθούμε να κάνουμε μια βόλτα στην πόλη.

— Περίμενε λιγάκι.

Κάποτε ακούσαμε να σέρνονται οι δικές τους καρέκλες. Πρώτος πέρασε ο άντρας για να βγει στο δρόμο. Ψηλός, ξερακιανός, με κάτι γεροντικά περισσεύματα ζωμένα στη μέση σαν ένα σελάχι με πιστόλες, σορτς και βαμβακερή φανελίτσα δίχως μανίκια, ριχτή, να σκεπάζονται οι πιστόλες. Ένα χρώμα σταρένιο, λιγάκι ηλιοκαμένο και το μακρουλό ισχνό πρόσωπο φαινόταν και κάπως ρόδινο κι ήταν πιο χτυπητή η κόντρα με τα λευκά μαλλιά, αραιωμένα από πάνω και πιο πεκνά στους κρατάφους και πίσω ένα μισοφγεγγρακί πέρα πυκνά στην πλαγιά της γυμνής κορυφής. Στο λαιμό αριστερά είδαμε μια σπαθιά, η ουλή με το φρέσκο μαύρισμα είχε πάρει μια γυαλάδα, ξεχώριζε καλά, διακρίνονταν και ραφές κι όπως γύρισε να δώσει το χέρι του στη γυναίκα φάνηκε δεύτερη σπαθιά στο άνοιγμα της φανελίτσας, αυτή κατέβαινε ίσια κάτω στο στέρνο, στη μέση ακριβώς κι έπειτα που κάναμε παρέα και κολυπούσαμε μαζί βλέπαμε κι άλλα σημάδια του κορμιού, ιδιαίτερα μια γούβα στο αριστερό πόδι σαν ένα ξεριζωμένο φρούδι ξυστά στο γόνατο.

Απόμεινε ένα μικρό τελευταίο ράγισμα του «κανατιού» στη σ. 54, στ. 20-24:

«Έναν σπουδαίο παπαγάλο, να τον αγροικώ
να λέγει πράγματα μ' έμφασι και πεποίθησιν

μα και καθόλου να μη μιλούν, μόνο εδώ να τους έχουμε και να τους βλέπουμε, ορατοί να είναι

να κάθονται σκνά, να χαίροντ' η κεφάλες των»

Ωστόσο και έτσι ακόμη ταλαιπωρημένο βγάζει ήχο καλό — για όποιον ξέρει, βέβαια, να κροτεί το αγγεγιόν.

δια λογος

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ

● Προβλήματα των μεταναστών του Καναδά εξαιτίας άστοχων χειρισμών της προηγούμενης Κυβέρνησης, καταγγέλλει ο κ. Νίκος Παππάς:

Αξιότιμε κ. Διευθυντά,
Η πολιτική ανευθυνότητα του άνδρα που κυβέρνησε την Ελλάδα τα τελευταία οκτώ χρόνια φαίνεται και από το ακόλουθο γεγονός που είναι άγνωστο στον τόπο αυτό. Γι' αυτό και αποφασίζω να το φέρω σε γνώση των αναγνωστών σας με την ευκαιρία που βρίσκομαι προσωρινά στην πατρίδα για τρεις μήνες.

Είμαι πτυχιούχος Πανεπιστημίου και σταδιοδρομώ από πολλά χρόνια σε μια πόλη του Καναδά. Πριν από αρκετά χρόνια, σε μια από τις επισκέψεις μου στην Οττάβα την πρωτεύουσα του Καναδά, είχα επισκεφθεί, και τον τότε πρεσβευτή μας Θ. Χρυσανθόπουλο, τον πιο διακεκριμένο και δυναμικό από τους πρεσβευτές μας που έχουν περάσει από τον Καναδά που είχε επίσης εργαστεί και για την ενότητα των Ελλήνων Καθηγητών του Καναδά, και, που σήμερα, είναι συνταξιούχος.

Σε μια στιγμή η συζήτηση μας περιστράφηκε γύρω από το θέμα των συντάξεων που πέρνουν οι Έλληνες στον Καναδά. Ο τότε πρεσβευτής μας θυμάμαι πολύ καλά ότι μου είπε επί λέξει: «Είναι από χρόνια έτοιμο ένα σχέδιο σύμβασης μεταξύ της Ελλάδας και του Καναδά για θέματα Κοινωνικής Ασφάλειας, αλλά εγώ και οι προκάτοχοί μου έχουμε εισηγηθεί στο υπουργείο Εξωτερικών στην Αθήνα να μην υπογραφεί αυτή η σύμβαση διότι είναι καναδικής εμπνεύσεως και στην πράξη είναι κατά των συμφερόντων των Ελλήνων του Καναδά διότι, μεταξύ των άλλων, καταλήγει με αυστηρούς ελέγχους στον περιορισμό του αριθμού των Ελλήνων που συνταξιοδοτούνται στον Καναδά».

Όταν ο κ. Παπανδρέου το Μάρτη του 1983 επισκέφθηκε τον Καναδά, όταν είπε και εκείνο το αμίμητο στους Κανα-

δούς «η Ελλάδα σας ευγνωμονεί» για μια θέση που του έδωσαν στο Πανεπιστήμιο του Τορόντο κατά τη διάρκεια της δικτατορίας (!), για να δικαιολογηθεί το ταξίδι του (ένα από τα πολλά χωρίς λόγο στο εξωτερικό), ανασύρθηκε από τα χρονοντούλαπα του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών και η ανωτέρω σύμβαση μεταξύ Ελλάδας και Καναδά για την Κοινωνική Ασφάλεια. Η σύμβαση αυτή παρ' όλο που ήταν στην ουσία κατά των συμφερόντων των Ελλήνων του Καναδά, επικυρώθηκε και παρουσιάστηκε τότε, όπως έμαθα, στην Ελλάδα σαν μεγάλη επιτυχία του κ. Παπανδρέου. Ίσως γι' αυτό να έφταιγε και ο τότε... μικρός Ταλεϊράνδος της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, ο κ. Μαχαίριτσας!

Ότι τα πράγματα έχουν έτσι και ότι αυτή η σύμβαση για την Κοινωνική Ασφάλεια κρατιόταν, για να προστατεύσει τα καλώς εννοούμενα συμφέροντα των Ελλήνων, για πολλά χρόνια στο ελληνικό Υπουργείο των Εξωτερικών, αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως που δημοσιεύθηκε σαν Νόμος 1318 είναι διατυπωμένη σε άπαιστη καθαρεύουσα!

Η κυβέρνηση συνεργασίας του κ. Τζαννετάκη που διαδέχθηκε αυτή του ΠΑΣΟΚ πρέπει να καταγγείλει τη σύμβαση αυτή, όπως έχει δικαίωμα βάσει του άρθρου XXII, παράγρ. 2, της σύμβασης. Τα ελάχιστα ωφελήματα που προσκομίζει στην πραγματικότητα η σύμβαση αυτή στους Έλληνες του Καναδά υπερακοντίζονται, και μάλιστα κατά συντριπτικό τρόπο, από τα μειονεκτήματά της για τους συμπατριώτες μας. Ήδη από τον Καναδά σας μεταφέρω τις κραυγές αγανάκτησης και απογνώσεως των Ελλήνων κατά της σύμβασης αυτής.

Ο ελληνισμός του Καναδά παλεύει χρόνια τώρα μόνος του, μέσα σε αντίξοες περιστάσεις και ανεπίτρεπες διακρίσεις κατά των μειονοτήτων, χωρίς την προστασία της κυβέρνησης της Ελλάδας, ενώ άλλες μειονότητες όπως π.χ. οι Πορτογάλοι απολαμβάνουν πλήρους προστασίας. Το ελάχιστο λοιπόν που θα μπορούσε να κάνει στο μέλλον η ελληνική κυβέρνηση, ή οι κυβερνήσεις που θα την διαδεχθούν, είναι να διορθώσει τις δυσμενείς καταστάσεις για τον ελληνισμό του Καναδά που προέκυψαν από άστοχες ενέργειες της προηγούμενης κυβέρνησης και να

αποφύγει παρόμοιες ενέργειες στο μέλλον.

Με τιμή

Νίκος Παππάς

Ταύγету 3, Άγιος Λουκάς, Αθήνα

ΚΑΘ'ΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ

● Με την ευκαιρία της παρουσίας της συνέντευξης που πήρε η κ. Βάσια Καρκαγιάννη - Καραμπελιά, αρχαιολόγος - ιστορικός τέχνης, εντεταλμένη διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας της τέχνης στο Νεοελληνικό Ινστιτούτο της Σορβόνης (Paris IV) και συνεργάτης του ANTI, από την κ. Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ, καθηγήτρια της Βυζαντινής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, πρόεδρο του Πανεπιστημίου της Ευρώπης και τώρα πλέον και πρόεδρο του Πολιτιστικού Κέντρου G. Pompidou (Beaubourg), δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητό Αντί,

Στις αρχές της περασμένης άνοιξης και λίγες μέρες μετά την ονομασία της κυρίας Ε. Γλύκατζη - Αρβελέρ επικεφαλής του Πολιτιστικού Κέντρου G. Pompidou (Beaubourg) στο Παρίσι, είχα μια τηλεφωνική επικοινωνία με τον κ. Χρήστο Παπουτσάκη. Σε ερώτησή μου αν θα ενδιέφερε το «ANTI» μια συνέντευξη με τη νέα πρόεδρο, έλαβα την απάντηση πως «ναι, αν δεν ξεπερνά τις δυο τυπογραφικές σελίδες». Ζήτησα λοιπόν και πήρα αμέσως ραντεβού για τη μεθεπόμενη μέρα, παρόλο το φόρτο εργασίας της κυρίας Αρβελέρ εκείνη την περίοδο, και πραγματοποίησα τη συνέντευξη — η οποία, σημειωτέον, δόθηκε αποκλειστικά σε μένα και για το «ANTI», τη στιγμή που κανένα άλλο έντυπο εκτός του γαλλικού Figaro δεν είχε δημοσιεύσει δηλώσεις της. Το κείμενο απομαγνητοφωνήθηκε και στάλθηκε μετά 4 μέρες. Έκτοτε, για λόγους αρχικά ανεξήγητους, παραμένει στα συρτάρια του περιοδικού σας. Σε ερώτησή μου, πριν το ελληνικό Πάσχα, στο Χρήστο Παπουτσάκη, έλαβα την απόκριση ότι επειδή ήταν μεγάλο, θα δημοσιευόταν με κάποιες περικοπές αμέσως μετά τις γιορτές. Μετά το Πάσχα, κι ενώ πήγαινε Μάιος, ότι λόγω της ιδιαίτερης ύλης της προεκλογικής περιόδου θα έμπαινε μετά τις εκλογές. Τώρα, τέλη Αυγούστου, είναι πλέον σαφές ότι δεν υπήρξε όχι ο χώρος, αλλά η θέληση να μπει στις σελίδες σας.

Και ρωτώ, γιατί άραγε; Γιατί, αρχικά, τόσες παλινωδίες από τους κατ' εξοχήν υποστηρικτές άλλων «ηθών» και ύφους στα δημόσια πράγματα

**ΝΙΚΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

ΣΤΑΥΡΩΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ένα βιβλίο του γνωστού λογοτέχνη που ζωντανεύει την ταραγμένη εποχή των πρώτων 40 χρόνων του αιώνα μας. Χρόνια που τάραζαν και σημάδεψαν την Αθηναϊκή κοινωνία. Κυκλοφορεί σε τρίτη έκδοση από τις εκδόσεις ΔΩΡΙΚΟΣ και προβάλλεται σε σήριαλ από την EPT 1.

Φ.Α. MINIE

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Ένα βιβλίο με την σφραγίδα της έντιμης αντικειμενικότητας του συγγραφέα του. Μια έκθεση θαυμαστά μεθοδική, της Γαλλικής Επανάστασης, από άποψη ακρίβειας και αληθινότητας στη διαδοχή κι αλληλεπίδραση των ιστορικών γεγονότων. Ένα βιβλίο κλασικό.

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΩΡΙΚΟΣ**
Μαυρομυχάλη 64,
Τηλ. 3629675
ΑΘΗΝΑ

και στην ανθρώπινη σχέση; Γιατί, ενώ είχατε ήδη δώσει το πράσινο φως, αλλάξατε γνώμη —όπως πληροφορήθηκα από συνεργάτες σας— εκθέτοντάς με απέναντί στην κ. Αρβελέρ; Πώς δεν βρέθηκαν δυο σελίδες για μια συνέντευξη που αναφερόταν σε θέματα προγραμματισμού κι οργάνωσης του πιο μεγάλου Πολιτιστικού Κέντρου της Ευρώπης, τη στιγμή που κείμενα ανόητα (όπως, παραδειγματικά, του ανέκαθεν αντιδραστικού και «νυχτωμένου», άρτι δε αντιδιαφωτιστή και νεοαπορρούντος Δημητράκου—θαυμαστή του επιθεωρησιάρχη Λαζόπουλου, του Κολλάτου και άλλων νεοελληνικών αξιών) έβρισκαν άνετη φιλοξενία στους κόλπους σας, και μέτρια εικαστικά κείμενα τύχαιναν ιδιαίτερης προβολής; Η προσωπικότητα της κυρίας Αρβελέρ, άλλοτε ως προέδρου και καγγελάριου του Γαλλικού Πανεπιστημίου και τώρα ως προέδρου του Beau-bourg ενοχλεί μερικούς —όπως πρόσφατα τον αξιότιμο κ. Στεφανίδη σε συνέδριο της Ανδρου; Αυτό δεν απαγορεύεται, αλλά ήταν ήδη δεδομένο όταν ζητούσα την έγκριση του Χ. Παπουτσάκη για τη συνέντευξη.

Πιστεύω, άλλωστε, ότι η συνέντευξη ήταν πράγματι ενδιαφέρουσα για τους εξής λόγους: Πρώτο, η κυρία Αρβελέρ, είτε ελκύει είτε απωθεί, είναι άτομο με αναμφισβήτητες ικανότητες, ακτινοβολία, παιδεία. Δεύτερο και κυριότερο: στην Ελλάδα, παρόλη τη Μελίνα (που και το Αντί πολύ αγάπησε —βλ. «Κίτς» εκδηλώσεις και λοιπά...) παρόλα τα Δελφικά κέντρα και τις πολυδάπανες αλλά για περιορισμένη (ελληνική) κατανάλω-

ση και ουσιαστικά ανάξιες λόγου εκδηλώσεις: παρόλα τα μεγαθηρικά «Ευρωπαϊκά» για τα οποία αναλώθηκαν δεκάδες εκατομμύρια αλλά ελάχιστη φαία ουσία² παρόλες τις Πολιτισμικές Αθήνες, τα Φεστιβάλ, τα πολυειδή συνέδρια —μεταμοντέρνα και μη παρόλες τις Biennale, τις «αλλαγές» σε ιδρύματα και σχολές Καλών Τεχνών και γενικά στη διακίνηση της κουλτούρας: παρόλα τα λαϊκιστικά «φούμαρα» ων ουκ έστι δύνατη απαρίθμησης —πράγματα για τα οποία, αν θέλουμε το δίκιο, δεν ευθύνεται μόνο το ΠΑΣΟΚ αλλ' ικανή μερίδα του αριστερού (και δη «εσωτερικού») «διανοούμενου» χώρου που όχι λίγο επωφεληθήκε της εξουσίας με οφίτσια, επιχορηγήσεις, προβολές κι εκπροσωπήσεις όλων των ειδών στο εσωτερικό κι εξωτερικό της χώρας, συγκάλυψε δε με τη σιωπή της τα γινόμενα: μαζί, τέλος, με τα άλλα δεινά που μας επεφύλαξε η Πασοκική δυναστεία, στερηθήκαμε, πιστεύω, κάθε σοβαρού διαλόγου και οποιουδήποτε προγραμματισμού στο χώρο των γραμμάτων και των τεχνών.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, μια συζήτηση γύρω, ακριβώς, από την οργάνωση του μεγαλύτερου ευρωπαϊκού κέντρου σύγχρονης Τέχνης και πολιτισμού είχε σαν στόχο να θυμίσει σε μερικούς —κριτικούς, ιστορικούς της τέχνης, καλλιτέχνες, πολιτιστικούς ιθύνοντες, ενδιαφερόμενο κοινό— ότι στην Ελλάδα του «πιο μοντέρνου γλυπτού της Ευρώπης» (!) δεν έχει μπει ακόμα η πρώτη πέτρα ενός Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης, ενώ διατηρούνται στις διευθύνσεις πολλών πολιτιστικών ιδρυμά-

των και Μουσείων άτομα απολύτως ακατάλληλα.

Θα μου πείτε: εδώ ο κόσμος καίγεται και..., αυτά τώρα μας λείψανε; Ε λοιπόν ναι. Και αυτά, για να μην πούμε κυρίως αυτά —μετά την αλγεινή εντύπωση που προκάλεσαν στο πανελλήνιο οι τηλεοπτικές εμφανίσεις κάποιων Γεννημάτων, Τσοχατζόπουλων, Γιαννόπουλων και λοιπών απαιδευτων νευρόσπαστων, χειροκροτούμενων υπό Μελίνης... Λείπει πριν απ' όλα η παιδεία, ο πολιτισμός.

Αγαπητό Αντί (στο οποίο συνεργάζομαι αραιά αλλά πιστά και χωρίς την παραμικρή αμοιβή από το 1974), ποια είναι η θέση σας για όλα αυτά; Ποια η συμβολή σας σ' αυτό το χώρο; Το «Αντί-φεστιβάλ»; Επιτρέψτε μου να διαφωνώ. Μήπως ο περιρέων λαϊκισμός μετεδόθη μέχρι και τους κόλπους σας κάνοντάς σας να παραβλέπετε κάποιες πτυχές της νεοελληνικής πραγματικότητας;

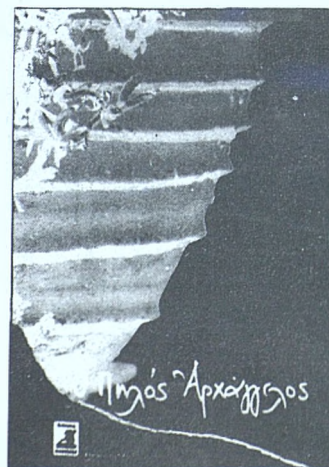
Νομίζω πως δικαιούμαι μιας απάντησης.

Βάση Καρκαγιάννη-Καραμπελιά

1. Τα ίδια ειπώθηκαν στον Γιάννη Καλιόρη και στην Έρση Χατζηαργυρού που τηλεφώνησαν εκ μέρους μου.
2. Α priori, αγαπητό Αντί, γιατί δεν δημοσιέψατε ποτέ την κριτική μου γι' αυτή την εκδήλωση; Μήπως γιατί έθιγε κάποιους συνεργάτες σας; Ή τις «αισθητικές» σας απόψεις;

• Σ.Σ. Θεωρήσαμε σκόπιμη τη δημοσίευση της επιστολής η κ. Β. Καρκαγιάννη - Καραμπελιά έχει την εξουσία της κακόβουλης υποψίας. Όμως και τα έντυπα έχουν τους κανόνες τους. Και οι αναγνώστες συνεντεύξεων και επιστολών, διαθέτουν κρίση.

Εκδ. ΣΤΡΑΤΗ Γ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΝΙΚΟΣ ΖΕΡΒΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ
Ο Πηλός Αρχάγγελος

ΑΓΓΛΙΚΗ ακρίβεια ΓΑΛΛΙΚΗ ποιότητα ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ συνέπεια

τα φροντιστήρια

ΔΕΛΗΒΟΠΟΥΛΟΥ

σας μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα

- τμήματα για ΠΑΙΔΙΑ, αρχάριους ΕΝΗΛΙΚΕΣ και προχωρημένους.
- τμήματα για όλα τα αναγνωρισμένα πτυχία: LOWER - PROFICIENCY - CERTIFICAT - SORBONNE - MITTELSTUFE.

ΕΓΓΡΑΦΕΣ: Πρωί - Απόγευμα

Κεντρικό: ΠΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 14 - Τηλ. 275.566 - 220.963
Αμπελοκήποι: ΘΗΣΕΩΣ 9-743.627

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.48.240

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφήμιση:
ΑΛΕΚΑ ΣΙΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαρίδα Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ.
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μέσοι χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

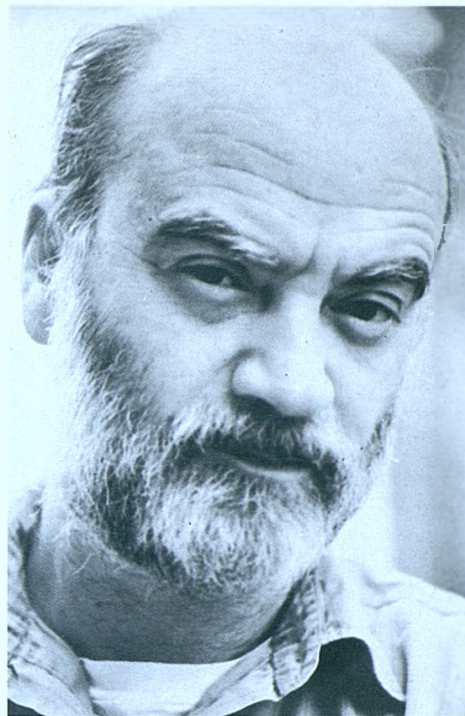
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΟΛΛΑΣ

- Το τρυφερό δέρμα (Διηγήματα)
- Τα καλύτερα χρόνια (Νουβέλα)
- Το πέμπτο γένος (Νουβέλα)

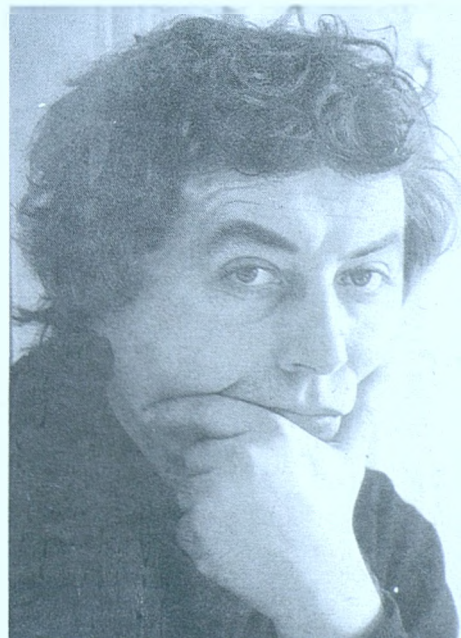
ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ

- Οι συμπαίχτες (Μυθιστόρημα)
- Μερόνηχτα Φραγκφούρτης (Διηγήματα)
- Οι πρώτοι πεθαίνουν τελευταίοι (Μυθιστόρημα)
- Τα τύμπανα της κοιλιάς και του πολέμου (Διηγήματα)

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΧΑΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

- 525 Τάγμα Πεζικού (Μυθιστόρημα)
- Δανεικιά γραβάτα (Διηγήματα)
- Τα παιδιά της Χελιδόνας (Μυθιστόρημα)
- Δέσποινα (Νουβέλα)

από τις **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ**
Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

CAMEL

ΑΦΙΛΤΡΟ

McCANN-ERICKSON

© R. J. Reynolds Tobacco International

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ

Το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί:

**ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ
ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ**